

Національна академія правових наук України

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2021 РІК**

Харків
2022

**Затверджений рішенням президії Національної академії
правових наук України №122/1 від 24 травня 2022 року**

Упорядники:

В. А. Журавель, Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка

Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України
за 2021 рік / упоряд.: В. А. Журавель, Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка. – Харків,
2022. – 278 с.

ЗМІСТ

I. Фундаментальні наукові дослідження	4
II. Прикладні та грантові наукові дослідження	155
III. Наукові дослідження на замовлення регіонів	156
IV. Участь академії в законопроектній (нормотворчій) роботі	159
V. Науково-правові (науково-експертні) висновки для центральних органів державної влади	168
VI. Науково-правові висновки та судово-експертні дослідження, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами.....	193
VII. Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо	205
VIII. Характеристика видавничої діяльності – наукова/науково-технічна продукція і науково-публікаційна активність	211
IX. Міжнародне наукове співробітництво	270
X. Науково-інноваційна діяльність академії	271
XI. Стан та перспективи підготовки наукових кадрів	271
XII. Кадрове забезпечення	272
XIII. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення	275

I. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

У 2021 р. наукові установи Національної академії правових наук України проводили фундаментальні дослідження відповідно до Тематичного плану фундаментальних досліджень, що фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету у 2021 році НАПрН України, затвердженого постановою президії №113/6 від 26 червня 2020 р.

Дослідження здійснювалися за 34 фундаментальними темами, з яких 10 тем – завершено. Зокрема, Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака досліджувалося 7 тем, Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності – 7, Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса – 6, Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування – 4, Державною науковою установою «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» – 5, Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку – 3, Київським регіональним центром – 2.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Тема: «Стан та напрями розвитку державної політики в сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 року. Номер державної реєстрації: 0117U005008. Термін виконання: 01.01.2017р. – 31.12.2021р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О. П.; доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н.М.

Мета науково-дослідної роботи: виявити основні тенденції розвитку матеріального та процесуального законодавства, здійснити оцінку правових норм з позицій їх ефективності, як у процесі застосування для попередження порушень у сфері інтелектуальної власності, так і повноти та достатності їх для захисту права інтелектуальної власності, в тому числі, самозахисту; виявити ступінь відповідності методів правового регулювання природі суспільних відносин, цілям державної політики в обраній сфері дослідження; визначити та проаналізувати найбільш характерні засоби, способи, заходи, попередження та припинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності у країнах ЄС; дослідити економічні інструменти та методи, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушеннями права інтелектуальної власності, пов'язаними з їх використанням у процесі виготовлення і реалізації продукції.

1. Наукові результати:

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень щодо проблем стану та напрямів розвитку державної політики у сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності, були отримані в результаті:

Дослідження:

- деяких аспектів використання зображення пацієнта, зокрема згоду на фотозображення;
- права на фірмове найменування та комерційне позначення;
- майнових прав на торговельну марку як об'єкт протиправного діяння;

- практики відповідальності за порушення конфіденційної інформації під час проведення клінічного випробування лікарського засобу;
- процесуальних питань, що виникають при зверненні до суду в справах про захист права інтелектуальної власності;
- загальноєвропейського процесуального інституту забезпечення доказів в у цивільному процесуальному праві;
- доказів у справах про порушення прав заявників, правовласників, що пов'язані з державною реєстрацією винаходу (корисної моделі);
- засобів протидії «патентному тролінгу» на ринку лікарських засобів;
- передумов виникнення та форми прояву недобросовісної конкуренції на ринку лікарських засобів;
- права власника добре відомої торговельної марки на захист своїх прав інтелектуальної власності у разі їх порушення, невизнання або оспорування у досудовому та судовому порядку;
- особливостей порушення прав на торговельну марку та добре відомі торговельні марки;
- теоретичних питань щодо діалектичного зв'язку між нормами матеріального та процесуального права у цивільному судочинстві щодо виокремлення категорій судових справ із захисту прав інтелектуальної власності;
- правового режиму охорони прав на фірмове найменування та комерційне позначення у зарубіжних країнах;
- юрисдикційного способу захисту майнових прав на торговельну марку;
- впливу сучасних інформаційних технологій на виникнення нових способів порушення права інтелектуальної власності та нових засобів їх захисту.

Дослідження стану державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності що мало на меті виявлення форм, методів її формування та оцінку їх відповідності пріоритетам економічного та соціального розвитку держави в умовах розвитку інформаційних технологій та глобальних інтеграційних процесів, дозволило обґрунтувати, що ефективність механізму реалізації державної політики у зазначеній сфері безпосередньо пов'язана з якістю законодавства як засобу та форми її вираження.

Дослідження стану матеріального та процесуального законодавства України у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності що мало на меті, оцінку правових норм з позиції критеріїв їх ефективності, як у процесі застосування для попередження порушень, так і повноти та достатності для захисту права інтелектуальної власності, в тому числі, самозахисту, дозволило дійти висновку, що реалізація судової дискреції щодо визначення ефективного способу захисту має свої межі застосування, які визначаються викладеною в позові вимоги особи, що звернулася до суду зі захистом порушеного або невизнаного права чи інтересу.

Дослідження економічних інструментів та методів, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушеннями права інтелектуальної власності, пов'язаними зі створенням об'єктів права інтелектуальної власності, їх використанням в процесі виготовлення і реалізації продукції, дало можливість методично обґрунтувати відокремлення двох підходів до визначення розміру збитків:

- 1) підходи, які спираються на документи зі сторони власника;
- 2) підходи, які спираються на документи зі сторони порушника.

Дослідження норм цивільної, господарської, адміністративної та кримінальної відповідальності як стримуючого фактору в боротьбі з порушеннями права

інтелектуальної власності дозволило розробити концептуально обґрунтовані рекомендації про внесення змін та доповнень до нормативних актів щодо економіко-правових регуляторів, які можуть ефективно застосовуватися при боротьбі з порушеннями прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Процеси інтеграції та диференціації, які є характерними для сфери інтелектуальної власності, і в яких Україна бере активну участь, обумовлюють необхідність дослідження законодавства зарубіжних країн та вивчення сучасного досвіду охорони і захисту права інтелектуальної власності в інших державах. Реалізація цього напряму дослідження дозволило сформулювати висновок, що практика надання додаткової охорони вторинним патентам на лікарські засоби, які можна віднести до категорії «вічнозелених» і які не містять будь-яких інновацій є проявом зловживання правами додаткової охорони, оскільки попри перебування в рамках правового поля вона протирічить меті, соціальній функції даного механізму та інтересам інших суб'єктів.

Узагальнення та аналіз судової практики з розгляду справ про порушення прав інтелектуальної власності дозволив визначити реальний рівень захисту як особистих немайнових, так і майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, фактори та причини, які його обумовлюють. Результати дослідження можуть бути покладені в основу розробки методичних рекомендацій щодо визначення необхідних та достатніх доказів при захисті прав інтелектуальної власності з огляду на особливості об'єкту права інтелектуальної власності.

Розвиток та впровадження інновацій у всі сфери суспільного життя, запровадження та широке поширення інформаційних технологій зумовили істотні зміни в усіх сферах суспільного життя, викликали появу нових об'єктів права інтелектуальної власності, способів їх фіксації та використання. У цьому аспекті були розроблені теоретичні положення, що обґрунтовують необхідність надання правової охорони таким результатам творчої інтелектуальної діяльності як цифрова фотографія, колективний твір, імпровізація, телеформат, запропоновані відповідні зміни, спрямовані на удосконалення законодавства у сфері авторського права, підвищення правових гарантій захисту прав авторів від порушення їх особистих немайнових та майнових прав.

Законодавство України у сфері інтелектуальної власності здебільшого не враховує виклики сьогодення й вимоги сучасності, є недостатньо ефективним для попередження правопорушень та захисту прав авторів об'єктів інтелектуальної власності, не виконує у повній мірі ролі ефективного засобу державної політики у зазначеній сфері. Пріоритетним у цьому зв'язку стало визначення меж гуманізації та адаптації законодавства України до законодавства країн ЄС та міжнародного законодавства.

Одним із напрямів наукового дослідження державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності, став розвиток концептуальних засад захисту права інтелектуальної власності, створення теоретико-методологічного підґрунтя удосконалення правового регулювання аномальної поведінки та попередження її проявів. Результатом цього стало формулювання теоретичних положень щодо удосконалення системи санкцій за порушення прав інтелектуальної власності у напрямку їх посилення, розширення кола суб'єктів притягнення до адміністративної відповідальності, обґрунтування запровадження нових складів адміністративних правопорушень. Запропоновано відповідні зміни та доповнення до законодавства України.

Уперше встановлено, що:

– справи про захист права інтелектуальної власності розглядаються за правилами позовного (загального позовного та спрощеного) та наказного провадження (наприклад, стягнення нарахованої та несплаченої авторської винагороди), яке є альтернативним;

– розгляд та вирішення справ про захист права інтелектуальної власності здійснює відповідно до імперативних правил предметної юрисдикції Вищий суд з питань інтелектуальної власності як суд першої та апеляційної інстанцій у таких справах;

– справам про захист права інтелектуальної власності притаманний як імперативний, так і факультативний склад учасників провадження. До першого належать – позивач та відповідач (їх представники) або органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. До другого – треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору та треті особи, які не заявляють такі вимоги.

Удосконалено наукові позиції щодо природи співвідношення матеріального та процесуального права, зокрема:

а) зовнішнім проявом матеріально–правової природи цивільних справ є родові та видові властивості таких справ;

б) вплив встановлення фактичних обставин справи із захисту прав інтелектуальної власності на застосування судом ефективних способів захисту порушених, оспорюваних або невизнаних прав та інтересів заінтересованих осіб;

в) між нормами цивільного процесу та матеріальними нормами існує діалектичний комплексний зворотній зв'язок, зокрема щодо можливості застосування судом в межах позовних вимог найбільш ефективного способу захисту, у разі якщо закон або договір не визначають такого способу захисту, а також дискреційної можливості застосування конвенціональних норм або(чи) практики ЄСПЛ з метою забезпечення реалізації принципу верховенства права (ст.ст. 2, 10 ЦПК України).

Удосконалено підхід відносно того, що суд при здійсненні правосуддя у цивільних та господарських справах, зокрема про захист права інтелектуальної власності, якщо законом або договором не визначено ефективного способу захисту порушеного, невизнаного або оспореного права, свободи чи інтересу особи, яка звернулася до суду, може у власному рішенні визначити інший спосіб захисту лише за наявності двох умов одночасно:

а) якщо дійде висновку, що жодний установлений законом спосіб захисту не є ефективним саме у спірних правовідносинах;

б) якщо дійде висновку, що задоволення викладеної у позові вимоги позивача призведе до ефективного захисту його прав чи інтересів. Поруч із тим ефективним способом захисту в межах реалізації судової дискреції є такий спосіб захисту, що відповідає змісту відповідного права чи інтересу, характеру його порушення, невизнання або оспорення та спричиненим цими діями наслідкам. У той же час, реалізація судової дискреції щодо визначення ефективного способу захисту має свої межі застосування – обрання судом ефективного способу захисту, якщо закон або договір не визначають такого, здійснюється відповідно до викладеної в позові вимоги особи, яка звернулася до суду зі захистом порушеного або невизнаного права чи інтересу. Зазначене стосується й справ, пов'язаних зі захистом порушеного права інтелектуальної власності. Вказане розповсюджується й на господарське судочинство при вирішенні як справ пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності, так й інших категорій спорів (ст. 5 ГПК України).

Здійснено оцінку правових норм з позицій їх ефективності, як у процесі

застосування для попередження порушень у сфері інтелектуальної власності, так і повноти та достатності їх для захисту права інтелектуальної власності.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності: матеріально-правовий та процесуально-правовий аспекти : монографія / колектив авторів; за наук. ред. Н. М. Мироненко; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2021.

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Web of Science – 1:

Bakalinska, O., Myronenko, N., Stefan, O., Atamanova, Y., & Orliuk, O. (2020). The International Legal Problems of Ensuring the Availability of Medications in Conditions of the COVID-19. *Journal of Pharmaceutical Research International*, 32(21), 40-57.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 5:

1. Шабалін А.В. Процесуальні питання звернення до суду у справах про захист права інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021, № 2. С. 39–48.

2. Мінченко Н. Види порушень майнових прав на торговельні марки. Аналіз судової практики. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021, № 6. С. 68-76.

3. Недогібченко Є. Кримінальна відповідальність за скоєння злочинів у сфері інтелектуальної власності за законодавством зарубіжних країн. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021, № 6. С. 151-157.

4. Шабалін А.В. Природа взаємозв'язку норм процесуального та матеріального права у цивільному судочинстві. *Нове українське право*. № 3, 2021. С. 120-128.

5. Волинець І. Адміністративні засади захисту прав інтелектуальної власності від недобросовісної конкуренції на ринку лікарських засобів в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021, № 4. С. 54–61.

Наукові статті у інших закордонних наукових періодичних виданнях – 1:

1. Волинець І.П. Форми прояву недобросовісної конкуренції на ринку лікарських засобів. *Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)*. 2021. №3. С. 15-21.

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності».

Законопроект розроблено з метою удосконалення окремих норм, які спрямовані на посилення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності, а також з метою реалізації завдань, пов'язаних з адаптацією українського законодавства до стандартів ЄС, відповідно до вимог Глави 9 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Законопроект направлено до підкомітету з цивільного та адміністративного законодавства Комітету ВР України з питань правової політики.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо присудження наукових ступенів» (реєстр. № 4667-1 від 15.02.2021 р.).

Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Збірники судових рішень – 1.

1. Збірник судових рішень у справах про захист прав на фотографічні твори / упоряд. О. Дорошенко, О. Улітіна. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, 2021.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 1:

1. Волинець І.П. Законодавчі засади протидії «патентному тролінгу» на ринку лікарських засобів на прикладі США та України. Право і суспільство. 2020. № 6-2. Частина 1. С.56-62.

Опубліковано номер науково-практичного журналу – 2:

1. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 1. 92 с.

2. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 3. 79 с.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 10 тез наукових доповідей та приймали участь у 23 наукових та науково-практичних заходах.

Тема «Дослідження економіко-правових проблем інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 року. Номер державної реєстрації: 0116U004456. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О.П.; доктор економічних наук, професор, академік АТН України Бутнік-Сіверський О.Б.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження: стану розвитку теорії неоекономіки та практики її опанування у світовій та вітчизняній економіці з позиції сучасних викликів у напрямку розвитку економічної інфраструктури та сфери права інтелектуальної власності; процесів економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів та техніко-технологічного переозброєння національних галузей виробництва; процесів капіталізації та забезпечення методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем з урахуванням динаміки трансформаційних процесів в їх діяльності та програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та людським інтелектуальним капіталом; темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури з урахуванням нових інформаційних технологій, нових бізнес процесів, що забезпечують лідерство та конкурентоздатність на рівні досягнень країн ЄС, США та Китаю, як середовища активації об'єктів права інтелектуальної власності, науково-технічних і технологічних розробок та ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Наукові результати:

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень конкретних аспектів національної політики розвитку теорій неоекономіки та практики її впровадження у світовій та вітчизняній економіці в напрямку розвитку інтелектуальної економіки та правового її забезпечення, процесів економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів, процесів капіталізації та методологічного забезпечення економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних

виробничих та інтелектуальних систем, дозволили:

Зазначити що:

– сучасна інтерпретація нової економіки має багатоваріантний характер, охоплюючи високотехнологічне виробництво, мережеву, цифрову, інформаційну, знаннєву, меритократичну економіку, а також виділено інтелектуальну економіку в сфері інтелектуальної власності. Загальним знаменником усіх підходів є розуміння під новою економікою. насамперед явищ, що є незвичними, яким притаманна відносна новизна стосовно звичного загалу традиційної «старої» економіки. Показником неоекономіки (суперіндустріальної, постматеріальної, інформаційної економіки), є насамперед поява інтелектуального капіталу (знання, наявність нової перспективної інформації) як інноваційно-творчого (креативного) джерела багатства. В неоекономічних суспільствах непомірно підвищується рухливість дії законів попиту і пропозицій, помітно розширюється зона ризику, що вимагає від суб'єктів економічної дії гнучкості, оперативності, врахування особливостей ситуації, що швидкоплинно змінюється;

– що найбільш ефективною технологією прогнозування стратегії в неоекономіці виступає технологія форсайта, тобто погляд у перспективу, процес систематичних спроб оцінити довгострокові перспективи науки, технологій, економіки і суспільства з метою визначення галузей стратегічних досліджень і виникаючих технологій широкого застосування, здатних принести найбільші соціально-економічні блага. «Технологічний форсайт» спрямований на визначення початкових пріоритетів науково-технічного розвитку, що забезпечують з найбільшою ймовірністю підтримку високого рівня конкурентоспроможності країни на світовому ринку, якість життя населення, стійкий економічний розвиток в умовах очікуваного на найближчі 10-20 років розвитку ситуації в світі;

– підґрунтям прискорення інноваційного розвитку є інновації, що створюються та розробляються за результатом інноваційного процесу, яким є перетворення наукового знання в нововведення - послідовний ланцюг подій: «наука–техніка–технологія–виробництво–комерціалізація» або як рішення виробничого, фінансового, адміністративного або іншого характеру та інших результатів інноваційної діяльності. При цьому враховують п'ять фаз інноваційного циклу: наука - дослідження - розробка (проекування) - виробництво - споживання (експлуатація);

– найважливішими показниками, що характеризують ефективність технологічного процесу, є: питомі витрати сировини, енергії на одиницю продукції; якість готової продукції; кількість готової продукції; інтенсивність процесу; затрати на виробництво; собівартість продукції; продуктивність праці, віддача, капіталомісткість та ін.

Дослідження стану розвитку теорій неоекономіки та практики її опанування у світовій та вітчизняній економіці в напрямі розвитку економіки та права інтелектуальної власності мають цільову спрямованість. Інтенсифікація економіки України здійснюється за вектором наближення за результатами до розвинених країн ЄС, США, Китаю.

З метою виявлення розбіжностей та прогалів, які існують у вітчизняному законодавстві з питань формування нормативно-правової бази щодо розвитку програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та інтелектуальним людським капіталом в системі господарювання з позиції викликів неоекономіки:

Визначено, що:

– правова відповідь на виклики неоекономіки в напрямі процесів економічної

інтенсифікації в сфері інтелектуальної власності – це такий розвиток законодавства та економіки, який ґрунтується на поширенні інтелектуальної власності та її впливі на інноваційний процес в країні, прискоренні розвитку інноваційного підприємництва, досягнення ефективності технологічного процесу, розширенні та удосконаленні організаційних форм комерціалізації технологій;

– рушійною силою інноваційної діяльності є інноваційне підприємництво, яке є особливим новаторським процесом створення нового, виробництва нових продуктів, технологій та послуг і супроводжується формуванням відповідних методів організації й управління виробництвом, що є предметом інноваційного менеджменту. Головним завданням тут є комерційне використання техніко-технологічних нововведень з відповідною фінансовою відповідальністю за результати такої діяльності. Саме інноваційна діяльність є складним процесом народження технологій за умови трансформації творчих ідей та інженерної думки у нові винаходи, корисні моделі, помислові зразки або в нові техніко-технологічні знання, які набувають майнові права інтелектуальної власності;

– змістовного економічного значення набуває сьогодні формування та розвиток інноваційного середовища, яке має ознаки: 1) це механізм взаємодії зовнішнього оточення регіону (мега-, макро- і мезорівні) і регіональної інноваційної системи, що сформований сукупністю економічних, соціальних, фінансових та управлінських відносин, які динамічно розвиваються та формують умови бізнес-інкубування та конкурентоспроможного інноваційного розвитку регіону в цілому; 2) з наукових позицій це система відповідної інноваційної інфраструктури, діяльність якої спрямована на отримання високих результатів в процесі творчої та наукової діяльності; 3) це сукупність суб'єктів, матеріальних, технічних і правових основ науково-технічної та інноваційної діяльності; 4) у виробничій сфері - це інформаційний простір, в якому взаємодіють ініціатори, розробники, інвестори і користувачі інноваційних технологій; 5) це системне організаційне утворення, яке має власну організаційно-функціональну структуру;

– головною ознакою інноваційно-інтелектуального середовища є створення та організація інноваційної інфраструктури, яка має зовнішні та внутрішні зв'язки з ринком інтелектуальної власності. В ньому народжується людський інтелектуальний капітал, який з'являється завдяки розвитку людського інтелектуального потенціалу при умові залучення його до наукової та виробничої інноваційної діяльності, яке спрямоване на створення та розвиток інтелектуальної власності з урахуванням напрямків стратегії суб'єктів господарської діяльності. Людський інтелектуальний капітал спирається на інноваційну інфраструктуру, що є сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих організацій, систем, необхідних і достатніх для ефективного здійснення інноваційної діяльності та реалізації нововведень, а також на посередників комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності. Ці структури об'єднують організації різних видів: фірми, інвесторів, посередників, наукові та державні установи, які своєю діяльністю охоплюють увесь інноваційний цикл – від генерації науково-технічної ідеї до реалізації нововведення в промисловості. Метою створення інноваційної інфраструктури є забезпечення як комплексної інноваційної діяльності, так і збереження та розвиток науково-технічного потенціалу країни в інтересах суспільства, включаючи подолання спаду виробництва, його структурну перебудову, зміни номенклатури виробів, створення нової продукції, нових виробничих процесів.

Зазначено що:

– відповідного відтінку набуває інноваційне середовище, коли йому надаємо ознаку інтелектуальне, тобто – інноваційно-інтелектуальне середовище, яке націлене

на створення, розробку, впровадження об'єктів права інтелектуальної власності та здійснення на цій основі трансформації виробничої сфери. Перетворення об'єктів права інтелектуальної власності в інноваційну продукцію завдяки запровадження активного менеджменту, який в процесі управління орієнтується не на фактичні витрати, а на справедливу вартість активів на даний момент часу. Важливим тут є прискорення технічної модернізації та орієнтації на працезберігаючи технології, а також на інтелектуалізацію виробництва з урахуванням впровадження нових форм організації праці, а також перспективного розвитку персоналу у відповідності з філософією суб'єкта господарювання;

– науково-технологічні промислові та наукові парки, які є складовою інфраструктури інноваційно-інтелектуального середовища та мають відповідні особливості їх функціонування в Україні, набувають економіко-правові перспективи активізації діяльності. Світова практика свідчить про ефективність та корисність технопарків, які відзначаються високим рівнем інноваційної діяльності, являють собою форму інтеграції науки та виробництва. Технологічний парк – це науково-виробничий територіальний комплекс, головне завдання якого складається у формуванні максимально сприятливого середовища для розвитку малих і середніх наукомістких інноваційних фірм; – це комерційна чи некомерційна організація (підприємство), заснована у визначеній організаційно-правовій формі (спільного підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерного товариства, асоціації, фонду, установи), що має статус юридичної особи і сприяє формуванню інноваційного середовища. Як правило, основною структурною одиницею технопарку є спеціалізований центр. Технопарки функціонують на основі венчурного капіталу і мають на меті створення принципово нових технологій і зразків промислової продукції, сприяючи комерціалізації досягнень технологічної революції.

Запропоновано модель організаційно-функціональної структури інноваційно-інтелектуального середовища, яка включає перехід до ринку інтелектуальної власності, який є ринком майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності а також інноваційної продукції включаючи трансфер технологій. З розвитком ринкових відносин поширюється перелік результатів інтелектуальної праці та об'єктів права інтелектуальної власності, а також формується новий, суто економічно-фінансовий підхід до цього виду продукту, який в умовах товарно-грошових відносин набуває ознаки товару або капіталу.

Удосконалено зміст такої ознаки інноваційно-інтелектуального середовища, як створення та організація інноваційної інфраструктури, що має зовнішні та внутрішні зв'язки з ринком інтелектуальної власності, в якому народжується людський інтелектуальний капітал, який з'являється завдяки розвитку людського інтелектуального потенціалу при умові залучення його до наукової та виробничої інноваційної діяльності.

Розроблено модель організаційно-функціональної структури інноваційно-інтелектуального середовища, що включає перехід до ринку інтелектуальної власності.

Дістало подальшого розвитку положення щодо інвестиційної участі держави на умовах незалежного контрагента ринку з урахуванням закордонного досвіду.

Інноваційне середовище визначено, як механізм взаємодії зовнішнього оточення регіону (мега-, макро- і мезорівні) і регіональної інноваційної системи, що сформований сукупністю економічних, соціальних, фінансових та управлінських відносин; немає єдиного підходу щодо розуміння сутності поняття «інноваційне середовище». Цей термін розглядають як сукупність інститутів інноваційних

перетворень в усіх сферах життєдіяльності суспільства та як чинник розвитку освіти та науки у трансформаційній економіці.

Визначено, що до людського інтелектуального капіталу відносяться суб'єкти права інтелектуальної власності на результати творчої діяльності, які набувають права інтелектуальної власності, що об'єднує наступні дві групи прав: особисті немайнові права та майнові права інтелектуальної власності; людський інтелектуальний капітал спирається на інноваційну інфраструктуру, що є сукупністю взаємопов'язаних та взаємодіючих організацій, систем, необхідних і достатніх для ефективного здійснення інноваційної діяльності та реалізації нововведень, а також на посередників комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності.

Запропоновано: укладання ліцензійного договору ВНЗ та/або НУ з суб'єктом господарювання з недержавною формою власності, що дозволяє не порушувати майнові права власника (при державній формі власності) та використовувати вартість майнових прав об'єктів інтелектуальної власності ВНЗ та/або НУ у якості переданих активів, які можуть не обмежуватись у кількості та видах ОПВ, що не потребує здійснення відчуження об'єкту права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів; створення офісу трансферу технологій, як структурного підрозділу ВНЗ та/або НУ або наукового парку, який буде займатися процесом подачі патентної заявки і у подальшому ліцензуванням; надати нормам глави 12 ГК України характеру загальних норм щодо регулювання правового становища наукових парків. Внести зміни до ГК України стосовно розширення господарсько-правових можливостей наукових парків щодо використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень без згоди центрального органу виконавчої влади, які не несуть майнової відповідальності та ризику, на відміну від самого наукового парку.

Вперше запропоновано термін «інноваційно-інтелектуальне середовище», який відтворює головний зміст – інноваційність.

Удосконалено положення щодо підвищення ефективності процесу комерціалізації інтелектуальної власності університетами та науковими організаціями України здійснювати з урахуванням понад 30-річного успішного досвіду США у цій сфері.

Для цього запропоновано використовувати в Національній інноваційній системі досвід США перш за все при досягненні цілей, сформульованих в законі Бая–Доула (Bayh–Dole Act), з урахуванням особливостей економіки України.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми).

Монографія – 1:

Економіко-правові проблеми інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки: монографія / за науковою редакцією д.е.н., проф., академіка АТН України та УАН О.Б. Бутнік-Сіверського: кол. авторів: Г.О. Андрощук, Ю.Л. Борко, О.Б. Бутнік-Сіверський, О.П. Орлюк; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2021. (17,5 д.а.)

Збірник матеріалів конференції – 1:

Питання інтелектуальної власності у сфері трансферу технологій: збірн. мат. конф. IV Всеукр. наук.-практ. конф.-семін. з пробл. екон. інтел. власн., 21 травн. 2021р., Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2021. 279 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus (Q3/Q4) – 1:

Бутнік-Сіверський О.Б., Дорошенко О.Ф., Борко Ю.Л., Хоменко В.Л. «Model

approach to estimating the cost of transfer of an integral intangible system (technology)» (Модельний підхід до оцінки вартості трансферу цілісної нематеріальної системи (технології). Науковий вісник НГУ. 2022. №1 (0,5 д.а.) (SCOPUS Q4, Index Copernicus Database, UlrichsWeb).

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 6:

1. Бутнік-Сіверський О.Б., Дорожко Г.К. Методологія трансферу технологій в сфері інтелектуальної власності: економіко-правова природа походження та визначення окремих термінів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №2 С.75-89.

2. Борко Ю. Л. Економіко-правові аспекти використання комп'ютерних програм. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №4 С. 79-86.

3. Шульпін І.Л. Поняття реальних збитків як складової поняття збитків у сфері інтелектуальної власності: категорія права та економіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 6 С.77-86.

4. Шульпін І.Л. Поняття упущеної вигоди як складової поняття збитків у сфері інтелектуальної власності: категорія права та економіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4. С. 62-70.

5. Андрощук Г.О. Роль технологічних брендів в цифровій трансформації та економічному зростанні. Наука, технології, інновації. 2021, №4.

6. Осипова Ю.В. Розподіл майнових прав інтелектуальної власності на ОПВ, створені у закладах вищої освіти України за договором замовлення. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 6 С. 94-103.

Науковий захід (конференція) – 1:

Всеукраїнська науково-практична конференція-семинар з проблем економіки інтелектуальної власності «Питання інтелектуальної власності у сфері трансферу технологій» (21 травня 2021 р.). Організатори – МОН України, Мінекономіки України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, НАН України, кафедра інтелектуальної власності та інформаційного права Інституту права КНУ імені Тараса Шевченка, Науково-освітній центр з інтелектуальної власності Інституту права КНУ імені Тараса Шевченка, КНЕУ імені Вадима Гетьмана, НГУ України, Харківський політехнічний університет України, Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського, Київський академічний університет, Національна асоціація патентних повірених України (м. Київ, он-лайн).

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення інфраструктури трансферу технологій», разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою. Законопроект розроблено з метою удосконалення інфраструктури трансферу технологій.

Надіслано листом Голові комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок до проекту закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо посилення відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності» (реєстр. № 5461-1 від 21.05.2021 р.). Надано у відповідь на лист Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 04-24/3-2021//176858 від 01.06.2021 р.

3. Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Наукові статті у інших закордонних наукових періодичних виданнях – 1:

Осипова Ю. Майнові права інтелектуальної власності на службові об'єкти права інтелектуальної власності, створені у закладах вищої освіти України. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2020. № 5 (33) Vol. 3. С. 158–162.

Номер науково-практичного журналу – 1:

Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 2. 108 с.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 11 тез наукових доповідей та прийняли участь у 9 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки», затверджена постановою президії НАПрН України від 03.07.2017р. № 103/4. Номер державної реєстрації: 0117U005291. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник: доктор економічних наук, професор, академік АТН України, академік УАН Бутнік-Сіверський О.Б.

Мета науково-дослідної роботи: досягнення цілей національної безпеки через розвиток її складової – системи інтелектуальної власності, основною функцією якої є забезпечення збалансованого існування інтересів інтелектуальної творчості, винахідництва, раціоналізації в правовому полі суспільства, спрямованого на безпеку держави Україна через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання та припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх і зовнішніх загроз і небезпек. Реагування на загрози має бути адекватним не лише характерові та їх масштабам, а й рівню бажаного і можливого стану забезпечення національної безпеки через розвиток її складової інтелектуальної власності з використанням методів детінізації, боротьби з неправомірним використанням інтелектуальної власності та дієвим захистом прав інтелектуальної власності.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджувались такі аспекти теми:

1. Дослідження трудових аспектів економічної безпеки з позиції розвитку людського інтелектуального капіталу.

2. Дослідження ролі інтелектуальна власність у забезпеченні обороноздатності держави.

3. Нормативно-правове забезпечення охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері: при розробленні озброєння та військової техніки; при здійсненні міжнародного військово-технічного співробітництва.

4. Дослідження стану формування та реалізації державної політики щодо забезпечення охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері: при розробленні озброєння та військової техніки; при здійсненні міжнародного військово-технічного співробітництва.

1. Наукові результати:

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень проблем з питань інтелектуальної власності як складової системи забезпечення національної безпеки щодо розвитку законодавства та практики його застосування у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні, дозволили:

Зазначити, що:

– в умовах формування постіндустріального суспільства саме трудові ресурси

відіграють ключову роль, які здатні генерувати нові знання, сприяють ефективнішому використанню природних ресурсів, матеріальних цінностей, збереженню, захисту та розвитку людського інтелектуального капіталу, від чого залежить економічна безпека держави. Формування та розвиток людського капіталу це безперервний процес, який протікає з різною інтенсивністю в різні періоди і залежить як від чинників, які впливають на його становлення, так і від джерел інвестування. На сучасних підприємствах є декілька аспектів формування людського капіталу обумовлених як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, які мають різну силу впливу на діяльність підприємства, але відіграють однаково важливу роль для посилення економічної безпеки держави. Цьому сприяє високий рівень освіченості населення, досить потужний науково-технологічний потенціал та інтелектуальний капітал, представлений великою кількістю науковців з напрацьованим багажем передових унікальних методик за окремими напрямками, а також методологічних підходів та методів для прискорення інноваційного розвитку економіки країни;

– в умовах економіки знань можуть бути конкурентоспроможними тільки ті вищі навчальні заклади креативного типу, де буде домінувати інноваційна праця та інтелектуальний капітал кожного працівника та на кожному робочому місці. Враховуючи, що в економіці знань важливою конкурентною перевагою є знання та інтелект нації, для забезпечення інтенсивного розвитку такої економіки необхідні фахівці нової формації, які володіють потужним інтелектуальним потенціалом, знаннями, навичками, компетенціями, що в цілому складає основу людського капіталу.

– перехід від індустріальної до постіндустріальної системи вносить суттєві зміни, пов'язані з формуванням, розвитком та використанням трудових ресурсів загалом та здатністю кожного індивідуума сприймати інформацію й генерувати її на основі нових знань, зокрема. Під впливом глобалізаційних процесів, виникає потреба в розробленні механізмів, реалізація яких повинна забезпечити протидію ключовим загрозам для трудоворесурсної безпеки, які виникають і за результатами переходу до постіндустріальної системи. Із погляду забезпечення трудоворесурсної безпеки перехід до постіндустріальної економічної системи можливий через формування та ефективне використання трудового потенціалу, що ускладнюється реальною боротьбою між країнами не лише за кваліфіковану робочу силу, а й передусім за працівників, які здатні генерувати нові знання. Відмінною є й підготовка кадрів, яка потребує формування системи, що орієнтована на розвиток творчих здібностей, застосування індивідуального підходу до кожного працівника з можливістю задоволення ним своїх потреб і досягнення інтересів з одночасним захистом його від негативного впливу зовнішнього середовища;

– національну безпеку України слід розглядати як інноваційно-інтелектуальну сферу діяльності, яку слід розвивати на засадах теорії побудови і принципах функціонування системи національної безпеки з позицій прав інтелектуальної власності як складової загальної наукової теорії та методології національного безпекознавства. Національна безпека держави має ієрархічну (особистість, суспільство, держава), багатокомпонентну структуру, тобто є системним поняттям;

– щодо впливу інтелектуальної власності на забезпечення обороноздатності держави, то важливим та дієвим фактором може стати становлення інноваційного середовища у сфері оборони, а саме в оборонно-промисловому комплексі (ОПК) України, що є сукупністю науково-дослідних, випробувальних організацій і виробничих підприємств, які виконують розробку, виробництво і постановку на озброєння військової та спеціальної техніки, спорядження, боєприпасів як для

Збройних сил України, так і на експорт, де формується та реалізовується наукова та інженерна думка щодо винаходів та високих технологій;

– ОПК України у своїй діяльності повинен спиратись на Національну систему охорони інтелектуальної власності в Україні. Тут суттєвого значення набувають розробка та впровадження об'єктів права інтелектуальної власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, тощо), які віднесені до секретних та об'єктів подвійного призначення, створених за бюджетне фінансування.

З метою виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, як складової системи забезпечення національної безпеки:

Визначено, що:

– чинні закони України не забезпечують належної правової охорони інтелектуальній власності, що стосується національної безпеки, а саме: 1) не визначено правовий режим ОПІВ, які створено за рахунок коштів державного бюджету України або відносяться до сфери національної безпеки і оборони; 2) не визначено державний орган, який від імені держави та в її інтересах може здійснювати управління правами ІВ в сфері національної безпеки і оборони; 3) потребує спеціального правового режиму охорона ОПІВ воєнного, спеціального та подвійного призначення;

– основними завданнями у сфері підвищення обороноздатності держави, розробки та впровадження об'єктів інтелектуальної власності є: 1) модернізація і випереджувальний розвиток оборонно-промислового комплексу, нарощування його виробничих потужностей, вироблення конкурентоспроможних на світовому ринку озброєнь і військової техніки, імпортозаміщення та збільшення власного виробництва критичних комплектуючих і матеріалів; 2) поглиблення оборонно-промислового та військово-технічного співробітництва з іншими державами, насамперед державами-членами НАТО, ЄС, досягнення повної незалежності від Росії у питаннях виробництва озброєнь та військової техніки; 3) підтримка перспективних, практично спрямованих наукових досліджень у сфері національної безпеки і оборони тощо. Пропонується на законодавчому рівні розглянути наступні пропозиції що стосуються питань інтелектуальної власності: 1) прискорити прийняття закону про військово-технічне співробітництво (ВТС) України з іноземними державами з обов'язковим визначенням порядку здійснення охорони прав інтелектуальної власності (ІВ); 2) міждержавні угоди про ВТС доповнити угодами про взаємну охорону прав на результати інтелектуальної діяльності, що створені під час здійснення двостороннього військово-технічного співробітництва; 3) внести доповнення до законодавства України щодо відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності при здійсненні міжнародного ВТС; 4) вирішити обов'язковість проведення експертизи договорів стосовно ВТС на наявність положень щодо охорони ІВ; 5) запровадити відповідальність за подання заявок в іноземні країни без попереднього подання таких заявок в Україні, які пов'язані зі сферою національної безпеки та державної таємниці; 6) запровадити механізми державної підтримки патентування вітчизняних ОПІВ у іноземних державах, які пов'язані з національною безпекою та обороною; 7) доповнити Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» окремим розділом щодо здійснення охорони інтелектуальної власності при міжнародному науково-технічному співробітництві; 8) визначити, в яких конкретних випадках і в якому порядку державний суб'єкт господарювання може набувати і використовувати права власності на ОПІВ, що створені за рахунок коштів державного бюджету та можливості вилучення ОПІВ, що віднесені до сфери національної безпеки

та державної таємниці, у власність державного суб'єкта господарювання; 9) визначити орган, який мав би вести реєстр ОПІВ, що належать державним суб'єктам господарювання, та здійснювати від імені держави право власності на ці ОПІВ та механізм передачі прав на розпорядження ОПІВ; 10) розробити систему правового врегулювання розподілу прав на створені в процесі виконання державного замовлення ОПІВ між державним замовником, виконавцем цього замовлення та авторами цих об'єктів, а також залучення ОПІВ до цивільного обороту, передачі на комерційних засадах прав на ОПІВ, що створені повністю або частково за рахунок коштів державного бюджету, в тому числі «ноу-хау»; 11) врегулювати виплату роялті за використання ОПІВ при виконанні державного оборонного замовлення; 12) здійснити напрацювання щодо ОПІВ, які створені при виконанні державних замовлень, про комерційну таємницю, закон про службові ОПІВ, зокрема ОПІВ, що створені військовослужбовцями.

Вперше доведено, що обмеження майнових прав інтелектуальної власності – це звуження змісту та обсягу цих прав. Запропоновано класифікацію вказаних обмежень:

1) за правовими джерелами, що передбачають можливість або встановлюють обмеження – обмеження, що передбачені національним законодавством; обмеження, що встановлені міжнародними актами; обмеження, що встановлені договором;

2) за змістом – ті, що пов'язані з набуттям права; ті, що пов'язані із здійсненням права;

3) в залежності від кола ОПІВ, щодо яких діють обмеження: а) загальні - ті, що діють відносно всіх ОПІВ та обумовлюються їх строком чинності, територією, на якій охороняються ці права; б) спеціальні – ті, що обумовлені особливостями ОПІВ, сферою, в якій він використовується, або видом майнового права інтелектуальної власності. Обмеження майнових прав інтелектуальної власності утворюють єдину систему.

Обґрунтовано, що майнові права на ОПІВ, які створені під час виконання державного оборонного замовлення, мають належати виконавцеві державного оборонного замовлення, є обмежено оборотоздатними та можуть використовуватись та вводиться у цивільний оборот (відчужуватись, надаватись у використання, передаватись у заставу тощо) лише за погодженням із державним замовником з урахуванням положень Закону України «Про державну таємницю».

Дістало подальшого розвитку положення щодо того, що умовою державного контракту (договору) щодо закупівлі дослідно-конструкторських робіт (далі – ДКР) або їх окремих етапів із розроблення товарів оборонного призначення та спеціальної техніки, спеціальних технологій, матеріалів та стандартів є обов'язок виконавця державного контракту погоджувати з державним замовником: 1) договори щодо розпорядження майновими правами на ОПІВ, створені під час виконання таких робіт, і використання виконавцем таких ОПІВ; 2) договори з нерезидентом щодо розпорядження майновими правами на ОПІВ, створені під час виконання таких робіт, з додержанням вимог Закону України «Про державну таємницю».

Розроблено класифікацію договорів, на підставі яких набуваються чи можуть набуватись майнові права інтелектуальної в залежності від наявності чи відсутності втручання держави в договірні відносини:

1) договори, при укладенні і виконанні яких відсутнє втручання держави - договір про передання (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності;

2) договори, при укладенні і виконанні яких присутнє втручання держави, що проявляється у формі визначення сторони (сторін), якій (яким) належать майнові

права інтелектуальної власності на певний ОПІВ, а саме:

- договір про розподіл майнових прав інтелектуальної власності на службові ОПІВ;

- договір про створення за замовленням і використання ОПІВ;

- договір про виконання НДР та ДКТР;

- договір про партнерство щодо проєктів наукового парку;

- державний контракт з оборонного замовлення.

Удосконалено теоретичні положення щодо набуття та здійснення майнових прав на службові ОПІВ, а саме аргументовано, що: 1) автор не може без достатніх підстав відмовити у дозволі на опублікування, іншому використанні або зміні свого незавершеного службового твору; 2) майнові права на службовий твір, створений працівником органу державної влади, належать такому органу, якщо інше не передбачено договором.

Знайшли подальшого розвитку підходи щодо визначення сторін договору про створення за замовленням та використанням ОПІВ, до яких пропонується віднести не лише фізичну особу автора, але й юридичну особу, на яку покладається зобов'язання організувати створення відповідного ОПІВ. Гарантією забезпечення справедливого балансу інтересів виконавця та замовника та істотною умовою договору замовлення є визначення сторони, якій належать майнові права на ОПІВ, що буде створений за таким договором. Виключення з цього правила можуть бути встановлені лише щодо комп'ютерної програми і бази даних, створених за замовленням органу державної влади. Майнові права на такі об'єкти мають належати такому органу. У разі, якщо договором про створення за замовленням ОПІВ встановлено, що майнові права належать виконавцеві, у такому договорі мають визначатись способи та умови використання цього об'єкта замовником.

Крім того, знайшли подальшого розвитку підходи щодо уніфікації термінології, що використовується у законодавстві України у сфері інтелектуальної власності, зокрема пропонується: 1) при зміні правовласника застосовувати єдиний термін «передання (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності», що відображає зміст відповідних правовідносин та відповідає термінології Закону України «Про авторське право і суміжні права»; 2) стосовно звуження змісту та обсягу майнових прав інтелектуальної власності застосовувати єдиний термін «обмеження майнових прав інтелектуальної власності».

Вперше встановлено, що для формування та реалізації державної політики щодо інтелектуальної власності у військово-технічній сфері створити орган центральної виконавчої влади, основним завданням якого має бути розроблення пропозицій та проєктів нормативно-правових актів щодо охорони та управління інтелектуальною власністю в сфері національної безпеки та оборони з дотриманням інтересів не лише розробників і авторів ОПІВ, але також і держави.

Обґрунтовано систему охорони інтелектуальної власності як складової сфери забезпечення національної безпеки та оборони. В законодавчих актах, що регулюють сферу національної безпеки і оборони, передбачити інтелектуальну безпеку складовим елементом структури національної безпеки, а наявні та можливі порушення права інтелектуальної власності у всіх сферах віднести до загроз національній безпеці. З метою недопущення втрати контролю над зазначеними ОПІВ, які можуть суттєво впливати на сферу національної безпеки і оборони, законодавчо визнати інституції держави суб'єктами права інтелектуальної власності.

Дістали подальшого розвитку пропозиції зміни до чинного законодавства стосовно:

- узгодження положень чинних нормативно-правових документів, що стосуються сфери національної безпеки та оборони щодо створення, охорони та використання ОПІВ;

- затвердження Стратегії інтелектуальної власності, яка має містити розділ щодо ролі інтелектуальної власності у сфері забезпечення національної безпеки та оборони. На основі Стратегії розробити Програму (Доктрину) розвитку та управління інтелектуальною власністю у сфері національної безпеки і оборони та захисту інтересів держави при створенні ОПІВ в оборонній сфері, у тому числі на всіх етапах розробки і виробництва ОВТ та міжнародного ВТС;

- посилення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності при розробленні ОВТ та здійсненні міжнародного ВТС;

- організації контролю за дотриманням всіма суб'єктами, задіяними в оборонній сфері, заходів щодо забезпечення охорони прав інтелектуальної власності на всіх етапах розроблення ОВТ та здійснення ВТС, особливо щодо передачі (трансферу) технологій та інших результатів інтелектуальної діяльності.

Розроблено пропозиції до Закону «Про створення та виробництво озброєння, військової та спеціальної техніки», яким передбачено визначати:

- порядок охорони майнових прав інтелектуальної власності на вітчизняні технології та/або їх складові, що використовуються при створенні (модернізації) ОВТ;

- створення Реєстру конструкторської, технологічної документації та інших РІД, що створені під час виконання державного оборонного замовлення (ДОЗ);

- порядок зберігання, використання, передачі документації та інших РІД протягом всього їх життєвого циклу, а також порядок фінансування підтримки чинності охоронних документів на ОПІВ;

- механізм контролю за забезпеченням захисту продукції, яку розроблено і виготовлено підприємствами ОПК і яка є їх інтелектуальною власністю.

Відповідно на МО України доцільно покласти завдання щодо реалізації державної політики стосовно управління інтелектуальною власністю у військово-технічній сфері. Для реалізації визначених функцій необхідно створити в МО України відповідний орган (підрозділ) і покласти на нього виконання визначених вище функцій. У своєму складі він повинен мати фахівців з відповідною освітою у сфері інтелектуальної власності, а також групу професійних оцінювачів інтелектуальної власності, юристів і економістів.

Крім того, відповідно до Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» для забезпечення виконання функцій, пов'язаних із створенням, використанням, патентуванням та ліцензуванням прав на технології та їх об'єкти, ЦОВВ мають створити структурні підрозділи з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності, а також у межах повноважень підрозділи з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності в інших державних установах, що належать до сфери їх управління.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми).

Збірник матеріалів конференції – 1:

Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки. Секція 6 : ел. збірн. матер. III Міжн. наук.-практ. конф. «Інтерн.-міст КИЇВ – ДНІПРО», Управл. проект. Ефектив. власн., використ. результ. наук. досл. та об'єкт. інтел. 18 березн. 2021р., Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2021. 158 с.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 7:

1. Андрощук Г.О. Національна безпека: охорона здоров'я, пандемія (COVID-19) і світова торгівля підробленими фармпрепаратами (Ч.1). Наука, технології, інновації. 2021. № 1 (17). С. 52-61.

2. Андрощук Г.О. Національна безпека: охорона здоров'я, пандемія (COVID-19) і світова торгівля підробленими фармпрепаратами (Ч.2). Наука, технології, інновації. 2021. № 2(18). С. 52-61.

3. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Система національної безпеки та питання інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С. 39-47.

4. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Роль інтелектуальної власності у забезпеченні обороноздатності держави. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4. С. 33-53.

5. Федоренко В.Л., Бутнік-Сіверський О.Б., Коваленко В.В. Судово-правові та економічні механізми охорони права на об'єкти інтелектуальної власності в Україні: проблеми і перспективи. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2021. № 2 (14). С. 11-39.

6. Бутнік-Сіверський О.Б., Андрощук Г.О. Методологічні засади патентного ландшафту в системі інтелектуальної національної безпеки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4 С. 71-86.

7. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Нормативно-правове забезпечення охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С. 49-67.

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оборонні закупівлі» (щодо набуття та здійснення майнових прав інтелектуальної власності)». Законопроект направлено до Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України та Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України про захист економічної конкуренції» (реєстр. № 0877 від 29.08.2019). Науково-правовий висновок надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

Науковий захід – 1:

III Міжнародна науково-практична конференція Інтернет–міст «КИЇВ – ДНІПРО» «Управління проектами.

3. Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 3:

1. Зайківський О., Оністрат О. Державна політика національної безпеки та питання інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 3, 2021. С. 19-33.

2. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Роль інтелектуальної власності у забезпеченні обороноздатності держави. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 42-68.

3. Дорожко Г., Ромашко А., Кравець Л., Поладько О. Сучасні підходи до

охорони науково-технічної інформації як результату інтелектуальної творчої діяльності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3, С. 34-44.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 6 тез наукових доповідей та приймали участь у 4 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів», затверджена постановою президії НАПрН України від 03.07.2017р. № 103/4. Номер державної реєстрації: 0117U005290. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н.М.

Мета науково-дослідної роботи: Визначення основних рис та напрямів формування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів; дослідження форм, методів та механізмів її реалізації з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини права інтелектуальної власності; вивчення практики імплементації модельних законів та директив ЄС у вітчизняне законодавство; аналіз судової практики захисту прав інтелектуальної власності у цивільному, кримінальному та адміністративному судочинстві України та країнах ЄС.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження форм та методів формування державної політики в сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів, механізми її реалізації та розробити рекомендацій, спрямованих на вдосконалення зазначених процесів.

2. Дослідження досвіду країн ЄС щодо етичних аспектів патентування біотехнологій у сфері медицини.

3. Дослідження процесів лібералізації законодавства у сфері інтелектуальної власності в межах євроінтеграційних процесів, учасником яких є Україна.

4. Аналіз підвищення якості експертизи патентів та примусове ліцензування винаходів в сфері фармації з використання досвіду ЄС.

5. Визначення умов та факторів, які впливають на процес запровадження механізмів позасудового розгляду справ, медіації як одного з напрямків реалізації державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності в Україні.

6. Узагальнення судової практики.

7. Дослідження стану правового регулювання охорони корисних моделей в країнах-членах ЄС, яка здійснюється тільки на національному рівні.

1. Наукові результати:

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень щодо теоретичних засад формування державної системи охорони інтелектуальної в умовах євроінтеграційних процесів ґрунтуються на:

Виявлені:

– правових аспектів застосування принципу вичерпання прав до творів, представлених в електронній (цифровій) формі;

– особливостей строкової охорони майнових прав на об'єкти авторського права – музичні твори, а також на об'єкти суміжних прав – виконання та фонограми.

Визначення основних рис та напрямів удосконалення чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності в контексті євроінтеграційних процесів має

на меті виявлення основних тенденцій розвитку законодавства, оцінку правових норм з позиції критеріїв їх ефективності, виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, забезпечення повноти правового регулювання. Здійснений аналіз нормативно-правових актів ЄС у сфері інтелектуальної власності дозволив виявити методи правового регулювання, оцінити їх відповідність природі суспільних відносин та цілям держаної політики в обраній сфері дослідження. Аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності дозволив виявити характер та зміст зобов'язань України по відношенню до ЄС та зобов'язань ЄС по відношенню до України у сфері інтелектуальної власності.

Теоретичне обґрунтування суті, основних напрямів та шляхів розвитку законодавства України у сфері права інтелектуальної власності у зв'язку з укладенням Угоди про асоціацію є науковим підґрунтям для визначення послідовності та узгодженості відповідних його змін. Дослідження можливостей імплементації норм законодавства ЄС до норм законодавства України у сфері права інтелектуальної власності має на меті вирішення завдання щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності.

Інтеграція України в європейський економічний простір вимагає системного наукового дослідження та обґрунтування необхідних змін у законодавстві з питань інтелектуальної власності з урахуванням досвіду ЄС, вдосконалення і підвищення ефективності системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, необхідністю її уніфікації та гармонізації з правовою системою охорони інтелектуальної власності ЄС для створення сприятливого інвестиційного клімату, належного правового регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва України, трансферу технологій тощо.

Дослідження стану законодавства ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності дозволило виявити основні механізми, форми і методи здійснення уніфікації та гармонізації права інтелектуальної власності в рамках регіонального співробітництва країн-членів ЄС для створення єдиного економічного, культурного і соціального простору.

У зв'язку з цим обґрунтована потреба у наукових теоретичних дослідженнях конкретних аспектів правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів, як одного із пріоритетних напрямів розвитку теорії права інтелектуальної власності та теоретико-методологічного підґрунтя удосконалення законодавства в цій сфері та його моніторингу.

З метою виявлення та усунення розбіжностей та прогалин, які існують у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, у порівнянні з європейським досвідом та завданнями, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності, а також для вирішення завдання щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності:

Доведено, що:

– прийняті рішення Європейського Суду Справедливості загострили проблемні питання застосування принципу вичерпання прав на об'єкти авторського права, з огляду на сучасні реалії поширення цих об'єктів у цифровому середовищі, розділили сферу використання норм законодавства залежно від об'єктного складу. За умови відсутності чіткого законодавчого регулювання правовідносин, на практиці виникають складнощі в розумінні застосування зазначеного принципу;

– початковий момент обчислення строку чинності майнових авторських і

суміжних прав на музичні твори, виконання, фонограми має певні особливості, а саме обчислюються: з дати смерті останнього автора музичного твору, що пережив інших авторів; з дати першого правомірного опублікування чи першого правомірного доведення до загального відома виконання, фонограми;

– норми Директиви 2019/790 та Інструкції до статті 17 Директиви 2019/790 про застосування позасудового врегулювання спорів мають переваги та недоліки. Зокрема до недоліків віднесено такі: ні в Директиві, ані в Інструкції не надано чіткої відповіді щодо статусу особи, яка матиме повноваження на вирішення відповідних спорів; який характер матимуть рішення, прийняті такою особою; порядок, розмір та строки відшкодування збитків; транскордонне застосування прийнятих рішень;

– Директиви ЄС у сфері авторського права і суміжних прав сприяють функціонуванню внутрішнього ринку, забезпечують охорону прав виконавців, полегшують формування прав і створюють умови, за яких може відбуватися ефективне використання творів, виконань та інших охоронюваних об'єктів;

– при створенні та використанні твору в перекладі виникають авторсько-правові відносини, які мають певні особливості з огляду на те, що переклад є похідним твором по відношенню до оригінального твору. Використання твору в перекладі здійснюється на підставі договорів, укладених між видавництвом та перекладачем, з дотриманням прав автора твору, що підлягає перекладу, з урахуванням норм міжнародного, зокрема й європейського, та національного законодавства у сфері авторського права;

– визначені прогалини в світовому і деяких національних законодавствах щодо правового регулювання охорони прав на комерційну таємницю, наявність яких не завжди дозволяє потерпілій стороні розраховувати на виплату належної компенсації за порушення прав на комерційну таємницю – зокрема щодо конфіденційної інформації, що є в розпорядженні суб'єктів спортивної діяльності, в умовах необхідності розділення власного досвіду і знань спеціалістів у визначеній галузі і конфіденційної інформації, що є предметом спору; прогалини в національному законодавстві в контексті охорони та захисту прав інтелектуальної власності у спортивній діяльності – зокрема окреслено відставання розвитку вітчизняної нормативно-правової бази від тенденцій, що вкорінюються в законодавствах країн ЄС, а також в міжнародних нормативно-правових актах, що регулюють здійснення спортивної діяльності.

Вперше в Україні проаналізовано основні положення Інструкції до статті 17 Директиви 2019/790 у контексті правового регулювання відносин між провайдерами, правовласниками та користувачами через позасудовий механізм врегулювання спорів.

Дістали подальшого розвитку:

– дослідження щодо доцільності встановлення нових шляхів правової охорони та захисту авторського права і суміжних прав в умовах євроінтеграційних процесів, що відбуваються в Україні;

– теза, що гармонізована правова система сприяє належному функціонуванню внутрішнього ринку і стимулює інновації, творчість, інвестиції у виробництво нового контенту, зокрема й у цифровому середовищі, щоб уникнути фрагментації внутрішнього ринку.

Вперше висвітлено та проаналізовано європейські тенденції щодо змін парадигми права інтелектуальної власності на об'єкти, які використовуються в діагностиці, профілактиці та лікуванні COVID-19.

Досліджено особливості у медичному праві з позицій євроінтеграційних процесів щодо письмової згоди пацієнта на фото-, відеозйомку. Проаналізовано

сучасні тенденції охорони інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах.

Вивчено та проаналізовано практику імплементації директив ЄС у вітчизняне законодавство: Директива 92/28/ЄС від 31.03.1992 року щодо рекламування лікарських препаратів для людського споживання; Директива 84/450/ЄЕС «Щодо наближення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів стосовно реклами, яка вводить в оману»; Директива Європейського парламенту та Ради Європи 2010/13/ЄС від 10.03.2010 року про узгодження певних положень, визначених законами, підзаконними актами та адміністративними положеннями у державах-членах стосовно надання аудіовізуальних послуг; Директива 2001/83/ЄС «Про Кодекс Співтовариства щодо лікарських засобів, призначених для споживання людиною».

Проаналізовані договірні відносини, що виникають на практиці, на прикладі договорів, що укладаються з іноземним автором, перекладачем, який здійснює переклад твору та видавництвом, яке замовляє такий переклад. За основу взято законодавство Франції та України у сфері авторського права.

Дослідження питань охорони комерційної таємниці в Україні показало недостатню законодавчу охорону цього об'єкту, який може включати також «ноу-хау». У свою чергу ноу-хау може бути результатом творчої, інтелектуальної діяльності або інформацією необхідною для бізнесу (списки клієнтів тощо). Диференціація комерційної таємниці як виду інформації із обмеженим доступом в Україні не знайшло свого широкого використання у сфері бізнесу або судової практики. Визначено, що з позиції права інтелектуальної власності «бізнесова інформація» не повинна відноситися до об'єктів права інтелектуальної власності. Розробка спеціального закону щодо охорони та захисту комерційної таємниці в Україні, в якому будуть визначені правові режими «ноу-хау» та бізнесової (ділової) інформація надасть можливість вирішити низку практичних питань та сформувані усталену практику щодо вирішення спорів, пов'язаних із порушенням прав на комерційну таємницю.

Обґрунтовано доцільність медіації у сфері інтелектуальної власності, проаналізовано медіацію як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), адаптація національних норм до міжнародних стандартів.

Вперше висвітлено тенденції щодо опублікування зображення пацієнтів у фотографічному творі.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми).

Збірник наукових праць – 1 (у двох частинах):

Питання інтелектуальної власності : збірник наукових праць / за ред. д.ю.н. Н.М. Мироненко, к.е.н. Г.О. Андрощука; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Випуск 19 (1). 2021. 96 с.

Питання інтелектуальної власності. Ч. II. Гармонізація прав інтелектуальної власності як складова євроінтеграційного вектору розвитку України: збірник наукових праць / за наук. ред. О. П. Орлюк; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс, 2021.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus (Q3/Q4) – 1:

Jashodhara Dasgupta, Marta Schaaf, Sana Qais Contractor, Amanda Banda, Marisa Viana, Oksana Kashyntseva & Ana Lorena Ruano. Axes of alienation: applying an intersectional lens on the social contract during the pandemic response to protect sexual and reproductive rights and health. *Int J Equity Health* 19, 130 (2020). <https://doi.org/10.1186/s12939-020-01245-w> (Q1 Health Policy, Public Health,

Environmental and Occupational Health).

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 7:

1. Пономарьова О.О. Досвід країн ЄС щодо етичних аспектів патентування біотехнологій у сфері медицини. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 23-28.

2. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Охорона інтелектуальної власності в процесі євроатлантичної інтеграції. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 29-39.

3. Дорошенко О.Ф., Работягова Л.І. Деякі аспекти встановлення критеріїв охороноздатності промислових зразків. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С. 27–38.

4. Троцька В.М. Позасудове врегулювання спорів відповідно до європейського законодавства про авторське право і суміжні права в єдиному цифровому ринку. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №4. С. 10-24.

5. Кашинцева О.Ю., Іюлкін Я.О. Досвід України з імплементації гнучких положень Угоди ТРІПС у двох контекстах: євроінтеграції та пандемії. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №5. С. 140-145.

6. Гоменюк А. Ключові проблеми правового регулювання додаткової охорони винаходів у сфері фармації в національному законодавстві України. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С.111-119.

7. Пономарьова О. Забезпечення конфіденційності інформації про пацієнта одержаної під час проведення клінічного випробування лікарського засобу. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 143-150.

Науковий захід – 1:

III Міжнародна науково-практична конференція Інтернет–міст «КИЇВ – ДНІПРО» «Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності». Секція «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів» (17 березня 2021 р.).

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону «Про внесення змін в деякі законодавчі акти України з метою розширення повноважень громадських об'єднань щодо представлення інтересів в судах інших осіб». Законопроект направлено до Комітету Верховної ради України з питань правової політики.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності». Науково-експертний висновок надіслано Міністерству економіки України.

3. Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Збірник матеріалів конференції – 1:

Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів. Том 2 : ел. збірн. матер. III Міжн. наук.-практ. конф. «Інтерн.-міст КИЇВ – ДНІПРО», Управл. проект. Ефектив. використ. результ. наук. досл. та об'єкт. інтел. власн., 17 березн. 2021р., Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2021. 246 с.

Монографія – 1:

Шабалін А.В. Цивільне судочинство Естонії: законодавчий огляд, порівняльний

аналіз: монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. 196 с.

Аналітична довідка – 2:

1. Аналітична довідка на тему «Аналіз основних концепцій гармонізації та уніфікації права інтелектуальної власності в контексті положень Директив Європейського парламенту та Ради ЄС, актів *acquis communautaire*». Автор – Дроб'язко В. С.

2. Аналітична довідка на тему «Позасудове та альтернативне вирішення спорів відповідно до європейського законодавства про авторське право і суміжні права в єдиному цифровому ринку». Автор – Троцька В. М.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus (Q3-Q4) – 2:

1. Galyna Mykhailiuk, Larry DiMatteo. Creating a Comprehensive Peaceful Assembly Law for Ukraine: Idea and Ideal. *New Perspectives: Interdisciplinary Journal of Central & East European Politics and International Relations*. Issue 29(1), 2021. P. 45 – 68. <https://doi.org/10.1177/2336825X20983743> <https://doi.org/10.1177/2336825X20983743> (Scopus Q3);

2. Larry Di Matteo, Galyna Mykhailiuk, Nina Mykhailiuk. Advancing the Rule of Law: Creating and Independent and Competent Judiciary. *The Italian Law Journal*. Vol. 07 – No. 01, 2021. P. 61 – 95. https://iris.unibocconi.it/retrieve/handle/11565/4040733/161424/Monaco_Science%20at%20the%20Italian%20Bar.%20The%20Case%20of%20Hydroxychloroquine.pdf ISSN 2421-2156 June 2021 DOI 10.23815/2421-2156.ITALJ (Scopus Q4).

Опубліковано номер науково-практичного журналу – 1:

Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 4. 111 с.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 12 тез наукових доповідей та взяли участь у 19 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Інтелектуальна власність в цифровій економіці», затверджена постановою президії НАПрН України № 106/10 від 15 червня 2018р. Номер державної реєстрації: 0118U007601. Термін виконання: 01.01.2019 р. – 31.12.2023 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О.П.; кандидат економічних наук, доцент Андрощук Г.О.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження стану, тенденцій та ролі інтелектуальної власності у розвитку цифровізації економіки в світі та в Україні. Ключові тренди концепції «Індустрії 4.0»: хмарні обчислення (cloud computing), робототехніка, автоматизація, інтелектуальні датчики, адитивні технології 3D - друку, Інтернет речей (IoT), великі дані (big data), штучний інтелект, інтелектуальні транспортні системи (ITS – Intelligent Transport Systems), доповнена реальність та ін. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний України» – 2020), Концепція розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018- 2020 роки. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Принципи цифровізації. Стратегія розвитку високотехнологічних індустрій для України до 2025 року. Дорожня карта цифрової економіки. Основні принципи політики «цифровізації» України. Україна на тлі глобальних цифрових трендів.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження можливостей, напрямів та інструментів формування

інформаційної економіки в Україні. Виробити практичні аспекти впровадження «Цифрового порядку денного» для України та використання кращих світових практик, визначення основних напрямків створення сучасної нормативно-правової та регуляторної бази для забезпечення ефективної цифрової трансформації, правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

2. Аналіз технологічних трендів цифрової трансформації світової економіки, Білої книги з штучного інтелекту. Європейський підхід до досконалості і довіри (ang. White Paper on Artificial Intelligence A European approach to excellence and trust).

3. Аналіз стану інвестицій в інформаційну економіку, IT-ринок України. Дослідити та запропонувати сценарії розвитку, проривні секторальні перспективи інформаційної економіки України.

4. Вивчення зарубіжного досвіду розвитку національних стратегій розвитку штучного інтелекту (ШІ), проаналізувати Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні, використання ШІ у сфері кібербезпеки та оборони, можливості і небезпеки кримінального застосування ШІ.

5. Дослідження цифрової інфраструктури розвинених країн та України. Аналіз нових викликів і можливостей у цій сфері: цифровий розрив; виклики ринку телекомунікацій; високошвидкісна мобільна інфраструктура; цифрове телебачення, нові виклики і можливості у цій сфері в контексті підготовки робочої сили відповідної цифрової компетентності та актуальних викликів кібербезпеки.

6. Дослідження розвитку цифрових платформ в Україні.

7. Вивчення тенденції створення інфраструктури Індустрії 4.0: IT – кластерів, науково-технологічних та індустріальних парків, галузевих центрів технологій, центрів компетенцій, стартап-компаній, електронних бібліотек, галерей та архівів тощо. Виробити пропозиції щодо підключення українських наукових цифрових інфраструктур до Європейської хмари відкритої науки та Європейської інфраструктури даних. Дослідити проблеми цифрового оподаткування електронних послуг (зарубіжний досвід та стан в Україні).

8. Розробка пропозиції щодо узгодження українських наукових цифрових інфраструктур з концепцією відкритої науки та інфраструктури даних.

1. Наукові результати:

На основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень

Встановлено:

– цифрова трансформація світової економіки відбувається по всіх напрямках життя та діяльності людини, охоплюючи не тільки сфери виробництва та оборони країни, але й соціальну сферу, насамперед, охорону здоров'я та освіту. Організація виробництва у тих сферах, які не вимагають безпосередньої участі людини у технологічному процесі (критичні галузі, такі, як виробництва електроенергії, транспортні тощо), переорієнтовуються на дистанційну форму праці, зменшення видатків на утримання офісних витрат і навантаження на транспортну інфраструктуру, збільшення навантаження на комунікаційні технології, більш широке використання штучного інтелекту у всіх сферах діяльності людини. За даними досліджень таких процесів у світі виявлено, що значно підвищились вимоги до цифрової компетенції співробітників, їх уміння підтримувати саморозвиток і забезпечувати кібербезпеку як персональну, так і виробничого процесу. У той же час, відмічається інтенсифікація праці, збільшення робочого часу, підвищення нервово-емоційної напруги та, як наслідок, прискорене професійне вигорання. У цілому, слід

відмітити прискорення процесів інтеграції людини та техніко-технологічних систем як у виробничій, так і соціальній сферах.

З метою виявлення та усунення розбіжностей та прогалів, які існують у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, у порівнянні з європейським досвідом та завданнями, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності в умовах цифрової економіки, а також для вирішення проблеми формування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в умовах цифрової економіки:

Встановлено, що:

- сучасний стан світової економіки характеризується масштабними трансформаціями, що проявляються у розвитку ключових технологій Індустрії 4.0, смарт-спеціалізації, підвищенні інтенсивності міжнародної конкуренції, пришвидшенні усіх процесів, які стають глобальними та більш відкритими;

- найбільш важливим бар'єром для інноваційної діяльності українських підприємств в роки незалежності була відсутність фінансових ресурсів. Відсутність коштів доповнювалася високою вартістю банківських кредитів для фінансування інновацій. Поряд із цим Україна залишається однією з небагатьох країн Європи, де фактично відсутні непрямі стимули підтримки інноваційної діяльності;

- ШІ має потенціал кардинально змінити сприйняття людьми навколишнього світу та їхнє повсякденне життя;

- кількість патентних заявок на ШІ збільшилась більш ніж на 100% за період з 2002 по 2018 рік (від 30 тис. до більш ніж 60 тис.). Загальна кількість заявок на винаходи, що містять об'єкти ШІ, виросла з 9% до майже 16%;

- цифрова трансформація світової економіки відбувається по всіх напрямках життя та діяльності людини, охоплюючи не тільки сфери виробництва та оборони країни, але й соціальну, насамперед, охорону здоров'я та освіту;

- ШІ розглядається як одна з найважливіших технологій подвійного призначення, новий виклик для економіки та правової системи, нове явище, що має мультиплікаційний ефект, правовий феномен в структурі правовідносин, новий об'єкт для правового регулювання;

Досліджено на основі патентного аналізу технологічні тренди у робототехніці.

Патентна активність – один із важливих індикаторів технічного прогресу в робототехніці. Патенти, створені для захисту винаходів та інтелектуальної власності, є сполучною ланкою між наукою, технологіями та комерційною діяльністю. Тенденції в патентуванні надають інформацію про активність та динамізм інноваційної екосистеми. Винаходи та інновації, передача та розповсюдження певних технологій може мати економічні та соціальні вигоди за межами національних кордонів. При цьому патенти - зокрема патенти на робототехніку.

Вивчаючи глобальну патентну активність у період з 2005 до 2019 року, можна зробити такі основні висновки: Китай лідирує за кількістю виданих патентів на робототехніку, на його частку припадає майже 35% від загальної кількості патентів на робототехніку; США займають четверте місце після Японії та Південної Кореї. Промислова робототехніка - найпопулярніша категорія типів патентів на робототехніку, за нею слідує медична робототехніка.

Потенційно важливішу роль, ніж патенти, відіграють технологічна складність і секретність роботизованих систем - саме вони часто є основним інструментом охорони прав інновації. Робот для автоматизації бізнес-процесів це програмне забезпечення, яке запускається на комп'ютері користувача.

Узагальнено Рекомендацію ЮНЕСКО з етики штучного інтелекту («Recommendation on the ethics of artificial intelligence»). Етичні принципи виступають як гнучка основа для нормативної оцінки, а також методичного керівництва в питаннях застосування технологій на основі ШІ. Державам-членам ООН рекомендовано застосовувати положення Рекомендації про етичні аспекти ШІ та вжити належних заходів, у тому числі законодавчого характеру, відповідно до конституційної практики та структур управління кожної держави з метою втілення в життя на їх територіях принципів, закріплених документом.

Досліджено цифрову трансформацію економіки та суспільства в країнах ЄС. Проаналізовано показники країн-членів ЄС у галузі цифрових технологій за даними DESI 2021 за такими напрямками: людський капітал, зв'язок, інтеграція цифрових технологій, цифрові державні послуги. Україна здійснює цифрову трансформацію, синхронізовану з державами-членами ЄС, відбувається формування екосистеми DESI в Україні, що дозволить здійснювати моніторинг розвитку цифрових технологій у порівнянні з цифровою економікою ЄС.

Розроблено пропозиції щодо узгодження українських наукових цифрових інфраструктур з концепцією відкритої науки та інфраструктури даних.

Обґрунтовано: цифрова трансформація освітніх і наукових установ набули подальшої стійкої тенденції переходу до дистанційної форми.

Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) визначає відкриту науку у широкому сенсі як загальну доступність (у цифровому форматі, без обмежень або з мінімальними обмеженнями) результатів досліджень, що фінансуються за державний рахунок. До елементів відкритої науки відносять: відкритий доступ до публікацій, відкриті дані та відкрите рецензування наукових досліджень, відкриту методологію, відкриту освіту, відкрите програмне забезпечення.

Під час виконання теми досліджено зміни цифрової інфраструктури України за останні роки, їх відповідність міжнародним трендам та домовленостям. Запропоновані подальші кроки на рівні держави з метою інтеграції Українських наукових й інноваційних структур у міжнародний науковий простір.

Обґрунтовано, що цифрова трансформація освітніх і наукових установ набули подальшої стійкої тенденції переходу до дистанційної форми, що потребує нових форм захисту та збереження людського капіталу як складника інтелектуального капіталу країни. Зокрема - створення наукових видань відкритого доступу; розроблення механізмів стимулювання процесу перетворення вже існуючих видань на видання відкритого доступу; сприяння створенню репозитаріїв з відкритим доступом, що містять наукові джерела; стимулювання науковців оприлюднювати результати досліджень відповідно до принципів FAIR; розвиток їх компетентності в сфері інтелектуальної власності; сприяння ефективному приєднанню України до Європейської хмари відкритої науки.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми).

Науково-практичне видання – 1:

Андрощук Г.О. Штучний інтелект і інтелектуальна власність: проблеми регулювання : науково - практичне видання. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, 2021.

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Scopus (Q3/Q4) – 1:

Burov O., Krylova-Grek Y., Lavrov E., Orliyk O., Lytvynova S., Pinchuk O. (2021) Cyber Safety in the Digital Educational Environment: External and Internal Risks. In: Russo D., Ahram T., Karwowski W., Di Bucchianico G., Taiar R. (eds) Intelligent Human Systems

Integration 2021. IHSI 2021. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1322. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68017-6_54. (Q3).

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 6:

1. Андрощук Г.О. Протидія недобросовісним реєстраціям і використанню засобів індивідуалізації в умовах цифрової трансформації. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С.48-67.

2. Андрощук Г.О. Штучний інтелект: економіка, інтелектуальна власність, загрози. Частина 1. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 56-76.

3. Андрощук Г.О. Штучний інтелект і інтелектуальна власність: проблеми регулювання. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2021. №2 (14). С. 58-78. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2\(14\)-58-78](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2(14)-58-78).

4. Буров О.Ю. Вплив кіберзлочинності на цифрову економіку. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 69-78.

5. Зеров К.О. Огляд теоретичних підходів щодо правової охорони об'єктів, згенерованих системами штучного інтелекту у сфері авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С. 25-37.

6. Орлюк О. Політика Відкритої науки в Європейському Союзі як глобальний орієнтир для України: правовий вимір. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С. 158-172.

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (щодо винаходів і корисних моделей, створених з використанням штучного інтелекту)» разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою.

Надіслано листом від 14.12.2021 р. № 186 Голові комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та Голові комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну експертизу».

3. Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Scopus (Q3/Q4) – 4:

1. Pinchuk O., Burov O., Shabalin A. et al. (2020) VR in Education: Ergonomic Features and Cybersickness. In: Nazir S., Ahram T., Karwowski W. (eds) *Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences*. AHFE 2020. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1211. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-50896-8_50. Q3 (ISI Proceedings, EI-Compendex, DBLP, SCOPUS, Google Scholar and Springerlink).

2. Burov O., Lytvynova S., Pinchuk O., Lavrov E., Siryk O., Logvinenko V., Hlazunova O., Korolchuk V., Zolkin A. (2021) Influence of properties of the nervous system on cognitive abilities. In: Ayaz H., Asgher U. (eds) *Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering*. AHFE 2021. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. Springer, Cham. Q3. (ISI Proceedings, EI-Compendex, DBLP, SCOPUS, Google Scholar and Springerlink).

3. Burov O., Orlyk O. et al. (2021) Cognitive Performance Degradation in High School Students as the Response to the Psychophysiological Changes. In: Ayaz H., Asgher U. (eds) *Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering*. AHFE 2020. *Advances*

in *Intelligent Systems and Computing*, vol 1201. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51041-1_12 Q3 (ISI Proceedings, EI-Compendex, DBLP, SCOPUS, Google Scholar and Springerlink).

4. Burov O., Lytvynova S., Pinchuk O., Lavrov E., Siryk O., Logvinenko V., Hlazunova O., Korolchuk V., Zolkin A. Influence of properties of the nervous system on cognitive abilities. In: Ayaz H., Asgher U. (eds) *Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering*. AHFE 2021. Lecture Notes in Networks and Systems. - Springer, Cham. – 2021. - Vol 259. - 114-119. https://doi.org/10.1007/978-3-030-80285-1_14. Q3.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 3:

1. Андрощук Г.О. Штучний інтелект: економіка, інтелектуальна власність, загрози. Частина 2. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3. С. 45-56.

2. Андрощук Г.О. Технології штучного інтелекту: аналіз патентних трендів. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2021. №3(15). С. 12-25. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-3\(15\)-12-25](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-3(15)-12-25)

3. Андрощук Г.О. Глобальний інноваційний індекс 2020: Хто фінансуватиме інновації. Право та інновації. 2021. № 1. С.7-13.

Наукові статті у інших вітчизняних виданнях – 1:

Андрощук Г.О. Технології штучного інтелекту: можливості і небезпеки кримінального застосування. Інтелектуальна власність в Україні. 2020 . №12. С.25-35.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 7 тез наукових доповідей та взяли участь у 20 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Інтелектуальна власність в креативних індустріях», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/5 від 26 червня 2020 року. Номер державної реєстрації: 0120U104800. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О.П.; доктор юридичних наук, старший дослідник Штефан А.С.

Мета науково-дослідної роботи: комплексний науковий аналіз стану правового регулювання креативних індустрій в Україні, дослідження тенденцій розвитку законодавства у сфері креативних індустрій, виявлення прогалин і колізій у їх правовому регулюванні, аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання креативних індустрій та створюваних ними об'єктів, характеристика економіко-правових проблем функціонування креативних індустрій в Україні.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження стану правового регулювання креативних індустрій в Україні.
2. Дослідження тенденцій розвитку законодавства у сфері креативних індустрій, прогалин і колізій у їх правовому регулюванні.
3. Дослідження положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання креативних індустрій та створюваних ними об'єктів.
4. Аналіз діяльності штучного інтелекту у співвідношенні з творчою діяльністю.
5. Розгляд проблем використання об'єктів права інтелектуальної власності у спортивній діяльності.
6. Дослідження економіко-правових проблем функціонування креативних індустрій в Україні.
7. Дослідження положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання креативних індустрій та створюваних ними об'єктів.

8. Дослідження особливостей правового регулювання відносин в галузі книговидавництва та видавництва періодичних видань.

9. Дослідження особливостей функціонування музичного бізнесу.

10. Дослідження телеформату та складу його авторів.

1. Наукові результати:

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень правового регулювання креативних індустрій ґрунтуються на:

Досліджені:

- норм про подвійний механізм дозволеного використання творів, що вийшли з комерційного обороту; специфіку правовідносин, які виникають у зв'язку зі створенням та розповсюдженням реклами;

- норм Директиви Європейського Парламенту та Ради № 2019/790 про авторське право і суміжні права в єдиному цифровому ринку, а саме: положення про дозволене використання творів, що вийшли з комерційного обороту, бібліотеками, музеями, архівами та іншими неприбутковими закладами культурної спадщини;

- судових рішень, прийнятих в Німеччині та Великобританії, про вирішення спірних питань застосування винятків та обмежень щодо випадкового включення творів у інший матеріал; джерел правового регулювання спортивної діяльності у зв'язку з розпорядженням майновими правами інтелектуальної власності в сфері спорту у світі та в ЄС, зокрема;

- європейського та вітчизняного законодавства щодо діяльності рекламних агентств, пов'язаної зі створенням та використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

Протягом звітнього періоду в рамках проведеного дослідження було:

Обґрунтовано, що:

- введення у законодавстві нового подвійного механізму дозволеного використання закладами культурної спадщини творів, що вийшли з комерційного обороту, пов'язано з негативним досвідом, який отримано після застосування норм Директиви 2012/28/ЄС про окремі випадки дозволеного використання сирітських творів. Занадто обтяжливий для неприбуткових закладів механізм пошуку авторів сирітських творів не сприяє ефективному застосуванню норм на практиці. Тому успіх нововведень щодо подвійного механізму залежить від того, як держави-члени ЄС імплементують норми та застосовуватимуть їх на практиці.

- при вирішенні спору про застосування винятків та обмежень в авторському праві дії по включенню твору в інший матеріал вважатимуться випадковими, якщо твір є незначним стосовно фактичного об'єкту використання; твір можливо опустити або замінити іншим, й це не впливатиме на основний матеріал; твір, як другорядний об'єкт не має відношення до основного матеріалу. Запропоновано внести доповнення до переліку випадків вільного використання творів, визначених у Законі України «Про авторське право і суміжні права», про випадкове включення твору в інший матеріал (аудіовізуальний, фотографічний твір, передачу (програму) мовлення), окрім включення музики і/або тексту музичного твору до фонограми, відеограми, передачі (програми) мовлення, аудіовізуального твору та іншого об'єкту авторського права;

- творчість за своєю суттю – це відображення або перетворення реальної дійсності. Відображення реальності має місце тоді, коли автор втілює у творі образи чи прототипи об'єктів, які існують у навколишньому світі, відображає якийсь фрагмент природи чи людської життєдіяльності. Перетворення реальності полягає в

тому, що автор вигадує щось, чого у реальності немає, при цьому сама творчість може спрямовуватися на утворення такого результату (наприклад, винаходження нової технології), або ж цей результат ніколи не з'явиться у реальному світі (наприклад, фантастична істота з іншої планети). Характерними рисами цієї діяльності є оригінальність і новизна;

– на сьогодні в Україні недостатнього розвитку набула практика використання і комерціалізації комплексу немайнових благ і об'єктів права інтелектуальної власності, що являть собою імідж спортсмена.

Доведено, що:

– для України тема дозволеного використання вказаних творів такими закладами як бібліотеки, музеї, архіви тощо, які мають значні колекції охоронюваних творів, є та залишається актуальною. Тому важливе подальше детальне опрацювання норм Директиви ЄС, вивчення досвіду застосування положень в європейських країнах на практиці для внесення відповідних змін у національне законодавство;

– всі елементи, які утворюють внутрішню структуру телеформату, пов'язані між собою і утворюють єдину цілісну структуру, яка має здатність до багаторазового використання; ідентифікація телеформату лежить у площині творчого об'єднання всіх його складових, які у своїй сукупності та поєднанні породжують синергетичний ефект – створюється об'єкт, властиві ознаки якого не дорівнюють простій сумі ознак його складових, що відрізняє його від інших схожих об'єктів правової охорони.

Здійснено класифікацію договорів, що укладаються при здійсненні рекламної діяльності. Зокрема, першу групу складають договори про надання рекламних послуг (створення реклами; створення та розповсюдження реклами). Друга група – це договори, які забезпечують реалізацію та виконання зобов'язань щодо створення реклами, зокрема, авторський договір. Третю групу складають договори про розміщення реклами, до яких належить, наприклад, договір про встановлення та обслуговування об'єктів зовнішньої реклами або ж проведення рекламної кампанії.

Визначено прогалини в національному законодавстві в контексті охорони та захисту прав інтелектуальної власності у спортивній діяльності – зокрема, окреслено відставання розвитку вітчизняної нормативно-правової бази від тенденцій, що вкорінюються в законодавствах країн ЄС, а також в міжнародних нормативно-правових актах, що регулюють здійснення спортивної діяльності.

Встановлено наявність потенційних загроз для комерціалізації прав на телевізійні трансляції, знаки для товарів і послуг тощо, належних вітчизняним спортивним організаціям, з боку організаторів несанкціонованих потокових відеотрансляцій з місця проведення спортивних заходів.

Вперше обґрунтовано, що передбачені Національною економічною стратегією шляхи досягнення цілі створення конкурентоспроможної креативної економіки можуть бути ефективними лише за умови вирішення ряду інших проблем. Це, зокрема, формування внутрішнього ринку збуту, що зумовить підвищення попиту на продукцію креативних індустрій та розвиток креативної економіки, та зниження рівня піратства, яке має руйнівний вплив на численні сфери креативних індустрій, спричиняючи відтік їх потенційних доходів до осіб, які надають несанкціонований доступ до творів і об'єктів суміжних прав.

Вперше визначено, що положення ст. 166 Угоди про асоціацію щодо охорони критичних і наукових публікацій, які перейшли у суспільне надбання, протягом 30 років з моменту, коли твір був уперше правомірно опублікований, не може бути імплементоване у Закон України «Про авторське право і суміжні права» без уточнення, що саме мається на увазі під терміном «критичні і наукові публікації» та

який зміст має поняття опублікування твору у європейській практиці. Термін «публікація» за українським законодавством означає твір, який був опублікований, однак в Угоді про асоціацію йдеться про те, що строк правової охорони такого твору розпочинається після першого правомірного опублікування твору, тобто, до цього моменту публікація твору не була здійснена. Без з'ясування чіткого змісту цих термінів імплементація положення ст. 166 Угоди про асоціацію у Закон України «Про авторське право і суміжні права» не відповідатиме вимогам нормотворчої техніки та меті ефективності законодавства.

Встановлені деякі розбіжності в правовому регулюванні відносин в галузі книговидавництва та видавництва періодичних видань, зокрема щодо форми укладення договорів про передачу прав на використання творів. Так, стаття 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачає, що договори про передачу прав на використання творів повинні укладатись у письмовій формі, але договір про використання твору у періодичному виданні може укладатись в усній формі. Тобто такі договори у сфері книговидавництва та щодо періодичних видань можуть мати різну форму.

Запропоновано, залежно від стадій створення телеформату та спрямованості творчої діяльності, класифікацію авторів телеформату на дві групи: першу групу складають автор сценарію та режисер-постановник телевізійного формату, результати творчої діяльності яких є основою для створення майбутнього об'єкта; до другої групи належать: композитор, оператор-постановник, художник-постановник, які допомагають втілювати та реалізувати творчий задум перших авторів, наповнюючи майбутній телеформат іншими необхідними складовими.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірник матеріалів конференції – 1:

Інтелектуальна власність в креативних індустріях : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 листоп. 2021 р. / редкол.: О.Ф. Дорошенко, А.С. Штефан та ін.; НДІ інтел. власн. НАПрН України, Навч.-наук. інст. права КНУ ім. Т. Шевченка, Київ, 2021.

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Scopus (Q1/Q2) – 1:

1. Shtefan Anna. Creativity and artificial intelligence: a view from the perspective of copyright. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2021. Vol. 16. Issue 7. P. 720-728. (входить до Міжнародної наукометричної бази даних Scopus Q2).

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 6:

1. Улітіна О., Пилученко Д. Правове регулювання креативних індустрій в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С. 5–14.

2. Троцька В. Правові аспекти використання бібліотеками та іншими закладами творів, що вийшли з комерційного обороту. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 5-14.

3. Федорова Н.В. Правове регулювання діяльності роботи рекламних агентств в контексті права інтелектуальної власності – подано до друку у журнал Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3. С. 5-10.

4. Самолова Н.В. Незареєстрований промисловий зразок в індустрії моди. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3. С. 11-18.

5. Улітіна О. Законодавче регулювання видавничої діяльності в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 25-31.

6. Зеров К.О. Інтелектуальна власність в сфері інформаційно-комунікаційних

технологій. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 32-41.

Науковий захід – 1:

III Всеукраїнська науково-практична конференція «Роль і місце інформаційного права і права інтелектуальної власності в сучасних умовах. Інтелектуальна власність в креативних індустріях» (11-12 листопада 2021 р.).

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про театри і театральну справу» щодо удосконалення правової охорони авторського права і суміжних прав у театральній діяльності». Законопроект направлений в комітет ВРУ з питань гуманітарної та інформаційної політики.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення та підвищення прозорості ефективного управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», розміщеного на офіційному вебсайті Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (реєстр. № 4537 від 24.12.2020 р.). Висновок надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (лист від 04.02.2021 р. № 11).

3. Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Scopus (Q3/Q4) – 1:

Myronenko, N.M., Shtefan, O.O., Kedia, Y.O., Derkach, O.B., Semeniuk, K.O. Creative approaches to the creation of contemporary art objects and features of their legal protection. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. 10. С. 368–382. Q3 <https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/ijcs/article/view/7086>.

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Web of Science – 1:

Kharchenko, O., Kronda, O., Kryvosheyina, I., & Zerov, K. Protection of intellectual property rights on the Internet: new challenges. *Amazonia Investiga*. 2021. 10 (41). P. 224-236. (Web of Science).

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 2:

1. Дорошенко Д.О. Правові основи використання об'єктів права інтелектуальної власності у спортивній діяльності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 2. С. 90-100.

2. Дорошенко Д.О. Несанкціонований стрімінг на спортивних подіях: проблеми і перспективи. *Art and Science*. 2021. Vol. 4. С. 46-66.

Опубліковано номер науково-практичного журналу – 1:

Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 5. 154 с.

Науково-експертний висновок до законопроекту – 1:

На депутатське звернення народного депутата України О. Санченка від 10.11.2021 р. № 433/31 надано науково-експертний висновок у вигляді відповідей на питання, поставлені у зверненні щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» щодо забезпечення збору доходу від прав організаціями колективного управління», реєстр. № 5572 від 27.05.2021 р.

Аналітична довідка – 1:

Довідка про найбільш істотні результати, досягнуті в рамках дослідження теми

«Правова охорона нетипових (некласичних) об'єктів авторського права».

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 24 тези наукових доповідей та взяли участь у 31 науковому та науково-практичному заході.

Тема: «Інкорпорація та кодифікація законодавства як складові стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/5 від 26 червня 2020 року. Номер державної реєстрації: 0120U104799. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О.П.; доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н.М.

Мета науково-дослідної роботи: дослідити та визначити стан, тенденції та можливі шляхи систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні.. Визначити умови, фактори та соціальні інститути, які впливають на процес інкорпорації та кодифікації законодавства у сфері ІВ в Україні та у світі. Дослідити та визначити ефективність існуючого категоріального апарату у сфері інтелектуальної власності, що використовується у законопроектній роботі у сфері ІВ. Оцінити якість законодавства у сфері інтелектуальної власності з позицій його відповідності критеріям повноти, системності, узгодженості, відповідності європейським стандартам та ефективності з урахуванням темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури, нових інформаційних технологій, глобалізації та інтеграції, основних тенденцій змін законодавства та факторів, що обумовлюють такі зміни і на цій основі виявити існуючі у законодавстві прогалини та дублювання..

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити та визначити стан, тенденції та можливі шляхи систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні.

2. Дослідити умови, фактори та соціальні інститути, які впливають на процес інкорпорації та кодифікації законодавства у сфері ІВ в Україні та у світі.

3. Визначити концептуальні підходи розуміння особливостей інкорпорації та кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності на рівні методології правового регулювання та використання права як засобу формування та реалізації державної політики.

4. Визначити теоретичні засади та основні напрями удосконалення законодавства України, у тому числі у контексті реалізації національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні.

5. Дослідити стан законодавчого регулювання авторського права і суміжних прав, визначити прогалини та колізії.

6. Дослідити методи та підходи до оцінки кожного з видів прав інтелектуальної власності з урахуванням міжнародних стандартів.

1. Наукові результати:

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, результатів проведених наукових досліджень щодо ефективності законодавства та критеріїв її оцінки, дозволили:

– проаналізувати поняття ефективності законодавства та запропонувати уточнення дефініції цього поняття;

– визначити зміст категорії «законодавство» з точки зору нормативно-правових актів, якими охоплюється ця категорія;

– визначити критерії оцінки ефективності законодавства;

Протягом звітнього періоду в рамках проведеного дослідження було:

– встановлено, що поняття «законодавство» не може бути універсальним для усіх галузей, у кожному конкретному випадку склад нормативно-правових актів, що охоплюються категорією «законодавство», є різним. Зроблено висновок, що коли йдеться про оцінку ефективності законодавства, під таку оцінку повинні підпадати три групи актів, які належать до категорії загальних і розраховані на багаторазове застосування до невизначеної кількості відносин (за умови їх наявності у відповідній галузі): 1) закони; 2) підзаконні акти вищих органів державної влади, зокрема, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України; 3) відомчі підзаконні акти, які приймаються центральними органами виконавчої влади, зокрема, накази міністерств;

– обгрунтовано, що ефективність законодавства – це комплексна категорія, здатність викликати для учасників суспільних відносин очікувані наслідки, зумовлені метою правових норм, у тому числі, здатність задовольняти інтереси учасників цих відносин;

– обгрунтовано, що оцінка ефективності законодавства має на увазі його аналіз на предмет встановлення: 1) наявності застарілих норм, які не застосовуються на практиці, оскільки не відповідають тенденціям, що склалися у відповідній сфері правовідносин; 2) наявності норм, які не мають механізму реалізації і тому не можуть застосовуватися на практиці, у зв'язку з чим необхідно встановити, чи прийнято усі нормативно-правові акти, до яких відсилають положення відповідних норм, чи існують інші перешкоди для застосування таких норм; 3) наявності колізій, внаслідок яких дві або більше норми встановлюють різний порядок регулювання одних і тих же відносин; 4) наявності прогалин, які свідчать, що закон не враховує певні потреби суспільства, які вже об'єктивно склалися; 5) наявності питань, які повинні визначатися виключно законом, однак визначені підзаконним актом, що є показником невірного тлумачення норми ст. 92 Конституції України та перевищення повноважень органом, який прийняв підзаконний акт; 6) недотримання техніко-юридичних вимог при формулюванні норми, наслідком чого може бути: - вжиття термінів або конструкцій, зміст яких не може бути чітко й однозначно встановлений; - недотримання вимоги щодо уніфікації термінології, уживаної у певній сфері, застосування різних термінів до однієї і тієї ж категорії; - недостатня ясність змісту правових норм, яка допускає їх варіативне розуміння, що в тому числі виявляється у випадках, коли відповідне положення закону стало предметом офіційного тлумачення Конституційним Судом України;

– досліджено теоретичні підходи до визначення сутності категорії «кодифікація законодавства» та запропоновано визначення терміну «кодифікація законодавства у сфері інтелектуальної власності», визначено співвідношення цих двох категорій;

– проаналізовано досвід зарубіжних країн у здійсненні кодифікації норм законодавства у сфері інтелектуальної власності, зокрема Бельгії, Болгарії, Чехії, Польщі, Італії, Португалії, Німеччини, Франції, Шри-Ланки, та інших країн;

– доведено, що на вирішення питань щодо кодифікації законодавства, форми та структури кодифікаційного акту необхідно брати до уваги існуючу систему кодифікації, що склалася у конкретній державі Від цього залежить визначення місця кодифікаційного акту в системі законодавства, його структура та співвідношення із іншими нормативними актами, які можуть регулювати відносини у сфері дії кодифікаційного акту. Зокрема, при інституційній системі, яка існує у Франції прийняття кодифікаційного акту виключає можливість паралельного існування спеціального законодавства, вона ж визначає і структуру цього акту побудованою за трьома інститутами. При пандектній системі наявність кодифікаційного акту

передбачає розвиток та конкретизацію положень кодифікаційного акту у спеціальному законодавстві, кодекс при цьому має містити загальну та особливу систему. Сформульовано висновок, що оскільки кодифікація законодавства в Україні ґрунтується на пандектній системі, кодифікаційний акт законодавства у сфері інтелектуальної власності повинен складатися з двох частин – загальної та особливої;

– дістало подальшого розвитку підхід відповідно до якого кодифікація законодавства у сфері права інтелектуальної власності в межах ЦК є штучною перешкодою для міжгалузевої взаємодії та формування зважених законодавчих та доктринальних позицій з питань, що стосуються міжгалузевих зв'язків, які є характерними для сфери інтелектуальної власності. Сформульовані додаткові аргументи на користь визначення законодавства у сфері інтелектуальної власності як самостійної галузі законодавства, що є комплексною галузю, є підґрунтям для розвитку відповідної комплексної галузі права;

– сформульовано визначення права інтелектуальної власності як комплексної галузі права, яка регулює суспільні відносини, що виникають у зв'язку із реалізацією особою права на свободу творчості у процесі створення об'єктів права інтелектуальної власності, набуття, здійснення та захисту права на ці об'єкти, а також із набуттям, здійсненням та захистом прав на інші об'єкти інтелектуальної власності, які не є результатом творчої, інтелектуальної діяльності особи, але віднесені законодавством до таких об'єктів;

– уперше доведено, що кодифікація як прояв систематизації передбачає досягнення соціально-політичної, та юридико-технічної мети процесу кодифікації. Соціальна мета кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності досягається у процесі вирішення, як мінімум, наступних завдань кодифікації: 1) сприяння розвитку творчої діяльності особистості в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки; 2) – гарантування та забезпечення захисту свободи творчості особи та прав інтелектуальної власності на її творчі результати в умовах інформаційного суспільства, розвитку цифрової економіки та креативних індустрій; 3) – створення сприятливих правових та економічних умов для комерціалізації результатів творчої діяльності, об'єктів права інтелектуальної власності; 4) забезпечення всебічного розвитку інфраструктури ринку об'єктів інтелектуальної власності з урахуванням перспектив впровадження нових технічних та технологічних досягнень;

– сформульований висновок, що подальший розвиток законодавства у сфері інтелектуальної власності та успішне завершення формування системи права інтелектуальної власності, як самостійної комплексної галузі права, об'єктивно пов'язано із здійсненням кодифікації; ознаки кодифікаційного акту – його вид, предмет та структура об'єктивно детерміновані особливістю предмета у поєднанні з галузевими принципами правового регулювання; в результаті проведення кодифікації будуть створені теоретичні та практичні основи для системного розвитку спеціального законодавства, досягнута уніфікація термінології та її однозначне тлумачення та застосування незалежно від сфер суспільного життя.

Уперше встановлено, що:

– виходячи із об'ємності та комплексності правового регулювання сфері інтелектуальної власності, доцільним є запровадження у національне законодавство спеціального кодифікованого акта (Кодексу інтелектуальної власності). Такий дозволить усунути існуючі між нормативними актами, визначити єдині принципи правового регулювання, встановити єдине розуміння відповідних правових дефініцій, а також встановити єдині підходи щодо порядку захисту (підстав, спеціальних

способів правового захисту ін.), а також має позитивне значення щодо формування єдиної національної правової політики щодо сфери інтелектуальної власності;

– кодифікація сфери інтелектуальної власності повинна відбуватися виходячи з урахування наступних критеріїв: 1) наукової обґрунтованості закону; 2) формуванню законодавчих підходів з урахування національної судової практики у відповідній правовій сфері; 3) формуванню чіткого термінологічного законодавчого апарату; 4) логічності узгодження з іншими нормативними актами щодо відповідної сфери регулювання; 5) відповідність положень закону (кодексу) міжнародно-правовим актам, зокрема праву ЄС, профільної практиці Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), а також Суду ЄС; 6) мови документа; 7) лаконічність та чіткості нормативних формулювань.

У розрізі виконуваної наукової теми проведено дослідження проблем систематизації законодавства України у сфері правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності в умовах рекодифікації цивільного законодавства, проаналізовані колізії та недоліки окремих норм, що регулюють відносин у сфері інтелектуальної діяльності. Особливу увагу зосереджено на дослідженні правових засад регламентації відносин охорони різних видів об'єктів інтелектуальної власності, визначено шляхи їх удосконалення та окреслено заходи, що робляться у цьому напрямі в Україні. У межах предмета дослідження визначені недоліки спеціального законодавства, а також норм Цивільного кодексу України, суперечності між різними законодавчими актами у сфері інтелектуальної власності та запропоновані шляхи їх вирішення.

Зокрема, дістало подальший розвиток положення щодо потреби формування дієвої системи юридичних механізмів реалізації та захисту прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності. Її створення не повинно обмежуватися формальним перегрупуванням функцій відповідних державних органів та поверхневими законодавчими змінами. Лише за рахунок впровадження глибинних законодавчих трансформацій, приведення існуючого нормативного масиву у відповідність до європейських підходів, закріплення засад правової визначеності та прозорості діяльності державних органів може бути побудована ефективна національна модель охорони прав інтелектуальної власності. Усунути існуючі недоліки законодавчих положень, подолати колізії та суперечності нормативного регулювання відносин інтелектуальної власності можливо вже зараз у процесі реалізації Концепції оновлення Цивільного кодексу України, підготовки змін до кодексу та перегляду існуючих засад законодавчого регулювання у сфері правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми).

Брошура – 1:

Мироненко Н.М., Штефан А.С. Ефективність та якість законодавства у сфері інтелектуальної власності через призму кодифікації: брошура. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, 2021.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 7:

1. Шабалін А.В. Про питання кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 1. С. 74–81.

2. Штефан А. Законодавство у сфері авторського права: оцінка. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4. С. 5-14.

3. Штефан О. Окремі аспекти можливої кодифікації законодавства права

інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 5. С. 108–118.

4. Мироненко Н. Теоретичні підходи до визначення принципів кодифікації законодавств у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 5. С. 128–139.

5. Кашинцева О., Іолкін Я. Дотримання балансу інтересів суспільства та інтересів суб'єктів патентних прав при кодифікації законодавства в сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 87-93.

6. Потоцький М. Кодифікація законодавства України про інтелектуальну власність: матеріальний та процесуальний аспекти. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 5-16.

7. Козинець А. Оновлення законодавства у сфері інтелектуальної власності в умовах рекодифікації: напрями, проблеми, перспективи. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 17-24.

Проект нормативно-правового акту – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України». Надані пропозиції з метою удосконалення цивільно-правових відносин, у тому числі усунення існуючих прогалин та невідповідностей у цьому кодифікованому акті, порівняльна таблиця до проекту Закону України про внесення змін до Цивільного кодексу України (до глави 13, книги IV та глав 75, 76 щодо права інтелектуальної власності).

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Науково-правовий висновок до проекту закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності» (реєстр. № 5461 від 05.05.2021 р.). Надано у відповідь на лист Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

3. Крім того, співробітниками Інституту понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено та опубліковано:

Розділ у монографії – 1:

Орлюк О.П., Мироненко Н.М. Право інтелектуальної власності в сучасній правовій системі України: У вид.: Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку: монографія / редкол. О. В. Петришин, В. А. Журавель, Н. С. Кузнецова та ін.; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 680 с. С. 396 – 413.

Розділ у науково-практичному виданні – 1:

Козинець А. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар до ст.ст 307-309. // Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 2. Об'єкти. Правочини. Представництво. строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи. / За ред. І.В.Спасибо-Фатєєвої. – Харків: ЕКУС, 2021. - С. 742-760.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 2:

1. Коваль І. Підстави і способи систематизації законодавства України у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 5. С. 119-127.

2. Козинець А., Мурашко А. Відеогра у системі інтелектуальної власності: поняття та особливості правової охорони. Теорія і практика інтелектуальної

власності, №3, 2021, С.57-66.

Опубліковано номер науково-практичного журналу – 1:

Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 6. 178 с.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 10 тез наукових доповідей та взяли участь у 9 наукових та науково-практичних заходах.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Тема: «Впровадження в Україні міжнародних стандартів прав людини в умовах європейської інтеграції», затверджена постановою президії НАПрН України № 109/7 від 20 червня 2019 р. Номер державної реєстрації: 0120U101157. Термін виконання – 01.01.2020 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Рабінович П. М.

Мета теми – розробка концептуальних засад впровадження європейських стандартів прав людини в Україні і підвищення дієвості їхньої імплементації в сучасних умовах європейської інтеграції.

Наукові результати:

1. У роботі обгрунтовано, що школа права (правова школа) – це певний інноваційний напрям у теоретичній юриспруденції, який реалізується і розвивається його послідовниками і може бути позначений назвою закладу або міста, в якому його було засновано. Це положення дає підставу припускати, що з початку 90-х років минулого століття на юридичному факультеті Львівського державного (а нині – національного) університету імені Івана Франка почала формуватись і поступово розвинулась Львівська наукова школа теорії прав людини (далі – Школа).

У процесі дослідження доведено, що накопичений фактичний і теоретичний матеріал дає підстави вважати комплекс наукових уявлень, суджень, знань із праволюднинної проблематики, які протягом останніх 30-ти років створені науково-педагогічними працівниками юридичного факультету Львівського державного (нині – національного) університету імені Івана Франка, а також науковими співробітниками Львівської лабораторії прав людини АПрН України (нині – Львівської лабораторії прав людини і громадянина НАПрН України) саме такою Школою.

При цьому висвітлюються наступні питання: 1) українські предтечі Школи; 2) становлення Школи: перші кроки; 3) вибрані публікації керівника Школи, в яких відображені її вихідні концептуальні положення; 4) тематика кандидатських дисертацій, захищені учасниками Школи; 5) науково-інноваційні в Україні заходи Школи; 6) соціальна ефективність діяльності Школи.

Як один із висновків зазначеного дослідження формулюються перспективні актуальні напрямки можливих подальших загальнотеоретичних праволюднинних досліджень.

2. Вперше згадка про ЄКПЛ в установчих договорах ЄС з'явилась в статті F Маастрихтського договору, де зазначалось, що ЄС поважає основні права, гарантовані ЄКПЛ та визнає їх в якості загальних принципів права ЄС. Аналогічне положення також було збережене в статтях 6 Амстердамського та Ніццького договорів, положеннях статті 7 Договору про запровадження Конституції для Європи, та, зрештою, у статті 6 Лісабонського договору. Разом з тим, згадані положення

установчих договорів не встановлюють обов'язку ЄС дотримуватись положень ЄКПЛ безпосередньо.

Після набрання юридичної сили Лісабонським договором 2009 р. у ЄС з'явився свій власний каталог прав людини – Хартія ЄС. Однак ЄКПЛ не втратила значення джерела прав людини у ЄС і отримала окремий юридичний статус.

Хартія ЄС і ЄКПЛ є тісно пов'язаними праволюдними інструментами, що повинні застосовуватись Судом ЄС гармонійно та поєднувано. По-перше, текст Хартії ЄС буквально запозичує зміст і обсяг окремих прав, передбачених ЄКПЛ та Протоколами до неї; по-друге, обсяг прав, передбачених Хартією ЄС, їх розуміння і застосування повинні бути такими ж, як і в ЄКПЛ (в частині тих прав, які співпадають між їх двома каталогами); по-третє, обмеження прав, закріплені в Хартії ЄС, не можуть перевищувати ступеня обмеження відповідних прав, передбачених ЄКПЛ і Протоколами до неї.

Прийняття Лісабонського договору стало визначальною точкою, що диференціює статус ЄКПЛ та Протоколів до неї в системі юридичних гарантій забезпечення прав та свобод людини в ЄС. До моменту прийняття цього документу Суд ЄС активно використовував в своїх рішеннях як положення ЄКПЛ і Протоколів до неї, так і відповідну практику ЄСПЛ, що в першу чергу було зумовлено відсутністю власного праволюдного інструменту в рамках ЄС. Іншими словами, ЄКПЛ та Протоколи до неї, разом із відповідною практикою ЄСПЛ в цей період, були для Суду ЄС своєрідним «джерелом» стандартів захисту прав та свобод людини. Після прийняття Лісабонського Договору, котрий надав Хартії ЄС обов'язкового характеру, природа і частота звернень Суду ЄС до ЄКПЛ, Протоколів до неї та практики ЄСПЛ змінилась: вони стали допоміжним інструментом для Суду ЄС при тлумаченні і застосуванні запозичених із ЄКПЛ положень Хартії ЄС. Разом з тим, за тривалу історію свого функціонування Суд ЄС жодного разу прямо так і не висловився стосовно статусу ЄКПЛ в рамках ЄС, а лише обмежується загальними фразами про „особливе значення” ЄКПЛ та необхідність її використання в якості „джерела натхнення”.

3. «Мовчання» тексту Конституції з приводу права наступного контролю КСУ слід тлумачити не як конституційну прогалину, але як здійснений конституцієдавцем вибір на користь доктрини суверенітету парламенту. З огляду на це, наступний конституційний контроль КСУ за законами про внесення змін до Конституції перебуває в суперечності з Конституцією України.

У випадку, коли Конституція закріплює принцип спеціального дозволу в діяльності органів публічної влади і при цьому не передбачає права конституційного суду здійснювати наступний конституційний контроль, після факту офіційного оприлюднення відповідного закону презумпція конституційності дій парламенту із реалізації ним функцій вторинної установчої влади стає неспростовною. У разі очевидних і грубих порушень парламентом конституційної процедури така презумпція набуває властивості юридичної фікції. Означена презумпція і фікція виявляються необхідним засобом усунення юридичної невизначеності у випадку, коли наступний контроль Конституцією не передбачено.

Неявним («прихованим») є таке повноваження конституційного органу державної влади, яке характеризується сукупністю таких ознак: а) прямо не передбачене Конституцією (в частині матеріальної компетенції такого органу влади) або законом (в частині його процесуальної компетенції); б) без здійснення цього повноваження неможлива реалізація іншого повноваження, прямо передбаченого Конституцією; в) межі і порядок здійснення відповідного повноваження не

потребують додаткового нормативного врегулювання, зокрема з огляду на інші приписи Конституції.

Модель констатуючого конституційного контролю ґрунтується на визнанні повноважності КСУ підтверджувати зміну Конституції як особливий політико-правовий факт установчого значення або ж, навпаки, констатувати відсутність такої зміни. Це повноваження є допоміжним при розгляді КСУ питань про конституційність правових актів, а його реалізація безпосередньо зумовлена необхідністю при вирішенні означених питань з'ясувати нормативний зміст Конституції, чинної на момент розгляду справи. Водночас, з огляду на імперативний характер норми 2 статті 19 Конституції України та з урахуванням принципу неприпустимості встановлення дискреційних повноважень без одночасного зазначення їхніх меж, часові рамки здійснення наступного конституційного контролю і правові наслідки його нездійснення потребують свого встановлення в Конституції (Розділ XIII).

4. Однією із найголовніших, визначальних дихотомій для сучасної західної політичної (політико-правової) філософії є дихотомія (від грец. *dichotomia* – поділ на дві частини) «лібералізм – комунітаризм».

Видається, що аналіз цих двох понять саме як політико-правових категорій має великий, ще нерозкритий до сьогоднішнього дня у вітчизняній науковій літературі, евристичний потенціал.

Видається, що загалом непродуктивно буде здійснювати подальший аналіз поняття лібералізму, послуговуючись цією політико-правовою категорією як нібито самозрозумілою, а насправді – «аморфною» у змістовно-смісловому сенсі, позбавленою конкретно-історичного наповнення. Значно перспективнішим видається підхід, згідно з яким є сенс говорити про лібералізм лише «із прикметниками», виокремлюючи ті чи інші конкретні його різновиди. І навіть у цьому випадку вочевидь слід усвідомлювати, що поза порівняльним аналізом конкретних правових ситуацій та їх юридичних розв'язків відповідне терміновживання неминуче характеризуватиметься певною мірою невизначеності з огляду на значну невизначеність низки вихідних категорій (право, свобода, права людини, демократія, добробут тощо), що ними послуговуються представники окремих різновидів лібералізму.

Спроба знайти «золоту середину», подолати шляхом синтезу концептуальні обмеженості лібералізму і комунітаризму породила течію так званого ліберального комунітаризму, що можна вважати своєрідним відображенням сучасних інтегративних, синтезуючих тенденцій у розвитку західної філософії в цілому. З іншого боку, на нашу думку, про такий синтез, конвергенцію нині можна говорити радше як про ідею, можливу мету, аніж про доконаний факт: адже поки-що не вистачає достатньої, так би мовити, «критичної маси» вагомих, незаперечних прикладів-доказів реально діючої концепції ліберал-комунітаризму. Відтак декларувати втрату якісної специфіки як одним, так й іншим з розглянутих напрямів політико-правової філософії видається дещо передчасним.

5. Протягом останніх десятиліть все більшої уваги та зацікавленості набуває система прав, яку називають «четверте покоління прав людини», що нерідко пов'язують з розвитком науки, новітніх технологій, в тому числі і в медицині, перш за все в генній інженерії, а так само зі зміною, внаслідок цього, моралі.

Питання зміни моралі з урахуванням підходів четвертого покоління призводить до необхідності перегляду державної політики у сфері обмежень. Значною мірою

питання четвертого покоління пов'язані із стрімкою зміною умов життя та зломом та підважуванням існуючої моралі, яка, значною мірою має релігійне підґрунтя.

Права, які відносять до четвертого покоління, це продовження розвитку певних людських та конституційних прав. Ці права можуть бути простежені і виведені з наявних конституційних прав як результат їхнього розвитку, ускладнення та поглиблення.

В рамках прав четвертого покоління можна виділити певні групи – комплекси таких прав, які регулюють споріднені суспільні відносини: 1) комплекс новітніх прав у сфері охорони здоров'я – «медичних» («біологічних») прав. Реалізація таких прав людини пов'язана з вирішенням таких проблем як безпліддя, трансплантація органів, евтаназія, зміна статі, штучне запліднення, сурогатне материнство, клонування тощо; 2) комплекс прав залишатися собою – прав самовизначення (зміна статі – соціальна складова, соціальні гендери, одностатеві шлюби або партнерства, зовнішній вигляд – зачіска, одяг, татуювання, а також фізична і душевна цілісність); 3) комплекс новітніх інформаційних прав (інформація про себе, доступ до Інтернету, доступ та використання віртуальної реальності, тощо).

Інформаційні права слід розділяти на традиційні (свобода вираження поглядів; право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію) і новітні (цифрові права – digital rights, які виникають саме завдяки новітнім інформаційно-комунікаційним технологіям).

Розвиток інформаційних прав (і, зокрема, цифрових) намагається слідувати за стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, однак не встигає за ним. Одним із таких прав є «право на забуття», яке передбачає можливість вимагати від пошукових інтернет-систем блокування видачі певної інформації про особу.

Важливим питанням дослідження інформаційних прав є моніторинг законодавства та аналіз законопроектів, які регулюють та посилюють роль застосунку «Дія», на який покладається невластиві йому функції, як, наприклад, заміна документів, що може поставити під загрозу інформаційну безпеку особи.

Вважаємо за можливе прогнозувати те, що подальший розвиток штучного інтелекту (нейромереж) та Big Data поставить необхідність переосмислення меж втручання в права людини, зокрема в інформаційні права.

6. Попри досить широке використання поняття «праворозуміння», його єдиного визначення у сучасній юриспруденції наразі не існує. У вітчизняній науковій літературі зміст праворозуміння розкривається найчастіше у такий спосіб: праворозуміння – це пізнання (усвідомлення) права, всієї правової дійсності, реальності. При цьому предмет даного пізнання тлумачиться по-різному. Деякі дослідники обмежують його лише сутністю права та його роллю в регулюванні суспільних відносин. Інші відносять до нього майже усі загальні властивості, риси та прояви права (таким чином практично ототожнюючи праворозуміння із загальнотеоретичним правознавством в цілому).

З плином часу різноманітність підходів до розуміння права має тенденцію до збільшення і розширення. Цьому сприяє ряд чинників - цивілізаційних, соціокультурних, ідеологічних, національних, міжнародних, економічних, політичних, моральних, релігійних тощо.

Багатоманітність підходів до праворозуміння обумовлює множинність критеріїв його типології. Разом з тим найпоширеніша не тільки нині, а й в попередні півтора століття типологія праворозуміння, в основі якої лежить юридико-світоглядний критерій (залежно від того, що є вихідним у розумінні права - наддержавно-природне,

державне чи реально-життєве), очевидно, зберігатиме свої домінуючі позиції і в найближчій історичній перспективі.

Історія еволюції типів праворозуміння свідчить про неминучі зміни поглядів їх прихильників, що відбуваються під впливом історичних умов і розвитку людства в цілому. З часом більш рельєфними стають як недоліки різноманітних підходів до права, так і дійсно властивих йому характеристик. Згодом більшість підходів зміцніло в сенсі множення додаткових аргументів і обґрунтувань.

Так, у вітчизняному правознавстві на сьогодні поширений тричленний поділ типів праворозуміння відповідно до якого виділяють праворозуміння: природне («юснатуралістичне», «ціннісне», «ідеолого-ціннісне», «філософське», «аксіологічне», «антипозитивіське», «моральна юриспруденція»), позитивістське («юридико-догматичне», «формально-юридичне», «формально-догматичне», «легістське», «нормативістське», «аналітичне») та соціологічне («генетичне», «реалістичне»). В деяких джерелах також, окремо, виділяють психологічне та інтегративне («синтетичне», «інтегральне», «комплексне») праворозуміння. Цей перелік, напевно, може претендувати на завершеність: у праві, найімовірніше, завжди будуть залишатися аспекти, сторони, сфери буття, які з тих чи інших причин знаходяться за межами цієї типології. Окремо, слід відмітити, що в межах кожної з наведених концепцій існували та існують різноманітні течії, напрями, школи, які доповнюють так і взаємо виключають одне одну.

Природно-правовий тип праворозуміння ґрунтується на положеннях доктрини природного права, ідеї якої започатковані ще в глибоку давнину. Вихідним пунктом доктрини природного права є утвердження ідеї природних, невідчужуваних прав людини, які не даруються їй державою, а належать від природи нарівні з розумом та іншими людськими якостями.

Виходячи зі складності й багатогранності природно-правової концепції, в філософсько-правовій літературі немає єдиного визначення природного права, останнє інтерпретують як: 1) моральне виправдання будь-якого права; 2) апіорний елемент будь-якого права; 3) правовий ідеал і критика чинного позитивного права з точки зору цього ідеалу; 4) незмінні норми права, протиставлені змінним правовим нормам; 5) автономне право, дієвість якого зумовлена безпосередньо певною цінністю; 6) спонтанне право (живе чи вільне, свободне), яке протиставляє себе заздалегідь фіксованому державному праву.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Навчальні посібники – 1:

Рабінович П.М. Основи теорії та філософії права: Навч. посіб. Львів, 2021. 250 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. статей за матеріалами V Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 12 листопада 2021 р. / редкол. : Д. В. Лученко, І. В. Яковюк, С. Г. Серьогіна та ін. – Харків, 2021. – 280 с.

2. ЄСПЛ як інструмент демократичних перетворень в Україні : зб. наук. статей за матеріалами науково-практичної конференції (м. Харків, 23 червня 2021 р.) / редкол. : Серьогіна С. Г., Яковюк І. В., Рабінович П. М., Бодрова І. І., Петришин О. О. – Харків, 2021. 84 с.

Наукові статті – 11:

1. Rabinovych S. P. Exercise of Human Rights and Legal Evidence: Approach from the Perspective of the Sociology of Knowledge. *Bezpieczeństwo. Prawa człowieka. Stosunki międzynarodowe. Tom III* (2021).

2. Наконечна А. М. Ефективність впливу правового регулювання на задоволення людських потреб та інтересів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 227–231.

3. Наконечна А. М. Роль Верховного Суду в усуненні недоліків правового регулювання, які ускладнюють ефективне задоволення правових потреб (за матеріалами практики Великої Палати). *Moderní aspekty vedy. Czech Republic*. 2021. С. 486-503.

4. Панкевич О. З. Застосування Європейської Конвенції з людських прав та практики Страсбурзького суду у конституційному судочинстві України (спроба статистичного аналізу). *Публічне право*. 2020. № 4. с. 32 – 41. <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2020-40-3>.

5. Панкевич О.З., Кравченко О.О. Реалізація принципу місцевої автономії: досвід Іспанії. Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні: зб. наук. ст. / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький. Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2021. Вип. 10. С. 175–182.

6. Рабінович П. М., Мирцало П. Р. Термінопоняття права і неправа у практичній та теоретичній юриспруденції. *Філософія права і загальна теорія права*. 2020. № 2. С.62 – 71.

7. Рабінович П.М. Універсальні стандарти людяності як концептуальні засади антропоцентричного праворозуміння. *Право України*. 2021. №1. С. 76-87.

8. Рабінович С.П. Приховані повноваження Конституційного Суду України? *Український часопис конституційного права*. 2020. № 3. С. 3–24.

9. Тополевський Р. Б. Право на забуття в системі інформаційних прав. *Право на забуття: зб. ст. За ред. І. В. Спасибо-Фатеевої*. Харків. ЕКУС. 2021. С. 163–171.

10. Тополевський Р.Б. Інформаційні права людини та їх місце в системі прав людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. № 5. 2021. С.87 – 98.

11. Тополевський Р.Б. Четверте покоління прав людини як відображення постіндустріального етапу розвитку суспільства. *Київський часопис права*. № 3, 2021. С. 42 - 52.

Наукові статті Scopus&WoS – 1:

Рабінович П.М., Рабінович С.П., Панкевич О. З. Інтегральність праворозуміння як методологічна проблема. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28, № 3. С. 47-55. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/integralnist-pravorozuminnya-yak-metodologichna-problema>. Scopus Q3.

Конференції 1:

III науково-практична конференція «Права людини і демократія» (м. Харків, 13 травня 2021 р.).

Науково-правові висновки – 2:

1. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М.І. щодо застосування редакції Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 15.

2. Науково-правовий висновок за зверненням Судді Конституційного Суду України Кичуна В.І. щодо висловлення наукової позиції з окремих питань, порушених у контексті оцінки конституційності положень пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України в частині, яка

передбачає, що норми і положення статей 20, 21, 22, 23, 30, 31, 37, 39, 48, 50, 51, 52 та 54 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991р. № 796-ХІІ зі змінами застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Направлений до Конституційного Суду України.

Тема: «Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правові аспекти)», затверджена постановою президії НАПрН України №103/4 від 3 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: № 0118U001379. Термін виконання – 01.01.2018 р. - 31.12.2021 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Лученко Д. В.

Мета теми – удосконалення та модернізація теоретичних засад публічного адміністрування в Україні та формуванні законодавчих пропозицій, спрямованих на підвищення його ефективності.

Наукові результати:

1. Сьогодні відбувається розвиток космічної діяльності. За відсутності чітких правових рамок для управління цією діяльністю, існує потреба дослідити концепції, які повинні забезпечувати, підтримувати та координувати використання космічних ресурсів. Використання космічних ресурсів має потенціал для майбутнього людства. Для створення сприятливого середовища для космічних ресурсів було підготовлено проєкт Закону України «Про видобуток та використання природних ресурсів Місяця та інших небесних тіл».

Положення цього Проєкту встановлюють правила щодо юрисдикції та контролю за продуктами, створеними в космосі, що використовуються учасниками космічної діяльності, та їх програмами для видобутку та експлуатації природних ресурсів космічних тіл, умовами застосування технології, обладнання та пристроїв під час видобутку та експлуатації природних ресурсів космічних тіл; допуск, обмеження та заборона експлуатації ресурсів космічних тіл; громадська безпека та охорона навколишнього середовища, відповідальність за порушення законодавства під час видобутку та використання космічних ресурсів. Встановлення правової бази для видобутку та використання ресурсів космічних ресурсів є необхідністю теперішнього часу.

2. Досліджено історичний і правовий аспекти запровадження адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі; здійснено аналіз змін законодавства, яке забезпечує здійснення провадження у даній категорії справ; запропоновано можливі шляхи вирішення проблеми імплементації відповідальності за порушення правил дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та удосконалення механізму притягнення до неї.

З часу прийняття Закону, який вперше запровадив адміністративну відповідальність за порушення правил дорожнього руху у разі їх фіксації працюючими в автоматичному режимі спеціальними технічними засобами, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобами фото- і кінозйомки, відеозапису (Закон України від 24 вересня 2008 року N 586-VI), минуло більше десяти років.

За цей час імплементований до Кодексу України про адміністративні правопорушення порядок притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху зазнав значних змін, які були зумовлені його

(порядку) недосконалістю, а, в окремих моментах, навіть протиправністю. В окремих питаннях ці зміни носять позитивний характер, однак основна проблема залишається невирішеною, всупереч конституційним принципам та правовим презумпціям, зокрема принципу верховенства права, про що йшлося у Рішенні Конституційного Суду України по справі №1-34/2010 23-рп/2010. Відповідно до його висновків, визнання апріорі винною особи, за якою зареєстровано транспортний засіб, порушує принцип рівності перед законом, індивідуальності юридичної відповідальності та нівелює саме поняття адміністративного правопорушення.

3. Проведено комплексний аналіз законодавчого закріплення в країнах ЄС інституту електронних петицій та практики його застосування, практики використання інституту електронних петицій як засобу відновлення порушених прав і свобод (у тому числі форми адміністративного оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічно-владних повноважень).

Встановлено, що рівень ефективності інституту електронних петицій є показником зрілості демократії у відповідній країні. Україна ще має багато працювати в цьому напрямку, оскільки очевидно, що існуючий механізм електронних петицій потребує глибокого переосмислення та доопрацювання. Розпочати варто з прийняття спеціального закону, який має докладно регламентувати вимоги до електронних петицій, процедуру їх подання, оприлюднення, збору голосів, розгляду тощо. Зазначений нормативний акт має встановити гарантії ефективності електронних петицій, що набрали визначену кількість голосів громадян на свою підтримку.

4. Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлюється, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються питання встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України (п. 24 ч. 1 ст. 26 Закону) (далі – Закон №280/97-ВР). Згідно з п. 12.4 ст. 12 Податкового кодексу до повноважень сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, щодо податків та зборів належать: встановлення ставок місцевих податків та зборів в межах ставок, визначених Податковим кодексом; визначення переліку податкових агентів згідно із ст. 268 Кодексу; прийняття рішення про встановлення місцевих податків та зборів, зміну розміру їх ставок, об'єкта оподаткування, порядку справляння чи надання податкових пільг, яке тягне за собою зміну податкових зобов'язань платників податків та яке набирає чинності з початку бюджетного періоду.

Незважаючи на правило, зафіксоване в п. 24 ч. 1 ст. 26 Закону №280/97-ВР, такі акти органів місцевого самоврядування відносять до регуляторних актів на підставі Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» 2003 р., зокрема наголошується на необхідності дотримання процедури прийняття такого акта, а саме стосовно оприлюднення проекту регуляторного акта разом із відповідним аналізом регуляторного впливу в друкованих засобах масової інформації.

Таке віднесення обґрунтовується положенням ч. 12 ст. 59 Закону про місцеве самоврядування, якою встановлено обов'язок розробляти, розглядати, приймати та оприлюднювати акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування, які відповідно до закону є регуляторними актами, у порядку, встановленому Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

У зв'язку із цим в адміністративних судах перебувають справи, предмет спору яких пов'язаний із визнанням протиправним і скасуванням рішення органу місцевого самоврядування з питань оподаткування місцевими податками і зборами. Аналіз судової практики свідчить про те, що в низці судових рішень склалися різні правові позиції з цього питання, зокрема: 1) рішення про затвердження місцевих податків і зборів є регуляторним нормативно-правовим актом, і недотримання процедури його прийняття визначає такий акт як нечинний; 2) рішення про затвердження місцевих податків і зборів є регуляторним нормативно-правовим актом, однак недотримання процедури його прийняття щодо оприлюднення (зокрема на офіційному сайті, а не в друкованому засобі масової інформації) не свідчить про його незаконність; 3) рішення про затвердження місцевих податків і зборів є нормативно-правовим актом, однак не є регуляторним, оскільки регламентує сферу фінансових, податкових відносин, які не охоплюються господарськими чи адміністративними відносинами.

5. Надано обґрунтування, що рішення органів місцевого самоврядування з питань податків і зборів за своєю правовою природою є нормативно-правовими актами. Відносини, які виникають у зв'язку з прийняттям органом місцевого самоврядування такого рішення, є податковими правовідносинами, а тому вказані рішення не можуть вважатися регуляторними актами в розумінні Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Крім цього, рішення органів місцевого самоврядування з питань установаження місцевих податків і зборів мають оприлюднюватися до 25 липня року, що передусе бюджетному періоду, та відповідно до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації» в строк не пізніше п'яти робочих днів із дня затвердження такого нормативного акта ОМС. Таке оприлюднення може бути здійснено шляхом розміщення інформації (опублікування його тексту) на офіційному веб-сайті ОМС

6. Сформульовано дефініцію поняття «судова доктрина в доктрині податкового права», під якою пропонується розуміти невід'ємний складник доктрини податкового права, що являє собою сукупність положень, на основі яких конкретизується зміст податково-правових норм, підстави їх об'єднання, з'ясування найбільш раціональних та ефективних напрямів і засобів впливу на поведінку осіб, що формується спеціальними суб'єктами й зумовлюється визначеним предметом фахового дослідження, який характеризується фактичними обставинами конкретної справи і відповідним нормативним підґрунтям.

Встановлено критерії належності судової доктрини, на основі яких складено відповідний тест належності таких доктрин, який включає: 1) суб'єктів творення судової доктрини; 2) правовідносини, у межах і для вдосконалення яких формується судова доктрина; 3) нормативно-правові підстави, що є основою для розробки судової доктрини.

Визначено завдання джерел «м'якого права» у судовій практиці: 1) доповнення аргументації суду, що сприяє концептуалізації правової позиції (дозволяють суду сформулювати позицію шляхом застосування формулювань, які змістовно розвивають нормативні положення); 2) подолання негативних явищ у праві (можуть виступати своєрідними інструментами вирішення комплексних проблем правозастосування, а саме: подолання колізій нормативного регулювання; заповнення прогалін у праві; запобігання неоднозначному тлумаченню оціночних понять).

Проведено типізацію податково-правових судових доктрин: 1) статичні судові доктрини; 2) динамічно-концептуалізовані судові доктрини, які, у свою чергу, розділено на продоктрини та контрдоктрини.

Встановлено ознаки статичних судових доктрин, до яких належать: 1) підвищена міра стабільності; 2) незмінність у темпоральному відношенні; 3) відсутність динамічно-розширювальної концептуалізації.

7. Досліджено пріоритетні напрямки забезпечення ефективності функціонування публічної служби в Україні. Наголошено, що в процесі реформування правової основи державної служби необхідно використовувати системний підхід, розглядати державну службу як інструмент ефективної управлінської діяльності. Першочерговими напрямками реформи встановлено:

1) Запровадження дієвого механізму, стандартів та процедур щодо управління персоналом на державній службі. В реалізації цього напрямку особливу увагу слід приділити запровадженню європейських стандартів у державній службі України;

2) Одним із напрямків удосконалення проходження державної служби, пов'язаним із запровадженням дієвого механізму, стандартів та процедур щодо управління персоналом, є розвиток вищого корпусу державної служби;

3) Запровадження виключно конкурсного відбору на посади державної служби всіх категорій. На сьогодні існує вибіркового підхід до вирішення цієї проблеми, що випливає з постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців»;

4) Центральним органом влади, який здійснює управління у сфері кадрового забезпечення роботи органів державної влади, є Національне агентство України з питань державної служби, яке утворене Президентом України 18.07.2011 р. ляхом реорганізації Голодержслужби України. З метою підвищення ефективності інституційної спроможності необхідно забезпечити функціональну координацію цим органом діяльності кадрових підрозділів усіх органів державної влади;

5) Доцільним, на наш погляд, є перетворення підрозділів по роботі з кадрами в державно-владних органах на «службу персоналу». Остання має реалізовувати більш широке коло обов'язків порівняно з кадровою службою. Головним завданням служби персоналу має стати підвищення ефективності роботи персоналу, розроблення та запровадження мотиваційних важелів, які б допомогли максимально повно використати кадрові ресурси;

6) Окремим напрямком розвитку державної служби має стати запровадження програмно-аналітичного підходу до розвитку персоналу, що включає планування кар'єри та створення кадрового резерву. Всім відомо, що кар'єра являє собою процес професійного, соціально-економічного розвитку людини, виражений у його просуванні щаблями посад, кваліфікації, статусів, винагороди та фіксується в певній послідовності займаних на цих щаблях позицій. Планування кар'єри являє собою розробку офіційної програми, моделей просування персоналу по службі, які визначають перспективу його зростання за певних умов, допомагають кожному працівникові розкрити свої здібності та докласти їх якнайліпше для цілей організації.

8. Проаналізовано судову практику з питань застосування Рішень Конституційного Суду України у справах за конституційними скаргами громадян та юридичних осіб. Проілюстрована практика застосування конституційними судами зарубіжних держав інституту конституційної скарги із відповідною диференціацією залежно від застосованого типу скарги. Для формування повноцінного бачення варіантів вирішення проблеми використані рекомендації та висновки Венеційської комісії та юридичні позиції Європейського суду з прав людини.

Аналізується ефективність реалізації інституту конституційної скарги в Україні в контексті перегляду судових рішень за виключними обставинами, відшкодування

шкоди, завданої неконституційними актами, зворотної сили рішень Конституційного Суду України, забезпечення балансу із принципом *res judicata*.

Доведена необхідність надання при перегляді судових рішень пріоритетного значення правовій визначеності у справах, де відносини між сторонами носять горизонтальний характер, та захисту прав скажника у відносинах вертикального формату, де однією зі сторін виступає держава.

Проаналізовано можливі механізми реалізації норми ч.3 ст. 152 Конституції України, якою передбачене відшкодування школи, завданої фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними.

Висвітлено розвиток офіційної конституційної доктрини України. На прикладі доктрин «установчої влади народу», «політичного питання», «обмеженого правління» та «дружнього ставлення до міжнародного права» спробували продемонструвати непростий шлях кристалізації в правозастосовній практиці та академічній думці уявлень про згадані політико-правові інститути та явища.

Обґрунтовано можливість формування в Україні доктрини «конституційної ідентичності», основою формування якої можуть стати юридичні позиції, висловлені Конституційним Судом України у Висновку від 24 грудня 2019 року №9-в/2019, який стосувався законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо додаткових підстав дострокового припинення повноважень народного депутата України).

9. Для відновлення належного функціонування держави в цілому, включаючи виконання її основної функції - забезпечення належного рівня життя населення, можливості реалізації, захисту та відновлення своїх прав (всередині держави та на міжнародному рівні) Україні сьогодні необхідно здійснити насамперед зміни, пов'язані зі створенням стабільної та цілісної системи державних інститутів.

Іншими словами, пріоритет має бути відданий процесам адміністративного контролю за поведінкою осіб, які виконують функції держави. Наявність відповідного регулювання, заснованого на кращих практиках європейських держав (членів ЄС), має забезпечити неминучість відповідальності (на даному етапі хоча б політичної) за прийняті рішення, щоб спонукати таких осіб діяти насамперед на користь держави та народу, на службу якому вони були обрані.

Крім того, незважаючи на успіхи деяких реформ, що обговорюються в межах планової роботи, необхідно встановити чіткий баланс між переслідуванням національних інтересів та належним виконанням взятих на себе міжнародних зобов'язань. Українська нація та український народ, як такий, уже демонструють потребу у впровадженні подібних практик, але все ще не усвідомлюють відповідальності за реалізацію своїх виборчих прав, у тому числі у ситуації відсутності належної комунікації з державою не можуть правильно сформулювати думку щодо оцінки проведених реформ та змін (що багато в чому призводить до посилення імміграційних процесів).

Іноземні партнери здатні лише надавати допомогу у межах міжнародного правничий та неспроможна кардинально змінити механізми взаємодії держави й населення. Таким чином, розробивши політику, що має першорядне значення для національних інтересів, та реалізуючи її на основі верховенства закону та дотримання прав людини, забезпечуючи при цьому послідовність у реалізації процесів європейської інтеграції, Україна у найближчому майбутньому потенційно може претендувати на поглиблення співпраці, а можливо і на вступ до Європейського Союзу.

10. Досліджено загальні підходи науковців до здійснення класифікації контролю, у тому числі і в господарській діяльності. Автором запропоновано власний підхід до здійснення класифікації контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції та запропоновано його класифікувати за такими критеріями: 1) за публічно-правовою природою повноважень суб'єктів, які здійснюють контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції; 2) за стадією відносин щодо економічної конкуренції, на якій він здійснюється; 3) за періодичністю здійснення контролю; 4) за формами здійснення такого контролю; 5) за підставою здійснення відповідних заходів контролю; 6) за обсягом та метою; 6) за предметом здійснення контролю; 7) залежно від якості знань і навичок, які необхідно застосовувати під час проведення контролю; 8) за особливостями суб'єкта проведення контролю.

11. Податковий обов'язок, який мають реалізовувати юридичні та фізичні особи на території України, має безумовний та імперативний характер. Значення його належного виконання складно переоцінити, адже податкові надходження становлять питому вагу доходів як державного, так і місцевих бюджетів. Важливість реалізації податкового обов'язку підкреслюється і підходом нормотворця, який надав йому конституційних витоків, закріпивши у ст. 67 Конституції України обов'язок кожного сплачувати законно встановлені податки і збори.

Безумовно, невиконання такого важливого обов'язку має наслідком притягнення винних осіб до відповідальності, що є одним із проявів державного примусу. Проте цьому передуює застосування цілої низки заходів податкового примусу, які мають більш широке змістовне навантаження, аніж притягнення до відповідальності. Частина з них має забезпечувальне спрямування, а частина – компенсаційне, але у сукупності вони спрямовані на досягнення загальної мети: отримання коштів від реалізації податкового обов'язку, а у разі його порушення – забезпечення можливості стягнення податкового боргу.

12. В межах дослідження розглянуто основні положення “Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих держадміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад”. Метою Концепції є визначення стратегічних напрямів, механізмів та строків формування сучасної ефективної системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих держадміністрацій, їхніх заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, яка забезпечить підвищення рівня їхньої професійної компетентності, буде зорієнтована на потреби особистості у професійному розвитку протягом усього життя та сприятиме впровадженню принципів доброго врядування.

Встановлено, що досягнення цієї мети передбачено шляхом модернізації та розбудови з урахуванням кращих національних та світових практик і стандартів усіх складових системи професійного навчання, починаючи від визначення потреб у професійному навчанні, формування, розміщення і виконання державного замовлення, розвитку конкурентного ринку надання освітніх послуг у сфері професійного навчання, і закінчуючи моніторингом та оцінкою якості навчання. Концепцією також передбачено утворення Координаційної ради з питань професійного навчання, яка б об'єднувала зусилля різних зацікавлених сторін, включаючи всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування та інші інститути громадянського суспільства.

13. Фінансова автономія є вирішальним фактором для зміцнення органів місцевого самоврядування (ОМС). Місцеве самоврядування у розумінні Європейської

хартії місцевого самоврядування (ЄХМС) можливе лише за умови надання ОМС фінансової автономії в юридично обов'язковому порядку. Ключовими є два аспекти: з одного боку — гарантія наявності достатніх власних фінансових ресурсів, а з іншого боку — здатність незалежно приймати рішення щодо їх використання.

Питання фінансової автономії в контексті дієвого місцевого самоврядування ще не набуло необхідної значимості в політичних дебатах в Україні. Хоча фінансові ресурси громад часто обговорюються, у більшості випадків фокус припадає на обсяг фінансування, а не на компетенції громад автономно приймати рішення щодо розподілу фінансів і брати за це відповідальність. При обговоренні фінансування повноважень ОМС слід зважати на те, що самоврядні (власні) та делеговані повноваження є не чітко визначеними.

Фінансові ресурси ОМС здебільшого складаються з цільових коштів. До того ж сума коштів, що виділяється ОМС для здійснення певних видів діяльності, дуже часто та несподівано змінюється, що призводить до невпевненості громаду їхній фінансовій свободі.

Як результат, українські ОМС все ще мають надто звужену фінансову автономію. Це обмежує їхню здатність управляти місцевими справами самостійно й ускладнює забезпечення більшої підзвітності представників ОМС перед громадянами.

14. Вивчення політико-правових передумов розвитку інституту реєстрації виборців засвідчує, що генеза цього інституту нерозривно пов'язана з формуванням засад української державності, становленням і зміцненням інститутів безпосередньої та представницької демократії, розширенням і ускладненням правового регулювання процедур підготовки та проведення виборів, формуванням і зміцненням гарантій реалізації виборчих прав громадян.

Новітній етап функціонування інституту реєстрації виборців характеризується формуванням спеціальної правової основи реєстрації виборців та започаткуванням принципово нового організаційно-правового механізму реєстрації виборців на підставі Закону України «Про Державний реєстр виборців», зокрема застосуванням електронної форми реєстрації; виокремленням та інституційним розмежуванням функцій обліку виборців; інституціоналізацією системи спеціалізованих органів; вичерпним визначенням системи персональних даних, необхідних і достатніх для ідентифікації виборця; встановленням гарантій їх захисту та безпеки персональних даних; урегулюванням матеріально-правових і процедурно-процесуальних аспектів ведення реєстру виборців; установленням відповідальності за порушення порядку реєстрації виборців. Водночас ухвалення Виборчого кодексу України намітило основні напрямки подальшого розвитку досліджуваного інституту.

15. Реформа державного управління є однією з основних для країн із перехідною економікою. Реалізація багатьох важливих змін, які потрібні для економічного розвитку, залучення інвестицій і створення робочих місць по всій країні, залежить від спроможності державного апарату розробляти та впроваджувати ефективні державні політики.

Сучасне державне управління також є ключовим елементом у побудові довіри громадян до держави завдяки наданню доступних та якісних публічних послуг, відкритості та підзвітності держорганів.

Згідно зі світовими показниками ефективності врядування, Україна посідає доволі низьке місце у рейтингах конкурентоспроможності. Покращити позиції держави здатні такі фактори, як зниження адміністративного навантаження державного регулювання, підвищення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій.

Ефективна діяльність Кабінету Міністрів України з формування державної політики можлива лише за наявності професійної, результативної та підзвітної системи виконавчої влади. Ефективна система державного управління є також однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права.

Результатом реформування має бути така система державного управління, що гарантує належне впровадження політичних рішень та правових норм, є прозорою, передбачуваною та клієнтоорієнтованою, спрямована на сталі економічне зростання і сприяє розвитку підприємництва та інвестицій.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правовий аспект) : монографія / Д.В. Лученко, Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.І. Белікова, О.В. Петришин та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 418 с.

2. Податкові розслідування в системі процедур адміністрування податків та зборів / Кучерявенко М.П., Смичок Є.М., Теленик С.С., Головашевич О.О. – Х.: Право. – 2021. 70 с.

Збірники наукових праць – 5:

1. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лют. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 332 с.

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 42. 202 с.

3. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченій 25-й річниці з дня прийняття Конституції України та 30-й річниці проголошення незалежності України (м. Дніпро, 10-11 черв. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ., 2021. 320 с.

4. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: 30 років незалежності : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 19 трав. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 264 с.

5. Соціально-гуманітарні виміри правової держави : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 30 квіт. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 348 с.

Наукові статті – 22:

1. Kostenko I. V., Public administration in the Space industry of Ukraine and the implementation of European standards. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право. 2021. Вип. 41. С.175-188.

2. Kostenko I. V., The draft Law of Ukraine “On the Extraction and Utilization of Natural Resources of the Moon and Other Celestial Bodies.” Advanced Space Law. 2021. Volume 6, p. 29-43.

3. Балакарева І. М., Белікова М. І. Правова природа нормативних актів органів місцевого самоврядування у сфері оподаткування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 42. С. 123–139.

4. Балакарева І. М., Марченко О. О., Писаренко Н. Б. Типові і зразкові справи в адміністративному судочинстві: ознаки та особливості розгляду. Проблеми законності. 2021. Вип. 153. С. 81–91.

5. Барабаш Ю. Г. Засіб захисту прав vs. юридична визначеність» як дилема вітчизняної офіційної конституційної доктрини в контексті функціонування інституту

індивідуальної скарги. Український часопис конституційного права. №4. 2020. С. 47-60. URL: <https://www.constjournal.com/pub/4-2020/zasib-zakhystu-prav-yurydychna-vyznachenist-yak-dylema-vitchyznianoj-ofitsiinoj/>.

6. Битяк О.В. Становлення інституту адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. Вип. №5. С. 126-130.

7. Битяк О.В. Суб'єкти адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2021. Вип. №4. С. 59-64

8. Гришко Л.М. Реформа місцевого самоврядування у Хашимітському Королівстві Йорданія в умовах демократизації. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 5. С. 40-44. URL:http://lsej.org.ua/5_2021/10.pdf. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-5/8>.

9. Коваленко М. Г. Політико-правові передумови формування та розвитку інституту реєстрації виборців в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 219–231.

10. Кучерявенко М. П., Сергій Теленик. Податкові розслідування: нові виклики для України та зарубіжних країн. Право України. 2021. №2. 5-6. С. 150-162.

11. Лученко Д. В. Електронні ініціативи як інструмент е-демократії: досвід України і Латвії. Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. – Вип. 155. С. 124 – 134.

12. Лученко Д. В., Битяк Ю. П. Доктрина адміністративного права України: еволюція та перспективи подальшого розвитку. Право України. № 10, 2021. С. 44 – 59.

13. Лученко Д. В., Коломоєць Т. О., Кушнір С. М. Чи можна вважати іспит на рівень володіння державною мовою претендентом на державну службу дієвим «антикорупційним фільтром»? Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №8. С. 16 – 19. http://www.lsej.org.ua/8_2021/4.pdf.

14. Муртіщева А. О. Компетенція уряду в контексті принципу поділу державної влади: сучасні виклики. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 150 - 162. https://dbms.institute/wp-content/uploads/Zb_Derg_Bud_41_2021.pdf.

15. Муртіщева А. О. Транспарентність у діяльності органів публічної влади: досвід зарубіжних країн. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10. С. 602-606. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2021/159.pdf.

16. Муртіщева А. О., Землякова Д. С., Волченкова А. С. Обмеження прав і свобод людини в умовах пандемії: світовий досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-4/27>.

17. Муртіщева А. О., Плотнікова А. Д., Дубина К. В. До питання про форми голосування в сучасних зарубіжних країнах. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 4. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-4-7161>.

18. Руденко М.В. «Провідні аспекти публічного адміністрування у Німеччині». Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 250-260.

19. Смичок Є.М. Оціночні поняття як причина формування судових доктрин у податковому праві. Правові новели. 2021. № 13. С. 160–166.

20. Смичок Є.М. Статичні судові доктрини із вирішення податкових спорів. Правова позиція. 2021. № 1. С. 108–112.

21. Теленик С.С., Смичок Є.М. Правова природа аналітичних матеріалів Департаменту податкових розслідувань ДПС України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 6/2021. С. 148 – 150.

22. Чемсак Ю.В. «Виборче законодавство України: особливості розвитку і сучасний стан». Юридичний науковий електронний журнал. Вип. 12, 2021 р.).

Статті Scopus & WoS – 3:

1. Kuznietsova N. S., Petryshyn O. V., Pylypenko D. S. The Civil Code of Ukraine – A reliable regulator of civil relations in civil society. *Global Journal of Comparative Law. Special Issue: Re-codification of the Civil Law of Ukraine*. 2021. Volume 10, № 1–2. P. 5-15. Scopus Q3.

2. Luchenko D., Georgievskiy Yu. Administrative Restrictions in Ports: Practice of Crew Rotations During COVID-19 Pandemic. *Lex Portus*, 7(3), 7-31. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.7.3.2021.1> (C. 7-31). Scopus Q4.

3. Petryshyn O. V., Hyliaaka O. S. Human rights in the digital age: Challenges, threats, and prospects. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. №1. 2021. С. 15–23. Scopus Q3.

Конференції – 11:

1. IV міжнародний правничий форум «Права людини та публічне врядування (м. Чернівці, 21 травня 2021 р.).

2. Круглий стіл «Презентація Гендерного портрету Дніпропетровської області – 2020 р.» (м. Дніпро, 17 березня 2021 р.).

3. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання вітчизняної правової науки» (м. Запоріжжя, 1-2 жовтня 2021 р.).

4. Міжнародна науково-практична конференція «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи» (м. Дніпро, 10-11 листопада 2021 р.).

5. Міжнародна науково-практична конференція «Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів» (міжнародний рівень) (м. Дніпро, 30 листопада 2021 р.)

6. Міжнародна науково-практична конференція «Регіональна політика ЄС: концепції, напрямки, значення для України» (м. Харків, 23 квітня 2021 р.).

7. Міжнародний студентський саміт «Права людини в умовах сучасних глобалізаційних викликів» (м. Дніпро, 13 – 14 травня 2021 р.).

8. Науково-практична конференція «Податкові розслідування: нові виклики для України та зарубіжний досвід» (м. Харків, 17 травня 2021 р.).

9. Науково-практична конференція Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» (м. Харків, 20 квітня 2021 р.).

10. Науково-практична он-лайн конференція «ЄСПЛ як інструмент демократичних перетворень в Україні» (он-лайн, 23 червня 2021 р.).

11. Тематичний фаховий он-лайн діалог «Підготовка докторів філософії (PhD) зі спеціальності 081 «Право» в Україні: проблемні питання та позитивні практики» (он-лайн, 23 квітня 2021 р.).

Законопроекти – 1:

Проект Закону України «Про видобуток та використання природних ресурсів Місяця та інших космічних тіл».

Науково-правові висновки – 6:

1. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо врегулювання

питань державного енергетичного нагляду (контролю)» (реєстр № 4322 від 05.11.2020 р.).

2. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до статті 188-31 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за невиконання законних вимог посадових осіб органів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України» (реєстр. № 4415 від 23.11.2020 р.).

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо підвідомчості справ, які стосуються виготовлення та пропаганди георгіївської (гвардійської) стрічки» (реєстр № 5007 від 03.02.2021 р.).

4. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення надання публічних (електронних публічних) послуг» (реєстр. № 5845 від 10.08.2021).

5. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Уханенко С.А. щодо питань, які виникли в процесі розгляду адміністративної справи про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності.

6. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Коваленко Н.В. щодо проблемних питань визнання протиправними та скасування рішення органу місцевого самоврядування з питань оподаткування місцевими податками та зборами.

Тема: «Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України №103/4 від 3 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: № 0118U001380. Термін виконання – 01.01.2018 р. - 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Яковюк І. В.

Мета теми. Дослідження спрямовано на розробку нових концептуальних підходів щодо реалізації таких першочергових пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» як конституційна реформа, децентралізація та реформа державного управління, реформа регіональної політики та виборчого законодавства, а також зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС.

Наукові результати:

1. Успіх інтеграційного процесу залежить від здатності держав-членів вдатися до самообмеження власного суверенітету заради досягнення цілей інтеграції. Регіональна інтеграція передбачає, що держави поступаються суверенітетом, дотримуючись режимів, створених спільно відповідно до міжнародного права і не порушують ці режими для захисту національних інтересів. Національні інтереси можуть логічно впливати із самої національної ідентичності або бути реакцією на конкретні загрози такої ідентичності. Кожна країна, переслідуючи свої національні інтереси, прямо чи опосередковано перешкоджає чи навпаки прискорює повну інтеграцію.

Доведено, що національні егоїстичні інтереси здатні дестабілізувати регіональну інтеграцію, якщо вона підпорядкована регіональним інтересам. Як наслідок, держави повинні відшукати способи управління своїми інтересами для досягнення своїх інтеграційних цілей.

2. Під час дослідження означеної проблематики було розглянуто поняття «верховенство права», визначено основні ознаки, з'ясовано ідейні витoki принципу

верховенства права. Проаналізовано співвідношення понять «верховенство права» та «верховенство закону». Приділено увагу розвитку доктрини верховенства права у вітчизняному законодавстві, виділено основні етапи закріплення даного принципу в системі національного законодавства.

Зазначено, що на даному етапі розвитку концепції верховенства права існує проблема вдосконалення правової регламентації та визначення даного поняття в системі українського права. Розглянуто засади верховенства права в часи Радянського Союзу та в часи незалежної України. Зроблено висновок, що більшість елементів правової системи запозичене з часів Радянської України. Також з'ясовано, що сучасний стан верховенства права в Україні багато в чому залежить від рівня правової культури населення, де продовжують існувати радянські стереотипи. Проведено порівняння реалізації принципу верховенства права в різних типах правових сімей, а саме: англосаксонській, релігійній та традиційній. Зазначено, що у будь-яких правових системах світу так чи інакше використовується та закріплюється основоположний принцип верховенства права.

Акцентовано, що для розвитку української правової системи на основі цивілізаційних принципів права, необхідно надалі вивчати досвід країн, які належать до різних типів правових сімей. Встановлено, що орієнтування на більш розвинені країни Заходу сприятиме оновленню та розвитку правової системи України.

Зазначено, що верховенство права є однією із загальних засад конституціоналізму, є необхідним чинником визнання країни демократичною правовою державою. У висновку акцентується увага, що дотримання прав людини, заборона державного свавілля, відсутність дискримінації та рівність перед законом є провідними елементами даного принципу.

3. Розглянуті в роботі проблеми наукових понять та юридичної термінології, їх аналіз і сформульовані пропозиції спрямовані в цілому на удосконалення законотворчої діяльності з розробки і прийняття якісних за формою і довершених за змістом законів про кримінальну відповідальність.

Правові поняття і юридична термінологія – органічно пов'язані між собою феномени кримінального права – становлять собою специфічно обумовлені предметом правового регулювання логіко-юридичні і лінгвістичні засоби відображення і закріплення в словесній формі в змісті законів про кримінальну відповідальність (в їх нормах, юридичних конструкціях, інших нормативно-правових утвореннях) явищ (об'єктів) реальної дійсності, що підлягають кримінально-правовому регулюванню.

Чим глибше розроблені правові поняття, чим досконаліша є юридична термінологія, яка використовується в тексті закону, тим якіснішим є позитивне право, яке має бути об'єктивно здатним оптимально регулювати суспільні відносини в сфері кримінального права.

4. Принцип рівності людей у правовідносинах є загальним цивілізаційним надбанням, він не може бути ані скасований, ані переглянутий по суті. Адже він за своїм змістом відповідає не тільки соціальному факту розмаїття сучасного соціокультурного середовища, а й соціальному запиту на багатоманітність та її правову регламентацію. Принцип недискримінації також зачіпає засадничий сенс людського буття – визнання цінності будь-якої людини, повагу до її особливостей та гідності. Де-юре він формує основу міжнародного правового порядку, що складається із Загальної декларації прав людини (1945), Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (1966), Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права (1966) та низки конвенцій, зокрема Конвенції про ліквідацію всіх форм

дискримінації жінок (1979), Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965) та ін.

Усі люди народжуються вільними та рівними у своїй гідності та правах; вони наділені розумом і совістю і повинні діяти один щодо одного в дусі братерства, як проголошено у ст. 1 Загальної декларації прав людини, що має програмне значення.

Поняття дискримінації розкривається в багатьох міжнародних договорах із захисту прав і свобод людини. Так, у ст. 1 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок під дискримінацією щодо жінок розуміється будь-яке розрізнення, виняток або обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі.

5. Проведено порівняльно-правове та історичне дослідження окремих аспектів розвитку правової системи України. Зокрема, проаналізовано характеристики сучасної правової системи: розвиток на основі багатовікової історії, запозичення досвіду багатьох правових систем, домінування романо-германської правової традиції, світський характер права та невизнання норм релігійного права, моноядерний характер національної правової системи України, домінування нормативних актів серед джерел права, часткове визнання судової нормотворчості через практику ЄСПЛ, рух до європейської наднаціональної правової системи, наявність окремих елементів радянського права, розглянуто досвід правонаступництва України. Крім цього досліджено окремі інститути права та розроблені їх пропозиції щодо вдосконалення, в тому числі щодо рекодифікації законодавства.

Отримані результати використано для проведення порівняльно-правових досліджень у питанні регулювання нормотворчості в різних правових системах. На їх основі розроблено проект Закону України «Про правотворчу діяльність».

6. Проведення конституційної реформи в Україні є важливою складовою розбудови сучасної правової держави та подальшого розвитку громадянського суспільства, спрямовуючись на демократизацію публічної влади, забезпечення верховенства права, вирішення та запобігання державно-правових конфліктів. Перебіг конституційної реформи характеризується її зосередженням здебільшого на непослідовному перерозподілі повноважень вищих органів державної влади, залежністю від політичної кон'юнктури, недотриманням процедури внесення змін до Конституції України (у 2004, 2010, 2014 рр.), проблемами реалізації її положень та прийняття органічних законів.

Сьогодні в основу ефективної конституційної реформи, здійснюваної з дотриманням встановленої процедури, має покладатись врахування останніх здобутків світового конституціоналізму, актуальних потреб суспільного розвитку та державного будівництва, досвіду конституційних змін в Україні та у демократичних зарубіжних країнах. Викладене дозволяє визначити як перспективні напрямки конституційної реформи в Україні реформу системи конституційних прав і свобод людини, реформу організації державної влади, реформу місцевого самоврядування та територіального устрою, а також удосконалення порядку внесення змін до Конституції України.

7. Зобов'язання держави стосовно поваги та захисту прав людини не зникають в умовах збройних конфліктів та у разі втрати контролю над частиною власної території. Підтвердженням того виступають положення самих міжнародних договорів

про права людини, які не виключають їх застосування у період збройних конфліктів, хоча й передбачають можливість відступу держави від окремих зобов'язань під час надзвичайної ситуації (дерогацію).

У разі тимчасової втрати контролю над частиною її території, в тому числі в результаті воєнної окупації, держава не позбавляється повністю своєї юрисдикції стосовно прав людини осіб, які лишилися на непідконтрольній території. Однак обсяг юрисдикції обмежується позитивними зобов'язаннями, які приписують державі вживати всіх доступних дипломатичних, політичних, економічних, судових та інших заходів задля відновлення втраченого контролю та гарантування прав і свобод жителів окупованих територій, зокрема, через спроби звільнити осіб, які утримуються де-факто владою.

В особливих умовах у межах фактичного територіального контролю держава несе позитивні зобов'язання, які вимагають вжити заходів для захисту осіб від наслідків воєнних дій, у тому числі від вибухонебезпечних залишків війни, забезпечити, наскільки це можливо, захист від незаконних воєнізованих угруповань, відповідати за долю насильницьки зниклих осіб, а також гарантувати права внутрішньо переміщених осіб та інших осіб, які потерпіли від конфлікту.

8. У результаті дослідження окремих аспектів правового регулювання питань безпеки у європейському регіоні було встановлено, що у рамках такої організації як Європейський Союз продовжуються процеси інституціоналізації політик ЄС у сфері безпеки. Зокрема, у такій сфері як безпека харчових продуктів посилюється роль такого органу як Європейська агенція з безпеки харчових продуктів, яка має статус юридичної особи та сприяє інститутам ЄС у досягненні цілей продовольчої політики Союзу. Важливість діяльності цієї установи полягає також у можливості співпраці з третіми державами щодо забезпечення безпеки харчових продуктів. А це означає, що в рамках виконання Україною Угоди про асоціацію така співпраця із агенцією є необхідним елементом розвитку вітчизняної безпекової політики у продовольчій сфері.

9. Інститути держави досліджені в парадигмі, яка генетично втілює її природно-правові підстави, а право людини на публічну владу потребує цивілізаційно-правових форм його реалізації. Правові обмеження державної влади – єдність елементів, визначених поняттями щодо влади: «принципи організації», «методи правового обмеження», «механізм» та «правовий режим обмеження», «конституційна відповідальність»

Діяльність інститутів влади генерується поняттям державно-правового режиму, що гарантує обов'язок їх функціонування за конституційними еталонами. Сучасний державно-правовий режим виражає закономірність генетичної єдності права, держави і етико-правових імперативів до них. Влада має реформуватися в тренді «етизації», створення її етичної інфраструктури.

Владний примус обґрунтований право-обмежувальними ідеями, як легітимаційними підставами, та має вираз державно-правового примусу, здійснюваному у процесуальних формах, що продукують транспарентність влади, доступ громадського контролю, що заперечує примусового свавілля. Державно-правовий примус легітимований підставами правової етики не тільки до правоохоронних, а й усіх інших владних суб'єктів, що спонукає до досліджень з визначення «етичної інфраструктури» влади. Для діяльності владних інститутів має стати правовим імперативом їх обов'язок додержання режиму врахування громадської думки, правового гарантування форм її правового впливу на законотворчість, правосуддя, державний контроль тощо.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):
Монографія – 1:

Ярослав Мудрий – великий князь і законодавець Русі : наук.-попул. нарис / Г. Г. Демиденко. – 4-те вид., допов., і змін. – Харків : Право, 2021. – 416 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Права людини і демократія: зб. наук. статей за матеріалами III наук. практ. конф., м. Харків, 13 травн. 2021 р.: у 2 ч. / редкол.: І. В. Яковюк, С. Г. Серьогіна та ін. – Харків, 2021. – ч. 1. – 230 с.

2. Права людини і демократія: зб. наук. статей за матеріалами III наук. практ. конф., м. Харків, 13 травн. 2021 р.: у 2 ч. / редкол.: І. В. Яковюк, С. Г. Серьогіна та ін. – Харків, 2021. – ч. 2. – 208 с.

Наукові статті – 26:

1. Lukianov D., Shumilo I., Lukan M. Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers. – Kharkiv : Law, 2021. № 13. 273-288.

2. Oleinyukov S. Theoretical definiteness of the concept of state legal coercion. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 38–51.

3. Rahulina K. Association agreement as a legal framework for the European integration of Ukraine. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 232–249.

4. Zozulia O. I. Principles and Procedure for Forming Temporary Investigation Commissions of the Verkhovna Rada of Ukraine. Constitutional and Legal Academic Studies. 2021. Iss. 1. P. 87–98. <https://doi.org/10.24144/2663-5399.2021.1.09>.

5. Бруслик О. Ю. Нормативні основи та досвід співробітництва територіальних громад в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 119-133.

6. Герасіна Л.М. Проблеми публічного управління в Україні: суспільний резонанс щодо ефективності реформ. Вісник Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, соціологія, політологія. Вип. 2 (49). Харків: Право, 2021. С. 184–197.

7. Головащенко О.С. Європейська соціальна модель держави та сучасні виклики. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 38-47.

8. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальність у соціальному середовищі: просторовий модус. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія. 2021. № 1 (48). С. 34-50.

9. Дієго Феліпе Арбелаез-Кампілло, Магда Джулісса Рохас-Богамон, Данильян О.Г. Дискурс з приводу категорій «універсальне громадянство», «права людини» і «глобалізація». Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія. 2021. № 1 (48). С. 11–33.

10. Зозуля О. І. Конституційний процес у перші роки незалежності України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 11–25. <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2021-42-11>.

11. Зозуля О. І. Форми парламентського розслідування в Україні. Форум права. 2021. № 2. С. 20–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4650271>.

12. Максимов С. Теорія природного права: концептуальний і доктринальний виміри. Право України. 2021, №1, с. 43–65.

13. Мукомела І. В. Право на комунікацію: еволюція та роль в інформаційному суспільстві. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків, 2021. Вип.42. С. 52–66.

14. Окладна М.Г., Яковюк І.В., Дядик В.О. Дипломатична служба Європейського Союзу: становлення й розвиток. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Okladnaya_Yakovyuk_Dyadyk17.pdf.

15. Олейников С. М. Державно-правовий примус в умовах політичних режимів. Інтернаука. Серія: Юридичні науки. 2021. № 3 (37). С. 54–62. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-3-7052>.

16. Олейников С. М. Правові обмежувальні імперативи для влади: види та склад. Грааль науки. 2021. № 5. С. 60–67. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.06.2021.011>.

17. Руднева О. М. Принцип недискримінації в умовах кризи глобального правопорядку. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 42. С. 26-37.

18. Сидоренко О. О., Болдирев С.В. Теоретично-правовий зміст децентралізації як державницького інституту. Державне будівництво та місцеве самоврядування Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 48 - 61.

19. Трагнюк О.Я. Кондратенко Н. О. Удосконалення механізму управління інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання. Бізнес Інформ. 2021. № 3. С. 194-201. 0,6 д.а.

20. Трагнюк О.Я., Витвицький М.С., Шпак К.В. Відповідність України Копенгагенським критеріям вступу до Європейського Союзу. Право та інновації. 2021. № 4 (36). С. 30-35.

21. Чалабієва М. Р. «Суд у смартфоні» як штучний інтелект у правосудді: реалії та перспективи. Юридичний науковий електронний журнал. 2021, № 10. С. 94-96.

22. Чижов Д. А. Organizational and legal ensuring of human rights and freedoms in the sphere of Ukraine's national security. Entrepreneurship, Economy and Law: the all-Ukrainian scientific and practical economic and legal journal № 7/2021. С. 98-103.

23. Чижов Д. А. Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина в сфері національної безпеки України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія: Юридична №29 (2021). С. 120-126.

24. Чижов Д. А. Поняття та структурні елементи механізму забезпечення прав людини у сфері національної безпеки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія: Юридична. №30 (2021). С. 11-19

25. Яковюк І. В., Туренко А. Ю. Економічна безпека України як передумова забезпечення її суверенітету. Проблеми законності. 2021. № 154. С. 8-36.

26. Яковюк І. В., Ципищук К. В. Енергетична безпека європейського союзу та її значення для України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10.

Статті Scopus&WoS – 5:

1. Vira I. Tymoshenko; Sergiy I. Maksymov; Larysa O. Makarenko; Olena S. Kravchenko; Sergiy S. Kravchenko. Threats to human rights in a globalized world. Amazonia Investiga, 2021, Volume 10 - Issue 39 / March 2021, 9–15. (Web of Science).

2. Getman Anatolii P., Danilyan Oleg G., Magda Julissa Rojas-Bahamón, Diego Felipe Arbeláez-Campillo, Olexandra's Ptashnyk-Serediuk. Rethinking the category of organic intellectual of/by Antonio Gramsci in today's world. Cuestiones Politicas. 2021. Volume 39. Num. 68. P. 273-289. (Web of Science).

3. Barabash Yuriy G., Danilyan Oleg G. Yaroslav Mudryi National Law University – the leading law institution of Ukraine. Amazonia Investiga. 2021. Vol. 10. Núm. 37 P. 7-8 (Web of Science).

4. Lukianov, D.V., Ponomarova, H.P., Tahiev, A.S. (2020). The Quran in Shia Jurisprudence. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 27(4), 29-42. Scopus Q3

5. Shulga M. V., Korniyenko G. S., Yakoviyk I. V. (2021). Legal support for the activities of agricultural transnational corporations in Ukraine. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Vol. 28, No. 2, Pp. 234-242. Scopus Q3

Конференція – 1:

V Всеукраїнська науково-практична конференція з нагоди Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку» (м. Харків, 12 листопада 2021 р.).

Законопроект – 1:

Проект внесення змін та доповнень до Стратегії національної безпеки України.

Науково-правові висновки – 8:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду», винесеного на громадське обговорення Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. У висновку наведений системний аналіз пропозицій щодо внесення змін до Виборчого кодексу України No 396-IX 19.12.2019, Кодексу адміністративного судочинства України No 2747-IV від 06.07.2005, Законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» No 2782-XII від 16.11.1992, «Про телебачення і радіомовлення» No 3759-XII від 21.12.1993, «Про кінематографію» No 9/98-ВР від 13.01.1998, «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» No 917-VIII від 24.12.2015, «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків» No 500-VI від 04.09.2008, «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» No 2398-VI від 01.07.2010, «Про міжнародні договори України» No 1906-IV від 29.06.2004, «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» 22 вересня 2011 року No 3773-VI та Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» No 141-VIII від 18.01.2018, «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» No 1706-VII від 20.10.2014, «Про вищу освіту» No 1556-VII від 01.07.2014, «Про освіту» No 2145-VIII від 05.09.2017, «Про повну загальну середню освіту» No 463-IX від 16.01.2020, а також висловлені щодо них зауваження та пропозиції.

2. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення мовних прав корінних народів, національних меншин України у сфері освіти» (реєстр. № 4648 від 26.01.2021р.).

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державні цільові програми».

4. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про державну реєстрацію суб'єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні» (реєстр. № 3059 від 11.02.2020р.).

5. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про корінні народи України» (реєстр. № 5506 від 18.05.2021р.).

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення захисту мовних прав національних меншин (реєстр. № 6015 від 09.09.2021).

7. Науково-правовий висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо надання роз'яснень з питань тлумачення окремих термінів та

коректності їх застосування з метою упорядкування формулювань щодо статусу тимчасово окупованих територій України.

8. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника Голови Верховної Ради України щодо організаційно-правових питань виконання Першим заступником Голови Верховної Ради України обов'язків Голови Верховної Ради України.

затверджена постановою президії Національної академії правових наук України №103/4 від 3 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: № 0118U001380. Строки виконання – 01.01.2018 р. - 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Яковюк І. В.

Тема: «Реформа децентралізації публічної влади та удосконалення місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції України», затверджена постановою президії НАПрН України №103/4 від 3 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: № 0118U001381. Термін виконання – 01.01.2018 р. - 31.12.2022 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Лялюк О. Ю.

Метою роботи є модернізація теоретичних засад територіальної організації влади та оптимізація системи місцевого самоврядування, а також формування законопроектних пропозицій, спрямованих на вдосконалення взаємин центральної, регіональної і локальної влади.

Наукові результати:

1. В роботі проаналізовано сутність поняття принципи, їх різновиди, а також визначено головні принципи, на основі яких проводилась реформа децентралізації влади. Розглянуто сутність реформи децентралізації влади в Україні, яка тривала протягом останніх п'яти років. Вказано на її здобутки та недоліки, окреслено перспективи для подальших перетворень в цій сфері. Наведено аналіз головних принципів на основі якої відбувалась реформа децентралізації влади. При цьому окрему увагу приділено загальним принципам, які в цілому визначають правовий порядок в державі і є підґрунтям для проведення будь-якої реформації в державі та суспільстві.

Проаналізовано ступінь додержання таких принципів як законність, верховенство права, гласність, демократизм в процесі здійснення реформи децентралізації влади. Вказано конкретні приклади, коли такі принципи, на думку автора, не дотримувались, що було підставою для звернення до органів судової влади.

Проведено аналіз спеціальних принципів, на яких базувалась дана реформа, якими на наш погляд є принципи субсидіарності розподілення повноважень, оптимальної територіальної організації влади, матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування, повсюдності здійснення місцевого самоврядування, організаційної самостійності місцевого самоврядування. Зроблено узагальнені висновки щодо дотримання цих принципів та їх реалізації в процесі здійснення реформи.

2. Доведено, що розвиток і зміцнення місцевого самоврядування були одним із провідних напрямків становлення демократії та удосконалення територіальної організації влади в Україні протягом усіх тридцяти років її незалежності. Проаналізовано правову основу становлення та подальшої модернізації інституту місцевого самоврядування, а також територіальної організації влади в цілому, наголошено на проблемах їх конституційного та законодавчого реформування. Визначено напрями імплементації вимог Європейської хартії місцевого самоврядування концептуального, інституційного, правового, функціонального,

матеріально-фінансового та іншого характеру. Наголошено, що головним вектором продовження муніципальної реформи в Україні має стати, переш за все, регіональний рівень територіальної організації влади, на якому й досі має місце порушення принципу організаційної самостійності місцевого самоврядування. Відновлення регіонального місцевого самоврядування з власними виконавчими органами та власною матеріально-фінансовою основою, встановлення оптимальної системи розподілу повноважень за рівнями влади згідно з принципом субсидіарності, функціональна переорієнтація місцевих державних адміністрацій (а в подальшому їх заміна на префектів), підвищення збалансованості адміністративної системи та її мотивації на ефективне вирішення питань місцевого значення набувають значення стратегічних напрямів муніципального та державного розвитку.

3. Один із напрямів роботи присвячено актуальним питанням формування та реалізації конституційно-правової політики України у сфері адміністративно-територіального устрою. У роботі досліджуються як концептуальні, так і правотворчі аспекти такої політики, зокрема проаналізовано основні правові документи, що характеризують сучасний етап її розвитку, - Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, законопроект «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». Встановлено, що існуюча конституційна модель регламентації відносин у сфері адміністративно-територіального устрою має суттєві недоліки концептуального, термінологічного та системно-структурного характеру. В аспекті ж державотворчої практики констатовано, що на сьогоднішній день спостерігається необґрунтоване намагання підміни реформи адміністративно-територіального устрою держави створенням об'єднаних територіальних громад та ототожнення об'єднаних громад і адміністративно-територіальних одиниць всупереч конституційним положенням. На підставі проведеного дослідження автором запропоновано системне бачення цілей, основних засад, напрямів та способів конституційно-правового забезпечення адміністративно-територіальної реформи в Україні.

4. Децентралізація є одним з ключових принципів розвитку демократії в державах Європейського Союзу і Ради Європи. Основою політики децентралізації є принципи субсидіарності, пропорційності, деконцентрації, компліментарності, партнерства, програмного підходу тощо. На основі вивчення європейської доктрини зроблено висновок, що принцип субсидіарності передбачає певну систему взаємовідносин держави і громадянського суспільства.

В установчих документах ЄС принцип субсидіарності передбачає реалізацію виключної компетенції ЄС лише тоді і настільки, наскільки цілі передбачених дій не можуть бути повною мірою досягнуті державами-членами на центральному, регіональному або місцевому рівнях, проте, зважаючи на масштаби і наслідки передбачених дій, можуть бути краще досягнуті на рівні Союзу. Зміст принципу субсидіарності деталізується у «Протоколі про застосування принципів субсидіарності і пропорційності», що передбачає покладання на Комісію зобов'язання проводити широкі консультації для врахування місцевих і регіональних проблем перед внесенням будь-яких законопроектів.

Поряд з принципом субсидіарності, як основи взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування, в Україні варто також запровадити принципи пропорційності, інституційного балансу і сумлінної співпраці. У сукупності дані принципи дозволять створити систему децентралізованого управління, що передбачає інституційний і функціональний баланс на різних рівнях управління.

5. В межах здійснення реформи децентралізації було підготовлено значну кількість законопроектів покликаних, в першу чергу, надати чітке розмежування компетенцій між органами місцевого самоврядування та місцевими органами державної виконавчої влади і встановити зрозумілий механізм реалізації повноважень останніх щодо забезпечення законності в діяльності органів місцевого самоврядування шляхом призупинення рішень з одночасним зверненням до суду (з найбільш сучасних – законопроект №4298).

Не зважаючи на значну кількість запропонованих ідей, концепцій та відповідних проектів нормативно-правових актів, на сьогоднішній день питання щодо реалізації наглядових повноважень з боку представників держави над додержанням законності у поточній роботі органів місцевого самоврядування не вирішено. Для нормалізації даної сфери відносин між державою та місцевим самоврядуванням необхідно не лише досягнення консенсусу але і, в межах певних проектів – реалізація процедури внесення змін до Конституції України.

Адаптована рецепція зарубіжного досвіду в цьому питанні має розставити усі крапки над «і» шляхом введення відкритих і прозорих наглядових процедур з урахуванням принципу пропорційності, забезпечення презумпції легітимності рішень шляхом встановлення строків перевірки та впровадження консультативних процедур на етапах підготовки рішень.

6. Відповідно до сучасного стану в Україні для досягнення засад децентралізації, для стійкого, узгодженого між усіма системами та підсистемами розвитку суспільства необхідно опиратися на принцип субсидіарності. Принцип субсидіарності відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування визначається як розподіл повноважень різних рівнів публічної влади в державі.

Принцип субсидіарності необхідний для розбудови реального місцевого самоврядування, тому що цей принцип наближує громадян до процесу прийняття рішень, також він передбачає високий рівень адміністративної та фінансової децентралізації. Проте сам процес децентралізації в Україні веде країну до взаємодії держави і суспільства відповідно до принципів визначених Європейським співтовариством.

Принцип субсидіарності є головним європейським принципом формування взаємодії центральної та місцевої влади. Цей принцип виходить з автономії особистості і почуття гідності. Згідно цього влада повинна бути ближча до громадян, проявляти ініціативу в тих питаннях де недостатньо можливостей приватних осіб та організацій. Тобто держава повинна використовувати свою владу тільки в тій мірі, в якій це необхідно для загального блага.

Субсидіарність не обмежує сферу дій публічної влади, а створює таку систему, в якій публічні інстанції різного рівня мають можливість здійснювати свої завдання, виконувати свої обов'язки і користуватися своїми правами на стійкій підставі та відповідно до нормативно-правових актів, які у свою чергу повинні фіксувати вимоги щодо необхідних підстав та масштабу пропорційної необхідності суспільного блага.

7. Досліджено підстави та порядок припинення права власності територіальної громади на майно, що їй належить. Визначено, що на відміну від права власності фізичних та юридичних осіб, законом не встановлені підстави примусового припинення права комунальної власності. Обґрунтовано, що проблемним є питання про розмежування повноважень органів місцевого самоврядування в сфері управління комунальним майном, зокрема, при визначенні об'єктів, які підлягають відчуженню, та способів припинення права власності на них.

Проаналізовано зміни в законодавстві про приватизацію комунального майна; досліджено умови застосування викупу як безконкурентного способу відчуження комунального майна; проведено системний аналіз положень Цивільного та Господарського кодексів України та Закону України «Про приватизацію державного та комунального майна» в частині регулювання прав орендаря комунального майна у разі прийняття рішення про його приватизацію.

8. В рамках роботи проведено аналіз муніципально-правової природи комунальної власності об'єднаних територіальних громад, її призначення, висвітлення міжгалузевих питань управління комунальною власністю як сфери наукових інтересів; вироблення пропозицій щодо покращення правового регулювання формування публічного майна об'єднаними територіальними громадами на сучасному етапі задля забезпечення їх сталого розвитку.

Надано теоретичне обґрунтування конституційно-правового статусу майна об'єднаних територіальних громад, що визначається необхідністю мати науково-обґрунтовану систему знань про даний інститут сучасного муніципалізму, яка не лише дасть змогу побудувати стійку правову базу, на основі і в межах якої має конкретизуватися її правове становище, а й створити правові умови для інституціоналізації муніципальної влади в Україні.

9. Реформа місцевого самоврядування і у Франції, і в Україні має як позитивні, так і негативні моменти. Передусім впадає в око те, що Франція на цей час «залишається однією із останніх держав-учасниць ЄС, де досі не відбулося розподілу повноважень між виконавчою і законодавчою владою на територіальному рівні. Мер або голова генеральної чи регіональної ради є водночас тимчасовим очільником адміністрації та головою зборів. Така надмірна концентрація влади призводить до тиску на місцевих представників виконавчої влади різноманітними лобістськими групами». А як нам відомо, намагання протягти рішення в чиїх-небудь корисливих або вузько партійних інтересах на шкоду інтересам передусім пересічних громадян, тобто суспільним, знаходить прояв у незаконному тиску на представників влади, призводить до процвітання хабарництва, корупції. Як наслідок, за допомогою вказаних методів так би мовити впливу ухвалюються управлінські рішення на користь певних груп або осіб, а не на користь громади (їх об'єднання).

Теж саме спостерігається і в Україні. Однак, помічаючи помилки інших, варто докладати максимум зусиль, щоб їх уникати. Справедливості заради вкажемо, що Україні є чого повчитися у Франції. Так, заслуговують уваги виборча система на виборах до органів місцевого самоврядування у Франції, досвід обрання мера радою; укрупнення територіальних одиниць низового рівня (зразком є те, як відбулося укрупнення комун у Франції).

Крім того, французький досвід міжкомунального співробітництва цілком може стати в нагоді в українських реаліях у поєднанні з добровільним об'єднанням територіальних громад. Вбачається за доцільне на конституційному рівні закріпити принципи субсидіарності та загальної компетенції місцевого самоврядування. Як бачимо, для України досвід Франції є повчальним, оскільки самоврядування в цій країні отримало більше автономії щодо ресурсів і легітимності. Успіхи на першому етапі є, а отже, Україна обрала правильний шлях.

10. Екологічні проблеми, з якими наразі стикаються усі держави-члени Європейського Союзу, значно змінилися за останні десятиліття. Наразі Європа демонструє перехід від командно-адміністративних методів до нового управління навколишнім середовищем, заснованого на співробітництві і децентралізації влади в

контексті передачі повноважень щодо охорони навколишнього природного середовища органам місцевого самоврядування.

У Данії охорона довкілля стала незалежною сферою діяльності, в якій завдання вирішуються регіональною і місцевою владою. Регіональна влада розробляє плани щодо підтримки якості води у системах водопостачання, озерах, водотоках, плани стосовно використання водозбірної території, розміщення екологічно брудних підприємств тощо. Муніципалітети планують розміщення водоочисних споруд, систем водопостачання, скидання твердих відходів та ін.

В Швейцарії до екологічних повноважень місцевих органів належить виконання приписів федеральної влади щодо захисту людини і навколишнього природного середовища від шкідливих впливів; реалізація просторового планування на засадах, встановлених федеральною владою; розпорядження водними ресурсами, право на отримання плати за користування водними ресурсами; охорона природного середовища; забезпечення достатнього енергопостачання, екологічного енергозберігання, раціональне використання енергії

Порівнюючи законодавство європейських країн щодо врегулювання питань охорони навколишнього природного середовища органами місцевого самоврядування з українським, очевидним видається факт чималої обмеженості екологічних повноважень вітчизняної муніципальної влади. Видається доцільним актуалізація питання охорони навколишнього природного середовища саме на місцевому рівні і наділення відповідними можливостями органи місцевого самоврядування.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 1:

Децентралізація влади: Україна на шляху імплементації європейських стандартів / Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Лялюк О. Ю., Петришин О. О. та ін. – Харків : НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування, 2021. – 217 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків. Право, 2021. Вип. 41. 270 с.

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування в зарубіжних країнах: Тези доповідей та наукових повідомлень XIV вузівської науково-практичної конференції травень 2021 р. / за заг. ред. С. Г. Серьогіної. Харків, 2021. 502 с.

Наукові статті – 18:

1. Chyrkin A. Constitutional and legal basis of territorial organization public authorities in the countries of Central and Eastern Europe. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 97–108.

2. Баранова Л. М. Превентивний захист права комунальної власності. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 42. С. 139–150.

3. Бодрова І. І. Добровільне об'єднання територіальних громад як конституційна гарантія місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 76 - 92. https://dbms.institute/wp-content/uploads/Zb_Derg_Bud_41_2021.pdf

4. Гаращук І. В. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 107–119.

5. Закоморна К. О. Принцип муніципальної автономії як гарантія децентралізації публічної влади. Підприємство, господарство і право. 2021. № 2. С. 143–147.

6. Закоморна К. О. Принципи децентралізації публічної влади в актах ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 80–96.
7. Закоморна К., Гриньов С. Електронне голосування: перспективи впровадження в Україні та зарубіжний досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 101–105.
8. Закоморна К., Рижкова Ю. Обмеження конституційного права людини на свободу пересування в умовах пандемії в Україні та зарубіжних країнах. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 139–142.
9. Закоморна К., Рогозін Д. Органи конституційного контролю пострадянських країн: спільні та відмінні риси. Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 5/2. С. 30–34.
10. Закоморна К., Тараніченко Ю. Міське самоврядування в Болгарії: досвід для України. ІНТЕРНАУКА. Серія: Юридичні науки. 2021. № 5 (39). Т. 1. С. 63–68.
11. Закоморна К., Юхименко Д. Досвід функціонування інституту глави держави в системі стримувань та противаг у пострадянських країнах: перспективи для України. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 5. С. 122–126.
12. Лялюк О. Ю. Проблеми правового статусу старости в системі територіальної організації влади України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 93 - 106. https://dbms.institute/wp-content/uploads/Zb_Derg_Bud_41_2021.pdf
13. Маринів А., Цикало А. Реформа місцевого самоврядування у Франція як приклад для України: окремі аспекти. The Scientific Heritage. 2021. Vol. 4. № 69. P. 24–28.
14. Петришин О. О. Децентралізація та місцева корупція в Україні: особливості взаємовпливу. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 134 – 149. https://dbms.institute/wp-content/uploads/Zb_Derg_Bud_41_2021.pdf.
15. Серьогіна С. Г., Демиденко Г. Г. Про демократичні традиції вітчизняного державотворення. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 11 - 37. https://dbms.institute/wp-content/uploads/Zb_Derg_Bud_41_2021.pdf.
16. Стешенко Т. В., Вертегел Є. П., Куртіш Л. А. Концептуальні підходи дослідження територіальних громад у системі місцевого самоврядування. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С.71–75.
17. Стешенко Т. В., Говоруха Л. С. Державницька теорія місцевого самоврядування у пострадянській правовій доктрині. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 62 - 75. https://dbms.institute/wp-content/uploads/Zb_Derg_Bud_41_2021.pdf
18. Чиркін А. С. Місцевий референдум як форма муніципальної нормотворчості: досвід країн Вишеградської групи. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С. 76–79.

Статті Scopus&WoS – 3:

1. Petryshyn, O.V., Petryshyn, O.O., & Nyliaka, O.S. (2021). The problem of non-implementation of judgements of the European Court of Human Rights in Ukraine in the context of the rule of law (methodological and comparative aspects). *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 28(2). 17–24. Scopus Q3.
2. Yana V. Gaivoronskaya, Olga I. Miroshnichenko, Daria A. Petrova, Iryna I. Bodrova. *Legal Schemes For The Protection Of Personal Data In The Context Of Digitalization*. *Revista San Gregorio*. 2021 Núm. 44 (2021). P. 21-26. Web of Science.
3. Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України (у співавт.).

Вісник Національної академії правових наук України. 2021, № 3. С. 129 – 143. Scopus Q3.

Конференції – 1:

1. X Всеукраїнська науково-практична конференція «Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні» (онлайн, 7 грудня 2021 р.).

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» (щодо удосконалення загальних засад організації та діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування).

Науково-правові висновки – 9:

1. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо позбавлення Кабінету Міністрів України невластивих повноважень» (реєстр. № 5052 від 09.02.2021р.).

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про місцевий референдум», винесеного Верховною Радою України для громадського обговорення. Висновок направлений Першому заступнику Голови Верховної Ради України.

3. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» (реєстр. № 5323 від 01.04.2021р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

4. Науково-правовий висновок на проект закону про місцевий референдум, внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Р. Стефанчуком, Д. Арахамією, О. Корнієнком, Ф. Веніславським та іншими народними депутатами України (реєстр. № 5512 від 19.05.2021р.). Висновок направлений до Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України.

5. Науково-правовий висновок на проекти законів України «Про громадський нагляд» (реєстр. № 5621 від 04.06.2021) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності у сфері громадського нагляду» (реєстр. № 5622 від 04.06.2021).

6. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про особливості стимулювання регіонального розвитку» (реєстр. № 5649 від 10.06.2021р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

7. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розподілу повноважень органів місцевого самоврядування у зв'язку зі зміною адміністративно-територіального устрою» (реєстр. № 6281 від 04.11.2021р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

8. Науково-правовий висновок за зверненням Судді Конституційного Суду України Первомайського О.О. щодо висловлення наукової позиції з окремих питань, порушених у контексті оцінки конституційності положень п.6 ч.1 ст.4, ч.3 ст.11 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Направлений до Конституційного Суду України.

9. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України щодо роз'яснення можливості виконання

передбачених ст. 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» делегованих повноважень обласною радою самостійно. Направлений до Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України.

**Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

Тема: «Теоретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 3 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: №0117U007745. Термін виконання: 01.01. 2018 р. – 31.12. 2022 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Пилипчук В.Г.

Метою роботи є розробка теоретико-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних положень щодо захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері в умовах становлення інформаційного суспільства, євроінтеграції та інформаційної агресії проти України.

Наукові результати:

1. Здійснювався збір, аналіз, систематизація та опрацювання наукових здобутків і актуальних проблем щодо:

а) процесів цифрової трансформації у різних сферах життєдіяльності людини, суспільства, держави та міжнародної спільноти;

б) впливу стрімкого становлення і розвитку складових інформаційного суспільства і формуванням принципово нових суспільних відносин в інформаційній сфері в умовах карантинно-обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19;

в) проблем забезпечення прав, свобод і безпеки людини в контексті цифрової трансформації, що потребують належного теоретичного опрацювання і правового забезпечення;

г) питань правового регулювання суспільних відносин щодо захисту прав, свобод і безпеки людини з урахуванням сучасних викликів і загроз в інформаційній сфері.

2. Досліджувалися міжнародно-правові основи захисту прав, свобод та безпеки людини у кіберпросторі.

Як свідчить аналіз, в умовах розбудови інформаційного суспільства, формування глобального інформаційно-комунікаційного простору та цифрової трансформації світова спільнота ще не виробила єдиного підходу до проблематики забезпечення міжнародної інформаційної та кібербезпеки. До основних міжнародних актів щодо прав людини у цій сфері передусім слід віднести Загальну декларацію прав людини, міжнародні пакти про економічні, соціальні й культурні права, акти про громадянські й політичні права, Європейську конвенцію про захист прав людини і основних свобод та інші. Саме ці документи закріпили основні загальносвітові стандарти прав і свобод людини, у т.ч. в інформаційній сфері та кіберпросторі.

Однією із базових складових права особи на інформаційну та кібербезпеку є інститут права на недоторканність приватного життя. Це поняття означає надання людині можливості регулювати, контролювати поширення інформації про себе, свою родину, житло тощо, перешкоджати зазіханням на її репутацію, честь і гідність, на несанкціоноване оприлюднення (розголошення) своїх персональних даних чи інших відомостей особистого характеру.

У міжнародно-правовому контексті недоторканність приватного життя є категорією «особистих прав, які надають змогу кожній людині стати на заваді розголошенню відомостей особистісного характеру про її життя, що оберігається від втручання держави і сторонніх осіб». Про можливі обмеження цього права в рішеннях щодо застосування положень Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) зазначав, що приховане спостереження за поштою і зв'язком у разі надзвичайних умов є необхідним у демократичному суспільстві, але за наявності належних і ефективних гарантій. Приміром, подібне втручання у приватне життя не суперечить Конвенції, коли воно має на меті запобігання конкретним, найбільш небезпечним злочинам.

Утім на практиці декларування таких правил не може цілковито забезпечити від різноманітних вторгнень у приватну сферу людини. Нині навіть найбільш технологічно розвинені країни виявилися не спроможними відвернути подібне втручання. Тому назріла потреба формування єдиного міжнародно-правового режиму забезпечення інформаційної (кібернетичної) безпеки.

Питання захисту персональних даних у кіберпросторі також було регламентоване у 1981 р. Конвенцією Ради Європи про захист фізичних осіб при автоматизованій обробці персональних даних (далі – Конвенція), яка містила низку вимог до держав-учасниць, зокрема, що громадянин має право знати про існування автоматизованих картотек, отримувати інформацію про наявність чи відсутність у цих картотеках даних на нього, отримувати особисто наявні в картотеках дані, у разі незаконності чи невідповідності цих даних вимогам Конвенції вимагати їх виправлення чи видалення, а в разі відмови в цьому – звертатися до вищої інстанції. Крім цього, в документі були закріплені правила транскордонного передавання персональних даних, гарантії прав щодо оброблення даних стосовно расового походження людини, її політичних переконань, здоров'я, сексуальної орієнтації та інших особливих категорій даних.

У ст. 6 Декларації ООН про права й обов'язки окремих осіб, груп і органів суспільства заохочувати й захищати загально визнані права людини й основні свободи закріплено, зокрема, й основоположні права, що стосуються забезпечення безпеки особи в інформаційній сфері:

– знати, розшукувати, здобувати, отримувати й розпоряджатися інформацією про всі права людини й основні свободи, в тому числі доступ до інформації про те, в який спосіб забезпечуються ці права і свободи у внутрішньому законодавстві, в судовій чи адміністративній системах;

– вільно оприлюднювати, передавати чи поширювати серед інших думки, інформацію і знання про всі права людини й основні свободи.

Початком безпосереднього опрацювання проблем забезпечення кібербезпеки людини та шляхів їх вирішення на міжнародному рівні можна вважати міжнародну конференцію з проблем глобального інформаційного суспільства (1996, ЮАР), де з-поміж інших розглядалися питання доступу особи до інформації, подолання нерівності в інформаційній сфері, інформаційно-психологічних впливів на людину.

Ухвалена 61-ю сесією Генасамблеї ООН (2005) резолюція 60/45 «Досягнення у сфері інформатизації й телекомунікації в контексті міжнародної безпеки» стала наступним важливим кроком у цьому напрямі, а також започаткувала формування принципово нового загальносвітового міжнародно-правового режиму, спрямованого на регулювання відносин у сфері інформації, інформаційно-телекомунікаційних технологій і методів їхнього застосування й використання.

У липні 2000 р. держави Великої вісімки підписали так звану Окінавську хартію глобального інформаційного суспільства (далі – Хартія), де одним із головних напрямів розвитку визначено захист приватного життя під час оброблення особистих даних із одночасним забезпеченням вільного обігу інформації.

У Хартії також зазначено, що інформаційно-телекомунікаційні технології є важливим чинником формування сучасного суспільства, а сутність соціальної трансформації, котра стимулюється інформаційно-комунікаційними технологіями, полягає у її здатності сприяти людині й суспільству в застосуванні ідей і знань. При цьому головним завданням своїх учасників Хартія вбачає забезпечення кожному можливості користуватися перевагами глобального інформаційного суспільства, стійкість якого базується на вільному обміну інформацією і знаннями та іншими демократичними цінностями, які стимулюють розвиток людини.

Надалі, у 2001 році в м. Будапешті держави-учасники Ради Європи підписали Конвенцію про кіберзлочинність (CETS № 185). Положення цієї «Будапештської конвенції» спрямовані на захист особистих даних, законних інтересів людей у використанні й розвитку інформаційних технологій та боротьбу зі злочинами в кібернетичному просторі. У ній також уперше наведена класифікація цих злочинів. У Конвенції – єдиному в теперішній час обов'язковому регіональному міжнародному документі з питань кібербезпеки – зазначено, що вона є першою міжнародною угодою щодо злочинів, вчинених через Інтернет та інші комп'ютерні мережі, стосується мережевої безпеки, порушень авторських прав, кібернетичного шахрайства, дитячої порнографії та ін. Конвенцією також передбачені пошук комп'ютерних мереж, перехоплення даних та інші повноваження й процедури. Будапештська конвенція встановлює спільну кримінальну політику щодо захисту від кіберзлочинності шляхом прийняття відповідного внутрішнього законодавства та сприяння міжнародному співробітництву. Вона також доповнена Протоколом про «акти ксенофобського та расистського характеру, вчинених через комп'ютерні системи», й Директивною запискою (Budapest Convention and related standards. Budapest, 23/11/2001. URL: <https://www.coe.int/en/web/cybercrime/the-budapest-convention> (дата звернення 17.01.2021)).

До фундаментальних міжнародно-правових документів, що регулюють питання кібернетичної безпеки, належить прийнятий у 1992 році засадничий документ спеціалізованої установи ООН – Статут Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ) (Budapest Convention and related standards. Budapest, 23/11/2001. URL: <https://www.coe.int/en/web/cybercrime/the-budapest-convention>), до якого приєдналися всі держави-члени ООН, в тому числі й Україна. Статут регулює комплекс питань міжнародної співпраці у сфері використання телекомунікацій, розвитку засобів та підвищення ефективності відповідних послуг, визначає чинники, котрі заважають функціонуванню існуючих телекомунікаційних мереж, тощо. З метою оцінювання участі держав у галузі кібербезпеки на світовому рівні, підвищення поінформованості про важливість цих проблем та їх різні виміри МСЕ щороку оприлюднює так званий глобальний індекс кібербезпеки, котрий базується таких критеріях: законодавчі заходи; технічні заходи; організаційні заходи; розбудова потенціалу; кооперація.

Перша частина законодавства ЄС про кібербезпеку – Директива щодо мережевої та інформаційної безпеки (Директива NIS) була ухвалена Європарламентом у 2016 році (Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.194.01.0001.01.EN). Правові заходи,

передбачені Директивою, спрямовані на радикальне підвищення в Європейському Союзі загального рівня кібербезпеки (шляхом проведення відповідних операцій Групою реагування на інциденти, пов'язані з комп'ютерною безпекою, – CSIRT або CERT – та компетентним органом у галузі мереж та інформаційних систем), а також активізацію міжнародної співпраці й розвитку безпекової культури. Для забезпечення узгодженої реалізації державами-членами ЄС Директиви вона має додаток, де наведено найбільш ефективний практичний досвід, пояснення та тлумачення, – так званий Інструментарій NIS (NIS Toolkit).

Ця Директива не є обов'язковою для України, котра поки що не входить до Євросоюзу, проте окремі її положення беруться до уваги у правозастосовній практиці, а деякі були частково впроваджені у вітчизняне законодавство. Вбачається, що імплементацію Директиви NIS можна провести в рамках механізму, встановленого Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. У теперішній час у Верховній Раді України зареєстровано законопроект, спрямований на приведення законодавства України у відповідність до Європейського. Це стосується і Директиви NIS (аналіз законопроекту наводиться у розділі Законодавчий рівень. Закон про кібербезпеку). Крім того, деякі вимоги Директиви вводять до розроблюваних законопроектів Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. Водночас її фахівці вважають, що при розробці загальних законів у сфері кібербезпеки відповідно до положень Директиви NIS буде вельми потрібною міжнародна допомога.

У виробленні єдиних підходів у сфері забезпечення кібернетичної безпеки як складової національної безпеки держав-учасниць значну роль також відіграє Організація Північноатлантичного договору (НАТО). На Лісабонському саміті країн-членів НАТО (19 листопада 2010 року) за участі глав держав та урядів була прийнята нова Стратегічна концепція оборони та безпеки країн-членів блоку (URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_68580.htm).

У цьому документі загрози атак у кіберпросторі були фактично прирівняні до загроз із застосуванням збройної сили, що передбачає можливість відсічі подібних масованих атак із застосуванням збройних сил держави, котра зазнала такого нападу. Позаяк останнім часом кібератаки стали чи не найсерйознішою загрозою безпеці, забезпечення кібернетичної безпеки країн-членів НАТО визначено другим за значущістю пріоритетом безпекової політики Альянсу. Водночас, співробітництво з партнерами щодо формування і вдосконалення кібербезпекової системи блоку визнано у Доктрині НАТО з кібербезпеки ключовим механізмом реалізації відповідних заходів.

Вказані підходи були деталізовані Декларацією Чиказького саміту Ради НАТО від 20.05.2012 р., в п. 49 якої йдеться про налаштованість Альянсу на співробітництво з іноземними партнерами для забезпечення власної безпеки й організації адекватних відповідей на кібернетичні виклики й загрози (URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_87593.htm?selectedLocale=uk). А остаточне закріплення кіберпростору як арени можливого ведення бойових дій (поряд із землею, морем, повітрям і космосом) відбулося у документах Варшавського саміту країн-членів НАТО (липень 2016 року) (Cyber defence / Офіційний сайт Організації Північноатлантичного договору. Організація Північноатлантичного договору. URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_78170.htm).

Дії НАТО у сфері забезпечення кібернетичної безпеки мають два пріоритетні напрями:

а) захист власних комп'ютерних мереж, рішення стосовно чого було ухвалено на саміті НАТО в Ньюпорті (Вельс, вересень 2014 року);

б) сприяння країнам-членам щодо вдосконалення сил і засобів захисту кібернетичного простору.

Для цього застосовуються різні механізми (прийняття дворічного плану визначення колективних цілей кіберзахисту, розробка стратегії кіберзахисту тощо), що їх мають підтримати усі учасники блоку. Шляхи й засоби реалізація цих узгоджених цілей систематично коригуються. Крім того, в межах численних освітніх установ НАТО (школа в Обераммергау (ФРН), Кібернетична академія (Португалія), Талліннський кооперативний Центр передового досвіду з кіберзахисту (Естонія) та ін.) провадиться широкий спектр просвітницьких, навчальних і тренувальних заходів.

Відповідно до укладених міжнародних угод у сфері кібербезпеки Україна співпрацює з іноземними державами, їхніми збройними силами і правоохоронними органами та міжнародними організаціями, а одним із пріоритетних напрямів міжнародного співробітництва у цій сфері вбачається активна діяльність України у структурах ООН, стратегічне партнерство з ЄС і НАТО.

3. Уточнено актуальні проблеми розвитку суспільних відносин в інформаційній сфері та реалізації права людини на кібербезпеку.

Аналіз міжнародних правових актів і законодавства України дає змогу дійти висновку, що сутність права людини на кібербезпеку полягає в:

а) реалізації «права на забуття», тобто обов'язку оператора пошукової системи мережі Інтернет на вимогу користувача – фізичної особи припинити надання відомостей про покажчики сторінок сайту в мережі, котрі дають змогу отримати доступ до певної інформації про заявника, якщо вона є недостовірною, неактуальною, такою, що втратила для особи значущість, або розповсюджується з порушеннями встановлених законодавством вимог. Це дозволяє особі-користувачу Інтернету видаляти певну інформацію про себе, контролюючи поширення її в мережі;

б) можливості «цифрового спілкування» з державними та самоврядними органами, отримання адміністративних послуг в електронному вигляді. Нині ця форма закріплена законодавчо, поступово вдосконалюється й набирає все більшої популярності, дозволяючи громадянам заощаджувати час, матеріальні, фізичні й психологічні ресурси;

в) захисті персональних даних та конфіденційної інформації у процесі користування інформаційним (кібернетичним) простором, здійснення особою своєї цифрової ідентичності. З погляду права така ідентифікація являє собою унікальну сукупність вираженої в цифровій формі інформації про особу, за допомогою якої відбуваються міжособистісні стосунки, правові відносини, реалізуються права й обов'язки. Людина отримує свій унікальний ідентифікатор (код), котрий є одним із засобів захисту інформації від несанкціонованого доступу, що дає змогу безпечно звертатися до органів державної влади, віддалено здійснювати фінансові операції, надсилати користувачам авторизовані повідомлення, провадити інші різноманітні дії в кібернетичному середовищі;

г) захисті від несанкціонованого доступу інформації, що циркулює в системах інтернет-банкінгу. Останні є досить популярними, позаяк дають змогу в будь-який час, у будь-якому місці, з будь-якого пристрою, котрий підключений до Інтернету, отримати доступ і здійснювати різноманітні фінансові операції. У цьому разі засобами забезпечення інформаційної (кібернетичної) безпеки особи є аутентифікація особи, застосування цифрового підпису й зовнішніх електронних пристроїв, шифрування інформації тощо;

д) захисті від негативного інформаційного впливу, поширення протиправного контенту, що забезпечується дією автоматизованої інформаційної системи ведення й використання бази даних про сайти, котрі містять інформацію, заборонену до розповсюдження в Україні, певне обмеження анонімності в мережі Інтернет тощо.

Наведений перелік складових права людини на кібербезпеку не є вичерпним. З розвитком інформаційного суспільства та інформаційних технологій він, безперечно, буде видозмінюватися.

З-поміж основних ознак права людини на кібербезпеку варто виокремити такі:

- можливість його реалізації за допомогою застосування цифрових інформаційно-комунікаційних технологій;
- запобігання інформаційним впливам на особу, спрямованість на захист від несанкціонованого доступу до особистої інформації;
- передбачення потреби застосування правових і технічних гарантій;
- певна стандартизація реалізаційних процедур;
- можливість дистанційної реалізації.

Як свідчать результати аналізу, інформаційна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого запобігається завдання шкоди через:

- негативний інформаційний вплив внаслідок несанкціонованого створення, розповсюдження та використання свідомо спрямованої із визначеною метою неповної, невчасної, недостовірної або упередженої інформації;
- негативні наслідки застосування інформаційних технологій;
- несанкціоноване порушення режиму доступу до інформації з подальшим її розповсюдженням та використанням.

Відповідно, під правовим забезпеченням кібернетичної безпеки людини як складової правового забезпечення інформаційної безпеки слід розуміти сукупність законів та інших нормативно-правових актів, документів стратегічного планування і правозастосовної практики, які стосуються реалізації права людини на кібербезпеку, захищеність від внутрішніх і зовнішніх загроз у кіберпросторі.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Науково-практичні посібники та підручники – 2:

1. Захист прав, свобод та безпеки людини в інформаційному суспільстві: навчальний посібник/ Пилипчук В.Г., Брижко В.М., Дзьобань О.П., Довгань О.Д., Золотар О.О., Ткачук Т.Ю., за заг. ред. В.Г. Пилипчука.- Київ-Одеса : Фенікс, 2021, 273 с.

2. Інформаційне право та інформаційне законодавство: / Брижко В. М., Фурашев В. М.; НДІП НАПрН України. – 2-ге вид., допов. – Харків : Право, ISBN 978-966-998-080-9, 2021. 288 с.

Наукові журнали – 1:

Інформація і право. – № 1(36)/2021. 193 с.

Збірники наукових праць – 1:

Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 10 грудня 2021 р., м. Вінниця: 2021. – 237 с.

Наукові статті – 17, у т.ч. 6 – у закордонних наукових журналах, що індексуються в журналах Scopus та Web of Science:

1. Брижко В. М., Пилипчук В. Г. Безпека персональних даних: правові стандарти Європейського Союзу та сучасні прикладні проблеми. Інформація і право. 2021. № 1 (36). С. 17-28.

2. Брижко В. М. Модальність правової визначеності у сфері захисту та безпеки приватності персональних даних. *Інформація і право*. № 4(39)/2021. С. 52-69.
 3. Батиргарєєва В. С. Кримінологічний аналіз загроз правам і свободам людини в інформаційному просторі під час карантину у зв'язку з пандемією CoVID-19. *Інформація і право: науковий фаховий журнал*. № 3(38)/2021. С. 121-131.
 4. Головка О. М. Правові засади протидії мові ворожнечі: ретроспективний огляд та аналіз перспектив. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С. 28-38.
 5. Дзьобань О. П. Цифрова людина як філософська проблема. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С.9-20.
 6. Золотар О. О. Поняття та зміст категорії “інформаційна безпека людини”. *Інформація і право*. 2021. №1 (36). С. 73-79.
 7. Кронівець Т. М., Вальчук О. І., Яременко О. І. Шляхи вдосконалення соціального захисту населення через призму зарубіжного досвіду. *Право та державне управління*. 2021. № 2.
 8. Уханова Н. С. Інформаційна культура особистості: сутність і зміст. *Інформація і право*. 2021. № 1 (36). С. 159-167.
 9. Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Інформаційна революція: соціоантропологічні та світоглядні трансформації. *Інформація і право*. 2021. № 4 (39). С. 22-34.
 10. Dzeban A. P., Bytiak Y. P., Danilyan O. G., Kalynovskyi Y. Yu., Finin H. I. Cyberspace and virtual reality as characteristics of the information society. *Revista Inclusiones*. 2021. Vol. 8. № 1. P. 332-349
 11. Брижко В.М., Пилипчук В.Г. Приватність, інформаційна приватність та безпека приватних персональних даних. *Yearbook of Ukrainian law (Щорічник українського права): зб. наук. праць / відп. за вип. О.В. Петришин*. Харків: Право, 2021. № 14. 458 с. С. 96-109.
 12. Golovko Olga, Vladykin Oleksandr, Pavlenko Iryna, Kozynets Olena, Onopriienko Stanislav. Toponymics Policy as a Tool for Implementing National Narratives: Information and Legal Aspect. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11, Iss. 1, Spec. Iss. XV. Pp. 34-40.
 13. Strelbytskyi Mykola, Strelbytska Lilia та інші. Features of civil liability of police officers for damage caused under the influence of force majeure // *Cuestiones Politicas, Vol.38 № Especial (Iera parte) 2020*, p. 371-382, IEPDP-Facultad de Ciencias Juridicas y Politicas-LUZ.
 14. Dzeban O. P., Danilyan O. G., Kalynovskyi Y. Y. The influence of historical traditions on the formation of legal consciousness of the Ukrainian people. *Revista Notas Histryicas y Geogróficas*. Nъmero 26. 2021. P. 144-16
 15. Varynskyi, V., Varynska, A., Kostytsky, M., & Kushakova-Kostytska, N. (2021). Information security and information hygiene on internet media. *Nexo Revista Cientnfica*, 34(01), 120-128.
 16. Zolotar O., Bieliakov K., Prospects and current status of defence information security in Ukraine [Zolotar, O. O., Zaitsev, M. M., Topolnitskyi, V. V., Bieliakov, K. I., & Koropatnik, I. M]. *Linguistics and Culture Review*. 2021. Vol. 5. No. S3. P. 513-524.
 17. Petryshyn O. V., Nyliaka O. S. Human rights in the digital age: Challenges, threats and prospects. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. №1. 2021. С. 15-23.
- Конференції, круглі столи – 4:
1. Міжнародна наукова конференція «Шістнадцяті юридичні читання. Держава і право у сприянні розбудові українського світу: до 30-ти річчя незалежності України та 25-річчя Конституції України», 19-20 травня 2021 р., м. Київ.
 2. Науково-просвітницький захід «Інформаційна безпека держави, яка веде до перемоги», 19 серпня 2021 р. м. Київ.

3. Міжнародний форум «Масові штучні голоди: пам'ятаємо, вшановуємо» (пам'яті жертв Голодомору-геноциду українців 1932-1933 рр., до 100-х роковин масового штучного голоду 1921-1923 рр., 75-х роковин масового штучного голоду 1946-1947 рр.), 7 вересня 2021 р., м. Київ.

4. I-ша Всеукраїнська науково-практична конференція «Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри», 10 грудня 2021 р., м. Вінниця.

Законопроекти та інші нормативно-правові акти – 2:

1. Розроблено проект Закону України «Про захист персональних даних» (реєстр. № 5628). Направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної ради України.

2) Розроблено проект Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Направлено Віце-президенту НАН України, голові робочої групи з формування пропозицій щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, до Апарату Верховної Ради України та Комітету ВР України з питань освіти, науки та інновацій. Пропозиції схвалені Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, надані ним до Кабінету Міністрів України й за дорученням Прем'єр-міністра України направлені для опрацювання до МОН України.

Науково-правові висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 6:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій.

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності».

3. Науково-правовий висновок до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку посад наукових працівників установ, організацій, підприємств та наукових підрозділів юридичних осіб державної та інших форм власності».

4. Науково-правовий висновок до проектів законів України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (реєстр. № 6235), «Про наукову і науково-технічну діяльність» в частині, що стосується виборів керівника наукової установи» (реєстр. № 6236).

5. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування митом при ввезенні на територію України товарів та матеріалів, необхідних для здійснення науково-технічної діяльності наукових та науково-освітніх установ України» (реєстр. № 5499).

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» (реєстр. № 5878).

Тема: «Організаційно-правові й технологічні засади розвитку системи нормативно-правової інформації та парламентського контролю в умовах цифровізації», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100234. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник: доктор технічних наук, професор Ланде Д.В.

Мета наукового дослідження за темою полягає у розробці організаційно-правових і технологічних засад, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних положень організації та здійснення ефективного парламентського контролю, а також подальшого розвитку національної інтегрованої

системи нормативно-правової інформації в умовах цифровізації усіх рівнів інституціонального забезпечення державного управління в Україні.

Наукові результати:

У результаті аналізу правової бази діяльності Верховної Ради України, з точки зору доцільності, обсягів та можливості формалізації інформаційних передумов та результатів цієї діяльності запропоновано підхід до уніфікації структури правової інформації у умовах децентралізації.

Швидкий розвиток сучасного суспільства супроводжується зростанням обсягів правової інформації, а також ускладненням її структури. Цей процес в умовах проведення реформи децентралізації набуває низки характерних особливостей, які суттєво впливають на ефективність реформ, що проводяться в Україні. Важливу роль у цьому відіграє комплекс проблем, пов'язаних з питаннями розвитку системи нормативно-правової інформації та парламентського контролю. Актуальність цих проблем значною мірою викликана тим, що децентралізація відбувається в контексті цифрової трансформації українського суспільства. Це означає постійне зростання впливу використання цифрових технологій в різноманітних сферах суспільного життя, у тому числі в усьому, що так чи інакше пов'язане з генерацією, обробкою та зберіганням інформації. Складність, зокрема, полягає у тому, що комп'ютерні системи вимагають щоб інформація, з якою вони працюють, була належним чином формалізована. Цю вимогу важко реалізувати в умовах несинхронізованої діяльності багатьох незалежних агентів інформаційних процесів (термін "агент" в нашому випадку використовується в широкому розумінні, і ми не претендуємо на остаточне його визначення). Маємо на увазі організації та фізичні особи, які приймають участь в формуванні правової інформації.

Закон України "Про інформацію" визначає інформацію як "будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді". З точки зору предмету дослідження, важливим є те, що інформація визначається як відомості або дані. Поняття "відомості" має різні значення, але в будь-якому разі вони є чимось таким, що виникає в людській свідомості і тому не може сприйматися та оброблятися машиною, у тому числі зберігатись на матеріальних носіях та відображатись на електронних пристроях. Навпаки, поняття "дані" визначається як "формалізоване подання інформації, придатне для інтерпретування, пересилання чи оброблення за участю людини або автоматичними засобами", тобто мають суто об'єктивну природу. Але саме відомості сприймає кінцевий споживач. Тому актуальною є проблема відношення між відомостями та даними. Зберігаються та обробляються машиною дані, а людиною сприймаються відомості.

І це є надзвичайно важливим в галузі правової інформації, оскільки в правовій сфері потрібні не загальні враження та уявлення, а чіткі формулювання. Нагадаємо, що правова інформація - це "будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо".

Із наведеного випливає, що правова інформація, як така, має досить складну структуру. Ця складність посилюється неоднорідністю її джерел, до яких відносяться: Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти,

міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань". Отже, машинна обробка таких складних за своєю структурою масивів даних, яка забезпечує правильне інтерпретування, є непростю та відповідальною справою, що породжує низку проблем як теоретичного, так і технічного характеру.

Очевидно, що в умовах цифрової трансформації зростає і надалі зростатиме рівень автоматизації відповідних процесів. При цьому зазначимо, що про повний перехід до автоматичних систем обробки змістовної інформації в найближчому історичному майбутньому не йдеться, оскільки для цього необхідно достатньою мірою вирішити проблему створення штучного інтелекту. Тому на даному етапі технологічного розвитку актуальним є використання автоматизованих систем. Нагадаємо, що автоматизована система (на відміну від автоматичної) не заміняє людину, а спрощує її працю шляхом передачі певної кількості функціональних можливостей машині. Тому автоматизація виробничих процесів за своєю метою передбачає зменшення обсягів людської (ручної) праці. Але людську працю можна умовно розділити на дві категорії. Перша – це власне виконання виробничих операцій, друга – підготовчі операції, необхідні для функціонування апаратно-програмного комплексу. До цієї категорії відноситься підготовка вхідних даних відповідно до вимог комп'ютерної системи (агрегування, редагування, форматування тощо). Такі операції можуть бути достатньо трудомісткими і потребувати багато часу та ресурсів, включно з робочою силою. Тому здійснення ефективної автоматизації вимагає максимального скорочення підготовчих робіт.

В умовах децентралізації одним з ключових чинників є відсутність достатньої синхронізації в процесах генерації правової інформації на різних рівнях адміністративно-територіального устрою України внаслідок суттєвого перерозподілу повноважень між центром і регіонами, а також між різними органами місцевого самоврядування. Як приклад можемо навести дві форми діяльності, що супроводжуються генерацією правової інформації: звітність органів місцевого самоврядування та державний нагляд за законністю рішень органів місцевого самоврядування.

Тому особливої актуальності в першу чергу набуває проблема забезпечення належної уніфікації структури правової інформації, яка може бути визначена як "процес приведення чинного права до єдиної системи, усунення розбіжностей і надання одноманітності правовому регулюванню подібних або близьких видів суспільних відносин". Уніфікація потрібна в першу чергу для того, щоб надати, наскільки це можливо, технології обробки та зберігання правової інформації універсального характеру. Це дозволить максимально автоматизувати процедури підготовки текстів до завантаження в апаратно-програмні комплекси всіх організацій, які задіяні в загальному процесі. Універсальність також гарантує правильність інтерпретування даних, що підлягають обробці і використанню.

Зроблено висновок, що уніфікація структури правової інформації має стати невід'ємною складовою комплексної програми розвитку системи нормативно-правової інформації та парламентського контролю.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Навчальний посібник – 1:

Інформаційне та соціально-правове моделювання: посібник /Ланде Д.В., Фурашев В.М., за заг. ред. Ланде Д.В. - Київ-Одеса : Фенікс, 2021, 282 с.

Наукові журнали – 1:

Інформація і право. – № 3(38)/2021; 203 с.

Статті:

Опубліковано 13 статей, у т.ч. 6 – у наукових журналах, що індексується в міжнародних науково-метричних базах Scopus та Web of Science:

1. Ланде Д.В., Згуровський М.З., Болдак А.О., Єфремов К.В., Перестюк М.М. Лінгвістичний аналіз даних інтернет-медіа та соціальних мереж у задачах оцінювання суспільних перетворень. Кібернетика та Системний Аналіз. 2021. - Т. 57, N 2. - С. 69-80.

2. Корж І. Ф. Аберация нормативно-правової інформації. Інформація і право. 2021. № 1(36). С. 9-17.

3. Корж І. Ф. Парламентський контроль у сферах духовності і культури : безпековий аспект. Інформація і право. 2021. № 3(38). С.9-20.

4. Корж І. Ф. Амбівалентність функціонування публічної влади в Україні. Інформація і право. 2021. № 4(39). С.9-22.

5. Ланде Д., Страшной Л., Балагура І. Метод формування та кластеризації кореляційних мереж понять // Реєстрація, зберігання і обробка даних, 2021. - Т. 23. - № 2. - С. 27-36.

6. Ланде Д. В., Додонов О. Г. Мережева модель структурної живучості // Реєстрація, зберігання і обробка даних, 2021. - Т. 23. - N 1. - С. 15-22.

7. Корж І. Ф. Штучний інтелект і право. / І. Ф. Корж // Всеукраїнська науково-практична конференція: «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання».

8. Aristova I. V., Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2

9. Dmytro Lande, Oleh Dmytrenko, Minglei Fu, Minchao Hu, Dmytro Manko & Andrei Snarskii. Algorithm for determining the mutual impact of nodes in weighted directed graphs // Soft Computing. -Vol. 25, pp. 1465.1478. 2021.

10. Dmytro Lande, Aleksandr Dodonov. Modeling the Survivability of Network Structures // Selected Papers of the XX International Scientific and Practical Conference "Information Technologies and Security" (ITS 2020). CEUR Workshop Proceedings (ceur-ws.org). - Vol-2859. - pp 1-10.

11. Dmytro Lande, Oleh Dmytrenko, Oleh Andriichuk, VitaliyTsyganok, Yaroslava Porplenko. Building of Directed Weighted Networks of Terms for Decision-Making Support During Information Operations Recognition. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 1265. Springer, Cham (2021). - Pages 197-208.

12. Dmytro Lande, Andriy Boychenko. Generation of Information Impacts Scenarios in Management Decision Support Systems. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 1265. Springer, Cham (2021). - Pages 175-185.

13. Hyliaka, O., Politanskyi, V., Lukianov, D., Ponomarova, H., (2021). Information Security in E-Government: Legal Aspects. Cuestiones Politicas, 39 (69), 361-372

Конференції, круглі столи – 3:

1. Перша всеукраїнська науково-практична конференція «Парламентський контроль в умовах децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні: стан і проблеми», м. Київ, 30 березня 2021 р.

2. Круглий стіл «Інформаційно-правове та управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону», м. Вінниця, 17 червня 2021 р.

3. Круглий стіл «Розвиток інститутів місцевого самоврядування в умовах децентралізації публічної влади в Україні», м. Вінниця, 2 грудня 2021 р.

Збірники наукових праць – 1:

Парламентський контроль в умовах децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні: стан і проблеми: Матеріали Першої всеукраїнської науково-практичної конференції / м. Київ, 30 березня 2021 р. / упор. : Фурашев В. М., Дорогих С.О. – Київ, 2021. –184 с.

Законопроекти та інші нормативно-правові акти – 1:

Проект Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту».

Тема: «Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації: 0116U007745. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Керівник теми: доктор юридичних наук, професор Довгань О.Д.

Метою роботи є обґрунтування і розробка теоретичних та організаційно-правових основ, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення законодавства щодо забезпечення кібербезпеки України.

Наукові результати:

1. У питанні унормування забезпечення кібербезпеки:

а) підтверджено, що розвиток вітчизняного законодавства у сфері забезпечення кібербезпеки відбувався поступово із врахуванням документів міжнародно-правового характеру у розрізі резолюцій Генеральної асамблеї ООН щодо культури кібербезпеки у сучасних умовах. Правова база кібербезпеки України складається з міжнародних зобов'язань та національного законодавства. На міжнародному рівні слід виділити Будапештську конвенцію та Директиву щодо мережевої та інформаційної безпеки (NIS) . Стан та ступінь загроз у кіберпросторі зумовили реагування держави у документах стратегічного характеру у сфері національної безпеки і оборони України. З огляду на розповсюдженість комп'ютерної злочинності, саме кримінальні загрози сприймалися як основні при плануванні заходів протидії;

б) доведено нагальну потребу формування умов для забезпечення кіберзахисту інформаційної інфраструктури України, передусім – об'єктів критичної інформаційної інфраструктури держави, як одного із пріоритетів держполітики у сфері кібербезпеки. Потребує прийняття закон про критичну інфраструктуру, відсутність якого стримує впровадження заходів щодо забезпечення кібербезпеки

об'єктів критичної інфраструктури, зокрема з точки зору впровадження загальних вимог до кіберзахисту, які затверджені постановою КМУ від 19.06.2019 №518».

Ухвалення такого закону про критичну інфраструктуру дозволить провести категоріювання об'єктів, запустивши таким чином процеси створення переліків та реєстрів об'єктів критичної інформаційної інфраструктури як галузевих, так і національного рівня, що, у свою чергу дозволить ефективно впроваджувати заходи з їх кіберзахисту;

в) доведено, що увага міжнародного співтовариства має бути зосереджена на забезпеченні кібербезпеки у сфері інформаційних технологій, оскільки більшість відносин базується на цифрових транскордонних технологіях. Урегулювання зазначених проблем у галузі права дозволяє сформувати правову систему кібербезпеки суб'єктів, зокрема і захистити від деструктивної інформації, що впливає на них. Запропонована комплексна нормативно-організаційна модель передбачає:

- створення системи сертифікації інформаційних технологій, що використовуються на території України, і посилення сертифікаційних випробувань;
- визначення нових вимог до забезпечення довіри до розроблених апаратно-програмних комплексів;
- підтримку стійкості системи протягом усього життєвого циклу інформаційної інфраструктури й усунення вразливостей, що дозволить реалізувати напрями стратегічного цифрового розвитку України;

г) визначені моменти, які потребують удосконалення. У першу чергу це: подальше поліпшення існуючого законодавства для усунення прогалин і невідповідностей згідно з міжнародними зобов'язаннями, зокрема, чіткіше дотримання Будапештської конвенції та Директиви NIS; розробка та прийняття всеохоплюючого законодавства з питань кібербезпеки, представлення послідовної термінології; встановлення вимог щодо інформування про інциденти; розробка та прийняття законодавства про державно-приватні партнерства; прийняття нових підзаконних актів щодо встановлення спільних критеріїв і методології для віднесення об'єктів до категорії критичної інфраструктури та процедур атестації, категоризації та аудиту. Пріоритетом має стати ухвалення Закону про критичну інфраструктуру та її захист; роз'яснення щодо сфер дублювання підвідомчості шляхом внесення змін до процедурних та матеріальних норм; роз'яснення щодо ознак кіберзлочину, що кваліфікує їх як злочин; розмежування підвідомчості та кримінальної відповідальності за кіберзлочини проти державних чи інформаційних ресурсів, критичної інфраструктури та інших об'єктів; та оновлення Стратегії кібербезпеки та Стратегічний план кібербезпеки України.

2. У питанні національних інтересів у кібернетичній сфері. Цілком очевидно, що в кібернетичній сфері національні інтереси і національна безпека України будуються на основі стратегічних і поточних завдань зовнішньої та внутрішньої політики держави щодо забезпечення кібербезпеки. Їх слід узгодити із цілями забезпечення кібербезпеки України.

У кібернетичній сфері можна виокремити чотири основні складові національних інтересів України:

Перша складова національних інтересів України забезпечує дотримання конституційних прав і свобод людини та громадянина у сфері отримання інформації

та користування нею, сприяння духовному оновленню держави, збереження та зміцнення моральних цінностей суспільства, традицій гуманізму і патріотизму, наукового і культурного потенціалу країни.

Другий компонент національних інтересів України в кібернетичній сфері передбачає інформаційне забезпечення державної політики, що пов'язане з доведенням до міжнародної громадськості та народу України правдивої інформації про державну національну політику, офіційну позицію держави щодо соціально-значимих подій держави та міжнародного життя, із наданням громадянам доступу до відкритих національних інформаційних ресурсів.

Третя складова національних інтересів України в кібернетичній сфері забезпечує застосування новітніх інформаційних технологій, створення вітчизняної індустрії інформації, зокрема й індустрії засобів інформатизації, телекомунікації та зв'язку, задоволення потреб внутрішнього ринку її продукцією, а також забезпечення накопичення, ефективного використання та збереження національних інформаційних ресурсів.

Четвертий компонент національних інтересів України в кібернетичній сфері передбачає захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу, забезпечення безпеки телекомунікаційних й інформаційних систем, як створюваних, так і тих, що функціонують на території України. Іншими словами, четверта складова означає, що в разі несанкціонованого доступу до інформаційних систем, що містять персональні дані громадян, можуть бути порушені їхні конституційні права.

Отже, досліджуючи національні інтереси України в кібернетичній сфері, необхідно наголосити, що особливість національних інтересів полягає в тому, щоб створити в українського народу захисні механізми, які б унеможливили будь-які спроби зсередини і ззовні використовувати національне різноманіття в недружніх цілях національного розколу з далекосяжними намірами.

З огляду на все це національна політика в галузі забезпечення кібербезпеки має будуватися з урахуванням необхідності захисту життєво важливих інтересів людини, суспільства та держави, дотримання їх балансу, поступового розширення можливостей та неухильного дотримання основоположних прав та свобод. Представники державної влади зобов'язані надавати всебічну допомогу в захисті національних й актуальних для держави життєво важливих інтересів в кібернетичній сфері.

Зважаючи на це, та з метою вироблення концептуальних підходів до забезпечення кібербезпеки, підготовки проектів постанов і розпоряджень з питань кібербезпеки та захисту інформації, організації і проведення експертизи проектів галузевих нормативних документів з кібербезпеки, а також надання пропозицій щодо виконання вимог нормативних актів з кібербезпеки тощо, було б доцільно створити спеціальний аналітичний Центр з кібернетичної політики при РНБО України.

3. У питанні посилення кібербезпеки в Україні.

Україна посіла 25 місце у новій редакції національного індексу кібербезпеки 2020, опублікованому естонською Академією електронного урядування. Для розробки національного індексу кібербезпеки було досліджено стан кібербезпеки 160 країн світу. При цьому, підлягали аналізу: законодавство у сфері кібербезпеки; кіберінциденти; освіту у сфері кібербезпеки; забезпечення захисту послуг, зокрема

електронних; електронну ідентифікацію та довірчі послуги; захист персональних даних; заходи із реагування на кібератаки та кіберінциденти; боротьбу із кіберзлочинністю. Порівняно з попередньою редакцією рейтингу, що вийшла у 2018 році, Україна покращила свої позиції на 4 сходинки.

Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри) разом з Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України (Держспецзв'язку) продовжують посилювати кібербезпеку в Україні. Зокрема, зараз вже схвалені рішення Уряду щодо затвердження порядків формування переліків об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, а також щодо організації проведення огляду стану кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та критичної інформаційної інфраструктури. Це дозволить вдосконалити механізм кіберзахисту органів державної влади, інформаційно-телекомунікаційні системи, що перебувають у їх власності або адмініструванні. Окрім цього, Мінцифри та Держспецзв'язку продовжують ініціювати реформування у законодавстві, яке стосується кібербезпеки, нарощуються потужності Державного центру кіберзахисту та працює урядова команда реагування на кіберінциденти CERT-UA. В Україні також працює один із найпотужніших у Європі кіберполігонів, що дозволяє відпрацьовувати сценарії реагування на кіберінциденти у режимі реального часу.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 1:

Кібербезпека «суспільства знань» / Довгань О.Д., Тарасюк А.В., Ткачук Т.Ю.: монографія. Київ-Одеса: Фенікс, 2021., 210 с.

Наукові журнали – 1:

Інформація і право. – № 2(37)/2021. 198 с. (8,2 ум. др. арк.).

Збірники наукових праць – 1:

Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 26 березня 2021 р.). [Електронне видання]. – Київ : НА СБУ, 2021. – 346 с.

Статті:

Опубліковано 14 статей, у т.ч. 3 – у наукових журналах, що індексується в Scopus та Web of Science:

1. Батиргарєєва В. С. Основні тенденції кіберзлочинності карантинного періоду та протидія їй. Вісник асоціації кримінального права України: Електронне наукове видання. Вип. 1(15) / 2021. С. 207–225.

2. Довгань О.Д., Тарасюк М.В. Національні інтереси України в кібернетичній сфері. Інформація і право. 2021. № 1. С. 134-142.

3. Ткачук Т. Ю. Інформаційне суспільство у концепції інформаційної безпеки. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. Науково-практичний журнал. 2021. № 1. С. 21-27.

4. Тарасюк М. В., Довгань О. Д. Національні інтереси України в кібернетичній сфері. Інформація і право. 2021. № 1 (36). С. 134-142.

5. Стрельбицький М. П., Щербина А. В., Давиденко М. О. «Напрями протидії поширенню екстремізму в інформаційному середовищі в умовах гібридної війни». Збірник наукових праць НА СБУ № 78 с. 94-100.

6. Varynskyi, V., Varynska, A., Kostytsky, M., & Kushakova-Kostytska, N. (2021). Information security and information hygiene on internet media. *Nexo Revista Científica*, 34(01), 120-128.

7. Ткачук Т.Ю. Чистоклетов Л.Г. Інформаційна безпека людини в глобальному інформаційному суспільстві. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2021. Випуск 28. С. 118-125

8. Кучерина С. Є., Олейніков Д. О. Сучасний стан кримінально-правової охорони об'єктів критичної інфраструктури. 2021. Інформація і право. №1(36) . С. 90 – 98.

9. Скулиш Є. Д., Баліцький В. В. Загрози терористичного характеру закордонним дипломатичним установам. Інформація і право. 2021. 3 (38). С. 139-149.

10. Кудінов С. С., Шинкар Т. І. Кримінально-правові механізми обмеження інформаційної діяльності, яка містить ознаки колабораціонізму.

11. Тарасюк А. В. Пріоритети національної політики України у сфері забезпечення міжнародної кібербезпеки. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 1. С. 48-53.

12. Mykola Strelbytskyi, Varenia Nataliia, Ihor Avdoshyn, Lilia Strelbytska «Кіберзлочинність як загроза національній безпеці України». *Cybercrime as a threat to Ukraine's National security IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 21 № 5, May 2021. С.73-83

13. Serhiy Kucheryna, Denis Oleynikov. Problematic aspects of the introduction of criminal liability for cyberterrorism. *VISEGRAD JOURNAL on human rights*. 2020. № 6 (volume 1) . С. 224 – 231.

14. Kopan Oleksii, Vasylynchuk Viktor, Kovalenko Valentyn, Nekrasov Viacheslav, Shchupakivskyi Roman (2021). Forensic prevention of crimes in criminal investigation techniques. *Amazonia Investiga*, Vol. 10, Num 46. P. 856-861

Конференції, круглі столи – 1:

1. XII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави», 26 березня 2021 року м. Київ.

Науково-правові висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 1:

Науково-правовий висновок до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про деякі питання цифрової трансформації освіти і науки».

Тема: «Правове забезпечення застосування цифрових технологій в умовах трансформації суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 109/7 від 20 червня 2019 р. Номер державної реєстрації: 0116U003166. Термін виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2023 р. Керівник теми: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Баранов О.А.

Робота спрямована на розробку теоретично-методологічних засад, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень щодо регулювання існуючих або прогнозованих видів суспільних відносин, пов'язаних із застосуванням цифрових технологій в умовах трансформації суспільства.

Наукові результати:

Значна увага була зосереджена на збиранні, аналізі та узагальненні наукових поглядів, позицій, парадигм, ідей щодо загальних питань соціальної трансформації та цифрової трансформації суспільства. При цьому, особливу увагу було приділено дослідженням та з'ясуванню змісту таких явищ як соціальна трансформація та цифрова трансформація, аналізувались причини та джерела відповідних трансформацій.

За результатами аналізу, до початку XXI століття сформувалася система змістовно нових цивілізаційних викликів: нераціональне розселення людства на планеті; виснаження планетарних ресурсів; погіршення екології і зміна клімату; погіршення стійкості екосистеми людства; надзвичайно високі темпи соціальних процесів; необхідність великих обсягів інформації та врахування великої кількості об'єктів і суб'єктів для релевантного опису соціальних процесів і прийняття рішень тощо.

Сучасна економічна наука зазнає певних труднощів у розробці інструментарію для створення моделей розвитку глобальної або національної економіки релевантних реальних економічних відносин в соціумі. Оскільки економіка – це основа життєдіяльності людства, то недосконалість її моделей призводило і призводить в стратегічному прогнозуванні та плануванні як до макроекономічних помилок планетарного масштабу, так і до мікроекономічних прорахунків.

«Позапланові» світові, національні та галузеві економічні кризи, неефективні рецепти виходу з них є яскравим свідченням недосконалості методів, способів і механізмів прийняття рішень як при складанні прогнозних моделей економічного розвитку, так і в процесі практичної реалізації цих моделей. У реальному житті корекція або зміна економічних моделей розвитку, як правило, відбувається після факту встановлення наявності кризи або в цілому в економіці, або в окремому її сегменті, або іншими словами, реакція на можливу кризу практично завжди відбувається із запізненням.

Ряд авторів справедливо вважає, що сучасна економічна діяльність людства стає негативним фактором, реально загрозливим перспективам цивілізації на Землі. Це зумовило появу безлічі конкуруючих теорій виходу зі сформованого кризового становища, які пропонують різні моделі соціальної трансформації.

Факт недосконалості формування та використання моделей розвитку в повній мірі відноситься практично до всіх сегментів соціального життя суспільства: державного управління, економіці, правоохоронної системи, військової сфери, охорони здоров'я, освіти, культури тощо. Тому в останні десятиліття отримала широку популярність ідея проведення всіляких реформ, трансформаційних перетворень в державі та суспільстві.

В останні роки для позначення процесів змін, модернізації, вдосконалення або реформування широко використовується термін «соціальна трансформація», метою якої оголошують забезпечення підвищення ефективності функціонування суспільства або окремих його складових.

Інформаційне суспільство, комп'ютеризація, інформатизація, цифровізація – це різні терміни, але в своїй суті відображають один і той самий процес – процес повсюдного використання надзвичайно цікавих і перспективних можливостей комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, що дозволяють значно підвищити

ефективність діяльності в будь-якій сфері соціальної активності. Саме тому, значна частина передбачуваних в різних країнах і різними авторами соціальних реформ базується на використанні комп'ютерних і телекомунікаційних технологій.

Виходячи із зазначеного, пропонується вважати, що цифрова трансформація – це соціальна трансформація, яка відбувається на основі максимального використання цифрових технологій, таких як: Інтернет речей, Індустрія 4.0, штучний інтелект, робототехніка, обробка великих даних, хмарні обчислення, електронні комунікації, а також нано- та біотехнології, генна інженерія тощо.

Низка експертів справедливо вважають, що результати сучасної економічної діяльності людства стають негативним чинником, реально загрозливим перспективам цивілізації на Землі. Це зумовило появу безлічі конкуруючих теорій виходу людства з кризового становища, практично в кожній з яких пропонуються певні моделі соціальної трансформації.

Факт недосконалості моделей розвитку, які чи то з'являються, чи то використовуються, в повній мірі відноситься практично до всіх сегментів соціального життя суспільства: державного управління, економіки, правоохоронної системи, військової сфери, сфери охорони здоров'я, освіти, культури тощо. Тому в останні десятиліття отримала широку популярність ідея проведення різних реформ, трансформаційних перетворень в державі та суспільстві.

Фактичні результати (відповідно до показників паспортів бюджетних програм):

Монографії – 1:

Баранов О.А. Соціальні та цифрові трансформації: нова парадигма кібербезпеки: монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2021. 343 с.

Наукові журнали – 1:

Інформація і право. – № 4(39)/2021. 246 стор.

Збірники наукових праць – 1:

Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2 грудня 2021 р., м. Київ. / Упоряд.: В.М. Фурашев, С.О. Дорогих. – Київ, 2021. – 324 с.

Статті:

Опубліковано 13 статей, у т.ч. 4 – у наукових журналах, що індексується в Scopus та Web of Science:

1. Баранов О. А. Соціальна та цифрова трансформація: джерело правових проблем. Інформація і право. 2021. № 3 (38). С. 59-74.

2. Костенко О. В. Управління ідентифікаційними даними: правове регулювання та класифікація. Науковий журнал «Молодий вчений». 2021. № 1. С. 90-95.

3. Костенко О. В. Управління ідентифікаційними даними: правове регулювання анонімізації та псевдонімізації. Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права». 2021 № 1. С.110-118.

4. Костенко О. В. Ідентифікація IoT: Витоки проблеми правового регулювання управління ідентифікаційними даними. Фаховий науковий журнал «Juris Europensis Scientia». Національний університет «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 77-83.

5. Костенко О. В. «Напрями розвитку права в сфері Інтернет речей (іот) та штучного інтелекту.» «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції» 2021. № 3. С.130-136.

6. Kostenko, O. V. Identification data management: legal regulation and classification. Науковий журнал «PNAP. Scientific Journal of Polonia University Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej». Том 43 № 6 / 2021. Р.-198-204.

7. Костенко О. В. Парадигми управління ідентифікаційними даними у світлі розвитку пристроїв іот та штучного інтелекту. Науковий журнал «Ампаро» 2021. № 3. Юридичний факультет Запорізького національного університету.

8. Костенко О. В. Правове регулювання управління ідентифікаційними даними: uncitral, транскордонний простір довіри. «Law. State. Technology». 2021. № 4. Дніпропетровський політех. грудень 2021.

9. Kostenko O. V. Identification data management: legal regulation and classification. «PNAP» Том 43 № 6 / 2020.

10. Kostenko, O., Melnyk, P., Blinova, H., Shynkarenko, I. Experiencing personal data on the protection on the Internet and its possibility of recognition and enforcement in Ukraine. Revista San Gregorio. № 47. Universidad San Gregorio de Portoviejo. Ecuador.

11. Oleksii Kopan, Vitalii Makarchuk, Oleksandr Nikitenko, Oleksandr Dotsenko, Serhii Kitsul (2021). Tasks and Powers of the National Police of Ukraine in Ensuring Information Security of the State. Amazonia Investiga, Vol. 10, Num. 37, pp. 86-92.

12. Bondarenko, K., Voitovych, P., Shliienko, V., Ennan, R., & Havlovska, A. (2021). Objects of intellectual property rights created by artificial intelligence: international-legal regulation. Cuestiones Politicas, 39(68). P. 505-520.

13. Melnyk, P., Kostenko, O. V., Blinova, H. O., Shynkarenko, I. I. Experiencing Personal Data Protection on the Internet and Its Possibility of Recognition and Enforcement in Ukraine. "Journals relevant to "ius humani. Law journal" № 2. 2021 P.87-100.

Конференції, круглі столи – 1:

Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання», 2 грудня 2021 року, м. Київ

Законопроекти та інші нормативно-правові акти – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення укладення угоди між Україною та Європейським Союзом про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг та імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері електронної ідентифікації». Направлено Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

Науково-правові висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 1:

Надано науково-правовий висновок щодо проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну електронну науково-інформаційну систему».

Тема: «Теоретичні та інформаційно-правові засади забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 3 липня 2017 р., Номер державної реєстрації:

0117U007744. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Доронін І.М.

Метою науково-дослідної роботи є розробка теоретичних та інформаційно-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень щодо забезпечення національної безпеки, розвитку суб'єктів сектору безпеки і стратегічних комунікацій в умовах трансформації систем європейської та міжнародної безпеки і євроінтеграції України.

Наукові результати:

1. За результатами наукового аналізу, опрацювання та узагальнення матеріалів (наукової літератури, нормативно-правових актів, документів стратегічного планування та їх проектів, інформаційних, аналітичних матеріалів та інших публікацій) щодо проблем формування та ескалації загроз і викликів у сфері національної безпеки в інформаційну епоху та в умовах впровадження сучасних цифрових технологій і концептуалізації засад державної політики реагування на загрози встановлено наступне.

Відповідно до вимог чинного законодавства та існуючої управлінської практики органів державної влади аналіз стану існуючих та потенційних загроз у сфері національної безпеки України наводиться у документах стратегічного планування. Детальний аналіз стану стратегічного планування в державі у сфері забезпечення національної безпеки та його нормативно-правової регламентації у сучасних умовах проведено на попередніх етапах цієї науково-дослідної роботи. Слід зазначити, що визначення характеру та розвитку загроз у документах стратегічного планування досі залишається доволі хаотичним. І в цьому плані особливим документом є чинна Стратегія національної безпеки, що, визначаючи основні загрози, їх належної систематизації не містить. Зокрема основною загрозою оголошена низка загроз екологічного характеру (починаючи від зміни клімату і закінчуючи розповсюдженням епідемій). Водночас, визначення конкретних загроз відбувається в умовах внутрішньополітичного протистояння внаслідок чого подальше удосконалення стратегічного планування здійснюється внаслідок подальшої спеціалізації напрямів державної політики у конкретних безпекових сферах.

На цьому шляху особливого значення набуває регламентація характеру загроз у тій чи іншій сфері. Зокрема, Указом Президента України від 11.08.2021 № 347, виданим за рішенням РНБО України від 11.08.2021, затверджено Стратегію економічної безпеки України. Відповідно до положень зазначеного документу відбувалась зміна у пріоритетах побудови системи, оскільки основним викликом у сфері економічної безпеки визначено виклики, що пов'язані із збройною агресією Російської Федерації та тимчасовою окупацією частини території України. У цьому контексті особливо підкреслюється положення, що руйнування економіки України є свідомою і цілеспрямованою дією Російської Федерації та одним з методів гібридної війни. Окрім цього агресором широко використовуються економічні інструменти впливу, до яких, зокрема, відносяться санкції щодо українських товарів і послуг та використання впливу на інші держави з метою прийняття рішень, що суперечать основним національним економічним інтересам України. Окрім цього, Стратегією констатовано факт наявності та відповідним чином систематизовано актуальні виклики та загрози у сфері економіки, до яких належать постійний дефіцит

державного бюджету та пов'язане з цим значне боргове навантаження, недостатній розвиток довгострокового інвестиційного кредитування економіки та фондового ринку. До числа загроз також належать наступні фактори: деіндустріалізація економіки, втрата частини промислового потенціалу внаслідок збройної агресії Російської Федерації та тимчасової окупації частини території України, низький рівень ресурсоефективності економіки та значний рівень ресурсоемності виробництва, невідповідність структури національної економіки сучасному технологічному розвитку, недостатня залученість України до глобальних виробничих ланцюгів, низький рівень запровадження новітніх технологій виробництва та низка інших. Особливо небезпечними у сучасних умовах є загрози, які констатовані у сфері науки та інноваційних технологій. Зокрема, це незадовільний стан об'єктів дослідницької інфраструктури (суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності), недостатній обсяг фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, недостатній для забезпечення інтенсивного розвитку економіки у довгостроковому періоді обсяг фінансування основного капіталу, відсутність дієвих економічних стимулів, сприятливих умов для інноваційного оновлення виробництва, низький попит на інноваційну продукцію на внутрішньому ринку, недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності та протиправні спрямування до вітчизняних технологічних розробок та інновацій з боку іноземних суб'єктів і ризику їх несанкціонованого витоку за кордон.

Стан стратегічного планування в інших сферах відбувається відповідно до приписів, що містяться в актах чинного законодавства, в першу чергу в Законі України «Про національну безпеку України», яким до числа основних документів стратегічного планування віднесено Стратегію національної безпеки України, що визначає актуальні загрози національній безпеці України та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України та є основою для планування і реалізації державної політики у сфері національної безпеки, а також Стратегію воєнної безпеки України, Стратегію кібербезпеки України, Стратегічний оборонний бюлетень України, Стратегію громадської безпеки та цивільного захисту України, Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України.

У звітному році відбувався доволі активний процес розробки та ухвалення документів стратегічного планування відповідно до механізму, визначеного Законом України «Про національну безпеку України», зокрема ухвалено Стратегію людського розвитку, Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Стратегію воєнної безпеки України, Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України, Стратегію кібербезпеки України, Стратегію зовнішньополітичної діяльності України, Стратегічний оборонний бюлетень України, Стратегію біобезпеки та біологічного захисту. Слід зазначити, що більшість ухвалених документів, має ширший предмет аніж це визначено положеннями Закону України «Про національну безпеку України».

За цих умов важливою проблемою видається належне узгодження напрямів стратегічного планування у зазначених сферах з пріоритетами, визначеними актами законодавства і Стратегією національної безпеки України. Окрім цього, основні загрози, що існують мають відображатись у концепціях та інших концептуальних документах реформування державних органів України.

2. Проведено аналіз та вивчення матеріалів щодо вдосконалення теоретичних засад права національної безпеки, у напрямі пошуку шляхів та форм систематизації та підготовки пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази у сфері освіти і науки основна увага звернута на формулювання предметного поля права національної безпеки та військового права у сучасних умовах.

Зокрема, особливо увагу звернуто на проблематику концептуалізації права національної безпеки в умовах сучасного сприйняття права. Сама по собі концепція права національної безпеки України проходить складний шлях становлення і розвитку в умовах формування парадигм сучасного права і держави, враховуючи положення філософських, історичних, соціологічних, політичних та інших галузей науки, вона полягає у науковому освоєнні усїєї складної палітри теоретичних та прикладних аспектів цієї комплексної для юриспруденції проблеми галузевими юридичними науками, що дозволяє вийти на концептуальний рівень її вирішення. До того ж процес становлення концепції права національної безпеки відбувається в умовах нормативно-правового та інституційного визначення діяльності щодо забезпечення національної безпеки і захисту національних інтересів та змін у науковому осмисленні питань системи права та поділу права на галузі. Правова наука на основі світоглядного розуміння національної безпеки та її сутнісно-змістовної характеристики зосереджується на опрацюванні необхідних для практики забезпечення національної безпеки напрямах досліджень, які стосуються окремих складових національної безпеки, розглядаючи відповідну проблематику через призму дослідження конституційно-правової природи національної безпеки, управління (адміністрування) у сфері національної безпеки. Інші вітчизняні наукові дослідження останнього часу стосувались кримінально-правових проблем забезпечення національної безпеки (в першу чергу в контексті кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України), особливостей забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері та у воєнній сфері. До цього слід додати дослідження щодо особливостей кримінально-процесуальної діяльності в умовах збройних конфліктів та відновлювального правосуддя і правових проблем реінтеграції окупованих територій.

Фактичні результати (відповідно до показників паспортів бюджетних програм):

Монографії – 1:

Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О.П. Дзьобаня. – Харків : Право, 2021. – 776 с.

Збірники праць –2:

Розвиток законодавства України у сфері оборони: проблеми адаптації до стандартів НАТО та шляхи їх вирішення: Матеріали науково-практичної конференції. м. Київ, 23 квітня 2021 року / упоряд.: П.П. Богуцький, В.Г. Пилипчук, С.О. Дорогих. – Київ, 2021. – 376 с.

Діяльність військової юстиції в умовах збройного конфлікту. Досвід української прокуратури : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 28 жовтня 2021 р. / упоряд.: П. П. Богуцький, П. М. Візнюк, Л. В. Зіняк, В. Г. Пилипчук, І. О. Петришен. – Київ-Одеса : Фенікс, 2021. – 108 с.

Статті:

Опубліковано 13 статей, у т.ч. 4 – у наукових журналах, що індексуються в наукометричній базі Web of Science:

1. Доронін І. М., Гордієнко С. Г. Державна безпека України в сучасних умовах: проблеми компетенції державних органів. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С. 81-92.
2. Kudinov S. S., Shinkar T. I. Administrative and legal mechanisms restriction of citizens' rights to information in the interest of national security. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2021. Special Issue.
3. Белєвцева В. В. Застосування принципів міжнародного права у сфері забезпечення міжнародної безпеки. *Інформація і право*. 2021. № 4 (39). С. 135-140.
4. Богуцький П. П., Рижих В. М. Щодо першочергових заходів удосконалення організації державного управління оборонним сектором економіки України. *Наука і оборона*. 2021. № 1. С.40-47
5. Ірха Ю. Б. Захист трудових прав осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, звільнених зі служби через скорочення штатів внаслідок ліквідації міліції. *Інформація і право*. 2021. № 1 (36). С. 159-167
6. Яценко В.А. Діалектика цивільно-військових відносин. *Інформація і право*. 2021. № 3 (38). С.184-192
7. Богуцький П. П., Короткий Т.Р. Право мирного проходу у Чорному морі: юридична кваліфікація дій Російської Федерації щодо есмінця Сполученого Королівства HMS Defender та її наслідки / П. Богуцький, Т. Короткий, З. Тропін // *Український часопис міжнародного права : науково-практичний журнал*. 2021. № 3. С. 49-61.
8. Кудінов С. С., Тетерятник Г. К. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів: окремі питання теорії та практики. *European Reforms Bulletin*. 2021. № 4.
9. Ірха Ю. Б. Юридична природа правових обмежень та заборон. *Наука і правоохорона* № 3.
10. Доронін І. М. Теоретичні основи та пріоритети розвитку права національної безпеки. *Вісник Національної академії правових наук України* / Пилипчук В.Г., Богуцький П.П., Доронін І. М. // 2021– Т.28, №2– С.66-75.
11. Богуцький П.П. Правовий режим біологічної безпеки у системі забезпечення національної безпеки: національний та міжнародно-правовий аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України* / Пилипчук В.Г., Богуцький П.П., Хендель Н.В. // 2021– Т.30, №4 – С.66-75.
12. Bieliakov K. Legal issues of information security of public authorities in Ukraine and the european union: experience and realities [Ahmadov, V., Klietsova, N., Bieliakov, K., Klochko, A., & Kravtsova, A.] *AD Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Is. 2, special XXI. P. 12–17.
13. Irkha Yurii, Svintsytskyi Andrii, Semeniuk Oleksandr, Ufimtseva Olena, Suslin Serhii. Creating the system of countering fake information as assurance of the state information security. *Linguistics and Culture Review*.

Конференції, круглі столи – 4:

1. Науково-практична конференція «Розвиток законодавства України у сфері оборони: проблеми адаптації до стандартів НАТО та шляхи їх вирішення», 23 квітня 2021 року м. Київ

2. V міжнародна науково-практична конференція «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку», 18 червня 2021 р., м. Острогож

3. Міжнародна науково-практична конференція «Діяльність військової юстиції в умовах збройного конфлікту. Досвід української прокуратури», 28 жовтня 2021 року, м. Харків.

4. Круглий стіл: «Актуальні проблеми реалізації правоохоронних функцій служби безпеки України в сучасних умовах», 12 листопада 2021 р., м. Київ.

Законопроекти та інші нормативно-правові акти – 1:

Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Службу безпеки України" щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України» (реєстр № 3196-д.). Проект направлено до Апарату Верховної Ради України.

Науково-правові (науково-експертні) висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 2:

Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки», реєстр. № 5641 від 09.06.2021 р.

Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду».

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

Тема: «Проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України», затверджена постановою президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2017 р. Номер державної реєстрації: 0117U000285. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12. 2021 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, академік НАН України та НАПрН України В. Я. Тацій.

Наукові результати:

– удосконалені концептуальні засади дослідження проблем формування сучасної доктрини кримінального права України з додатковою аргументацією доцільності використання композиційного системного підходу на різних «вертикально-горизонтальних» рівнях наукового пізнання (макро-, мікро-, мультіривнях), що сприяє виявленню загальних і спеціальних доктринальних кримінально-правових проблем у межах від правової системи України (макрорівень) до конкретних норм кримінального права як галузі права (мультіривень) та вибору напрямків їх вирішення;

– наведено дефініцію поняття «доктрина кримінального права». Такою доктриною є концепт наукових знань про: а) основні напрями розвитку державної кримінально-правової (кримінальної) політики в сфері боротьби з кримінально караними правопорушеннями та їх попередженні виключно засобами кримінального права; б) функції і в) предмет кримінального права як науки та галузі права на певному етапі розвитку суспільства і держави; г) головні їх інститути (зокрема, інститут злочину, інститут кримінальної відповідальності, інститут покарання). При цьому як визначальні ознаки доктрини визнаються: об'єктивізація таких наукових

знань (їх визначеність в об'єктивному світі), концептуальність, системність і визнання в науковому колі, суспільстві і державі. Сукупністю доктринальних положень визнано низку норм Конституції України, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 5 березня 2019 р., Концепції боротьби з тероризмом в Україні (затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р.), Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. тощо;

– встановлено, що систему вимог, якими слід користуватися для встановлення відповідності охоронних норм кримінального права суспільним потребам та правилам нормопроекування утворюють: суспільна корисність, системно-правова несуперечливість, відповідність історичним традиціям або змінам у суспільному житті, можливість боротьби з діянням за допомогою кримінально-правових засобів, наявність ресурсів для здійснення кримінального переслідування, співрозмірність позитивних і негативних наслідків заборони, повнота і ненедмірність заборони;

– встановлено, що не всі ознаки складу кримінального правопорушення певного виду є доцільним закріплювати у відповідній кримінально-правовій нормі Особливої частини КК. Передусім це пов'язано із тим, що багато юридичних ознак характеризують усі без винятку кримінальні правопорушення (передусім ознаки загального суб'єкта: особа фізична, осудна, яка досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність), а ще значна кількість є притаманною їх значній кількості (поняття умислу, необережності тощо). Ознаки складу кримінального правопорушення можуть впливати із Загальної частини КК, теорії кримінального права та практики застосування закону про кримінальну відповідальність;

– визначено поняття засобів кримінального права, під ним запропоновано розуміти правові засоби, передбачені кримінальним законом, які полягають в примусовому впливі на правовий статус особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння, і застосовуються з метою запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень (суспільно небезпечних діянь); визначений вичерпний перелік кримінально-правових засобів за чинним та перспективним кримінальним законодавством;

– визначено стан правового регулювання надання послуги сурогатного материнства у східнослов'янських країнах; встановлено ризики порушення прав людини, виявлено правові та медичні механізми протидії експлуатації жінок; окреслено портрет сурогатної матері;

– встановлено, що використання інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій може бути лише одним із способів вчинення домагання дитини для сексуальних цілей, що не виключає здійснення пропозиції зустрічі поза цифровим простором; у зв'язку з цим відхід українського законодавця в частині визначення способу вчинення домагання дитини для сексуальних цілей від положень міжнародно-правових актів є виправданим, тим більше, що таке доповнення не протирічить принципам імплементації міжнародних договорів;

– встановлено, що в чинній редакції КК України (ст. 255, 255-1, 255-3) є термінологічна неточність. Законодавець використовує правову конструкцію «вор в законі» шляхом запозичення слова «вор» з російської мови, замість правильного з точки зору юридичної техніки та української філології – «зłodий в законі». У зв'язку з чим підготованні відповідні пропозиції редакції зазначених статей КК України.

– надано роз'яснення щодо відмежування особи, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу від особи, в статусі «зłodий в законі»;

– розроблено поняття «злочинна спільнота»;

– розроблено поняття «злочинний вплив»;
 – запропоновано доповнити ст. 257 ККУ положенням наступного змісту: «вчинення бандитизму службовою особою з використанням наданої їй влади або службових повноважень»;

– доведено, що для правотворчості і правозастосування, зокрема щодо кримінально-правової охорони національної безпеки України від терористичних актів, важливе значення має наявність сучасної правової(кримінально-правової) доктрини.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 3:

1. Актуальні проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України : монографія / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, Л. М. Демидова та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, Л. М. Демидової. Харків : Право, 2021. 590 с. (30 д.а.) (у редакції).

2. Демидова Л. М., Попович О. С. Кримінально-правова охорона національної безпеки України: терористичний акт : монографія /за заг. ред. Л.М. Демидової. Харків : Право, 2021. 400 с. (25 д.а.).

3. Шепітько М. В. Кримінальна політика у сфері забезпечення діяльності органів правосуддя: монографія / М. В. Шепітько. Харків: Апостиль, 2021. 192 с. (12 д.а.).

Наукові статті – 12:

Наукові статті у фахових виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз – 12:

1. Demydova, L. M., Demydova, Ye. Ye., Dudchenko, O. Yu., Shulzhenko N. V. Intellectual property: search of the optimum model of legal protection. Amazonia Investiga. 2021. Vol. 10 - Issue 39. P. 136–148. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.39.03.13> (Web of Science Q 4).

2. Borysov V. I., Kolodyazhny M. G., Yevtieieva D. P. COVID-19 pandemic consequences: classification issues. Wiadomości Lekarskie. Konstancin-Jeziorna : ALUNA Publishing House, 2021. Vol. LXXIV. Issue 11. Part 2. P. 2966 – 2970. DOI: 10.36740/WLek202111218 (Scopus Q4).

3. Борисов В. І., Євтеєва Д. П. До питання протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) засобами адміністративного та кримінального права. Вісник Асоціації кримінального права України. Харків, 2021. Вип. 1 (15). С. 76 – 90. DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.15.235702>.

4. Shulzhenko N., Romashkin, S. Types of individual criminal responsibility according to article 25 (3) of Rome Statute. Juridical Tribune (Tribuna Juridica). Volume 11, Issue 1, March 2021. P. 72-80 (Web of Science та Scopus Q 4).

5. Shulzhenko N., Romashkin S. Legalization of gambling in Ukraine. Perspectives of Law and Public Administration. Volume 9, Issue 2, December 2020. P. 182-188.

6. Куковинець Д. О. Захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства в Інтернеті в умовах пандемії COVID-19: до питання домагання дитини для сексуальних цілей. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргареєва (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 42. С. 74-83.

7. Шульженко Н. Вчинення злочину організованою групою: аналіз проекту нового Кримінального кодексу України. Věda a perspektivy. 2021.

8. Максименко А. І. Значення «злочинного впливу» в боротьбі зі стійкими злочинними об'єднаннями. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12.

9. Попович О. С. Об'єкт терористичного акту. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12.

10. Попович О. С. Терористичний акт та інші терористичні загрози в кримінальному праві України на початку XXI ст. Аналітично-порівняльне правознавство. Ужгород: Ужгородський національний університет. 2021. № 2. С. 51-54. URL: <http://app-journal.in.ua/2021-2>.

11. Borysov V. I. Corpus delicti and victim`s place in its structure. Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn. Kharkiv : Pravo, 2021. № 13. P. 379 – 389.

12. Демидова Л. Міжнародні і національна правові доктрини: про вагомий внесок до їх формування професора Тетяни Андріївни Денисової – видатної особистості зі світовим ім'ям. Новітні кримінально-правові дослідження – 2021 : Альманах наукових праць / за ред. проф. Є.Л. Стрельцова, проф. О.В. Козаченка, PhD О.М. Мусиченко. Миколаїв : МІП НУ ОЮА, 2021. С. 6–12.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 50 тез наукових доповідей.

Тема: «Теоретичні питання удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації: 0117U000281. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник теми: доктор юридичних наук, професор А. Ф. Степанюк.

Мета полягала у розробці ефективної системи кримінально-виконавчого законодавства, яка буде відповідати вимогам міжнародних актів та завданням, що постають перед системою органів та установ виконання покарань та реалізованій політиці у сфері виконання кримінальних покарань.

Наукові результати:

– запропоновано створення, розроблення і вдосконалення спеціальних програм, що передбачатимуть різнопланову і поетапну роботу щодо впливу на особистість неповнолітніх засуджених з метою ефективної корекції їх поведінки та соціальної реабілітації;

– запропоновано впровадження найбільш результативних зарубіжних механізмів реінтеграції засуджених осіб в суспільство;

– розроблені та направлені пропозиції щодо удосконалення кримінально-виконавчого законодавства, які б відповідали законодавству Європейського Союзу, що передбачено Концепцією реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, спрямовані на подолання розбіжностей між вітчизняним законодавством і рекомендаціями Ради Європи стосовно поводження із ув'язненими;

– запропоновано, що держава має вжити максимальних заходів для створення належних умов тримання для усіх засуджених незалежно від фінансових, організаційних чи інших можливостей держави, оскільки це є її безпосереднім обов'язком взяти на себе відповідальність за умови тримання осіб, які перебувають в місцях позбавлення волі;

– досліджено, що оптимізація установ виконання покарань дозволить не тільки поліпшити умови відбування покарання засуджених, але й у сукупності з іншими ресоціалізуючими заходами зможе повернути до суспільства законослухняних громадян, які в подальшому утримуватися від вчинення злочинів в майбутньому.

Результати виконаної роботи знайшли своє відображення в колективній монографії, в двох підрозділах інших монографій, в одній енциклопедії, наукових статтях та тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах та «круглих столах».

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):
Монографії (розділи/підрозділи в монографії)– 3:

1. Автухов К. А. Чалий І. С. Соціальна реабілітація засуджених та звільнених: проблеми правової регламентації та практики (знаходиться в редакції).

2. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія. Харків. Право, 2021 р.

3. Теоретичні питання удосконалення кримінально – виконавчого законодавства України та практики його застосування : монографія. Харків. Право, 2021. 488 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Встановлення позитивних взаємин із правопорушником як принцип пробації: матеріали наук.-практ. онлайн-«круглого столу» (м. Харків, 18 груд. 2020 р.). Харків : Право, 2021. 86 с.

2. Історія запровадження позбавлення волі і сучасні проблеми його виконання: матеріали круглого столу (м. Харків, 14 груд. 2021 р.). Харків: Право, 2021.

Посібники – 5:

1. Автухов К. Яковець І. Правові засади та практика скасування іспитового строку суб'єктів пробації в умовах боротьби та подолання наслідків епідемії. Київ: ФОП Нестеренко А. А., 2021. 42 с.

2. Автухов К. А. Правовий порадишник для засуджених до позбавлення волі / К. А. Автухов, А. П. Мукшименко, І.С. Яковець. Київ: Рада Європи, 2021. 75 с.

3. COVID-19 у місцях несвободи системи соціального захисту: підсумки першого року епідемії. За заг. ред. К.А. Автухова. Харків. 2021. С. 54.

4. Право засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їх людської гідності: навч. посіб. За заг ред. д.ю.н., проф. Коваленко В.В., Колба О.Г. Луцьк: Волинська друкарня, 2021. С. 204. Підрозділ 1.3 С. 39-62.

5. Автухов К., Грищенко К., Крейденкова В., Шибя І., Яковець І., «Так простіше». Як призначають покарання неповнолітнім в Україні?. Київ, 2021. 62 с.

Енциклопедії (статті в енциклопедіях):

1. Гальцова О.В. Каткування. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 1: А-Л / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін. ; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків: Факт, 2021 С. 664-666.

2. Гальцова О.В. Степанюк Анатолій Хомич. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 2: М-Я / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін. ; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків : Факт, 2021 С. 536-539.

3. Степанюк А.Х. Тюрма. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 2: М-Я / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін. ; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків :Факт", 2021 С. 739-743.

Наукові статті – 6:

1. Автухов К. А. Проблемні аспекти скасування іспитового строку звільнених від відбування з випробуванням. Журнал східноєвропейського права. 2021. № 94. С. 244 – 250.

2. Автухов К.А., Гальцова О.В., Кутєпов М.Ю., Лисодєд О.В. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Теоретичні та прикладні проблеми реформування Державної кримінально-виконавчої служби України. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргарєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 103-112.

3. Кутєпов М.Ю. Окремі аспекти ресоціалізації неповнолітніх засуджених до позбавлення волі. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10.

4. Кутєпов М.Ю. Навчання осіб, засуджених до позбавлення волі, як один із важливих напрямів ресоціалізації. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 2. С. 235-238. Режим доступу: URL: http://www.lsej.org.ua/2_2021/59.pdf.

5. Степанюк А.Ф. Радянська тюрма – дітище НКВС. Вісник пенітенціарної асоціації України. 2021. № 1 (15). С.21-38.

6. Степанюк А. Х., Гальцова О. В. Класифікація і розподіл засуджених до позбавлення волі. Питання боротьби зі злочинністю / редкол. : В.С. Батиргараєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 73-82.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 32 тези наукових доповідей.

Тема: «Стратегія запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту України», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U4105615. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник теми: доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Голіна В.В.

Мета наукового дослідження: розробка концептуальних засад й перспективних напрямів стратегії запобігання та протидії правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні.

Актуальність наукового дослідження зумовлюється незадовільним на сучасному етапі рівнем безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту в Україні. Протягом останніх десятиліть разом із підвищенням інтенсивності дорожнього руху відбулось істотне збільшення кількості транспортних засобів. За останні роки спостерігається також зміна й структури парку транспортних засобів, що експлуатуються. Зокрема, з'явилися тисячі одиниць тихохідних й швидких електромобілів, інших різновидів сучасного маневреного електротранспорту.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), дорожньо-транспортний травматизм на сьогодні є однією з найбільших проблем охорони здоров'я. За прогнозами, у 2030 р. дорожньо-транспортні пригоди можуть стати однією з основних п'яти причин смертності людей у світі.

У зв'язку із зазначеним міжнародне співтовариство приділяє значну увагу розробці та здійсненню стратегічних заходів з убезпечення дорожнього руху, спрямованих на запобігання дорожньо-транспортному травматизму взагалі й правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту, зокрема. Так, Генеральна асамблея ООН 2 березня 2010 р. прийняла резолюцію № 64/255 «Підвищення безпеки дорожнього руху в усьому світі», співавторами якої стали 69 країн-членів та до реалізації якої долучилася також Україна. Резолюцією проголошено 2011–2020 роки Десятиліттям дій з безпеки дорожнього руху. Резолюцією Генеральної асамблеї ООН «Підвищення безпеки дорожнього руху у всьому світі» № 74/299 від 31.08.2020 р. поставлена мета до 2030 р знизити показники смертності та інвалідності від ДТП на 50 %. Кабінетом Міністрів України 21 жовтня 2020 року була схвалена «Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року».

В Україні рівень організації безпеки дорожнього руху разом із сукупністю інших, не менш значущих, негативних обставин організаційного, технічного, інформаційного, економічного та іншого характеру, залишається вкрай низьким. Про це у своїх звітах неодноразово наголошували експерти ВООЗ, Світового банку та інших міжнародних інституцій. Перелічені обставини впливають на збільшення кількості правопорушень (кримінальних, адміністративних) у сфері дорожнього руху

та експлуатації транспорту. Зокрема, у 2018–2019 рр. відбулось збільшення майже на 5 %. рівня облікованих кримінальних правопорушень, передбачених ст. 286 КК України: з 8 175 до 8 560 відповідно. Більш наочними є дані щодо рівня і динаміки дорожньо-транспортних інцидентів. Так, у 2019 р. порівняно із 2018 р. збільшились такі показники, що свідчать про погіршення стану безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту: загальна кількість дорожньо-транспортних пригод – на 7 % (з них: з постраждалими – на 7,2 %; із загиблими – на 3,1 %; з травмованими – на 6 %); керування транспортним засобом у нетверезому стані, що призвело до дорожньо-транспортної пригоди з постраждалими – на 25,6 % (з них із загиблими – на 21,8 %); кількість дорожньо-транспортних пригод за участі осіб віком до 18 років – на 7,6 %.

Протягом 2017–2019 рр. відбулось також збільшення у понад 2 рази показника чисельності осіб, яким судами накладено адміністративні стягнення у виді штрафу за керування транспортним засобом у нетверезому стані (32,5 тис. осіб у 2017 р. проти 73,4 тис. осіб у 2019 р.).

Велике занепокоєння викликає те, що дорожньо-транспортні пригоди в Україні є першою за поширеністю причиною смерті молоді віком від 15 до 24 років та другою за поширеністю причиною смерті дітей віком від 5 до 14 років.

За питомими показниками аварійності та наслідків дорожньо-транспортних пригод Україна також є одним з лідерів серед європейських країн. Так, у середньому в країнах-членах ЄС (за даними 2015 р.) на 100 тис. жителів припадає 5 % загиблих у дорожньо-транспортних пригодах, тоді як в Україні такі показники становлять (за даними 2016 р.) 8,22 % осіб відповідно. Важливо також відмітити, що за відсутності якісного збору даних щодо травмованих і загиблих унаслідок дорожньо-транспортних пригод зазначені показники можуть не відображати реальний стан правопорушень у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні.

Велика кількість дорожньо-транспортних пригод та постраждалих від них також впливає на економіку та сферу охорони здоров'я України. За розрахунками експертів Світового банку, соціально-економічні втрати України від дорожньо-транспортного травматизму оцінюються в 4,5 млрд дол. США на рік. Це становить близько 3,4 % ВВП, включаючи матеріальні витрати, пов'язані з пошкодженням майна та зниженням продуктивності праці, та людські втрати через серйозні травми або смерть унаслідок дорожньо-транспортних пригод.

Підвищення безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту передбачає вжиття не лише технічних і деяких організаційних заходів. Цю проблему загальнодержавного значення варто розглядати широко із урахуванням інших, у тому числі кримінологічних, аспектів.

З огляду на вищевикладене розробка стратегії запобігання та протидії правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні видається актуальною, теоретично й практично значущою.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Наукові статті – 17:

1. Голіна В. В. Культура і закон у запобіганні правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху в Україні. Питання боротьби зі злочинністю / редкол.: Б.М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 56–63.

2. Голіна В.В., Шрамко С.С. Концептуальні основи культурологічного напрямку підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 113–121.

3. Batyrgareieva V. S., Shramko S. S., Samoiloa O. M. Mortality and injury in Ukraine as a result of traffic accidents in measuring of public health: to the analysis of

social–legal and criminological problem. *Wiadomości Lekarskie*. Vol. LXXIV, Issue 11 Part 2, November 2021. S. 2870-2876 (Scopus, квартиль Q3/Q4).

4. Шрамко С.С. Суб'єкти реалізації безпекових стратегій в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2021/3.

5. Христич І.О. Основні тенденції зміни правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 3.

6. Христич І.О. Кримінологічний аналіз сучасного стану кримінальних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Науковий вісник публічного та приватного права: зб. наук. пр.* Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. № 5 за 2021 р.

7. Новіков О. В. Кримінологічний аналіз показників вимірювання кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2021. № 3 (60). С. 31–37.

8. Новіков О. В. Географія кримінальних правопорушень у сфері безпеку руху та експлуатації транспорту в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2021. № 94. С. 102–109.

9. Калініна А. В. Кримінологічне законодавство в Україні у сфері убезпечення дорожнього руху. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2021. № 2.

10. Baturgareieva V. S., Kalinina A. V., Poltava K. O. Victimological risks for road users as an element of public health. *Wiadomości Lekarskie*. 2021. Nr 12. (Scopus, квартиль Q3/Q4).

11. Панова С. В. Вплив пандемії COVID-19 на безпеку дорожнього руху в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю / редкол. : В.С. Батургарєєва та ін.* Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 66-73.

12. Кисельова М. С. Дорожньо-транспортні пригоди як наслідок користування засобами мобільного зв'язку: зарубіжний та національний досвід запобігання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. № 67.

13. Колодяжний М. Г. Система міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2021. № 2. С. 279–293.

14. Колодяжний М. Г. Суб'єкти міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху. *Теорія і практика правознавства*. 2021. Том 2. № 20. С. 1–13.

15. Колодяжний М. Г. Міжнародне правове й методичне забезпечення безпеки дорожнього руху: поняття та істотні ознаки. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 155. С. 208–217.

16. Данильченко Ю.Б. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту: кримінологічний аналіз основних показників злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. пр.* Харків, 2021. №1 (24). С. 106–115.

17. Данильченко Ю.Б. Криміногенні чинники організаційно-управлінського характеру як детермінанти автотранспортних правопорушень. *Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. пр.* Харків, 2021. №2 (25). С. 96–107.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 77 тез наукових доповідей.

Тема: «Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 р. Номер державної реєстрації 0120U105608. Науковий керівник теми: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Гуторова Н. О.

Актуальність наукового дослідження обґрунтовується відсутністю комплексних правових досліджень, присвячених дослідженню та концептуальному аналізу правових засобів захисту від загроз національній безпеці у сфері громадського здоров'я.

Наукові результати:

– доведено, що роботодавець зобов'язаний за свій рахунок забезпечити медичних працівників та персонал необхідними засобами захисту. У разі невиконання покладеного на нього обов'язку працівники медичних установ мають право відмовлятися від ведення пацієнта або звільнятися за власним бажанням. Оскільки, в умовах пандемії COVID – 19 вплив шкідливих і небезпечних факторів на здоров'я медичного працівника або його близького оточення повинен бути повністю виключений;

– визначено, що наразі в нашій державі склалася негативна ситуація щодо забезпечення медичних працівників належними, безпечними і здоровими умовами праці та забезпечення їх засобами індивідуального захисту. У зв'язку з цим необхідно удосконалити нормативно-правові бази, що регулюють питання безпеки і охорони праці медичних працівників та належним чином фінансувати медичні заклади для того щоб забезпечити належні умови праці;

– доведено, що умовах сьогодення представники органів державної влади повинні бути зацікавлені в реалізації права на захист і охорону праці медичних працівників. У зв'язку з цим, необхідно удосконалити нормативно-правову базу, що регулює питання безпечних умов праці і охорони здоров'я працівників сфери охорони здоров'я, а особливо, що стосується роботи інфекційних лікарень й відділень та виїзних бригад швидкої медичної допомоги.

– встановлено, що корупція в сфері охорони здоров'я, в першу чергу, негативно впливає на надання високоякісних, професійних та належних медичних послуг особам, які звертаються за допомогою. Тому, удосконалення антикорупційних механізм боротьби з цим негативним явищем є одним із першочергових завдань в сфері охорони здоров'я;

– встановлено на основі порівняльно-правового дослідження особливості тлумачення та «застосовуваність» епідемії COVID-19 як форс-мажорної обставини у зовнішньоекономічних контрактних відносинах;

– доведено, що предметом злочину, передбаченого ст. 326 КК є інфекційні агенти та токсини. Останні доцільно виокремлювати як самостійний предмет цього злочину, оскільки вони є сполуками, що мають походження із будь-якого організму, існують в навколишньому середовищі окремо, та не можуть ототожнюватись із тими мікроорганізмами або пріонами, які викликають інфекційні захворювання, та охоплюються поняттям «інфекційний агент»;

– доведено, що рішення законодавця віднести кримінальне правопорушення, передбачене у ч. 1 ст. 139 КК, до кримінальних проступків, в цілому варто визнати вдалим. Аналізований склад кримінального правопорушення має бути передбаченим, і в Проекті нового Кримінального кодексу України, в якості кримінального проступку, проте сама норма потребує нової редакції;

– визначено, що основними та складовими напрямками належного функціонування системи охорони праці повинні бути забезпечені напрямки

управління охороною праці, навчання й професійна підготовка працівників служб з охорони праці, попередження й профілактика нещасним випадкам та професійним захворюванням і контроль за дотриманням нормативів з охорони праці. Для створення відповідних умов та професійної діяльності держава повинна забезпечити, стимулювати, перевіряти і у необхідних випадках притягувати до відповідальності керівників закладів охорони здоров'я задля забезпечення та покращення умов праці;

– доведено, що повинні бути розроблені, доопрацьовані, прийняті нормативні акти про захист медичних працівників у зв'язку із виконанням роботи у важких та небезпечних для їхнього життя та здоров'я умовах;

– доведено, що фармацевтична діяльність у світі належить до одного з найприбутковіших видів господарської діяльності, але при цьому характеризується високими корупційними ризиками, а також ризиками обігу фальсифікованої, незареєстрованої, неефективної і неякісної медичної продукції. Враховуючи цю обставину, а також небезпечність таких протиправних діянь для життя і здоров'я пацієнтів, відносини у сфері фармацевтичної діяльності потребують кримінально-правової охорони від суспільно небезпечних посягань;

– встановлено, що в умовах пандемії, пов'язаної з розповсюдженням COVID-19, лібералізації законодавства щодо онлайн торгівлі лікарськими засобами, в Україні широке розповсюдження отримав чорний ринок, на якому майже безперешкодно реалізуються контрабандно ввезені в Україну, незареєстровані, а також фальсифіковані лікарські засоби. Законодавство, яке має створити ефективний механізм протидії цьому явищу, в Україні відсутнє. Розроблено пропозиції щодо криміналізації незаконного обігу лікарських засобів;

– визначено, що незважаючи на те, що Україна підписала і ратифікувала без жодних застережень Конвенцію Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я, значна частина її положень не імplementована в чинне законодавство, розроблені пропозиції щодо усуненні зазначених недоліків;

– доведено, що високий ризик монополізації діяльності з оптової і роздрібною торгівлі лікарськими засобами призвів до безпідставного підвищення цін на ліки внаслідок проявів приватної корупції при допуску до реалізації в аптечних мережах лікарських засобів та іншої продукції. З урахуванням досвіду Польщі, Угорщини та інших країн запропоновано законодавче регулювання та кримінально-правова охорона цієї діяльності, що має призвести до вирішення цієї проблеми;

– обґрунтовано, що просування медичної продукції через корупційний вплив на лікарів з боку фармацевтичних компаній повинно мати наслідком кримінальну відповідальність за відповідні корупційні правопорушення. Діяльність медичних представників фармацевтичних компаній щодо впливу на медичних працівників має бути врегульована з метою усунення відповідних корупційних ризиків;

– проведено комплексне та ґрунтовне дослідження особливостей правового регулювання обігу небезпечних патогенів та штамів особливо небезпечних мікроорганізмів в ЄС та окремих зарубіжних країнах із висвітленням теоретичних та практичних проблем вітчизняного законодавства та пошуку шляхів їх розв'язання на основі проаналізованого позитивного досвіду (таких країн як: Франція, США).

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Наукові статті – 31:

1. Pashkov V., Soloviov O., Harkusha Ye. Challenges of classification of stand-alone software as a medical device. *Wiadomości Lekarskie*. №LXXIV. 2021. p. 327-333. (Scopus Q4).

2. Gnatenko K.V., Vapnyarchuk N.M., Vetuhova I.A., Sydorenko A. S. Principles of the Ukrainian social welfare in the context of European integration. *Journal of Public Affairs*. DOI: 10.1002/pa.2673 («Scopus» Q 4).
3. Gutorova N., Pashkov V., Kaganovska T. Ensuring the citizens' rights and freedoms in case of covid-19 vaccination in the public health system. *Wiadomości Lekarskie*. № LXXIV. 2021. P. 2863-2869 («Scopus» Q 4).
4. Kudeikina I., Loseviča M., Gutorova N. Legal and practical problems of use of artificial intelligence-based robots in forensic psychiatry. *Wiadomości Lekarskie*. («Scopus» Q 4).
5. Pashkov V., Trotska M., Nikolenko L. Ambient air protection in the system of public health and biological security legal provision. *Wiadomości Lekarskie*. № LXXIV. 2021. P. 2207 – 2212. («Scopus» Q 4).
6. Забуга Ю.Ю. Досвід України у боротьбі з пандемією COVID-19. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Харків : Право, 2021. Вип. 42. С. 52-59.
7. Михайличенко Т. О. Відповідальність юридичних осіб як обов'язкова умова імплементації Конвенції Медікрайм. *Вісник асоціації кримінального права*. 2021. № 16.
8. Нога П. П. Аналіз та врахування зарубіжного досвіду при модернізації вітчизняних правовідносин у сфері державного контролю якості лікарських засобів. *Юридичний вісник*. № 6. 2021.
9. Gutorova N., Pashkov V., Soloviov O. Legal Means of Ensuring Competition in Pharmacy. *Wiadomości Lekarskie*, VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, DECEMBER 2020, p. 2701-2708. DOI: 10.36740/WLek202012201 («Scopus» Q 4).
10. Pashkov V., Harkusha A., Harkusha Ye. Stand-alone software as a medical device: qualification and liability issues, *Wiadomości Lekarskie* (10) 2020, p. 2282-2289 («Scopus» Q 4).
11. Pashkov V., Harkusha A., Harkusha Ye. AI in medical practice: regulative issues and perspectives. *Wiadomości Lekarskie*, VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, 2020, p. 2722-2728 («Scopus» Q 4).
12. Polkhovska I. K., Sydorenko A. S., Melnyk O. D. The right to medical assistance for drug addicts: examination of the problem. *Wiadomości Lekarskie*. Vol.LXXIII, Issue12, P. 2, December 2020. p.2927-2933 («Scopus» Q 4).
13. Gnatenko K.V., Vapnyarchuk N.M., Vetuhova I.A., Yakovleva G.O., Sydorenko A.S. Ukrainian social welfare system development in the context of European. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2020. № 27 (4). P. 242-254.
14. Gnatenko K.V., Vapnyarchuk N.M., Vetuhova I.A., Sydorenko A. S. Principles of the Ukrainian social welfare in the context of European integration. *Journal of Public Affairs*. («Scopus» Q 4).
15. Гаркуша А.О., Гаркуша Є.О. Технічний регламент щодо медичних виробів: проблеми правозастосування в частині кваліфікації програмного забезпечення в якості медичного виробу на прикладі додатків з контролю родимок. *Полтавський правовий часопис*. 2021. № 1. С. 29-40.
16. Гуторова Н.О. Кримінальна відповідальність за фальсифікацію медичної продукції. *Полтавський правовий часопис*. 2021. № 1. С. 6-17.
17. Гуторова Н.О. Кримінальна відповідальність за підкуп медичного працівника представником фармацевтичної компанії. *Щотижневик АПТЕКА*. 2021. № 1 (1272).
18. Гуторова Н.О. Незаконна винагорода під час просування медичної продукції як прояв приватної корупції в фармації. *Аптека*. № 25 (1296) 28 червня 2021 р.

19. Гуторова Н.О. Незаконна інтернет-торгівля лікарськими засобами як загроза публічному здоров'ю. Аптека.

20. Гуторова Н.О. Кримінальна відповідальність за підкуп медичного працівника представником фармацевтичної компанії. Аптека. 5 січня 2021.

21. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. Форми експлуатації людини: частина II. Форум Права, 68(3), 38–51.

22. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. Перспективи кримінальної відповідальності осіб, які вчиняють правопорушення у зв'язку із наявністю залежності від наркотичних та інших психоактивних речовин. Нове українське право. 2021. № 6.

23. Пашков В. М. Правова природа договорів керованого доступу (MEAS) в медичній сфері. Полтавський правовий часопис. 2021. № 1. С. 18-28.

24. Пашков В. М. Правова природа договорів керованого доступу (MEAs) та дозволу на маркетинг для екстреного застосування. Полтавський Часопис. 2021. № 1. С.21-32.

25. Пашков В. М. Перспективи вакцинації українців проти COVID-19 у 2021 р. та договори керованого доступу (сценарій нефаховості та безвідповідальності). Щотижневик АПТЕКА. 2021. №1.

26. Пашков В. М. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 р. «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою»: як це буде працювати. Щотижневик АПТЕКА. 2021. № 33 (1304).

27. Пашков В. М. Дистанційна торгівля лікарськими засобами: очікування та перспективи. Щотижневик АПТЕКА. 2021.

28. Pashkov V., Soloviov O., Harkusha A. Digital Marketing: Problems of Internet Pharmacies Legal Regulation. Scientific Journal Socrates.

29. Sydorenko A., Polkhovska I. International standards regulating labour of underage workers. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej. 2021. № 3. P.179-189.

30. Сидоренко А. С. Безпека праці медичних працівників в умовах поширення пандемії COVID-19 (аналіз практичних рекомендацій міжнародних організацій). Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. – Харків : Право, 2021. Вип. 42. С. 60-66.

31. Нога П. П. Проблемні аспекти встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України. Полтавський правовий часопис. 2021. №1. С.138 – 160.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 42 тези наукових доповідей.

Тема: «Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації: 0117U000284. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник теми: доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Шило О. Г.

Актуальність наукового дослідження полягає в тому, що демократичні перетворення в Україні, масштабність державно-правових реформ, важливість передбачення нових процесів і тенденцій, які з'являються в політико-правовій сфері держави, висувають нові вимоги, спрямовані на підготовку зважених законодавчих рішень, створення високоефективної, якісної правової системи в якій законодавство

відповідало б інтересам соціальних інституцій та забезпечувало охорону прав та свобод людини.

Наукові результати:

- сформульовано основні аспекти якісної характеристики кримінального процесуального законодавства;
- з'ясовано поняття якості кримінального процесуального законодавства та концепт системи стандартів якості кримінального процесуального законодавства, їх сутнісні ознаки та специфіка;
- досліджено джерельну основу формування стандартів якості кримінального процесуального законодавства;
- проаналізовано розуміння якісної визначеності закону та критеріїв його якості відповідно до позицій європейських інституцій, в тому числі у прецедентній практиці ЄСПЛ;
- сформульовано загальні та спеціальні стандарти-критерії, яким має відповідати кримінальне процесуальне законодавство для забезпечення його правового характеру;
- з'ясовано поняття системи кримінального процесуального законодавства, її структуру та елементи;
- досліджено процес становлення системи кримінального процесуального законодавства України та тенденції її розвитку;
- визначено соціально-правову цінність єдності судової практики;
- обґрунтовано необхідність розгляду єдності судової практики в якості демонстративного стандарту якості кримінального процесуального законодавства;
- проаналізовано поняття єдності та сталості судової практики;
- визначено правові засоби забезпечення єдності правозастосування у сфері кримінального провадження;
- встановлено роль Верховного Суду в механізмі забезпечення сталості та єдності судової практики;
- визначено стандарти якості рішень Верховного Суду як регуляторів правозастосовної діяльності у сфері кримінального провадження;
- досліджено низку теоретико-правових питань щодо ролі рішень Верховного Суду, що вирішують існуючу розбіжність у правозастосуванні, в загальному механізмі забезпечення єдності судової практики;
- проаналізовано актуальні проблеми правового регулювання порядку відступу від правової позиції Верховного Суду та практики застосування цих законодавчих положень;
- визначено напрями удосконалення нормативного регулювання рівня обов'язковості правових позицій Верховного Суду та процедури відступу від них;
- досліджено рішення Конституційного Суду України з питань застосування кримінального процесуального законодавства;
- досліджено роль інноваційних технологій у забезпеченні єдності судової практики;
- доведено, що модернізація судочинства шляхом провадження ІТ-технологій є перспективним засобом забезпечення єдності судової практики та сприяє покращенню доступу громадян до правосуддя;
- досліджено актуальні питання забезпечення єдності судової практики при застосуванні запобіжних заходів та інших заходів забезпечення кримінального провадження;
- проаналізовано актуальні питання забезпечення єдності судової практики під час реалізації слідчим суддею його окремих повноважень;

– висвітлено актуальні питання забезпечення єдності судової практики при застосуванні правових норм, що регулюють діяльність сторони захисту в кримінальному провадженні;

– досліджено окремі аспекти забезпечення єдності судової практики при застосуванні правових норм, що регулюють діяльність прокурора в кримінальному провадженні;

– підготовлено науково-обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства України;

– надано роз'яснення щодо якості кримінального процесуального законодавства за зверненнями (як усними, так і письмовими) суддів та працівників органів досудового розслідування і прокуратури;

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії:

Шило О. Г., Глинська Н. В., Подкопаєв С. В., Марочкін О. І., Клепка Д. І., Пашковський М. І., Репіна Ю. С. Єдність судової практики у вимірі стандартів якості кримінального процесуального законодавства України: кол. монографія. Харків: Право, 2021.

Наукові статті – 19:

1. Riepina Yu., Moskvych L., Shcherbinin K. Application of Innovative Approaches to Video Segmentation in a Criminal Process. CEUR Workshop Proceedings, 2021, 2870, P. 1792–1805 (Scopus, Q 2).

2. Yulinetskaya, Y. V., O. Y. Babii, I. V. Hloviuk, A. S. Stepanenko, and M. I. Pashkovskiy. Implementing ict into language and law classroom to develop law students' communicative competence". Information Technologies and Learning Tools, 2021. Vol. 81 (1). P. 310-326 (Web of Science, Q 4).

3. Lobach D. V., Mamychev A. Y., Miroshnichenko O. I., Moskvych L. Doctrinal comprehension of cyber terrorism in the context of intensive development of information and communication technologies in the modern world. Laplage em Revista. 2021. Vol. 7, Iss. 2. P.201–208. (Web of Science, Q 4).

4. Khotynska-Nor O., Moskvych L. Limits of a judge's freedom of expressing his/her own opinion: The Ukrainian context and ecthr practice. Access to Justice in Eastern Europe. 2021. Vol. 4, Iss. 3. P. 170-180 (Scopus, Q 4).

5. Глинська Н. В., Клепка Д. І. Проблемні питання оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Питання боротьби зі злочинністю / редкол. : Б. М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 63-73.

6. Репіна Ю. С. Світові стандарти та практики використання штучного інтелекту у судочинстві. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : Б. М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 29-37.

7. Клепка Д.І. Якісна характеристика нормативного регулювання порядку оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Юридичний науковий електронний журнал. № 1. 2021. С. 292-295.

8. Demura M., Klepka D. Using artificial intelligence algorithms in the field of criminal judiciary: international experience and domestic prospects. Science and Innovation. 2021. V. 17, no. 5. P. 95—101. (Scopus, Q 4).

9. Репіна Ю. С. Використання судовою системою інноваційних технологій у комунікативній практиці під час пандемії COVID-19. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргареева (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 84-91.

10. Дунаєва Т. Є. Роль рішень Конституційного Суду України у забезпеченні пропорційності та верховенства права у судовій практиці. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». Харків, 2021. Вип. 32. С. 35-40.

11. Дунаєва Т. Є. Рішення Верховного Суду як засіб підвищення якості кримінального процесуального законодавства України. Юридичний науковий електронний журнал. № 12. 2021.

12. Moskvych L. Dialectics of the right to judicial protection. Forum Prava. № 68(3). 2021. С. 6–14.

13. Барабаш А. А. Актуальні проблеми нормативного регулювання порядку оскарження повідомлення про підозру під кутом зору якості кримінального процесуального закону. Аналітично-порівняльне правознавство. Вип. № 3. 2021.

14. Shylo O. H., Glynska N. V., Marochkin O. I. European standards for assessing the health of a person who probably sustained mistreatment during detention or custody. Wiadomości Lekarskie. 2020, Tom LXXIII, nr 12 cz. II. Pp. 2921-2926 (Scopus Q 4).

15. Khotynska-Nor O., Moskvych L. Alcoholism as a professional disease of the representatives of justice / Wiadomości Lekarskie. 2020, Tom LXXIII, nr 12 cz. II. Pp. 2934-2939 (Scopus Q 4).

16. Глинская Н. В., Шило О. Г., Верхогляд-Герасименко Е. В. Проблемы имплементации стандартов предупреждения вторичной виктимизации потерпевшего в уголовное процессуальное законодательство Украины. Научный журнал Байкальского государственного университета. 2020. Т. 14. № 6. С. 927-936. (Scopus).

17. Марочкін О.І. До питання про становлення системи кримінального процесуального законодавства України. Право і суспільство: науковий журнал. 2020. № 6. С. 209-218.

18. Москвич Л. М. Проблемні питання захисту професійної честі та гідності судді у випадках дифамації. Дифамація: зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 80-99.

19. Shylo O., Glynska N. The role of the Supreme Court in the mechanism of ensuring the sustainability and unity of judicial practice: some aspects. Yearbook of Ukrainian law : coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn. Kharkiv: Pravo, 2021. №13. P. 427-441.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 50 тез наукових доповідей.

Тема: «Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації 0117U000282. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник теми: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України В. Ю. Шепітько.

Актуальність наукового дослідження обумовлена тим, що право на справедливий суд як одна з основних цінностей демократичного суспільства закріплено у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості, а також забезпечення обвинуваченому права на захист належать до основних засад судочинства відповідно до ч. 3 ст. 129 Конституції України. Враховуючи провідну роль інформатизації в Україні та її стрімку криміналізацію, сьогодні особливої актуальності набуває підвищення якості та ефективності науково-

технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу. Наукові дослідження у цій галузі сприятимуть мінімізації криміногенних процесів, своєчасному виявленню і попередженню злочинів та дотриманню принципу змагальності у кримінальному процесі. Криміногенна ситуація в Україні обумовлює потребу у запровадженні адекватних засобів реагування на злочинні прояви, у тому числі - для забезпечення принципу змагальності за рахунок використання різноманітних науково-технічних засобів в кримінальному провадженні.

Наукові результати:

- розкрито зміст науково-технічного забезпечення у даному виді правозастосовної діяльності;
- запропоновано сучасні підходи до формування предмету криміналістичної тактики;
- проведено аналіз тенденцій, дискусійних проблем та перспективи розвитку сучасної криміналістики;
- здійснено порівняльне дослідження практики забезпечення діяльності вітчизняних та зарубіжних органів досудового розслідування науково-технічними засобами, інформаційними технологіями, криміналістичними методиками;
- досліджено проблеми криміналістичної інноватики та її ролі у боротьбі із злочинністю в умовах глобальних загроз та трансформації сучасної злочинності;
- розроблено інноваційні напрямки розвитку сучасної криміналістичної техніки;
- досліджено можливості сучасних інноваційних продуктів, їх роль у оптимізації діяльності органів досудового розслідування;
- визначено стан використання і перспективи впровадження новітніх інформаційних технологій у змагальному судочинстві;
- визначено проблеми застосування науково-технічних засобів та інноваційних продуктів у діяльності органів правопорядку та запропоновано шляхи їх подолання;
- досліджено питання використання в слідчій діяльності новітніх техніко-криміналістичних засобів як засобу удосконалення розслідування злочинів в умовах змагального кримінального процесу;
- виокремлено проблеми використання у змагальному судочинстві України новітніх розробок у галузі криміналістичної техніки, тактики і методики, а також – у галузі юридичної психології;
- визначено роль типових тактичних операцій у розробленні криміналістичних методик з урахуванням принципу змагальності судочинства;
- виявлено та проаналізовано окремі процесуальні дії щодо порушення прав у збиранні та наданні суду доказів у кримінальному провадженні;
- проаналізовано методологічні проблеми удосконалення законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності;
- продовжено роботу зі створення автоматизованої бази даних «Криміналіст» з урахуванням сучасних наукових розробок у галузі криміналістики та чинного законодавства України.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу: монографія / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В.М. Шевчук та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. В. М. Шевчука. Харків: Право, 2021.

2. Shepitko V. Introduction to criminalistics. Харків: Апостіль, 2021. 168 с.

Наукові статті – 22:

1. Shevchuk V., Parfilo I., Sokolenko M. Falsification of medicines and distribution of falsified medicines in Ukraine: criminalistic means of detection and counteraction. *Wiadomości Lekarskie* 2021, Vol. LXXIV, № 11, part 2. Warsaw: Wydawnictwo Aluna, November 2021. P.P. 2949-2954. (Scopus Q4).
2. Шевчук В.М. Інноваційні засади криміналістичного забезпечення правозастосовної діяльності: проблеми формування концепції. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. пр. / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Х.: Право, 2021. Вип. 23.С. 7-23.
3. Шевчук В. М. Криміналістична інноватика як доктринальний напрям криміналістики. *Право України*. 2021. № 8.С. 114-130.
4. Шевчук В. М. Інноваційні напрями оптимізації слідчої (детективної) діяльності у сучасних умовах. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. пр. / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Х.: Право, 2021. Вип. 24.С. 7-9.
5. Zhuravel V. A., Konovalova V. E., Avdeyeva G. K. .Reliability evaluation of a forensic expert`s opinion: World practices and Ukrainian realities. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. №28 (2). P. 252-261. (Scopus Q 3).
6. Коновалова В. О., Стратонов В. М., Савельєва І. В. Біометричні персональні дані та їх використання в розслідуванні кримінальних правопорушень. *Вісник НАПрН України*. (Scopus Q 3).
7. Pavliuk, N., Humin, O., Nykyforchuk, D., Volobuieva, O., Antoshchuk, A. Forensic support for the international search (Криміналістичне забезпечення міжнародного розшуку). *Amazonia Investiga*. April, 2021. Vol. 10. Num. 40. P. 244-252 (Web of Science Q 4).
8. Shepitko, V.Y.a , Shepitko, M.V.b. The role of forensic science and forensic examination in international cooperation in the investigation of crimes. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. № 28 (1). P. 179-186. (Scopus Q 3).
9. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О., Шевчук В. М., Авдєєва Г. К., Гетьман Г. М., Павлюк Н. В., Яремчук В. О., Соколенко М. О. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу Питання боротьби зі злочинністю. редкол.: В. С. Батиргарєєва (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2021. Вип.42. С. 92-102.
10. Авдєєва Г. К. Місце судової експертизи у науково-технічному забезпеченні слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В.С. Батиргарєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 88-93.
11. Яремчук В.О. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності із залученням криміналістичних знань у змагальному кримінальному процесі. *Юридичний науковий електронний журнал. Запоріжжя*. 2021. № 8. С. 363-365.
12. Яремчук В.О. Роль новітніх науково-технічних засобів та криміналістичних знань у діяльності слідчого. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Вип. 67. 2021. С.240-244.
13. Григоренко А. О. Проблеми реалізації методу реконструкції під час пред'явлення для впізнання у кримінальному провадженні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. № 42. С. 152-158.
14. Павлюк Н. В. Інтеграція інноваційних технологій в діяльність з розслідування злочинів – провідний напрям підвищення її ефективності. Теорія та практика правознавства. Харків : Право, 2021. Вип. 2 (20).

15. Shevchuk V.M. Current problems of forensic innovations research: concept, attributes and significant features. Theory and Practice of Forensic Examinations and Criminalistics: Collection of Scientific Papers. 21 thissue. Kh.: Pravo, 2020. Pp. 25-45.

16. Shevchuk V.M. Forensic innovation: concept, functions, tasks and research prospects. Theory and Practice of Forensic Examinations and Criminalistics: Collection of Scientific Papers. 22 thissue. Kh.: Pravo, 2020. Pp. 20-40.

17. Shevchuk, V.M. Methodological problems of the conceptual framework development for innovation studies in forensic science. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2020. № 27(2). P. 170-183.

18. Zhuravel V.A., Avdeeva G. K., Sokolenko M. O. Evidence-based medicine as patient's protection measure in judicial practice (Доказова медицина як засіб захисту прав пацієнтів у судовій практиці). Wiadomości Lekarskie 2020, Vol. LXXIII, № 12. Warsaw: Wydawnictwo Aluna, December 2020. P.P. 2795-2803. (Scopus Q 4).

19. Shepitko V., Shepitko M. Document examination in criminalistics and forensic sciences: New approaches and modern technologies. Nowa kodyfikacja prawa karnego Tom LIX (59). Wrocław 2021. С. 185-195.

20. Shepitko V., Shepitko M. The Formation of Digital Criminalistics as a Strategic Direction for the Development of Science. 17 Medzinarodny Kongres Kriminalistika a Forenzne Vedy: Veda, Vzdelavanie, Prax. Zbornik Prispievkov. Bratislava, Slovak Republic, Academy of Police Forces in Bratislava. 2021. P. 185-196.

21. Shevchuk V. Problems of formation and prospects for development of criminalistic innovation. 17 Medzinarodny Kongres Kriminalistika a Forenzne Vedy: Veda, Vzdelavanie, Prax. Zbornik Prispievkov. Bratislava, Slovak Republic, Academy of Police Forces in Bratislava. 2021. P. 323-338.

22. Авдєєва Г. К. Оцінка достовірності висновку експерта як джерела доказів в Україні та в інших країнах: порівняльно-правовий аналіз. Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань в юридичній практиці: Електронне наукове фахове видання. К., 2021. № 2 (21). С. 55-71.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 45 тез наукових доповідей.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Тема: «Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0», затверджена постановою президії НАПрН України №113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U104783. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Дмитрик О. О.

Мета теми – встановлення особливостей та стану правового регулювання відносин, пов'язаних із застосуванням технологій Індустрії 4.0 в умовах розбудови цифрової економіки та суспільства України з урахуванням досвіду країн ЄС та інших держав, а також підготовка законодавчих пропозицій стосовно удосконалення правового регулювання здійснення господарської діяльності.

Наукові результати:

1. Індустрія 4.0 розуміється як сукупність відносин, які складаються в процесі виробництва товарів (робіт, послуг) структурами усіх галузей економіки на основі цифрових технологій з метою підвищення конкурентоспроможності бізнесу і країни в цілому. Впровадження інноваційних технологій на тих чи інших господарюючих

суб'єктах свідчить, що внаслідок цього зменшуються транзакційні витрати, підвищується продуктивність праці, скорочується час на здійснення он-лайн комунікацій з партнерами, клієнтами тощо.

Доведено, що: (1) в умовах Індустрії 4.0 великі організації виживуть за рахунок використання переваг, пов'язаних з масштабом їх діяльності, а також за допомогою інвестування в розвиток своєї екосистеми, зокрема, стартапів та малих і середніх компаній, шляхом придбання більш дрібних інноваційних підприємств або налагодження з ними партнерських відносин; (2) пошук нових організаційних форм і правових механізмів здійснення підприємницької діяльності господарюючими суб'єктами права триває. Створюються спін-компанії («spin-off» та «spin-out»), стартапи, а такі універсальні правові форми і моделі, як юридична особа, цивільно-правовий договір, представництво дозволяють учасникам брати участь в підприємницьких відносинах.

2. Сьогодні цифровізація постає як ключовий фактор удосконалення системи освіти. Окрім безпосереднього впливу на ефективність навчального процесу, діджиталізація надає ланцюг непрямих переваг, зокрема, оптимальне використання часу задля більш ефективного формування ключових компетентностей. Завдяки цифровізації освітній процес стає більш персоналізованим, доступним і гнучким. Це, у свою чергу, забезпечує комфортні умови для самонавчання, ефективного розвитку та кар'єрного зростання.

3. Одержав подальший розвиток підхід до обґрунтування необхідності врегулювання норм господарської діяльності в умовах розбудови індустрії 4.0 щодо потреби розробок у сфері права, які мають враховувати перетворення в індустрії 4.0 щодо змін індустріальної революції, швидкої віртуалізації світу, в також індивідуалізації замовлень, що вже починає запроваджуватися у господарській діяльності.

4. В межах проваджуваної в Україні реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади піддаються як концептуальним, так і системним змінам: 1) суб'єктний склад місцевого самоврядування; 2) компетенція органів та посадових осіб місцевого самоврядування (в бік розширення); 3) фінансові можливості ОТГ (в бік розширення); 4) спектр послуг, що надаються органами місцевого самоврядування (в бік розширення); 5) форми безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення тощо. При цьому, на підставі зібраної та проаналізованої інформації (як наукових джерел, так і правових актів різної юридичної сили, результатів різноманітних програм (у тому числі, за підтримки міжнародних та ін. організацій), можна попередньо виокремити такі проблеми на шляху до утвердження спроможного місцевого самоврядування, як загальносвітова криза, що не сприяє підвищенню рівня соціально-економічного розвитку в цілому, глибина коріння наявних проблем у сфері державно-правового розвитку (як недостатній рівень правової культури, правової свідомості, так і відсутність належної фахової підготовки, нерозуміння комплексності проблем тощо), а також конкретні практичні проблеми передання повноважень від місцевих органів державної влади органам місцевого самоврядування; передання фінансово-матеріальної бази; проблеми здійснення контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та ін.

5. Недержавне пенсійне забезпечення можна вважати окремою формою інвестиційної діяльності, яка здійснюється професійними інвесторами (недержавними пенсійними фондами) і передбачає передачу коштів пенсійних накопичень за договором довірчого управління керуючій компанії з метою як їх примноження так і збереження та має місце на ринку інвестиційних послуг в Україні.

6. Встановлено, що серед основних напрямків, на які впливатиме впровадження принципів Індустрії 4.0, є такі: 1) відповідальність (договірна відповідальність та розподіл ризиків, порядок притягнення до відповідальності); 2) захист даних та ІТ-безпека (порядок передачі даних, правила міжнародної передачі даних); 3) інтелектуальна власність (нові правила щодо контенту, SEP); 4) трудове законодавство (дистанційна робота).

Виявлено необхідність застосування європейського досвіду при реалізації програми Індустрія 4.0 щодо удосконалення вітчизняного законодавства у сфері інтелектуальної власності, зокрема Єдиний цифровий ринок Європейського Союзу вже стикається зі значними зрушеннями в онлайн-середовищі, спричиненими змінами в законодавстві про авторське право та зобов'язаннями постачальників контенту.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 3:

1. Трансфертне ціноутворення: сучасний стан та проблеми правозастосування: монографія / за ред. А. М. Котенка; Нац. академ. прав. наук України; НДІ прав. забезп. інновац. розвитку. Харків: Право, 2021. 162 с.

2. Концепція «Індустрія 4.0»: проблеми впровадження і окремі правові аспекти її реалізації в Україні: монографія / за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 200 с.

3. Стан та правове регулювання малого та середнього інноваційного підприємництва: регіональний аспект: монографія / [І. В. Борисов, С. Р. Водорезова, С. В. Глібка та ін.] ; за ред. С. В. Глібка. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 206 с.

Збірники матеріалів конференції – 5:

1. Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0: зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 4 за матеріалами круглого столу (м. Харків, 21 травня 2021 ро) / за ред. О.О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 197 с.

2. Сучасні проблеми права та інноваційної економіки: зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 3 за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 26 березня 2021 р.) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 243 с.

3. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. статей за матеріалами V Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права (м. Харків, 12 листоп. 2021 р.) / редкол.: Д. В. Лученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2021. 280 с.

4. Конституційні засади розвитку інноваційного суспільства : зб. наук. пр. за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 25 червня 2021 р.) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 175 с.

5. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Сєвєродонецьк, 08 грудня 2021 р.) – Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 195 с.

Наукові статті – 15:

1. Vapnyarchuk N. Experience of legal regulation of professional development of employees in leading countries of the world. The scientific heritage. 2021. Vol 5. No 60 (60). P. 45-49.

2. Брояков С. В., Наугольникова К. М. Специфіка нормативного регулювання інституту постійного представництва у податковому законодавстві. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 6. С. 106 – 108.

3. Внукова Н. М., Сокол С. В. Економіко-правові засоби сприяння партнерству в господарській діяльності інноваційного суспільства. Сучасна соціально-економічна динаміка: реалії та перспективи для України: матеріали XIII Пленуму Правління Спільки економістів України / за заг. ред. В. В. Оскольського. Київ: ТОВ «Паперовий змій-ОПТ», 2021. С.125 -136.

4. Внукова Н.М. Економіко-правове регулювання господарської діяльності при становленні Індустрії 4.0 Право та інновації. 2021. № 2. С. 105 – 110.

5. Дмитрик О.О. Віртуальні активи і цифрові активи: до питання про співвідношення понять. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). С. 192 – 197.

6. Дмитрик О.О. Токарева К.О. Сучасні тенденції бюджетно-правового регулювання. Право та інновації. 2021. 4 (36). С. 91 – 97.

7. Колісник А. С. Дискусійні аспекти адміністрування податків, зборів, платежів в умовах цифровізації економіки. Право і суспільство. № 2 (17). С. 198 – 203.

8. Коритін Д. С. Особливості фінансової державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні у сучасних умовах. Право та інновації. 2021. 4 (36). С. 135 – 141.

9. Котенко А. М., Мішин М. О. Місце трансфертного ціноутворення у податковій системі. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). С. 119 – 124.

10. Петришина М. О., Алексанян К. А. Конституційно-правове забезпечення реформи місцевого самоврядування в Угорщині: досвід для України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4 (2021). С. 132 - 135. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/32.pdf

11. Семенова М. В. Актуальні інноваційні питання правового регулювання колекторської діяльності. Право та інновації. 2021. 4 (36). С. 124 – 128.

12. Токарева К. О. Елементи спеціального фонду бюджету: досвід України. Право та інновації. 2021. № 2 (34). С. 82 - 89.

13. Токарева К. О. Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-COV-2, та її наслідками: дискусійні аспекти правової природи. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1 (16). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Tokarieva16.pdf>.

14. Шовкопляс Г.М. Суб'єкти правовідносин у системі недержавного пенсійного забезпечення: поняття, ознаки, види. Право та інновації. 2021. № 1. С. 35-40.

15. Ярошенко О. М., Вапнярчук Н. М. Освіта як пріоритетний напрям розвитку промислових підприємств та її цифровізація. Право та інновації. 2021. № 4 (36). С. 7 – 13.

Кількість статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукомеричних базах даних (Scopus, Web of Science), всього – 1 шт.

1. Vnukova, N.M. Innovative approach to estimating costs of vehicle parking services /Vnukova, N.M., Tokhtamysh, T.O., Yagolnitskiy, O.A., Hranko, K.B.// Science and Innovation, 2021, 16(6), С.94–103 (Scopus) Decomposition of Google trends series for the search of patterns and seasonality of financial risk control interest

Розроблені законопроекти – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення законодавчих колізій та прогалин у зв'язку з прийняттям Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні». Направлений до Комітету ВРУ з питань цифрової трансформації та заступнику Голови Комітету ВРУ з питань цифрової трансформації, народному депутату України Федієнко О.П.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 75 тез наукових доповідей.

Тема «Правове забезпечення розвитку технологій цифрової економіки та суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 121/53 від 17 липня 2019 року. Номер державної реєстрації: 0119U103826. Терміни виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Єфремова К. В.

Мета теми – встановлення особливостей та стану правового регулювання відносин, пов'язаних з розбудовою цифрової економіки та цифрового суспільства України, ЄС та інших країн світу та підготовка законодавчих пропозицій стосовно розвитку технологій цифрових економіки та суспільства в Україні.

Наукові результати:

1. Надано визначення поняття «цифровий суверенітет держави» під яким слід розуміти здатність держави залежно від державної геополітичної, інформаційної та технологічної політики створити автономну цифрову інфраструктуру та самостійно здійснювати її керування, управляти інформаційними потоками, обмежувати їх і претендувати на ексклюзивне право визначати національний дискурс та інформаційне поле, а також забезпечувати можливість контролювати і встановлювати правові межі транснаціональним технологічним компаніям, через які перерозподіляються інформаційні потоки. Встановлено співвідношення цифрового суверенітету, як невід'ємної складової інформаційного суверенітету держави.

2. Визначено, що цифрова інфраструктура, через яку реалізується цифровий суверенітет, створює умови та формує екосистему розвитку цифрових інновацій. Держава має важливе значення у створенні як твердої, так і м'якої цифрової інфраструктури. Створення інноваційної цифрової інфраструктури залежить від рівня технологічного розвитку національної економіки та рівня забезпечення цифрового суверенітету.

3. З точки зору права цифрову платформу слід визначити як програмні або програмно-технічні засоби, що забезпечують доступ третіх осіб до цифрового середовища, в якому відбувається взаємодія та інша діяльність таких осіб, здійснюється розробка або функціонує їх програмне забезпечення, або реалізуються їх товари, роботи або послуги. Конструювання цього визначення містить і технологічні, і юридичні характеристики, не має обмежень щодо видів діяльності, які можуть здійснюватися через платформу, у ньому підкреслюється момент надання послуг, робіт та продаж товарів через платформу. Наведене визначення терміну «цифрова платформа» зумовлене метою і завданнями діяльності платформ – створення ними цінності для всіх користувачів платформи, обслуговуванні зв'язків між її користувачами і сприяння обміну інформацією, цінностями, продуктами, послугами, роботами.

4. Висвітлені комерційна та централізована моделі правового регулювання діяльності цифрових платформ. Для цифрових платформ, заснованих приватним бізнесом, характерною є комерційна модель правової регламентації. Цифрові платформи, які створюються державою з метою виконання своїх функцій, регулюються на основі централізованої моделі правового регулювання.

5. Організації, які створюють цифрові платформи, – оператори платформ – є сучасними посередниками при укладанні договорів, які завдяки автоматизації процесу комунікації між продавцем та покупцем, зручностям дистанційного вибору товарів та відстеженню процесу поставки фактично захопили головну роль на ринку

дистанційних продажів. Враховуючи цей факт, одним із нагальних завдань правової регламентації виступає нормативне формування розподілу відповідальності між учасниками цифрового ринку, зокрема, цифровими платформами та учасниками договорів.

6. Іншим важливим моментом у правовому регулюванні цифрових платформ є необхідність визначення правового статусу цього суб'єкта правовідносин. Фактично комерційна цифрова платформа являє собою спеціальний торговий онлайн-майданчик, де існує потреба у визначенні правил поведінки зацікавлених учасників за допомогою спеціальних дозволів і заборон, обмежень, які не можуть регулюватися однією галуззю права. Комплексний характер відносин, які виникають в межах функціонування цифрових платформ, визначає складність правового регулювання цього об'єкта, оскільки діяльність цифрових платформ зачіпає предмети як публічного (фінансове, податкове), так і приватного права (цивільне, господарське, трудове).

7. Державна цифрова платформа може створюватися в межах будь-якої галузі економічних, соціальних та інших відносин, не лише для надання державних послуг та поліпшення взаємодії з громадянами, як передбачено у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. Переваги використання платформного підходу для державного регулювання галузевих ринків: (1) збільшення прозорості учасників ринку і умов праці на ринку за рахунок алгоритмічного управління платформою та (2) істотне скорочення адміністративних витрат як для державних органів, так і суб'єктів господарювання.

8. За класифікацією Міжнародної організації праці виокремлюють дві великі групи платформ цифрової праці – онлайн веб-платформи і територіально замкнені або локальні платформи. На онлайн веб-платформах трудові завдання виконуються працівниками в онлайн або віддаленому режимі. Це можуть бути виконання перекладів, надання юридичних, фінансових і патентних послуг, проектування та розробка програмного забезпечення на фрілансових та конкурсних платформах, виконання короткострокових завдань, такі як анотування зображень, модерація контенту або розшифровка відео на платформах мікрозавдань. На локальних платформах завдання виконуються працівниками власними силами у визначених фізичних місцях: завдання можуть полягати у наданні послуг таксі, доставки, побутового забезпечення (сантехнічні або електромонтажні роботи), послуг догляду. У науковій літературі зайнятість через онлайн веб-платформи називають краудворк (crowdwork), зайнятість через локальні платформи – роботою на вимогу за допомогою програмних додатків (work on demand).

9. Виявлено, що проблема "кадрового голоду" в Україні суттєво перебільшена урядом, а кар'єра має хороший потенціал для розвитку цифрової економіки та суспільства. Розроблено пропозиції переорієнтації державної кадрової політики з переманювання іноземців-іммігрантів на стимулювання вітчизняних висококваліфікованих спеціалістів залишатися працювати в Україні, розробити національну програму зменшення трудової еміграції.

10. Проаналізовано сутність, передумови та наслідки асиметричної конкуренції. Доведено необхідність розроблення нової моделі конкурентного управління фірмою. Запропоновано нові підходи до використання основних інструментів стратегічного та конкурентного аналізу. Особливу увагу приділено динамічному моделюванню бізнесу (конкуренції) та сценарному аналізу.

11. Удосконалено зміст цифрової компетентності громадян; удосконалення полягає у розробці системи питань захисту прав інтелектуальної власності у межах

Рамки цифрових компетентностей DigComp 2.1, що включає об'єкти промислової власності та авторське право, а також такі споріднені питання, як способи виявлення правовласників, способи поширення творів, форми захисту програмного забезпечення та питання захисту об'єктів, створених штучним інтелектом, в діючих правових режимах, способи виявлення порушень прав інтелектуальної власності, а також механізми відшкодування збитків за порушення прав інтелектуальної власності, що відповідають рівню розвитку відносин в цифровому просторі

12. Подальшого розвитку набули методологічні засади визначення обсягу авторських прав та правовласників на результати творчої діяльності в галузі цифрової економіки, реалізовані з використанням штучного інтелекту, що полягають у формулюванні вимог з позиції дихотимії функціональності та виразності до хореографічних творів, пантоміми, пародії, а також програмного коду, що забезпечується здійсненням рухів роботом або роботизованою машиною.

14. Розкрито зміст цифрової конкуренції, конкурентні переваги цифрових платформ та наслідки концентрації влади на цифрових ринках. Досліджено сутність управлінських криз та їх вплив на конкурентоспроможність підприємств. Аргументовано сутність концепцій конкурентного управління та конкурентного консалтингу в ХХІ столітті.

15. Встановлено, що соціальний вимір глобалізації досліджується з погляду можливості побудови глобального громадянського суспільства із загальними ціннісними орієнтирами та ідеологічними установками, високим рівнем соціальної мобільності, виникненням глобальної культури та глобалізацією суспільної свідомості. Визначено поняття цифрового суспільства та його принципи, сформульовано, що правова політика є відображенням того, що саме право має виступати способом вибудовування, облаштування сучасного світу. Зроблений висновок, що правова політика, в цілісному напрямку і інструментарії якої неодмінно присутня правова культура суспільства і особистості, є ефективним засобом організації, способом упорядкування правового життя суспільства, і саме держава має взяти на себе ролі лідера й експериментатора, регулятора й захисника та популяризатора цифрових трансформацій в Україні.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Базові аспекти цифровізації та їх правове забезпечення : монографія / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 180 с.

2. Стан та правове регулювання малого та середнього інноваційного підприємництва: регіональний аспект: монографія / [І. В. Борисов, С. Р. Водорезова, С. В. Глібка та ін.] ; за ред. С. В. Глібка. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 206 с.

Збірники матеріалів конференції – 5:

1. Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАП рН України. Вип. 5: Цифрові трансформації України 2021: виклики та реалії : за матеріалами II круглого столу (м. Харків, 20 вересня 2021 року) / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків: НДІ ПЗІР НАП рН України, 2021. 214 с. Електронне наукове видання. – https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_20.09.21/Conf_20.09.21.pdf.

2. Сучасні проблеми права та інноваційної економіки : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 3 за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 26 березня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАП рН України, 2021. 243 с.

3. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: зб. наук. статей за матеріалами Всеукр. наук. практ. конф. (м. Сєвєродонецьк, 08 грудня 2021 р.). Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 195 с.

4. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. статей за матеріалами V Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 12 листоп. 2021 р. / редкол. : Д. В. Л. ученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2021. 280 с.

5. Конституційні засади розвитку інноваційного суспільства : зб. наук. пр. за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 25 червня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 170 с.

Наукові статті – 7:

1. Кохан В.П. Цифрова платформа як інструмент цифрової економіки. Право та інноваційне суспільство. 2021 р. № 1 (33). С.29-34.

2. Павленко Ж. О., Водорезова С. Р. Поняття електронної особи в цифровій реальності. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2021. Т. 3, № 50. С. 59-70.

3. Хаустова М. Г. Правова політика та правова культура: проблема співвідношення в умовах цифровізації. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Khaustova17.pdf>.

4. Хаустова М. Г. Права людини в інформаційному суспільстві в умовах глобалізаційних процесів. Право та інновації. 2021. № 3 (35). С. 74-82.

5. Шматков Д. І. Захист авторських прав на рухи у спорті та робототехніці: нові виклики. Право та інновації. 2021. № 2 (34). С. 23–29. DOI 10.37772/2518-1718-2021-2(34)-3.

6. Шматков Д. І. Правові аспекти змісту цифрової компетентності: Систематичний огляд літератури. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1(16). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Shmatkov16.pdf>. DOI 10.37772/2309-9275-2021-1(16)-23

7. Шматков Д. І., Єфремова К. В. Дослідження трендів аналізу права інтелектуальної власності в контексті підвищення цифрової грамотності громадян. Наукові записки львівського університету бізнесу та права. серія економічна. Серія юридична. 2021. Вип. 29. С. 11–19. <http://doi.org/10.5281/zenodo.5106111>.

Кількість статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science) – 2 шт.:

1. Shmatkov, D., Bielikova, N., Brytan, Y., Sanchez Zafra, M. (2022). El desarrollo de cualidades profesionales importantes como resultado de diversas actividades: Aprendizaje, deporte y mercado laboral. Retos. 43, 17-26. DOI: 10.47197/retos.v43i0.87830. URL: <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/article/view/87830> (Q3)

2. Shmatkov, D., Zagalaz-Sánchez, M. L., & Cachón-Zagalaz, J. (2021). Analysis of Posters for Informing the Population via Social Media during Covid-19: Ukrainian Network. PSYCHOLINGUISTICS, 30(1), 249-273. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2021-30-1-249-273>. (Scopus Q 2)

Розроблений законопроект – 1:

Розроблений проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». Направлено Народному депутату Юлії Гришиній, Народному депутату Павлу Фролову, Народному депутату Марії Мезенцевій, Народному депутату Андрію Одарченку.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 29 тез наукових доповідей.

Тема «Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів», затверджена постановою президії НАПрН України №113/6 від 26 червня 2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U104786. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Глібко С.В.

Мета теми – дослідження комплексу питань та заходів, спрямованих на визначення концептуальних засад правового забезпечення інноваційного процесу.

Наукові результати:

1. Встановлено фактичне застосування подвійних експертних та реєстраційних процедур, що ставить під сумнів відповідність державної інноваційної політики законодавчо задекларованій цілі та принципам. Підсумовано, що така проблемна ситуація дозволяє поставити під сумнів дотримання принципу орієнтації держави на інноваційний шлях розвитку економіки та досягнення головної мети державної інноваційної політики – створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу України. Вважається доцільним розглянути можливість встановлення під час проходження наукової і науково-технічної експертизи об'єктів інтелектуальної власності комплексного розв'язання експертами питань інноваційної перспективи таких об'єктів. Отримані висновки актуалізують системну проблему розмежування компетенції в сфері інноваційної діяльності Міністерства освіти та науки України, а також Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства.

2. В аспекті розвитку стартапів виокремлено наступні стадії інноваційного процесу: 1. Pre-seed стадія (стадія формування ідеї майбутнього стартап-проекту та її удосконалення); 2. Seed-стадія включає в себе остаточне формування стартап-ідеї, доопрацювання проекту та початок його тестування; 3. Startup-стадія характеризується початком реалізації проекту, процесом виходу стартапу як суб'єкта підприємницької діяльності на ринок; 4. Early Growth стадія (початковий етап діяльності стартап-компанії на ринку); 5. Expansion стадія (етап активного та ефективного розвитку діяльності стартап-компанії на ринку товарів та послуг); 6. Exit стадія (кінцевий етап існування стартапу як новоствореного суб'єкта підприємницької діяльності, перетворення стартапу на розвинутого суб'єкта господарювання, що здійснює свою діяльність у сфері інновацій та розширює (масштабує) виробництво та реалізацію своєї продукції (надання послуг). На кожній з вищезазначених стадій інноваційного процесу стартап стикається з низкою ризиків, значну частину яких можливо завчасно передбачити, мінімізувати або усунути за допомогою правових засобів (обрання належної організаційно-правової форми діяльності, договірне врегулювання тощо). Наукові дослідження присвячені детальному аналізу ефективного застосування засобів правового регулювання на кожній із зазначених стадій розвитку стартапів.

3. Розкривається зміст основних теоретико-методологічних підходів до аналізу сутності інновації. Виявляються відмінності в розумінні інновацій в контексті різних сфер життєдіяльності суспільства. Розглядається історія розвитку теорії інновацій. Аналізується сутність інноваційного суспільства і умови його становлення. Розглядаються особливості інноваційного типу соціального розвитку в умовах глобальних викликів.

4. Визначено, що державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови: підтримка надається суб'єкту господарювання; фінансування

державної підтримки здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів; підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності; підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

5. Встановлено, що сучасні тенденції розвитку інноваційної діяльності потребують розгляду нових аспектів оцінки стану інноваційної діяльності відповідно до системи критеріїв ефективності. Саме зазначені тенденції зумовлюють нову диспозицію господарюючих суб'єктів, змушуючи їх ефективно адаптувати свою інноваційну діяльність до відповідних показників (критеріїв) оцінювання. У сучасних умовах інноваційного розвитку економіки успішне функціонування суб'єктів інноваційної діяльності безпосередньо залежить від рівня їх інноваційної активності. Правове забезпечення інноваційної діяльності повинно бути спрямоване на створення дієвої нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання державою інноваційних процесів. Стимулювання інноваційної діяльності обумовлює рівень її ефективності та результативності. З огляду на викладене вище, уявляється доцільним нормативна регламентація загальних показників (критеріїв) та створення науково-обґрунтованої системи визначення ефективності інноваційної діяльності при аспектно-орієнтованому напрямі стосовно порядку визначення ефективності діяльності наукових установ.

6. Виявлено проблеми ототожнення форм у порівнянні з видами трансферу технологій. Рекомендовано поділяти на наступні види трансферу технологій: залежно від типу передачі технології розрізняють вертикальний і горизонтальний трансфер технологій; залежно від видів інноваційної політики виділяють корпоративний, регіональний, національний і транснаціональний (міжнародний) трансфер технологій; за засобами передача технологій або за комерційною природою чи економічним змістом трансфер технологій поділяють на комерційний і некомерційний. Систематизовано організаційні форми трансферу технологій за групами, до першої групи форм слід відносити ті, основою яких є договори, пов'язані з процесом трансферу технологій, тобто з реалізацією майнових прав на технологію: купівля і продаж ліцензій, що знаходяться в обігу на ринку технологій (ліцензійний договір (або ліцензія)); передача наукових розробок на основі франчайзингу (договір франчайзингу); передача наукових розробок на основі договору ноу-хау (договір ноу-хау). До другої групи слід віднести ті форми, основою яких є договори, основна мета яких не пов'язана з реалізацією майнових прав на технології, а саме: передача наукових розробок на основі лізингу (договір лізингу); передача наукових розробок на основі інжинірингу (договір інжинірингу); передача майнових прав на технології та їх складові при обміні науково-технічними результатами на базі діяльності спільних підприємств (договір про спільну діяльність (договір простого товариства)).

7. Надані пропозиції щодо внесення змін до законодавчих і підзаконних актів, які регулюють інноваційну діяльність у сфері створення лікарських засобів, а саме: 1. Розробки і затвердження окремої державної цільової програми підтримки створення інноваційних лікарських засобів. 2. Закріплення терміну «Інноваційний (оригінальний або референтний) лікарський засіб» з урахуванням європейського законодавства. 3. Встановлення визначення та умов «договору про проведення клінічних випробувань лікарського засобу» або затвердження окремого Закону України «Про організаційно-правові засади проведення клінічних досліджень лікарських засобів в Україні». 4. Закріплення у Законі України «Про лікарські засоби» визначень «інноваційна фармацевтична організація» та «розробник лікарських засобів». 5. Вдосконалення правового регулювання діяльності державних фондів з підтримки інновацій з метою

надання підтримки розробникам лікарських засобів. 6. Визначення функцій з видачі торговельної ліцензії для розміщення лікарських засобів на ринку у відповідності до норм європейського законодавства – за Державною службою з лікарських засобів та контролю за наркотиками. 7. Порядок та умови отримання торгової ліцензії для розміщення лікарського засобу на ринку відповідно до вимог Європейського Союзу замість існуючого інституту реєстрації лікарських засобів. 8. Вимоги до реєстраційного досьє на лікарський засіб, який представлений для отримання ліцензії, відповідно до норм європейського законодавства.

8. Досліджені процеси уніфікації інноваційного законодавства України у теоретичній площині, а саме: пошук форм уніфікації законодавства та визначення структури інноваційного законодавства як засадничих властивостей законодавства. Сформовані науково-практичні рекомендації щодо удосконалення правового регулювання інноваційних відносин. Визначені завдання уніфікації інноваційного законодавства України на основі аналізу сучасного стану нормативно-правової бази інноваційної сфери, а також запропонування шляхів вдосконалення законодавства. Обґрунтовано доцільність закріплення на законодавчому рівні такої інституції як інноваційні парки та відповідно їй прийняття Закону України «Про інноваційні парки», що обумовлено соціальною затребуваністю необхідності визначення правових засад створення та функціонування цих парків. На основі аналізу законопроектів щодо інноваційного розвитку, які були розроблені на виконання Планів законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020, 2021 роки, запропоновані практичні рекомендації щодо уніфікації законодавства, яке забезпечує правове регулювання інноваційних відносин. Вперше були визначені напрями уніфікації понятійно-термінологічного апарату інноваційного законодавства України як одного з першочергових завдань уніфікації законодавчої бази.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні: монографія / [С. В. Глібка, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 365 с.

2. Стан та правове регулювання малого та середнього інноваційного підприємництва: регіональний аспект: монографія / [І. В. Борисов, С. Р. Водорезова, С. В. Глібка та ін.] ; за ред. С. В. Глібка. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 206 с.

Збірники конференцій – 5:

1. Інноваційний процес в умовах глобальних викликів: зб. наук. пр. за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 05 жовтня 2021 року) / за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 190 с.

2. Сучасні проблеми права та інноваційної економіки : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 3 за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 26 березня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 243 с.

3. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. статей за матеріалами V Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 12 листоп. 2021 р. / редкол. : Д. В. Л. ученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2021. 280 с.

4. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: зб. наук. статей за матеріалами Всеукр. наук. практ. конф. (м. Северодонецьк, 08 грудня 2021 р.). Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 195 с.

5. Конституційні засади розвитку інноваційного суспільства : зб. наук. пр. за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 25 червня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 170 с.

Наукові статті – 14:

1. Бринцев В. Д. Принцип свободи ведення бізнесу (підприємництва) і його імплементація у систему інноваційного права України. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1 (16). С. 7–17

2. Васильєв С. В. Правовий статус учасників національної інноваційної системи, які створюють лікарські засоби. Право та інновації. 2021. № 1. С. 22 – 29

3. Васильєв С. В. Правові засади державного управління створенням інноваційних лікарських засобів: європейський досвід. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1. С. 47 – 54

4. Георгієвський Ю. В. Законодавче регулювання пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні. Підприємництво, господарство і право. №2. 2021. С. 42–48. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/9.pdf>.

5. Георгієвський Ю. В. Недоліки правового регулювання інноваційних проєктів в Україні. Правова позиція. 2021. № 1 (30). С. 22 – 27

6. Гречко О. О. Уніфікація інноваційного законодавства України: проблеми теорії і практики. Право та інновації. 2021. № 3 (35). С. 119–125.

7. Давидюк О.М. Проблеми ідентифікації поняття трансферу технологій: господарсько-правовий аспект. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1 (16). С. 31–37.

8. Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання визначення суб'єктного складу відносин венчурного інвестування інноваційної діяльності. Право та інновації. 2021. № 3. С. 104–111

9. Завадська А. Т. Правові тенденції регулювання стартапів у ЄС. Право та інновації. 2021. № 3. С. 112–118.

10. Любчич А. М., Врублевська-Місюна К. М. Деякі аспекти становлення та розвитку соціального підприємництва. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1 (16). С. 24–30

11. Подрез-Ряполова І. В. Особливості визначення ефективності інноваційної діяльності. Право і інновації. 2021. №2(34). С. 18–23

12. Подрез-Ряполова І. В. Правові засади формування та розвитку інноваційного потенціалу. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1(16). С. 37–40

13. Розгон О. В. Організаційні форми трансферу технологій в інноваційному процесі. Право та інновації. 2021. № 1(33). С. 14–21.

14. Розгон О., Байдельдинова М. Порівняльний аналіз механізму підтримки розвитку стартапів бізнес-інкубаторами за законодавством Казахстану та України. Економіка та право. 2021. № 2 (61). С. 53–65. URL: <http://economiclaw.kiev.ua/index.php/economiclaw/article/view/1035.1>

Розділи монографій – 2:

1. Розгон О. В. Інвестиційний проєкт зі значними інвестиціями у сфері наукової та науково-технічної діяльності: Hermeneutic of law and philosophy of jurisprudence: collective monograph /Belkin L., Iurynets J., Sopilko I., etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2021. 243 p. P. 43–51;

2. Матюшенко І., Родченко В., Позднякова А. Реалізація концепції «розумного» сталого міста у країнах ЄС та Україні (приклад Харкова) // Smart-інфраструктура у сталому розвитку міст: світовий досвід та перспективи України: аналіт. доповідь. Центр Разумкова, 2021. С.379–405.

Кількість статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science), всього – 3:

1. Gramatiuk, S.M., Bagmut, I.Y., Sheremet, M.I., Sargsyan, K., Yushko, A.M., Filipchenko, S.M., Maksymyuk, V.V., Tarabanchuk, V.V., Moroz, P.V., Popovich, A.I. Pediatric biobanks and parents of disabled children associations opinions on establishing children repositories in developing countries (2021) *Journal of medicine and life*, 14 (1), pp. 50–55. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7982269/?report=classic>.

2. Matyushenko I., Reznikov V., Tofaniuk O., Gavrilova A. Economic security of the EU and Ukraine in terms of their association // *Proceedings of 37th IBIMA Conference “Innovation Management and information Technology impact on Global Economy in the Era of Pandemic”* / Ed. Kh.S. Soliman (30-31 May 2021 Cordoba, Spain). P. 5346–5357. (ISBN: 978-0-9998551-6-4, Published in the USA)

3. Matyushenko, I., Hlibko, S., Prokopenko, O., Ryznikov, V. & Khanova, O. (2021). Assessment of Innovation Cooperation of Ukraine and Scandinavian Countries in Terms of the New Industrial Revolution. *Estudios de Economía Aplicada*, Vol. 39, No. 6. <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85111059793&partnerID=MN8TOARS>.

Розроблений законопроект – 2:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки та розвитку інноваційної діяльності». Направлено народному депутату України Олександру Лукашову.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо активізації діяльності наукових парків».

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 79 тез наукових доповідей.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака

Тема: «Здійснення і захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу», затверджена постановою президії НАПрН № 109/7 від 20 червня 2019 р. Номер державної реєстрації: 0120U100406. Термін виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Васильєва В. А.

Мета дослідження: науково-правовий аналіз корпоративного законодавства європейських країн та розробка на цій підставі науково-обґрунтованих підходів щодо здійснення та захисту корпоративних прав учасників корпоративних відносин і удосконалення правового механізму здійснення та захисту корпоративних прав суб'єктів підприємництва в умовах реформування корпоративного законодавства на шляху євроінтеграційних процесів, що відбуваються в Україні.

Наукові результати:

Уперше:

– зауважено, що згідно ст. 65 СК України та судової позиції право на компенсацію в іншого з подружжя буде виникати лише у тому випадку, якщо буде доведено, що: 1) майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності, було передане як вклад до статутного капіталу юридичної особи корпоративного типу без згоди іншого з подружжя; 2) майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності, було передане як вклад до статутного капіталу юридичної особи корпоративного типу всупереч інтересам сім'ї;

– зроблено висновок, що з аналізу судової практики випливає, що той з подружжя, який не є учасником юридичної особи корпоративного типу може вимагати виплати компенсації частини майна, яке належало подружжю на праві спільної сумісної власності та було передане до статутного капіталу юридичної особи корпоративного типу або ж компенсації частини вартості частки у статутному капіталі того з подружжя, який є учасником юридичної особи корпоративного типу;

– обґрунтовано необхідність на законодавчому рівні передбачити норму, згідно якої відомості про особу, яка є управителем корпоративних прав, варто вносити до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та чітко визначити права управителя корпоративними правами до прийняття спадщини. Такі дії повинні бути здійсненні з боку законодавця як з метою захисту прав та інтересів спадкоємців, так і юридичної особи корпоративного типу, в тому числі ТОВ;

– визначено, що розірвання договору банківського вкладу має наслідком припинення на майбутнє зобов'язань між сторонами, але не впливає на факт невиконання зобов'язання до набрання рішенням суду про розірвання договорів законної сили. З моменту набрання рішенням суду про розірвання договору законної сили зобов'язання сторін за договором банківського вкладу припиняються, але у банку й надалі залишається обов'язок повернути вклад та нараховані проценти, тобто виконати зобов'язання, що виникли до набрання рішенням суду про розірвання договорів законної сили;

– встановлено, що залежно від характеру порушеного, невизнаного чи оспорюваного корпоративного права та інтересу учасника ТОВ належними та ефективними способами захисту корпоративних прав при припиненні участі у товаристві є витребування із незаконного володіння частки у статутному капіталі; визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток учасників товариства; переведення прав і обов'язків покупця частки; розірвання договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства; виключення учасника з товариства;

– встановлено, що у Законі України «Про кооперацію» визначено такі типи кооперативів: виробничі, обслуговуючі та споживчі, які за напрямками діяльності можуть бути сільськогосподарськими, житлово-будівельними, гаражними, торговельно-закупівельними, транспортними, освітніми тощо. Втім з урахуванням змін у ЦК України про організаційно-правові форми підприємницьких товариств, варто змінити й підходи до формування типів кооперативів та критеріїв їх поділу, а саме визначити можливість створення виробничих, сільськогосподарських та споживчих кооперативів, причому на рівні спеціальних законів передбачити, що не тільки сільськогосподарські кооперативи, а й споживчі кооперативи можуть створюватися з метою отримання прибутку та без мети отримання прибутку;

– доведено доцільність окреслити подальшу долю обслуговуючих кооперативів з урахуванням можливості їх створення за відповідними напрямками діяльності або ж передати їх функції споживчим товариствам, що створюються без мети отримання прибутку;

– доведено, що запропонований у Концепції оновлення Цивільного кодексу України підхід про закритий перелік організаційно-правових форм юридичних осіб приватного права відповідає сучасним викликам розвитку ринкового середовища на вітчизняному та міжнародному рівнях та приведення у відповідність до права ЄС. Критерій права участі є тим кваліфікуючим критерієм, що розмежовує юридичні особи приватного права на товариства й установи. Разом із тим, на відміну від

установ, на рівні ЦК України товариства отримали подальший поділ на підприємницькі та непідприємницькі товариства, у зв'язку з чим кваліфікуючими критеріями відмежування підприємницьких товариств від інших юридичних осіб приватного права (непідприємницьких товариств та установ) мають бути мета створення і діяльності товариства – отримання прибутку та право на розподіл прибутків між учасниками товариства, наявність у засновника товариства інтересу бути його учасником та набуття ним корпоративних прав, визначених законодавством та установчими документами товариства;

– доведено, що обмеження обігу цінних паперів, що фіксуються у депозитарному обліку цінних паперів, не зумовлює одночасного обмеження реалізації прав за цінними паперами, щодо яких мають бути визначені окремі випадки таких обмежень.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 1:

Вінтоняк Н. Д. Правовий режим корпоративних прав подружжя: монографія. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 187 с.

Збірники наукових праць – 1:

Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин [текст]: Збірник наукових праць за матеріалами XIX Міжнародної науково-практичної конференції (24 вересня 2021 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2021. 171 с.

Наукові заходи – 1:

XIX Міжнародна науково-практична конференція, організована Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, проведена 24 вересня 2021 року на базі навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (м. Івано-Франківськ) та на дистанційній платформі Cisco Webex Meetings. Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ.

Розроблений законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення порядку здійснення корпоративних прав».

Публікації у наукових виданнях – 10:

1. Вінтоняк Н. Д. Окремі питання корпоративних прав подружжя. Університетські наукові записки. 2020. № 5 (77). С. 31–37.

2. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA International regulation of termination of rights in the field of civil and intersubjective state relations. *Astra Slavensis. Supplement no. 1*, 2020. Scopus.

3. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA Termination of right in the mechanism of civil legal relations. *Rivista di studi sulla sostenibilita*. 2020. 1. Scopus.

4. Вінтоняк Н. Д. Практичні аспекти управління корпоративними правами до прийняття спадщини у ТОВ з одним учасником». Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. Випуск 56. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 58 – 67.

5. Сіщук Л. В. Належні способи захисту корпоративних прав учасника ТОВ при відчуженні. «Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття,

передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав»: збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора Азімова Чингізхана Нуфатовича (м. Харків, 15 грудня 2021 р.). Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого. 2021. (0, 2 друк. арк.)

6. Сіщук Л. В. Науково-практична конференції «Траст і трастоподібні конструкції: глобалізація та перспективи» (Матвеевські цивілістичні читання), проведена в інституті права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (онлайн-захід), м. Київ, 06 листопада 2020 р.

7. Васильєва В. А. Рекодифікація договірних зобов'язань: суб'єктивний погляд: «Договір як універсальна форма правового регулювання»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Івано-Франківськ, 26 березня 2021р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 4 – 6.

8. Вінтоняк Н. Д. Щодо згоди одного з подружжя на відчуження корпоративних прав: аналіз постанови Великої Палати Верховного Суду від 29 червня 2021 року. «Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин»: збірник наукових праць за матеріалами ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції (24 вересня 2021 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2021. С. 16 – 19.

9. Васильєва В. В. Дистанційне проведення загальних зборів акціонерів: сучасний стан та перспективи. «Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин»: збірник наукових праць за матеріалами ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції (24 вересня 2021 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2021. С. 4 – 7.

10. Valentyna A. Vasilyeva, Viktoriia O. Khomenko, Leonid V. Efimenko. The Legal Status of a Company after Decision on Its Liquidation. *Global Journal of Comparative Law*. № 10 (2021). pp. 138 – 152. doi:10.1163/2211906X-10010011. Scopus.

Розділи монографій, що видані: в Україні / за кордоном – 1

Сіщук Л. В. Корпоративний договір у структурі механізму правового регулювання корпоративних відносин. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 512 с. (параграф 4 глави 3).

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 9 тез наукових доповідей.

Тема: «Цивільно-правовий механізм регулювання майнових та особистих немайнових відносин», затверджена постановою президії НАПрН № 103/4 від 3 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: 0118U003067. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Заїка Ю. О.

Мета дослідження: розробка теоретичної моделі механізму регулювання майнових та особистих немайнових відносин та їх подальше практичне впровадження шляхом поширення наукових ідей, які були запроваджені, серед науковців, юристів практиків тощо, а також створення необхідних законопроектів за тематикою дослідження.

Наукові результати

Вперше:

– запропоновано збалансувати повноваження координаційної ради з питань громадського здоров'я, які враховуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, при формуванні бюджетного запиту;

– сформульовано висновок про неможливість ототожнення понять «робот» і «штучний інтелект», які співвідносяться між собою як форма та зміст. Штучний інтелект можна розглядати як моделювання здатності до абстрактної, творчої думки – і особливо здатності до навчання – за допомогою цифрової комп'ютерної логіки. Натомість робот є пристроєм, машиною, основною здатністю якої є автоматизоване виконання однієї чи декількох завдань за зразком дій людини, якій властиві ознаки рухливості, сенситивності, аналітичності тощо. Доведено, що саме штучний інтелект надає роботу тих властивостей, якими прийнято його характеризувати, а саме розумність, здатність до аналізу та обробки інформації, а також до виконання завдань, на які він запрограмований;

– встановлено, що поняття «електронна особа» може бути застосоване винятково до роботів із певними характеристиками, зумовленими наділенням їх штучним суперінтелектом, які свідчитимуть про їхню здатність самостійно діяти в рамках суспільних правовідносин, а отже, бути носіями специфічних прав і обов'язків. У цьому проявляється першочергова важливість диференційованого підходу до визначення питання про те: а) чи може той чи інший робот бути суб'єктом правовідносин; б) чи за своїми характеристиками він охоплюється поняттям «об'єкт цивільних правовідносин»;

– обґрунтовано, що вироблення і закріплення уніфікованого підходу до правового регулювання відносин у сфері експлуатації роботів та штучного інтелекту не є доцільним з огляду на складність вироблення універсальних визначень понять «штучний інтелект» та «робот», а також на невідомий розвиток інноваційних технологій, а також – неможливість прогнозування подальших векторів руху у сфері робототехніки та досягнення усіх можливостей її майбутніх результатів, що може поставити під загрозу ефективність усього нормативно-правового регулювання. Доведено раціональність диференційованого підходу до правової регламентації правовідносин у сфері використання конкретних систем штучного інтелекту.

– встановлено, що державне регулювання життєвого циклу проблемних активів продемонструвало свою ефективність, а отже підтвердило необхідність регуляторного впливу на процеси мінімізації проблемних кредитів в українських банках. Управління проблемними кредитами безпосередньо залежить від існуючих у державі правових моделей вирішення цієї проблеми

– класифіковано інформацію за характером обмежень (здійснення) конституційних прав і свобод в інформаційній сфері.

– встановлено, що договір про надання житлово-комунальних послуг не знайшов належного відображення у цивільному законодавстві України, в якому, хоч і закріплено положення про те, що житлово- комунальні послуги повинні надаватися виключно на підставі договору, однак не визначено тип, вид такого договору. Також, для різних моделей організації договірних відносин в чинному законодавстві встановлено: індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньо будинкових систем, колективний договір. Житлово-комунальні послуги здійснюються на підставі цивільно-правових договорів, за яким одна сторона - виконавець (виробник) зобов'язується надати житлово-комунальні послуги, а споживач зобов'язується оплатити надані послуги.

– констатовано, що потребують докорінної зміни чинні законодавчі та інші нормативні акти, що передбачають надання житлово-комунальних послуг, у відповідності до цивільно-правових засад визначених ЦК України з метою їх приведення до одного знаменника. Неузгодженості між нормами цивільного, житлового законодавства в частині надання житлово-комунальних послуг можуть бути усунені шляхом уніфікації, систематизації нормативних актів, шляхом побудови єдиної системи, що встановлена Законом України «Про житлово-комунальні послуги»;

– доведено, що право на житло можна сформулювати як особисте немайнове право на задоволення життєво необхідних потреб, що знаходять свій прояв у постійному (тривалому) задоволенні останніх за допомогою житла. Державна житлова політика має орієнтуватися на створення умов для самостійної реалізації особами свого права на житло, і тільки в тому разі, коли певні категорії осіб у силу соціально значимих поважних чи незалежних від них обставин не здатні самостійно реалізувати це право, держава має вжити заходів для його забезпечення. Специфіка реалізації житлових прав полягає в тому, що вони здебільшого носять нематеріальний характер, їх цінність не очевидна, метою реалізації цих прав є задоволення потреби людини в проживанні, а не отримання прибутку. Чинні норми житлового законодавства передбачають реалізацію права на житло за наявності закріплених житлових прав. Пропонується складовими елементами права на житло визначити: право на набуття у власність житла на договірних засадах; право на одержання у користування житла на договірних засадах; право на державне забезпечення житлом для тимчасового проживання; право на державне забезпечення житлом для постійного проживання.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Цивільно-правовий механізм регулювання відносин із надання послуг в Україні: Монографія / Крупчан О. Д., Галянтич М. К., Заїка Ю. О., Давидова Н. О., Федорченко Н. В., Миронова Г. А., Кочин В. В., Нагнибіда В. І., Скрипник В. Л., Попович Т. Г., Бернацький М. В., Менделя О. О., Пижова О. В. За ред. О. Д. Крупчана, Ю. О. Заїки. К., 2021. 293 с.

2. Makhinchuk Vitaly. Penetrating Liability Of Related Persons Of Insolvent Companies. LAP LAMBERT Academic Publishing., 2021. 448 p.

Наукові заходи – 2:

1. Круглий стіл «Методологічні підходи до рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства (предмет, суб'єктний склад, структура)» (серія «Круглих столів» «Обговорення Концепції оновлення Цивільного кодексу України»). 4 березня 2021 року м. Київ.

2. Науково-практична конференція «Академічний дискурс методології приватного права: до 25-річчя НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака», 3 грудня 2021 р., м. Київ, м. Хмельницький, м. Івано-Франківськ.

Розроблений законопроект – 3:

1. Проект Закону про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо гарантій адвокатської діяльності.

2. Проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямованих на розширення кола об'єктів цивільних прав.

3. Проект Закону про внесення зміни до статті 125 Житлового кодексу Української РСР щодо захисту житлових прав дітей.

Публікації у наукових виданнях – 29:

1. Davydova, N. O., Shatilo, V. A., Babiuk, A. M., & Levchuk, M. V. (2021). History of legal regulation of relations in the field of education in Ukraine. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 328-341. Scopus
2. Kostyuchenko O., Stefanchuk M., Korobtsova D., Soniuk O. (2021). Minimization of Problem Loans in Banks: Economic and Legal Aspect of State Regulation. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*, №2 (37), 47-54. Web of Science
3. Mykola K. Haliantych, Anatoliy V. Kostruba and Nataliia I. Maydanyk. Legal Aspects of the Implementation of a Pledge of a Bill of Lading as a Security: National Legal Realities. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 363-367 Scopus.
4. Nataliya O. Davydova, Iuliia Baieva, Svitlana Miserzhy, Yevgen Pereguda, Valentina L. Zgurska. Trends in the development of civil policy in Ukraine in the context of European integration: comparative legal aspect. *Laplace em Revista (International)*, vol.7, n. 3C, Sept. -Dec. 2021, p.381-393 Web of Science
5. Omelchuk, O.M., Muzyka, M.P., Stefanchuk, M.O., Storozhuk, I.P., & Valevska, I.A. (2021). Legal grounds for restricting access to information: A philosophical aspect. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(3), 64-73. Scopus.
6. Stefanchuk M., Muzyka A., Stefanchuk M., Cherniak O., Rudyi N., Meshchan I. (2021). Formation of requirements for housing in Ukraine: historical and legal research. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory, Special Issue 1, 2021, Business Ethics and Regulatory Compliance*, 1-9. Scopus.
7. Stefanchuk M., Polyvoda V., Kikalishvili M., Bodunova O., Yermolenko-Kniazieva L. (2021). Digitalization of Public Services in Countering Criminal Corruption Offenses. *Studies of Applied Economics*, 39-7, 1-17. Scopus
8. Stefanchuk M., Teremetskyi V., Muzyka A., Cherniak O., Sloma V., Moskaliuk N., Zaverukha O. (2021). Bringing a state to civil liability within legal relations of property restitution. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory, Special Issue 1, 2021, Business Ethics and Regulatory Compliance*. Scopus.
9. Stefanchuk, M.O., Muzyka-Stefanchuk, O.A., & Stefanchuk, M.M. (2021). Prospects of legal regulation of relations in the field of artificial intelligence use. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(1), 157-168. Scopus.
10. Stefanchuk, R.O., & Stefanchuk, M.O. (2021). Features of legal regulation of the legal capacity of minors and problems of their emancipation. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 160-170. Scopus
11. Yuri O. Zaika The Right to Dispose of the Property in the Human Rights System// Current challenges of human rights, rule of law and democracy. Edited by Robert Tabaszewski, Ena Kazić-Çakar? Nadiia Shulzhenko and Mateusz Hypiak. The John Paul II catholic university of Lublin. Faculty of Law, Canon Law and Administration. Wydawnictwo KUL. Lublin. 2021. P.213-232
12. Zaika Y. O., Kukhariev O. Y., Skrypnyk V.L. and Mytnyk A. A. Peculiarities of Protection of Rights and Interests of Heirs: Theoretical Aspects. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 355-362. Scopus.
13. Галянтич М. К. Термін «договір подружжя про надання утримання» / Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т.12: Сімейне право, редкол.:В.І.Борисова (голова) та ін.-2021. - С.103-104.
14. Галянтич М. К. Термін «договір про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя» / Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т.12: Сімейне право, редкол.:В.І.Борисова (голова) та ін.-2021. - С.104-106.

15. Галянтич М. К. Термін «договір про припинення права на утримання одного з подружжя взамін набуття права власності на житловий будинок, квартиру чи інше нерухоме майно або одержання одноразової грошової виплати» / Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т.12: Сімейне право, редкол.:В.І.Борисова (голова) та ін.-2021. - С.116-118.

16. Галянтич М. К. Термін «право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі» / Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т.12: Сімейне право, редкол.:В.І.Борисова (голова) та ін.-2021. - С.297-299.

17. Давидова Н.О. Менджул М.В., Механізм цивільно-правового регулювання майнових відносин партнерів у фактичних союзах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право. Випуск 65. 2021. С. 124-127.

18. Давидова Н.О. Цивільно-правове регулювання інформаційних відносин SaaS (Software as a Service). Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С. 16-22.

19. Давидова Н.О., Менджул М.В. Правове регулювання цифровізації як вектору розвитку приватного права та прикладі освітніх відносин. Університетські наукові записки, 2021, № 1(79), С. 43-54 https://unz.univer.km.ua/article/view/79_43-54/pdf.

20. Заїка Ю. О. Механізм правового регулювання майнових відносин, що виникають після відкриття спадщини // Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С. 23-28.

21. Заїка Ю.О. Юридичні факти у спадковому праві. Мала енциклопедія нотаріуса. 2021. № 2. С.84-96.

22. Заїка Ю.О., Менделя О.О. Страховий випадок як елемент механізму цивільно-правового регулювання страхових відносин. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 4. С. 22-28.

23. Микола Стефанчук Проблеми правового регулювання права на звернення громадян фізичними особами з дефектом дієздатності. Art and science. 2020. №3. С. 5–15.

24. Музика-Стефанчук О., Стефанчук М. Аналіз проекту закону України «Про систему громадського здоров'я». Art and science. 2021. №1. С. 5–15.

25. Простибоженко О.С. Аліментний виконавчий напис нотаріуса: ідеї щодо удосконалення національного законодавства. Часопис цивілістики. 2020. Вип.37.С.42-47.

26. Стефанчук М. О. Поняття добросовісності як загального принципу здійснення суб'єктивних цивільних прав. Добросовісність: доктрина & судова практика: зб. ст. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021 С. 240-257.

27. Стефанчук М. О. Поняття, ознаки та форми зловживання суб'єктивним цивільним правом. Зловживання правом: зб. ст. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 182-206.

28. Федорченко Н. Договір про надання туристських послуг. Мала енциклопедія нотаріуса: науково-практичний журнал. 2021. №2 (116) квітень. С. 19-31.

29. Федорченко Н., П'ятницька Г., П'ятницька Н., Григоренко О. Державне регулювання організації харчування в закладах загальної середньої освіти. Підприємництво, господарство і право. 2021. №3 С. 115-125.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 27 тез наукових доповідей.

Тема: «Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 3 липня

2017 р. Номер державної реєстрації: № 0118U003068. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Бакалінська О.О.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичної моделі правового забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства на основі врахування всіх системно-структурних зв'язків між його інститутами, одним з яких є соціальна правова держава, та її подальше практичне впровадження шляхом розробки необхідних законопроектів, поширення напрацьованих наукових ідей серед науковців, суддівського корпусу, юристів-практиків тощо.

Наукові результати:

Вперше:

– запропоновано внесення змін до Господарського кодексу України в аспекті визначення належної ролі та місця альтернативних методів врегулювання комерційних спорів, зокрема слід закріпити положення щодо діяльності бізнес-омбудсмена в Україні: правового статусу, кола діяльності, структури тощо;

– запропоновано внесення змін до Закону України «Про підприємництво», Господарського кодексу України щодо обмежень у здійсненні підприємницької діяльності, а саме :

«1. Статтю 4 Закону України «Про підприємництво» від 07.02.1991 № 698-ХІІ (Відомості Верховної Ради УРСР від 02.04.1991, 1991 р., № 14, ст. 168) визнати такою, що втратила чинність.

2.Доповнити Господарський кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144) статтею 431 такого змісту:

«Стаття 431.Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності»

1. Діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, здійснюється відповідно до

Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори».

2. Діяльність, пов'язана з охороною окремих особливо важливих об'єктів права державної власності, перелік яких визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку, а також діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних, судово-психіатричних експертиз, може здійснюватися тільки державними підприємствами та організаціями, а проведення ломбардних операцій - також і повними товариствами.

3. Діяльність, пов'язана з виробництвом бензинів моторних сумішевих або з додаванням (змішуванням) біоетанолу та/або біокомпонентів на його основі до вуглеводневої основи (бензинів, фракцій, компонентів тощо), здійснюється підприємствами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики в паливно-енергетичному комплексі.

4. Діяльність, пов'язана з виробництвом біоетанолу, здійснюється суб'єктами господарювання за наявності відповідної ліцензії.»

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Безух О. В. Особливості правового регулювання приватних економічних відносин. Монографія. 2021.

2. Ковалишин О.Р. Корпоративне право Німеччини : Монографія, Івано-Франківськ, 2021, 200 с.

Збірники наукових праць – 1:

Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства / Збірник наукових праць. Випуск 4. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2021. 190 с.

Наукові заходи – 2:

1. Круглий стіл «Оновлений ЦК України як інструмент подолання «системних вад» ГК України і забезпечення «економічного розвитку України та її реформування відповідно до положень Угоди про асоціацію»: чи здійсненна місія?» (серія «круглих столів» «Обговорення Концепції оновлення Цивільного кодексу України») / 4 березня 2021 року м. Київ.

2. Круглий стіл «Модернізація господарського (економічного) законодавства України», 17 травня 2021 року м. Київ.

Розроблений законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про підприємництво», Господарського кодексу України щодо обмежень у здійсненні підприємницької діяльності».

Публікації у наукових виданнях – 13:

1. Kovalyshyn Oleksandr Some problems of commercial law in Ukraine / *Societas et Iurisprudentia* (Slovakia). 2021. №2. С. 7-12.

2. Kovalyshyn Oleksandr, From harmonization to mutual recognition: legal aspects. *Recht der Osteuropäischen Staaten (Deutschland)*, 3/2021, p. 25-31.

3. Olga O. Bakalinska, Valeriy I. Polyukhovych, Volodymyr I. Korol, Oksana V. Kiriak Some Aspects of Harmonisation of Ukraine's Competition Legislation to EU Standards. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 450-464. Scopus.

4. Tetiana G. Popovych, Oleksandr V. Bezukh, Hryhoriy I. Trofanchuk, Tetiana B. Pozhodzhuk Economic Law and Standardization: A Basis for Avoiding Risks in Business. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 440-449. Scopus.

5. Vasylieva Valentyna, Kovalyshyn Oleksandr, Basic principles of EU commercial law. *Visegrad Journal on Human Rights (Slovakia)*, №2, 2021, p. 39-46.

6. Бакалінська О.О. Тенденції розвитку конкурентної політики та конкурентного права України. *Право України*. 2021. № 11. С. 13-26.

7. Гончаренко О.М. Роль адвокатування конкуренції в економічній політиці держави. *Право України*. 2021. № 11. С. 80-92.

8. Гончаренко О.М., Черненко О.А., Ковалишин О.Р. Правова природа трьохрічного строку передбаченого статтею 42 Кодексу України з процедур банкрутства. *Підприємництво, господарство і право*, №6, 2021.

9. Кочин В. В. Конституціоналізм як боротьба за право // *Вісник Конституційного Суду України*. № 5. 2021. С. 67–73.

10. Полюхович В.І. Нові законодавчі ініціативи по вдосконаленню законодавства про захист економічної конкуренції. *Підприємництво, господарство і право*, № 5, 2021, С. 34-39.

11. Полюхович В.І. Огляд останніх законодавчих ініціатив в сфері захисту економічної конкуренції. *Право України*. 2021. № 11. С. 52-67.

12. Черненко О.А. Питання прибутковості монополій. *Право України*. 2021. № 11. С. 93-102.

13. Derevyanko, B.V., Rozhenko, O.V., Khailova, T.V., Hrudnytskyi, V.M., Podskrebko, O.S. Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2021, (1), стр. 171–176 Scopus.

Розділи/підрозділи у науково-практичних коментарях до законодавства – 4:

1. Кочин В. В. Стаття 288. Право на свободу // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 663–667.

2. Кочин В. В. Стаття 289. Право на особисту недоторканість // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 667–669.

3. Кочин В. В. Стаття 314. Право на свободу об'єднання // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 774–778.

4. Кочин В. В. Право на мирні збори // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 778–781.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 16 тез наукових доповідей.

Тема: «Теоретичні та практичні проблеми реалізації завдань цивільного та господарського судочинства в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100029. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024. Науковий керівник: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Бобрик В. І.

Мета дослідження: напрацювання єдиного науково обґрунтованого підходу до завдання цивільного та господарського судочинства та формування розуміння інститутів відповідних галузей процесуального права як спрямованих на виконання цього завдання. Розкриття взаємозв'язку між інститутами процесуального права та законодавства через розуміння завдання судочинства створить теоретичне підґрунтя для подальшого вдосконалення процесуального законодавства.

Наукові результати:

Вперше:

– обґрунтовано зв'язок між визначенням предмета цивільного процесуального права та закріпленою в законодавстві юрисдикцією суду. Доводиться, що тенденція звуження предмету цивільного процесуального права знайшла своє втілення у законодавстві України внаслідок проведення судової реформи 2016 р., що призвело до виникнення колізій у законодавстві та проблем у правозастосуванні.

– обґрунтовано, що рівність всіх учасників судового процесу (похідний прояв всеохоплюючого принципу рівності) неодноразово були предметом розгляду Конституційного Суду України, юридична позиція якого концентровано зводиться до того, що ніхто не може бути обмежений у праві на доступ до правосуддя, яке охоплює можливість особи ініціювати судовий розгляд та брати безпосередню участь у судовому процесі, або позбавлений такого права.

– доведено, що правовий висновок Верховного Суду про неможливість відкриття провадження за виключними обставинами у зв'язку з тим, що рішення суду про відмову в задоволенні позову, яке набрало законної сили, вважається невиконаним (згідно з п. 1 ч. 5 ст. 361 КАС України) оскільки таке рішення не передбачає примусового його виконання, фактично позбавляє права особи на

остаточний судовий розгляд на національному рівні й порушує таку конституційну засаду судочинства як рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом (п. 1 ч. 2 ст. 129 Конституції України). Застереження «якщо рішення ще не виконане» відкриття виконавчого провадження, але виконання рішення з тих чи інших причин здійснено не було.

– констатовано, що відмова в перегляді судового рішення за виключними обставинами на підставі того, що постанова Верховного Суду у справі не підлягала виконанню у зв'язку з відмовою особі в позові, ставить цю особу у дискримінаційне становище порівняно із відповідачем і суперечить ч. 1 ст. 24 і ст. 55 Конституції України.

– обґрунтовано, що метою цивільного судочинства не може бути своєчасне вирішення справи з огляду на те, що строки позовної давності та інші строки звернення до суду не є предметом цивільного процесуального регулювання, а те, коли буде вирішено справу по суті за умови дотримання процесуальних строків, залежить насамперед від моменту звернення до суду. Суд не може самостійно скоротити строки звернення до суду, натомість може їх поновити, незалежно від того, чи буде відповідне рішення своєчасним в означеному аспекті.

– обґрунтовано, що загальні суди не наділені в контексті статті 19 Конституції України повноваженнями визнавати закон таким, що не підлягає застосуванню до відповідних правовідносин у зв'язку з його несправедливістю. У випадку ухвалення судом касаційної інстанції такого рішення у конкретній справі, інші суди повинні будуть враховувати його правову позицію при вирішенні спорів у подібних правовідносинах, що фактично призведе до скасування норми закону, що не відповідає повноваженням, якими наділені загальні суди в Україні. Тому справедливість вирішення справи може лежати лише в межах норм, які прямо передбачають дискрецію при їх застосуванні. Основним же завданням судів має бути саме справедливий розгляд справи. Якщо суд вважає певне положення закону несправедливим, він має спиратися на Конституцію України і якщо вважатиме, що закон їй суперечить, не повинен застосувати відповідне положення закону та звернутися до Конституційного Суду України.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірники наукових праць (коментарів законодавства) – 2:

1. Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України: збірник наукових праць учасників IV науково-практичного круглого столу (м. Київ, 17 червня 2021 р.) / упорядник В. М. Короленко. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 180 с.

2. Врегулювання спору за участю судді. Глава 4 розділу III Цивільного процесуального кодексу України: Науково-практичний коментар. Берестова І. Е., О. Б. Тиханський. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 92 с.

Наукові заходи – 1:

IV науково-практичний круглий стіл «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України», м. Київ. 17 червня 2021 р.

Розроблений законопроект (законопроекти) – 2:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України», де запропоновано внести зміни до статті 3, 19, 186, 193 ЦПК України, направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

2. Проект Закону про примусове виконання рішень (zareestrovano u Verkhovnij Radі Ukraїni sub'ektom zakonodavchoї initsiatyvy Stefanчуком М. О., № 5660 від 14.06.2021).

Публікації у наукових виданнях – 14:

1. Berestova, I.E., Verenkiotova, O.V., Serbina, N.O., Seminoh, S.V. Public interest in private law relations of transition democracies: A modern view from the standpoint of a systemic approach. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. 10. P. 430–439. Scopus.

2. Hetmantsev M., Voloshchuk O., Kolesnyk V., Human rights violations and genocide: Lessons of Rwanda. *Amazonia Investiga*. 2021. Volume 10. Issue 40. May. 123-131. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1605/1648>. Web of Science.

3. Khomenko, V.O., Krukevych, O.M., Hetmantsev, M.O., Opanashuk, Y.Y. Features of conclusion of electronic transactions requiring a notarial certificate. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. 10. P. 423-429. Scopus.

4. Korolenko, V.M., Potapenko, A.V., Pylypenko, S.A., Melnyk, I.S. Implementation of international standards for determining an efficient civil law remedy by a national court (2021) *International Journal of Criminology and Sociology*, 10, pp. 412-422. Scopus.

5. Myronenko, N.M., Shtefan, O.O., Kedia, Y.O., Derkach, O.B., Semeniuk, K.O. Creative approaches to the creation of contemporary art objects and features of their legal protection. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. 10. P. 368-382. Scopus.

6. Makhinchuk, V.M., Strilko, V.Yu., Romanova, A.S., Koroied, S.O., Kolych, O.I. Comparative legal analysis of some aspects of competition law of Ukraine and EU Countries. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2020, 9, стр. 2839–2849. Scopus.

7. Berestova I., Khotynska-Nor O. Issues of implementation of equality of arms principle in case of declaring the applied law unconstitutional. *Конституційно-правові академічні студії*. Випуск 1. 2021. С. 44–55.

8. Gaydulin O., Sharkova I., Zaporozhchenko A. Protection of vulnerable people and groups: philosophy and interpretation practice for Ukrainian courts and arbitrations. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 9, P. 116–124.

9. Гайдунін О.О., Шаркова І.М. Реалізація принципу добросовісності в цивільному законодавстві: питання рекодифікації. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 233–238.

10. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Зловживання правом шляхом умисного спотворення фактів у разі звернення до ЄСПЛ. *Підприємництво господарство і право*. № 2. 2021. С. 302–309.

11. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Підвідомчість як передумова виникнення процесуальних правовідносин у Міжнародному комерційному арбітражі. *Юридична Україна*. № 9. 2021. С. 39–50.

12. Штефан О. О. Дискусійні питання щодо визначення предмету цивільного процесуального права. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 2. С. 89-96.

13. Штефан О. О. Доктринальні підходи до визначення цивільного процесуального права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. № 1. 2021. С. 82–90.

14. Штефан О. О. Функціональні повноваження суду при розгляді та вирішенні цивільних справ в аспекті судового розсуду. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 6. С. 89-95.

Тема: «Вплив євроінтеграції та діджитал-трансформацій на розвиток приватного права України», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100028. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Нагнибіда В.І.

Мета дослідження: визначення стану та перспектив удосконалення захисту особистих немайнових та майнових прав з огляду на приведення законодавства України до європейських стандартів захисту прав людини та основоположних свобод, процеси євроінтеграції в умовах становлення та розвитку цифрового суспільства.

Наукові результати

Вперше:

– сформульовано основні напрями реалізації політики цифровізації в Україні у сфері регулювання приватно-правових відносин: зокрема щодо здійснення прав інтернет-користувачів з приводу обігу цифрових активів, щодо здійснення і захисту прав інтелектуальної власності, у сфері нотаріального процесу, арбітражного порядку вирішення спорів, процедури виконання рішень щодо приватно-правових спорів тощо;

– здійснено аналіз відносин з регулювання використання цифрових активів в Україні; обґрунтовано доцільність розширення обсягу нормативної дефініції цифрових (діджитал) активів шляхом включення до її змісту низки видів активів щодо яких уже тривалий час на практиці виникають та здійснюються суб'єктивні права, а саме: маркетплейсу, облікового запису (аккаунту) в соціальних мережах, інтернет-магазину тощо.

– визначено специфіку здійснення загальноцивільстичних способів захисту, передбачених ст. 16 ЦК України при поновленні порушених, невизнаних або оспорюваних прав чи інтересів осіб, які використовують мережу інтернет у повсякденному житті або при наданні комерційних послуг. Зокрема, серед особливостей застосування реституції стосовно прав інтернет-користувачів можливо виокремити те, що неможливість відновлення становища може бути пов'язана із знищенням без можливості відновлення первинних джерел розміщення інформації — веб-ресурсів або окремих інтернет-сторінок, некоректне вилучення із наступним пошкодженням фізичних носіїв даних (серверів, жорстких дисків), спричинення іншої майнової шкоди, коли повернення в попередній стан є фактично неможливим, що вимагає застосування захисту в поєднанні із ефективними запобіжними заходами.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Гайдулін О. О. Інтерпретація в європейському контрактному праві: герменевтико-цивільстичні засади. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 603 с.

2. Методологічні питання приватного права: монографія / Берестова І. Е., Бернацький М. В., Васильєва В. А., Васильєва В. В., Вінтоняк Н. Д., Гайдулін О. О., Галянтич М. К., Гончаренко О. М., Давидова Н. О., Дерев'янко Б. В., Долінська А. М., Заїка Ю. О., Запорожченко А. В., Іщук А. Ю., Ковалишин О. Р., Короленко В. М., Король В. І., Крупчан О. Д., Махінчук В. М., Менделя О. О., Миронова Г. А., Нагнибіда В. І., Пільков К. М., Полюхович В. І., Попович Т. Г., Примак В. Д., Семіног

С. В., Сіщук Л. В., Черненко О. А., Чудик-Білоусова Н. І., Штефан О. О.. За ред. О. Д. Крупчана та З. В. Ромовської. Рец. Майданик Р. А., Васильєва В. А., Первомайський О. О. К., 2021. 300 с.

Наукові заходи – 1:

Круглий стіл «Реформування інституту речового права. Удосконалення житлового законодавства» (серія «круглих столів» «Обговорення Концепції оновлення Цивільного кодексу України») / 4 березня 2021 року м. Київ.

Розроблений законопроект (законопроекти) – 2:

1. Проект про цифровий контент та цифрові послуги (внесено у Верховну Раду України суб'єктом законодавчої ініціативи Калауром І. Р.).

2. Проект про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямованих на розширення кола об'єктів цивільних прав (zareestrovano у Верховній Раді України суб'єктом законодавчої ініціативи Калауром І. Р., № 6447 від 17.12.2021).

Публікації у наукових виданнях – 26:

1. Krupchan O. D., Kochyn V. V., Zaporozhets V. I., Bernatskyi M. V. Constitutional Complaint in Ukraine: The Interrelation Between the Protection of Subjective Civil Rights and Constitutional Controlю International Journal of Criminology and Sociology, 2021, 10, 341-354. Scopus.

2. Vitalii M, Konstantin G.b, Mudryi Y.b, Elina K.c, Sergii K.d, Inna K. Problems of legislative regulation of innovative activity in Ukraine T. 24, Issue 2, Pages 1 – 8. Scopus.

3. Kalaur, I.R., Moskaliuk, N.B. Current features of the application of civil law methods for protection of state property rights under the crisis of international public law. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 2020, 27(3), стр. 80–94. Scopus.

4. Prymak V., Koreniuk O., Poharchenko T. Joint functional focus of models of civil liability for damage inflicted on patients. International Journal of Criminology and Sociology. 2021. Vol. 10. pp 393–399. Scopus.

5. Roman V. Pozhodzhuk, Anastasiia V. Popova, Tetiana B. Pozhodzhuk, Olena A. Belianevych, Pavlo O. Povar. Financial risk as a type of business risk. Estudios de Economia Aplicada, 2021, 39(6). DOI 10.25115/eea.v39i6.5172. Scopus.

6. Гайдулін О. О. Загальні та галузеві теорії права в міжнародному правовому дискурсі. Часопис Київського університету права. 2021. № 1. С. 311–314.

7. Гайдулін О. О. Шаркова І.М. Реалізація принципу добросовісності в цивільному законодавстві: питання рекодифікації. Часопис Київського університету права. 2020. № 4. С. 233–237.

8. Gaydulyn O., Sharkova I., Zaporozhchenko A. Protection of vulnerable people and groups: philosophy and interpretation practice for Ukrainian courts and arbitrations. Entrepreneurship, Economy and Law, 2021, 9, P. 116–124.

9. Гарієвська М. Б. Діджиталізація нотаріального процесу. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 95-103.

10. Пожоджук Р. В. Місце споживчих відносин у системі цивільного права. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 4. С. 59-65.

11. Lohvinova, Mariia (2021). System of principles of exercising subjective family rights. Entrepreneurship, Economy and Law, 9, 23–30.

12. Білоусов Ю. В. Електронний виконавчий документ як складник діджиталізації судочинства. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 62-69

13. Білоусов Ю. В. Цифрове виконавче провадження: європейський досвід для України. Університетські наукові записки. 2021. № 6 (84).

14. Долінська А.М. Мережа Інтернет та особисті немайнові права дітей. Університетські наукові записки. 2021. № 5 (83).

15. Калаур І., Якубівський І. Способи захисту права інтелектуальної власності в Україні. Art&Science. 2021. № 3. С. 18-34.

16. Нагнибіда В. І., Іщук А. Ю. Цифрові активи та їх правове регулювання в країнах світу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2021. № 51. С. 70–75.

17. Нагнибіда В. І. Вплив карантинних обмежень, пов'язаних з пандемією COVID-19 та процесів діджиталізації на вирішення спорів у порядку міжнародного комерційного арбітражу. Університетські наукові записки. 2021. № 3(82).

18. Нагнибіда В. І. Реалізація положень законодавства про віртуальні активи у світлі політики діджиталізації. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 5. С. 45–52.

19. Нагнибіда В. І. Гарантії захисту прав в арбітражі у практиці Європейського суду з прав людини. Право України. 2021. № 10. С.169-177.

20. Черняк О.Ю., Бондаренко-Зелінська Н.Л., Зайцева-Калаур І.В. Альтернативні способи врегулювання спорів, що виникають за участю споживача в сфері охорони здоров'я: вітчизняний та зарубіжний правовий досвід. Art&Science. 2021. № 6.

21. Черняк О.Ю., Зайцева-Калаур І.В. Концепція реформування договірної права України через призму європейського правового досвіду. Art&Science. 2021. № 7.

22. Черняк О.Ю. Парадигма цивільно-правового договору в європейському та національному правопорядках. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №12.

23. Чудик-Білоусова Н. І. Діджиталізація надання та отримання інформації про соціальні гарантії на локальному рівні. Часопис Київського університету права. 2021. № 3.

24. Pozhodzhuk R. Specificity of consumer protection in contractual obligations. Entrepreneurship, Economy and Law, 2021, 9, P. 31-36.

25. Посикалюк О.О. Правове регулювання відносин щодо використання штучного інтелекту: перспективи з точки зору порівняльного права. Право України. 2021. № 10. С. 202-210.

26. Popovych T. G. Payment for land as a necessary element of protection of owners' rights in land contractual relations in the conditions of digitalization. Юридична Україна. № 9. С. 13–17.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 11 тез наукових доповідей.

Тема: «Правове забезпечення електронного бізнесу як складової інформаційного суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 03 липня 2017 р. Номер державної реєстрації: 0118U003069. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Вінник О.М.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичної моделі забезпечення функціонування цифрової економіки як системи господарських відносин, що складаються в електронному вигляді за допомогою інформаційно-комунікаційних (і в перші чергу – цифрових) технологій, та притаманного їй електронного бізнесу як підприємництва, започаткування, безпосереднє здійснення та припинення якого відбувається із застосуванням таких технологій (в електронній формі).

Наукові результати:

Вперше:

– доводиться доцільність виокремлення права цифрової економіки як підгалузі господарського права і господарського законодавства, як напрямку господарсько-правової науки і як навчальної дисципліни (зазвичай спецкурсу) у вищезгаданих значеннях;

– сформовано теорію про домінування цифро візованих явищ в економічній сфері і адекватне такому стану економіки правове забезпечення, що має призвести до усвідомлення, що зазначені явища є невід’ємною частиною будь-яких суспільних, включно з господарськими, відносин, а відтак – і до необхідності переосмислення вище запропонованої (і далеко не безспірної) ідеї щодо права цифрової економіки;

– виявлено наявність правових підстав для цифровізації економічної сфери, основні засади якої визначаються на державному рівні із застосуванням поняття цифрової економіки (зокрема, в Концепції розвитку цифрової економіки, Законі «Про стимулюванні розвитку цифрової економіки»); необхідність правового забезпечення відносин цифрової економіки з метою встановлення цивілізованих «правил гри», що збалансовано враховують публічні та приватні інтереси, переваги та ризики цифровізації у сфері господарювання);

– доведено доцільність використання поняття «право цифрової економіки» в трьох значеннях: як підгалузі господарського права, що визначає особливості правовідносин з цифровим контентом щодо всіх господарсько-правових інститутів; як підгалузі господарського законодавства, норми якого регулюють пов’язані із цифровізацією економіки відносини; як напрямку господарсько-правової науки, що опікується проблемами правового забезпечення цифрової економіки, як навчальної дисципліни – зазвичай спецкурсу з господарського права);

– обгрунтовано теорію, що проникнення цифровізації в усі складові господарських відносин з набуттям останніми обов’язкової характеристики – наявності цифрового контенту – потреба в праві цифрової економіки в зазначених розуміннях відпаде, оскільки вся економіка і відносини, що складатимуться в ній, набуде цієї властивості в поєднанні з традиційними складовими (учасниками – фізичними та юридичними особами, майном в речовій формі тощо)

– виявлено, що специфіка відносин цифровізації у сфері економіки має прямо визначатися в ГК України, чинна редакція якого містить окремі положення щодо цифровізації, які переважно стосуються обов’язкової наявності відповідних цифрових ресурсів у господарських організацій державного та комунального секторів економіки та/або їх використання (статті 73-78, 79 та ін.).

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 1:

Вінник О.М. Право цифрової економіки: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 345 с.

Наукові заходи – 1:

Круглий стіл «Актуальні питання господарського та цивільного права України», 15 травня 2021 року (м. Київ, дистанційно).

Розроблений законопроект (законопроекти) – 1:

Законопроект про внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання відносин державно-приватного партнерства, його спрямування на забезпечення нагальних потреб суспільства та прозорості цих відносин.

Публікації у наукових виданнях – 14:

1. Oksana M. Vinnyk, Dmytro V. Zadykhaylo, Olena M. Honcharenko, Olga V. Shapovalova, Nino B. Patsuriia. Economic and Legal Policy of the State in the Field of Digital Economy. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 383-392.

2. Попович Т. Г. Сучасні юридичні наукові дослідження у сфері цифровізації та їх застосування в правовій науці та правовій освіті. *Юридична Україна*. 2021. № 1. С. 60-65.

3. Вінник О.М. Межі цифрової свободи: правовий аспект // *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 36-41.

4. Вінник О.М., Шаповалова О.В., Попович Т.Г. Юридична наука, юридична освіта та цифровізація: окремі аспекти взаємодії // *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 83-89.

5. Вінник О. Загрози суспільному благополуччю: завдання права // *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 5. С. 176-181.

6. Вінник О. Вплив викликів сучасної епохи на правове регулювання суспільних відносин. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. 1 (41). с. 167-177.

7. Вінник О. М. Право цифрової економіки. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С. 157-163.

8. Вінник О. М. Захист прав споживачів у сфері електронних комунікацій // *Юридична Україна*. 2021. № 7. С. 14-24.

9. Вінник О. М. Роль Господарського кодексу в забезпечення соціального спрямування економіки України // *Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства: збірник наукових праць*. Випуск 4. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2021. С. 24-28.

10. Вінник О. М. Проблеми антимонопольно-конкурентного регулювання в умовах цифрової економіки // *Ius Privatum (legal doctrine and practice / правова доктрина і практика)*. 2021. № 1–2. С. 7–22.

11. Гетманцев М. О. Електронна комерція у сучасному праворозумінні. *Юридична Україна*. № 10. 2021. С. 6–15.

12. Вінник О.М., Шаповалова О.В. Цифровізація в ракурсі забезпечення прозорості відносин у сфері конкуренції: правовий аспект. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. № 2 (42). С. 11-17.

13. Первомайський О. О. Дискусія щодо поняття права публічної власності : аргументи «за та «проти». *Право України*. 2021. № 5. С.50-66.

14. Vinnyk O. Ecological component in the economic and legal policy of the state. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 10. С.10-15.

Розділи/підрозділи у збірниках наукових праць та науково-практичних коментарях – 4:

1. Кочин В. В. Конституційно-правова оцінка та можливість судового захисту при зловживанні суб'єктивним цивільним правом // *Зловживання правом: збірник статей*. За ред. І. В. Спасибо-Фатеевої. Харків: ЕКУС, 2021. С.66–79.

2. Кочин В. В. Захист ділової репутації юридичних осіб від дифамації // *Дифамація: зб. ст. / за рад. І. В. Спасибо-Фатеевої*. Харків: ЕКУС, 2021. С. 62–73.

3. Первомайський О. О. Правові наслідки недодержання вимог закону про нотаріальне посвідчення договору // *Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар*. Т.2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І.В. Спасибо-Фатеевої.- Харків : ЕКУС, 2021. С. 339-346.

4. Первомайський О. О. Правові наслідки недодержання вимог закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т.2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І.В. Спасиво-Фатєєвої.- Харків : ЕКУС, 2021. С. 333-339.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 1 тези наукових доповідей.

Тема: «Інституційно-правове забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації: 0117U002141. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Король В. І.

Мета дослідження: Розроблення науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо модернізації інституційних та інструментально-правових засад правової політики держави щодо забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності.

Наукові результати

Вперше:

– запропоновано до впровадження у судову практику при вирішенні спорів про захист права власності на нерухоме майно модель обрання ефективного способу захисту залежно від встановлення фактичного заволодіння майном та запропоновано систему ознак такого заволодіння;

– запропоновано розмежовувати презумпції, які існують у питанні власності і володіння: юридична презумпція права власності або іншого речового права, яку створює для третіх осіб запис у реєстрі прав і яка може бути спростована тільки окремим позовом, спрямованим на захист речового права; фактична презумпція фактичного володіння, яка може бути спростована під час розгляду справи про захист речового права поданням доказів;

– цифрова трансформація охорони здоров'я розглядається в аспекті забезпечення інтересу держави у створенні умов для надання якісних доступних послуг та відповідних гарантій для прав громадян в сфері охорони здоров'я та надання медичної допомоги;

– обґрунтовано, що в умовах пандемії коронавірусної хвороби COVID-19 простежується увиразнення об'єктивних закономірностей щодо формування міжгалузевих правових механізмів захисту цивільних прав пацієнтів, що поєднують суміжний інструментарій матеріальних галузей публічного і приватного права, цивільно-правової відповідальності та страхування (у межах як цивільних правовідносин, так і відносин загальнообов'язкового соціального страхування), кримінальної, адміністративної та цивільної юстиції, а також різноманітних процедур позасудового вирішення спорів;

– визначено землі оздоровчого призначення як самостійну категорію земель із спеціальним правовим режимом використання, що характеризуються освоєною або неосвоєною природною територією, містять природні лікувальні ресурси, сприятливі для лікування, оздоровлення, реабілітації та профілактики захворювань, перебувають під особливою охороною держави та територіальних громад.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірники наукових праць – 1:

Інституційно-правове забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності: збірник наукових праць / Крупчан О. Д., Король В. І., Семіног С. В., Дерев'янку Б. В., Пільков К. М., Нагнибіда В. І., Примак В. Д., Миронова Г. А., Попович Т. Г. За заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. К., 2021. 340 с.

Наукові заходи – 1:

Круглий стіл «Доцільність доповнення Цивільного кодексу України книгою 7 «Сімейне право» та книгою 8 «Міжнародне приватне право»» (серія «круглих столів» «Обговорення Концепції оновлення Цивільного кодексу України») / 4 березня 2021 року м. Київ.

Розроблений законопроект (законопроекти) – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж (щодо удосконалення категорій спорів, які можуть передаватись до міжнародного комерційного арбітражу за угодою сторін)». Передано до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Публікації у наукових виданнях – 23:

1. Derevyanko V., Turkot O. The genesis of corporate relations in Ancient Rome and their impact on Ukrainian legislations. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 7. С. 69–77.

2. Derevyanko V., Zakharchenko A. The necessity of changing the legal status of a credit union. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 8. С. 35–41.

3. Bogdan Derevyanko, Gulnara Dzhumageldiyeva, Yuliia Serebriakova, Olena Zubatenko, Dmytro Selikhov. The Principle of Equal Rights in the Context of the Covid-19 Pandemic as a Factor Influencing the Sustainable Development of Ukraine. European Journal of Sustainable Development (2021), 10, 3, 167-179.

4. Pilkov K., Korniyenko G., Bakai Yu., Novosad I., Peculiarities of legal reform of land relations in the conditions of land market formation in the countries of Central and Eastern Europe and development of their financial and credit institutions. 2021 Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. Volume 24, Special Issue. pp. 1–9.

5. Olena M. Batyhina, Bogdan V. Derevyanko, Vitalii V. Kadala. Recreational lands as a component of health care: some aspects of legal regulation. Wiadomosci Lekarskie (Warsaw, Poland: 1960), VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, DECEMBER 2020. P. 2860-2864.

6. Selikhov, D., Derevyanko, B., Armash, N., Severinova, O., & Orlova, I. (2021). State reclamation credit in the system of legislation in Ukrainian lands at the XIX – XX centuries. Linguistics and Culture Review, 5(S4), 1004-1015.

7. Дерев'янку Б.В. Про систему кількісних та якісних критеріїв оцінки дієвості правових інструментів із забезпечення майнових інтересів держави, суб'єктів господарювання і громадян. Економіка та право. 2021. № 3 (62). С. 87–96.

8. Король В. І. Правове забезпечення інтересів держав у сфері оподаткування транскордонних цифрових послуг Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 18-26.

9. Миронова Г. А. Абсолютні права людини у сфері охорони здоров'я: які є правові підстави обмеження. Медичне право 2021, № 2 (28). С. 57-70.

10. Миронова Г. А. Приватні права та охорона громадського здоров'я: правові засади балансування в умовах пандемії. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 35-47.

11. Нагнибіда В. І. Ефективність правових норм при регулюванні майнових відносин у міжнародному комерційному обороті. Університетські наукові записки. 2021. № 2(80). С. 27–34.

12. Нагнибіда В. І. Норми права в механізмі правового регулювання міжнародних комерційних угод. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 4. С. 48–55.

13. Нагнибіда В. І. Принципи УНІДРУА: інструментальне призначення та місце в концепті *Lex Mercatoria*. Юридичний вісник. 2021. № 3 (78). С. 15–23.

14. Пільков К. Способи захисту права власності на землю та інше нерухоме майно: критика «книжного володіння». Підприємництво, господарство і право. 2021. № 4. С. 47–59.

15. Примак В. Д. Відшкодування шкоди, завданої у зв'язку з вакцинацією від COVID-19. Підприємництво, господарство і право. № 6. 2021.

16. Примак В. Зміна та припинення зобов'язальних правовідносин в умовах пандемії COVID-19. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 48–61.

17. Семіног С. В. Європеїзація понятійно-термінологічного апарату законодавства у сфері фінансових послуг Підприємництво, господарство і право. № 6. 2021.

18. Крупчан О.Д., Король В.І., Нагнибіда В.І., Пільков К.М. Нові ініціативи щодо удосконалення законодавства України у сфері міжнародного арбітражу: *pro et contra*. Юридичний вісник України.

19. Король В.І. Межі арбітрабельності. Юридична практика № 21-22 (1222-1223).

20. Деревянко Б.В., Туркот О.А. Про протидію збиранню чужого врожаю «рейдерами». Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика. 2021. № 1 (1). С. 132–142.

21. Деревянко Б.В. Про уточнення арбітрабельності предмета спору, сфери застосування спеціального Закону та юрисдикції Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Правовий тиждень. 25 червня 2021 року.

22. Деревянко Б.В. Концепція модернізації господарського (економічного) законодавства України: невідома, недооцінена, проте прогресивна і перспективна. Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства: збірник наукових праць. Випуск 4. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2021. С. 109–124.

23. Деревянко Б.В. Природоресурсна, ідеологічно-психологічна та освітньо-наукова складові виходу України з економічної кризи. Правовий часопис Донецького національного університету імені В. Стуса. 2021. № 1. С. 4–16.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 11 тез наукових доповідей.

Київський регіональний центр

Тема: «Розвиток правничої освіти як складова правової реформи», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 року. Номер державної реєстрації: 0121U100031. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Хоменко М. М.

Метою дослідження є визначення перспективних напрямів розвитку правничої освіти як складової правової реформи. У процесі дослідження передбачається

використання діалектичного, системно-структурного, порівняльного, формально-логічного та інших наукових підходів і методів.

Наукові результати:

У вітчизняній юридичній науці проблеми, пов'язані з розвитком юридичної освіти як складової правової реформи, практично не досліджені. Більшість авторів у своїх роботах розглядають лише окремі аспекти цих питань, такі як: удосконалення стандартів юридичної освіти; підвищення конкурентоспроможності випускників правничих шкіл на ринку праці; покращення практичних навичок випускників правничих шкіл тощо. При цьому окремі праці щодо реформування сучасної юридичної освіти лише констатують наявність тих чи інших проблем, а також вказують на необхідність внесення до чинного законодавства змін тощо. Комплексні дослідження з цих питань, а також ґрунтовні пропозиції щодо реформування як самої системи юридичної освіти, так і її законодавчого забезпечення, відсутні.

Саме тому в межах цього дослідження увага зосереджена на визначенні перспективних напрямів розвитку правничої освіти як складової правової реформи, формулюванні конкретних пропозицій щодо усунення невідповідності змісту юридичної освіти і якості підготовки в правничих школах сучасним вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним демократичним суспільством.

З цією метою було:

Визначено, що:

– для реалізації академічної відповідальності недостатньо законодавчого визначення видів академічних правопорушень. Аналіз фактичної підстави – академічного правопорушення показав, що така юридична конструкція як склад правопорушення не дозволяє охопити наявний галузевий інструментарій охорони та захисту академічних текстів й інших об'єктів права інтелектуальної власності. Зокрема, це стосується притягнення до цивільно-правової відповідальності юридичних осіб. За академічні правопорушення доцільно застосовувати різні види юридичної відповідальності – цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну, кримінальну;

– фактичною підставою академічної відповідальності є академічне правопорушення: (а) винна, протиправна дія чи бездіяльність, що має шкідливі наслідки; (б) вчинена фізичною чи юридичною особою; (в) яка посягає на процес навчання, викладання та провадження освітньої, наукової (творчої) діяльності шляхом невиконання (недотримання) нормативно визначеного порядку підготовки, написання, захисту, оприлюднення, перевірки та оцінювання академічних текстів та інших об'єктів права інтелектуальної власності;

– правова природа академічної відповідальності розкривається колом об'єктів правової охорони у цивільному, трудовому, адміністративному та кримінальному праві у поєднанні з її соціальним призначенням, що охоплює функції юридичної відповідальності та її мету. Академічна відповідальність за своєю правовою природою є міжгалузевим правовим інститутом. Домінантною функцією академічної відповідальності є виховна (превентивна). Приватний та публічний характер академічної відповідальності вказують на розмежування санкцій за порушення академічної добросовісності залежно від ступеня суспільної шкоди, завданої діянням;

– академічна відповідальність як міжгалузевий правовий інститут потребує подальшого дослідження на предмет визначення особливостей цивільно-правової, дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності за академічні правопорушення. Відмова від міжгалузєвого підходу до академічної відповідальності

істотно позначиться на її правових можливостях, що необґрунтовано звужить правові засоби (інструменти), які можуть застосовуватися в процесі її реалізації;

– чинне законодавство України з питань академічної доброчесності загалом, та академічної відповідальності зокрема потребує суттєвого удосконалення. Першочерговим є питання удосконалення понятійного апарату і вже надалі, за потреби, визначення процесуальних аспектів притягнення до відповідальності, оскарження рішень, розширення санкцій тощо.

– системною проблемою діяльності юридичних клінік у закладах вищої освіти визначено відсутність закріпленого на нормативному рівні правового статусу, який необхідний юридичним клінікам для участі у провадженнях по розгляду усіх видів предметних справ, які розглядаються судами та іншими органами влади України.

Доведено, що:

– проблема підвищення практичної спрямованості освітнього процесу підготовки правників є транснаціональною проблемою. В освітньому процесі доцільно зберігати національні традиції вищої юридичної освіти і запроваджувати нові, прогресивні форми організації освітнього процесу, спрямовані на підвищення якості вищої юридичної освіти, яка б відповідала вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним демократичним суспільством, глобальним тенденціям розвитку та завданням професійної діяльності правників у різних сферах;

– плагіат як правове явище є різновидом порушень прав інтелектуальної власності на об'єкти, які охороняються саме як об'єкти права інтелектуальної власності. Аргументовано, що плагіат недоцільно розглядати як зловживання правом на творчість особою, що вчиняє плагіат. Плагіат є родовим поняттям щодо академічного плагіату як виду порушення академічної доброчесності. Встановлено, що за чинним законодавством України академічний плагіат і самоплагіат є формами обману як виду порушення академічної доброчесності;

– самоплагіат за своєю сутністю є юридичною фікцією, тобто таким неіснуючим становищем, яке оголошується існуючим і набуває загальнообов'язкового характеру внаслідок його закріплення в правовому приписі.

Надано пропозиції:

– щодо деяких положень нового спеціального законодавства, які є неоднозначними і потребують подальшого роз'яснення в правозастосовній практиці;

– щодо внесення змін до процесуального законодавства, яке слід доповнити нормами про регулювання участі працівників і студентів-консультантів юридичної клініки закладу вищої освіти України в якості захисника, особи, яка надає правову допомогу та представника сторін провадження;

– щодо проекту Закону України «Про академічну доброчесність». Констатовано, що законопроект має базуватися на принципі правової визначеності, як елементу верховенства права, за змістом якої конкретна сфера суспільних відносин не може бути водночас врегульована однопредметними нормативними правовими актами однакової сили, які за змістом суперечать один одному. За таких обставин законопроект, задля уникнення його суперечностей із чинними законами, має бути взаємоузгодженим із ними;

– у ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» окремо виділено вищі військові навчальні заклади (зклади вищої освіти із специфічними умовами навчання), відповідно до умов навчання і підготовки здобувачів освіти у таких закладах є необхідність виокремлення у проекті Закону порядок формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців у військових закладах освіти;

– доповнити проєкт Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр № 5467 від 05.05.2021 р.) окремою статтею «Відбір виконавців державного та/або регіонального замовлення». У статті необхідно передбачити: А) Склад та повноваження конкурсної комісії по відборі виконавців державного та/або регіонального замовлення; Б) Строки оголошення конкурсного відбору; В) Порядок та строки подання конкурсних пропозицій; Г) Правила проведення конкурсного відбору; Ґ) Критерії відбору виконавців державного та/або регіонального замовлення; Д) Порядок та строки оприлюднення результатів конкурсного відбору та процедура оскарження рішень конкурсної комісії тощо;

– частину першу статті 1 проєкту Закону України про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності (реєстр. № 5461 від 05.05.2021 р.) доповнити пунктом 2-1 такого змісту: «2-1) Академічний твір – це твір, що містить результати наукових досліджень, науково-методичної, мистецької, навчальної або іншої творчої діяльності, який може використовуватися для підтвердження результатів навчання (компетентностей) та/або для присудження освітніх та/або присвоєння професійних кваліфікацій, присудження освітньо-творчих ступенів, наукових ступенів та/або присвоєння вчених звань, а також для присвоєння або підтвердження кваліфікаційних категорій, присвоєння педагогічних звань».

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Статті у фахових виданнях України категорії «Б» – 10:

1. Костюченко О. Є. Академічна доброчесність як правова категорія. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С. 23-26.

2. Красицька Л. В. Плагіат і самоплагіат як правові явища. Нове українське право. 2021. № 3. С. 188-193.

3. Костюченко О. Є. Правова природа академічної відповідальності. Нове українське право. 2021. № 3. С. 179-187.

4. Гриняк А. Б. Підсумковий контроль знань студентів-правників в умовах дистанційного навчання. Нове українське право. 2021. № 4. С. 131-137.

5. Костюченко О. Є. Практико-орієнтоване навчання як інструмент розвитку юридичної освіти в Україні. Нове українське право. 2021. № 4. С. 138-143.

6. Міловська Н. В. Юридичні клініки в системі практичної підготовки фахівців у галузі права. Нове українське право. 2021. № 4. С. 144-150.

7. Красицька Л. В. Напрями інтеграції академічної та університетської правової науки в контексті розвитку юридичної освіти. Нове українське право. 2021. № 5. С. 88-93.

8. Простибоженко О. С. Сімейне право як навчальна дисципліна: окремі думки щодо ефективного викладання. Нове українське право. 2021. № 5. С. 94-98.

9. Костюченко О. Є. Роль локальних актів у забезпеченні академічної доброчесності в Україні. Нове українське право. 2021. № 5. С. 78-87.

10. Костюченко О. Є. Професійні стандарти як основа визначення змісту підготовки здобувачів освіти за спеціальністю 081 «Право». Нове українське право. 2021. № 6.

Статті у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science) – 4:

1. Носік В. В., Хоменко М. М., Красицька Л. В. Парадигма реформування вищої юридичної освіти в Україні в контексті практичної підготовки студентів-правників. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 2. С. 140-150. Scopus.

2. Кот О. О., Міловська Н. В., Єфіменко Л. В. Методологічні засади реформування юридичної освіти в Україні: наукова парадигма та сучасний контекст. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 2. С. 114-123. Scopus.

3. Гриняк А. Б., Пленюк М. Д., Лапко А. Г. Практикоорієнтований характер навчання як важливий компонент реформування юридичної освіти в Україні. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 3. С. 186-196. Scopus.

4. Кузнєцова Н. С., Назаров І. В., Єфіменко Л. В. Намрямки реформування нормативного регулювання академічної доброчесності в Україні. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 3. С. 176-185. Scopus.

Науково-практичний посібник – 1:

Удосконалення викладання галузевих юридичних дисциплін: науково-практичний посібник / Н. С. Кузнєцова, М. М. Хоменко, А. Б. Гриняк та інші. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 248 с.

Збірники наукових праць – 5:

1. Підвищення якості викладання галузевих юридичних дисциплін: збірник матеріалів круглого столу, (м. Київ, 7 жовтня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 92 с.

2. Етика дистанційного навчання: збірник матеріалів семінару, (м. Київ, 9 вересня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 72 с.

3. Забезпечення практикоорієнтованості навчання юристів як невід'ємна складова реформи юридичної освіти: матеріали Круглого столу (м. Одеса, 20 травня 2021 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2021. 88 с.

4. Академічна відповідальність: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 квітня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 140 с.

5. Актуальні питання унормування вищої юридичної освіти: збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 18 листопада 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 68 с.

Науково-правові висновки – 4:

1. Науково-правовий висновок щодо проекту Порядку присудження наукового ступеня доктора наук від 14.05.2021 року за зверненням Міністерства освіти і науки України.

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 13.05.2021 за зверненням Міністерства освіти і науки України.

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону про внесення змін до статті 48 Закону України «Про вищу освіту» щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727) та проекту Закону про внесення змін до статті 48 Закону України «Про вищу освіту» щодо мови освітнього процесу для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727-1).

4. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо виборів керівника наукової установи.

Наукові заходи – 4:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Академічна відповідальність» (15 квітня 2021 р.).

2. Круглий стіл «Забезпечення практикоорієнтованості навчання юристів як невід’ємна складова реформи юридичної освіти» (20 травня 2021 р.).

3. Круглий стіл «Підвищення якості викладання галузевих юридичних дисциплін» (7 жовтня 2021 р.).

4. Круглий стіл «Актуальні питання унормування вищої юридичної освіти» (18 листопада 2021 р.).

5. Семінар «Етика дистанційного навчання» (9 вересня 2021 р.).

Законопроекти – 1:

Проект Закону України «Про академічну доброчесність», підготовлений робочою групою з підготовки проєкту Закону України про академічну доброчесність.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 37 тез наукових доповідей.

Тема: «Взаємодія правової держави, громадянського суспільства та особи: правові аспекти, практичні реалії, прогностичні зміни», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26 червня 2020 року. Номер державної реєстрації: 0121U100150. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України В.І. Шакун.

Метою дослідження є визначення перспективних напрямів удосконалення взаємодії громадянського суспільства, правової держави та особи в умовах сучасних викликів та тенденцій соціального розвитку.

Наукові результати:

Встановлено, що:

– політико-правова активність особистості стає можливою лише в умовах розвитку і забезпечення прав, свобод та законних інтересів людини. Належна правова активність громадян, сформована громадянська позиція кожного призводить саме до громадянськості суспільства в цілому, а належна громадянськість і є критерієм сформованого активного, зрілого, потужного громадянського суспільства;

– трансгресія змісту основних прав і свобод людини породжує амбівалентні та невизначені процеси у функціонуванні та розвитку сучасного громадянського суспільства, що здатні закладати якісні зміни у соціальну реальність, при чому здебільшого негативного характеру. Останнє пов’язано насамперед з тим, що сучасна трансгресія змісту основних прав і свобод людини сприяє руйнуванню системи традиційних у суспільстві моральних норм, своєрідній дисперсії (множинності) моральних принципів улаштування різних суспільних відносин, ентропії (невизначеності, хаотичності) їх розвитку тощо;

– надзвичайно важливим сьогодні є виявлення ознак, соціальних чинників та сучасних особливостей зловживання правом, надання кваліфікованої класифікації цьому явищу як різновиду протиправної поведінки, визначення шляхів підвищення ефективності законодавства, як передумови у боротьби із зловживанням правом;

– основним пріоритетом науки має бути обґрунтоване забезпечення умов для ліквідації усіх форм дискримінації за ознакою статі в українському суспільстві, ключовими показниками якої є рівний доступ до використання ресурсів, розподілу

доходів, представництва на управлінських і політичних посадах, а також відповідний рівень завантаження при веденні домашнього господарства і громадських справ, рівень освіти, рівень захворюваності й тривалості життя тощо. Крім державних механізмів, важливу роль у забезпеченні гендерної рівності відіграє громадянське суспільство, яке має створити та гарантувати середовище, де права людини розглядаються у контексті цілісності організаційно-нормативних гарантій їх забезпечення та захисту;

– професійна лікарська таємниця являє собою сукупність відомостей про факт звернення по медичну допомогу, даних про сам факт лікування, про стан здоров'я особи, обізнаність із медичним та немедичним характером сімейного та інтимного життя хворого. При цьому правовий режим охорони права особи на лікарську таємницю у кримінальному процесі України передбачає можливість його тимчасового обмеження, а в окремих випадках – абсолютну недоторканість цього права;

– відповідальність держави перед суспільством у випадку неналежного виконання державою своїх обов'язків має носити юридичний характер, з встановленням санкцій за порушення своїх зобов'язань. При цьому об'єктом відповідальності має виступати діяльність певних органів держави, а суб'єктом – одноособові або колективні органи;

– ефективним способом захисту варто вважати такий, що реально відновлює порушені права та законні інтереси особи чи гарантує можливість отримання відшкодування. Ефективність того чи іншого способу захисту (або навпаки – його неефективність) можна визначити лише з урахуванням конкретних обставин справи. Відтак, застосування судом ефективного способу захисту порушеного, невизнаного або оспорюваного права, свободи чи інтересу особи, яка звернулася до суду, можливе, якщо: 1) закон або договір не визначають ефективного способу захисту; 2) особа звернулася до суду із заявою про застосування такого способу захисту; 3) ефективність такого конкретного способу захисту доведена особою на підставі поданих або передбачених процесуальним законом витребуваних судом доказів;

– на основі оцінок незалежних експертів необхідно розробити механізм оцінки національного багатства України, надати його законодавче визначення, конституційно-правовий, цивільно-правовий та кримінально-правовий механізм його захисту;

– у сучасних умовах механізм взаємодії Конституційного Суду України і громадянського суспільства потребує вдосконалення, в комплексі має охоплювати проблеми модернізації як Конституційного Суду України, так і організацій громадянського суспільства;

– успішність заходів з реформування податкової системи та реалізації податкової політики напряму залежить від побудови надійної моделі взаємодії між платниками податків і Державною податковою службою України, яка користуватиметься довірою обох сторін податкових взаємовідносин. Спільна робота законодавця, Державної податкової служби України та інститутів громадянського суспільства в зазначених напрямках публічно-сервісну діяльність цього органу виконавчої влади, а також гармонізує їх взаємодію та співпрацю;

– оновлення загальних положень зобов'язального права загалом і договірного права зокрема має відбуватися на основі положень основних документів з уніфікації європейського приватного права, у яких закріплено систему принципів, на основі яких і відбувається зближення приватноправових підходів до договірного права країн-членів ЄС;

– важливим напрямком удосконалення цивільного законодавства є належна та детальніша регламентація недоговірних відносин, що гарантують приватній особі право на отримання справедливої компенсації в разі завдання істотної шкоди її правам, інтересам та майновим та немайновим благам в результаті такої поведінки іншої особи, яка не відповідала розумним очікуванням за таких обставин. При цьому слід розмежовувати відшкодування шкоди та її компенсацію, яка зазвичай, застосовується не в межах існуючих деліктних відносин, а у тому випадку, коли отримати повне відшкодування від безпосереднього заподіювача шкоди є неможливо або надзвичайно утруднено. Йдеться про компенсацію державою шкоди, завданої від терористичного акта, а також заподіяної в результаті збройної агресії іноземної країни, від злочину тощо;

– цифровий контент, будучи досить специфічним об'єктом, потребує спеціального регулювання, оскільки поєднує інформаційні права, права інтелектуальної власності, права споживачів. Цифровий контент потребує закріплення у цивільному законодавстві як об'єкт цивільних прав. Під цифровим контентом доцільно розуміти дані, що виробляються та надаються у цифровій формі, а також послуги зі створення, обробки, зберігання, доступу до цифрових даних, їх обміну чи будь-якої іншої взаємодії з ними. Водночас із закріпленням цифрового контенту як об'єкта цивільних прав чинне цивільне законодавство має врегулювати особливості здійснення та захисту прав споживачів, виробників, розповсюджувачів, власників авторських прав на цифровий контент, як учасників цивільних відносин;

– невизначеність місця штучного інтелекту в структурі цивільних правовідносин породжує проблему визначення особи, відповідальної за шкоду, завдану штучним інтелектом. Вирішення цієї проблем лежить у площині модернізації чинного законодавства у напрямі визначення статусу електронних осіб та окреслення їх правосуб'єктності, моменту її виникнення та припинення, вирішення питання ідентифікації роботів та штучного інтелекту. Відтак, необхідно напрацювати юридико-технічні прийоми залучення до участі у цивільно-правових відносинах електронних осіб як суб'єктів права з визначенням обсягу їх правосуб'єктності.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Kot O. O. Competition Law of Ukraine. Rīga, Izdevniecība «Baltija Publishing», 2021. 204 с.

2. Простибоженко О. С. Про режим майна подружжя у праві України та країн Європейського Союзу (порівняльно-правове дослідження). Монографія. Київ: КРЦ НАПрН України, 2021. 270 с.

Статті у фахових виданнях України категорії «Б» – 17:

1. Атаманчук Н.І. Правові засади взаємодії державної податкової служби України з громадськістю. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 62–69.

2. Атаманчук Н.І., Монаєнко А.О. Акцизне оподаткування тютюнових виробів в Україні: правові проблеми та шляхи їх врегулювання. Нове українське право 2021. Вип. 5. С. 29–37.

3. Великанова М.М. Відшкодування шкоди, завданої використанням технологій штучного інтелекту як спеціальний делікт. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 17–21.

4. Гриняк А.Б. Оновлення загальних положень про договірні зобов'язання: удосконалення приватноправових відносин у громадянському суспільстві. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 22–28.

5. Гуцуляк В.К. Виконання договору підряду на проведення пошукових робіт як важлива стадія дотримання договірної дисципліни в громадянському суспільстві. *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 29–34.

6. Гуцуляк В.К. Сторони договору підряду на проведення пошукових робіт та особливості їх взаємодії. *Нове українське право*. 2021. Вип. 4. С. 14–19.

7. Зуб І.В. Щодо окремих положень концепції оновлення цивільного кодексу України. *Нове українське право*. 2021. Вип. 4. С. 26–30.

8. Костюченко О.Є., Колеснік Т.В. Правила внутрішнього трудового розпорядку як інструмент правового регулювання організації праці на підприємствах, в установах, організаціях. *Економічна теорія та право*. 2021. № 3 (46). С. 89–107.

9. Міловська Н.В. Сторони договору страхування та особливості їх правосуб'єктності. *Право України*. 2021. № 7. С. 72–88.

10. Пленюк М.Д., Манченко О.В. Особливості виконання зобов'язань з множинністю осіб за договором довічного утримання (догляду) як важлива складова відносин в громадянському суспільстві. *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 78–82.

11. Простибоженко О.С. Право власності подружжя на земельну ділянку: проблемні питання. *Нове українське право*. 2021. № 3. С. 83–89.

12. Самородов А.С. Особливості контролю за використанням та охороною земель в умовах децентралізації влади та розвитку громадянського суспільства в Україні. *Нове українське право*. 2021. Вип. 4. С. 192–198.

13. Тернавська В.М. Концепція державного суверенітету в аспекті глобального інформаційного простору. *Інформація і право*. 2021. Випуск 4. С. 80–89.

14. Томкіна О.О. Забезпечення розвитку транспарентності Конституційного Суду України в умовах сучасного суспільства. *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 170–178.

15. Томкіна О.О. Норми Митного кодексу України як предмет конституційного контролю. *Нове українське право*. 2021. Вип. 5. С. 69–77.

16. Шумило М. Нормативно-правова модель досудового розслідування за чинним КПК: теоретичні і практичні проблеми та шляхи їх вирішення. *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 261–266.

17. Шумило М.Є., Рудей В.С., Дунаєвська Л.Г. Лікарська таємниця у кримінальному процесі та законодавстві України про охорону здоров'я. *Нове українське право*. 2021. Вип. 5. С. 112–120.

Статті у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science) – 9:

1. Гриняк А.Б., Гриняк О.Б. Договірні підстави виникнення права власності на житло. *Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін.* Харків: Право, 2021. Т. 28. № 1. С. 115–127.

2. Lesia Bilovus, Oksana Homotiuk, Nataliia Khatniuk, Oleh Prostybozhenko, Nelli Pobiianska, Nataliia Huts. State's Civil Liability Within Legal Relations of Property Restitution: Historical and Legal Research. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. Vol. 24. Special Issue 1. P. 1–8.

3. Maidan K. Suleimenov, Oleksii O. Kot, Serhii O. Pohribnyi. A Pan-European Dimension to the Implementation and Protection of Civil Rights. *Global Journal of Comparative Law*. 2021. № 10. P. 61–72.

4. Майданик Р.А., Майданик Н.І., Великанова М.М. Відповідальність за шкоду, завдану використанням технологій штучного інтелекту. *Вісник Національної академії*

правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 2. С. 150–160.

5. Шумило М.Є., Гмирко В.П., Рудей В.С. Вагомість кримінальних судових доказів – їхній «the fifth element»? Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 4.

6. Скрипнюк О.В., Томкіна О.О. Зміцнення інституційної спроможності Конституційного Суду України в умовах сучасного суспільства як науково-практична проблема. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 4.

7. Оніщенко Н.М., Сунегін С.О. Дієвий контроль за забезпеченням прав і свобод людини як вимір демократичного суспільства: соціальний контекст. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 3. С. 15–26.

8. Погрібний С.О., Кот О.О. Оновлення цивільного кодексу України як запорука ефективної взаємодії держави та суспільства. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 1. С. 106–114.

9. Volodymyr V. Luts, Andrii B. Hryniak, Mariana D. Pleniuk, Valeriia V. Krykoves. Convergence of the Contract Law of Ukraine and EU Member States. *Global Journal of Comparative Law*. 2021. № 10. P. 123–137.

Збірники наукових праць – 4:

1. Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 квітня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 248 с.

2. Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-й річниці Конституції України (м. Київ, 22 червня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 240 с.

3. На шляху до європейського приватного права: збірник матеріалів XI Міжнародного цивілістичного форуму. Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 180 с.

4. Актуальні проблеми правового регулювання іпотечних відносин: збірник матеріалів науково-практичного семінару для молодих вчених, аспірантів і студентів. Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 104 с.

Наукові заходи – 4:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави», 20 квітня 2021 року, м. Київ, КРЦ НАПрН України.

2. Науково-практична конференція, присвячена 25-й річниці Конституції України «Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення», 22 червня 2021 року, м. Київ, КРЦ НАПрН України.

3. XI Міжнародний цивілістичний форум «На шляху до європейського приватного права», 12–13 жовтня 2021 року, м. Київ, КРЦ НАПрН України.

4. Науково-практичний семінар для молодих вчених, аспірантів і студентів «Актуальні проблеми правового регулювання іпотечних відносин», 24 вересня 2021 року, м. Київ, КРЦ НАПрН України.

Законопроект – 1:

1. Концепція Закону України «Про правотворчу діяльність» (законопроект від 25.06.2021 року № 5707).

Науково-правові висновки – 21:

1. Науково-правовий висновок щодо доцільності прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави» на звернення Голови Комітету з питань правової політики Верховної Ради України А. Є. Костіна.

2. Науково-правовий висновок щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» та Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», підготовлений за зверненням Народного депутата України Д. Ісаєнка.

3. Науково-правовий висновок щодо доцільності прийняття проектів законів України «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії» (реєстр. № 5177 від 01.03.2021 р.) та «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок проведення антитерористичної операції або операції Об'єднаних сил» (реєстр. № 5177-1 від 17.03.2021 р.), підготовлений за зверненням Голови Комітету з питань правової політики Верховної Ради України А. Є. Костіна.

4. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період».

5. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (реєстр. № 6235 від 01.11.2021 р.).

6. Науково-правовий висновок щодо застосування правової позиції про відшкодування моральної шкоди в сімейних правовідносинах, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 2-3897/10.

7. Науково-правовий висновок щодо виселення громадян при зверненні стягнення та жилі приміщення та застосування статей 39, 40 Закону України «Про іпотеку», статті 109 Житлового кодексу України, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 295/4514/16-ц.

8. Науково-правовий висновок щодо застосування положень статті 15 Закону України «Про виконавче провадження», статті 442 ЦПК України, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 381/979/15-ц.

9. Науково-правовий висновок щодо правочинів з корпоративними правами у сімейних правовідносинах, за звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 369/13467/20.

10. Науково-правовий висновок щодо правової позиції про порушення прав та необхідності залучення другого з подружжя до участі у справі, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 344/17464/15-ц.

11. Науково-правовий висновок щодо звернення стягнення на предмет застави, що входить до спадкового майна, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 645/6151/15-ц.

12. Науково-правовий висновок щодо можливості застосування аналогії закону в орендних правовідносинах, за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Пророка В. В. у справі № 143/591/20.

13. Науково-правовий висновок щодо підстав і умов звільнення платника аліментів від сплати заборгованості у зв'язку з виключенням відомостей про її батьківство, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 322/0/26-21.

14. Науково-правовий висновок щодо застосування частини третьої ст. 265 Кодексу адміністративного судочинства з урахуванням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, за зверненням Верховного Суду у адміністративній справі № 2-а-256/08.

15. Науково-правовий висновок з питань, порушених у конституційній скарзі Ліненко Наталії Миколаївни, щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 485 Митного кодексу України, за зверненням судді Конституційного Суду України Первомайського О.

16. Науково-правовий висновок з питань управління державним майном, яке входить у майновий комплекс, що забезпечує діяльність Верховної Ради України від, за зверненням прокурора у кримінальному провадженні Київської міської прокуратури Польового О. від 09.08.2021 року № 09/5-5353-21.

17. Науково-правовий висновок щодо відображення у статтях 140, 141 і 143 Земельного кодексу України механізму правового регулювання земельних відносин та можливості припинення права власності на земельну ділянку у разі використання її не за цільовим призначенням, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 477/2330/18.

18. Науково-правовий висновок щодо застосування статті 1212 ЦК України, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б.І. у справі № 646/4738/19.

19. Науково-правовий висновок щодо правової позиції про припинення спадкового договору у зв'язку зі смертю набувача, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 280/4/18.

20. Науково-правовий висновок щодо особливостей правового статусу військового майна, за запитом Прокурора Дарницької спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Центрального регіону.

21. Науково-правовий висновок щодо правових наслідків відмови від прийняття спадщини, за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І.

В межах даної теми співробітники Інституту підготували 70 тез наукових доповідей.

II. ПРИКЛАДНІ ТА ГРАНТОВІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукові установи Національної академії правових наук України значну увагу приділяють участі у конкурсах наукових проектів (грантах). Так, у 2021 р. Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування проводив грантове наукове дослідження на замовлення Ради Європи загальною вартістю 108 тис. грн, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Шашиса здійснив грантове наукове дослідження на замовлення Національного фонду досліджень України на суму 5 423 235,00 грн.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2021 році Інститутом проведено грантове дослідження на замовлення Ради Європи (Contract №8748/2021/DC/5 19.04.2021) в рамках проекту «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень» на тему «Відповідальність органів місцевого самоврядування у сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб і осіб, які постраждали внаслідок конфлікту, в контексті децентралізації та гендерного підходу» вартістю 108 тис. грн.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

У 2021 році інститутом проведено грантове дослідження на замовлення Національного фонду досліджень України. Назва Проекту – «Соціально-правові та кримінологічні наслідки поширення пандемій та шляхи їх усунення в Україні». Строки дослідження – IV квартал 2020 р. – IV квартал 2021 р. Загальна сума отриманого гранту – 5 423 235,00 грн.

III. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Національна академія правових наук України тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, а й місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. З метою підвищення ролі правової науки в розробці та реалізації ефективної регіональної політики та координації наукових досліджень у галузі держави та права всіх установ академією було створено регіональні наукові центри: у червні 2009 р. – Донецький та Західний регіональні наукові центри, у березні 2011 р. – Південний регіональний науковий центр.

Основними завданнями регіональних наукових центрів є сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; планування та координація науково-дослідної діяльності в галузі держави та права дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів академії, а також усіх структурних підрозділів академії (лабораторій, відділів, секторів тощо), що знаходяться у відповідних регіонах; координація діяльності по формуванню та реалізації науково-технічних програм у галузі держави і права з МОН України, НАН України та галузевими академіями у регіонах України; проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок тощо; проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень; організація та проведення наукових конференцій, «круглих столів», семінарів та інших наукових заходів; здійснення просвітницької діяльності, сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу у відповідних регіонах України; інтеграція юридичної науки та освіти тощо.

Так, Донецьким регіональним науковим центром у 2021 р. підготовлено 7 монографій, 2 енциклопедичних та довідкових видання, 1 науковий нарис, 1 науково-

практичний посібник, 8 навчальних посібників та підручників, 25 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, 50 публікації у інших наукових виданнях, 149 тез наукових доповідей, 10 публікацій в інших виданнях, 8 рецензій на монографії, підручники та навчальні посібники. Науковці центру також взяли участь у підготовці 28 законопроектів, 30 наукових висновків до нормативно-правових актів за зверненням центральних органів державної влади та 99 наукових висновків за зверненням місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Донецький регіональний науковий центр виступив організатором та співорганізатором 55 наукових заходів.

Західним регіональним науковим центром у 2021 р. підготовлено 6 монографій, 2 навчальних посібника, 31 наукову статтю та 20 тез наукових доповідей. Членами центру підготовлено 8 законопроектів та надано 10 наукових висновків до нормативно-правових актів.

Члени Південного регіонального наукового центру у 2021 р. підготували 13 монографій, 2 розділи в колективних монографіях іноземних видань, 2 підручника, 6 навчально-методичних посібників, 1 науково-практичний коментар до законодавства, 1 законопроект, 17 наукових статей, 6 статей у періодичних виданнях індексованих у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, 46 тез наукових доповідей, 15 наукових висновків до нормативно-правових актів та 40 висновків щодо правозастосовної діяльності (на запити Верховного Суду).

У звітному періоді установами академії підготовлено науково-правові висновки для Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради, Харківської міської ради, а також для обласних, міських та районних правоохоронних і судових органів Київської та інших областей. Так, для органів державного управління на місцях, органів місцевого самоврядування, правоохоронних і судових органів, державних підприємств, установ та організацій, навчальних закладів здійснено: розробку проектів нормативно-правових актів, їх наукову експертизу, аналіз чинного законодавства з окремих питань; надано пропозиції щодо його вдосконалення; проведено відповідні консультації; підготовку науково-консультативних висновків; наукове дослідження об'єктів інтелектуальної власності; підготовку пропозицій та зауважень до програмних документів тощо.

Науково-дослідними інститутами академії за звітний період на замовлення регіонів було проведено 16 наукових досліджень. Зокрема, НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування надав 8 науково-консультативних висновків; НДІ інтелектуальної власності провів 3 наукових дослідження об'єктів інтелектуальної власності; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса надав 2 науково-правових висновки; Київський регіональний центр надав 2 науково-правових висновки; НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку підготував 1 науково-правовий висновок та пропозиції і зауваження на Проект Стратегії розвитку Харківської області на період 2021-2027 роки.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді на замовлення регіонів експертами Інституту проведено 3 (три) наукових дослідження об'єктів інтелектуальної власності а саме:

1. Експертиза у сфері інтелектуальної власності щодо схожості графічного зображення найменування та зовнішнього оформлення друкованого періодичного видання «Моя Газета Домашня» видавництва ФОП Алексеєва І.О. з графічним зображенням найменування та зовнішнім оформленням друкованого періодичного

видання «Домашня газета», видавництва ТОВ «Камертон». За результатами проведених досліджень експертами підготовлено Висновок експерта.

2. Експертиза у сфері інтелектуальної власності у кримінальному провадженні щодо схожості позначення «PS PREMIER SOCKS», яке нанесено на продукцію, що виробляється та реалізується невстановленими на даний час особами, та зареєстрованим знаком для товарів і послуг № 246237. За результатами проведених досліджень експертом Коваленко Т.В. підготовлено Висновок експерта.

3. Експертизи у сфері інтелектуальної власності судді Господарського суду міста Києва за позовом Немірофф Інтеллектюал Проперті Істеблішмент до ТОВ «Лікеро-горілчаний завод «Прайм», ДП «Украпатент» про припинення порушення прав інтелектуальної власності на ТМ «Nemiroff».

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Упродовж 2021 року Інститутом надавалися науково-консультативні висновки за зверненнями органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, правоохоронних органів, зокрема:

1. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Харківської обласної ради щодо додержання вимог нормопроектувальної техніки при підготовці проекту регламенту Харківської обласної ради VIII скликання.

2. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Богодухівської територіальної організації Профсоюзу «РАСвет» щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства дій з об'єднання юридичних осіб – сільських рад Богодухівського району Харківської області з юридичною особою «Богодухівська міська рада Харківської області» у зв'язку із утворенням Богодухівської міської об'єднаної територіальної громади.

3. Науково-консультативний висновок за зверненням депутата сільської ради щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства проекту рішення загальних зборів територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області про прийняття на баланс територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області рухомого і нерухомого майна, землі, що є у власності територіальної громади.

4. Науково-консультативний висновок за зверненням Общини Родов села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства дій фізичних осіб, які діють від імені юридичної особи «Богодухівська міська рада Харківської області» та приймають рішення про прийняття у комунальну власність Богодухівської міської ОТГ рухомих і нерухомих об'єктів.

5. Науково-консультативний висновок за зверненням Вінницької обласної ради щодо виконання передбачених ст.44 Закону України «Про місцеве самоврядування» делегованих повноважень самостійно обласною радою».

6. Науково-консультативний висновок за зверненням Управління СБУ в Харківській області щодо правової оцінки діяльності представників псевдо територіальних громад.

7. Науково-консультативний висновок за зверненням Управління СБУ в Харківській області щодо відповідності Конституції та законам України діяльності представників ряду громадських об'єднань.

8. Науково-консультативний висновок за зверненням депутатів Ювілейної

сільської ради VIII скликання Олешківського району Херсонської області щодо правової оцінки порядку призначення на посаду заступника сільського голови з питань діяльності виконавчих органів ради.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

На замовлення регіонів підготовлено 2 аналітичних документи, а саме:

На звернення місцевих правоохоронних органів підготовлено 1 документ:

– роз'яснення щодо окремих питань застосування ст. 382 КК України, підготовлені на виконання доручення прокурора Харківської обласної прокуратури Д. Кейдуна.

На звернення закладів освіти підготовлено 1 документ:

– пропозиції відділу кримінологічних досліджень до проекту рекомендацій за підсумками VI Міжнародної науково-практичної конференції «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі», підготовлені за клопотанням ректора Національної академії внутрішніх справ В.В. Чернея.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

На замовлення регіонів у звітному періоді надано 1 науково-правовий висновок:

Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Законів України щодо науково-технічного (технологічного) комплексу». Направлений Голові ради директорів Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України Семиноженку В. П.

Київський регіональний центр

У 2021 році Київським регіональним центром НАПрН України підготовлено 2 науково-правових висновки за зверненням регіональних правоохоронних органів:

1. Науковий висновок за зверненням прокурора у кримінальному провадженні Київської міської прокуратури О. Польового з питань управління державним майном, яке входить у майновий комплекс, що забезпечує діяльність Верховної Ради України.

2. Науково-правовий висновок за запитом Прокурора Дарницької спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Центрального регіону щодо особливостей правового статусу військового майна.

IV. УЧАСТЬ АКАДЕМІЇ В ЗАКОНОПРОЄКТНІЙ (НОРМОТВОРЧІЙ) РОБОТІ

Важливим напрямком науково-дослідницької діяльності наукових установ академії є розробка і правова експертиза законопроектів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм упровадження результатів наукової діяльності. Так, на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» науково-дослідні інститути академії взяли участь у розробці 41 проекту законів та інших нормативно-правових актів.

На виконання бюджетної програми 6581020 «Наукова і організаційна діяльність

президії Національної академії правових наук України» члени академії взяли участь у підготовці 47 проєктів нормативно-правових актів та науково-експертних висновків.

Академіки та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України взяли участь у розробці більше ніж 300 проєктів законів та інших нормативно-правових актів, серед яких: проєкт Кодексу України про адміністративні проступки, проєкти Законів України «Про народовладдя через всеукраїнський референдум», «Про правотворчу діяльність», «Про засади адміністративно-територіального устрою», «Про державну політику перехідного періоду», «Про місцеві державні адміністрації», «Про бюро фінансових розслідувань», «Про електронні комунікації», «Про цифровий контент та цифрові послуги», «Про судову експертизу та самоврядування судових експертів», «Про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї» та ін.

Члени академії на постійній основі беруть участь у діяльності близько 30 робочих груп із розроблення законів та інших нормативно-правових актів, серед яких слід виділити Комісію з питань правової реформи, утворену Указом Президента України від 7 серпня 2019 р. (співголовою комісії є член-кореспондент НАПрН України – Буроменський М. В., членами комісії є: Барабаш Ю. Г., Баулін Ю. В., Грищук В. К., Гуторова Н. О., Довгерт А. С., Заєць А. П., Капліна О. В., Козюбра М. І., Комаров В. В., Копиленко О. Л., Кузнєцова Н. С., Навроцький В. О., Петришин О. В., Стрельцов Є. Л., Шило О. Г.). Основним завданням Комісії є сприяння подальшому розвитку правової системи України на основі конституційних принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини і громадянина з урахуванням міжнародних зобов'язань України.

Члени відділення цивільно-правових наук академії входять до складу робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, утвореної постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 р., №650 (членами групи є: Довгерт А. С., Кохановська О. В., Кузнєцова Н. С., Майданик Р. А., Стефанчук Р. О.). Основними завданнями робочої групи є: проведення комплексного аналізу існуючого цивільного законодавства України та визначення сфер приватноправових відносин, які потребують приведення у відповідність зі світовими тенденціями розвитку приватного права; вивчення досвіду європейських країн щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України; підготовка пропозицій щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 30 грудня 2021 р. за № 502 утворено Науково-консультативну раду при Голові Верховної Ради України, яка є консультативно-дорадчим органом, що функціонує для залучення висококваліфікованих фахівців у сфері права до законопроєктної роботи, підготовки наукових висновків з питань діяльності Верховної Ради України, які потребують наукового забезпечення. До складу Науково-консультативної ради ввійшли члени академії, а саме: Баулін Ю. В., Борисова В. І., Буроменський М. В., Буханевич О. М., Гетьман А. П.,

Гриняк А. Б., Гусаров К. В., Довгерт А. С., Єрмоленко В. М.,

Задихайло Д. В., Заєць А. П., Іншин М. І., Капліна О. В., Козюбра М. І., Коломоєць Т. О., Комаров В. В., Костенко О. М., Кот О. О.,

Кохановська О. В., Кузнєцова Н. С., Кузніченко С. О., Кучерявенко М. П., Лук'янов Д. В., Майданик Р. А., Музика А. А., Навроцький В. О., Нор В. Т., Носік В. В., Оніщенко Н. М., Орлюк О. П., Панов М. І., Пархоменко Н. М., Святоцький О. Д., Сergyгіна С. Г., Скрипнюк О. В., Спасибо-Фатєєва І. В., Стрельцов Є. Л., Туляков В. О., Фріс П. Л., Харитонов Є. О., Чанишева Г. І., Шакун В. І., Шило О. Г., Шумило М.

Є., Щербина В. С., Яроцький В. Л., Ярошенко О. М.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У 2021 році співробітниками Інституту було підготовано 7 законопроектів відповідно до показників паспорту бюджетної програми:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності». Законопроект розроблено з метою удосконалення окремих норм, які посилюють відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності, а також з метою реалізації завдань, пов'язаних з адаптацією українського законодавства до стандартів ЄС, відповідно до вимог Глави 9 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Законопроект направлено до підкомітету з цивільного та адміністративного законодавства Комітету ВР України з питань правової політики.

2. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення інфраструктури трансферу технологій» разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою. Законопроект розроблено з метою удосконалення інфраструктури трансферу технологій. Надіслано листом від Голові комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оборонні закупівлі» (щодо набуття та здійснення майнових прав інтелектуальної власності)». Законопроект розроблено з метою підвищення обороноздатності держави шляхом удосконалення законодавства України, що регулює правовідносини, пов'язані із набуттям та здійсненням майнових прав на ОПВ, створених під час виконання оборонних закупівель. Законопроект направлено до Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України та Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

4. Проект Закону «Про внесення змін в деякі законодавчі акти України з метою розширення повноважень громадських об'єднань щодо представлення інтересів в судах інших осіб». В законопроекті, відповідно до рекомендацій, отриманих від суддів під час круглого столу «Право громадських об'єднань на звернення до суду в інтересах третіх осіб у сфері охорони здоров'я», який відбувся 3 грудня 2021 р., пропонується внести зміни до Законів України «Про громадські об'єднання» і «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» щодо права громадських об'єднань представляти права інших осіб. Законопроект направлено до Комітету Верховної ради України з питань правової політики.

5. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (щодо винаходів і корисних моделей, створених з використанням штучного інтелекту)» разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою. Законопроект розроблено з метою врегулювання відносин, які виникають щодо винаходів і корисних моделей, створених з використанням штучного інтелекту. Надіслано листом Голові комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та Голові комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

6. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про театри і театральну справу» щодо удосконалення правової охорони авторського

права і суміжних прав у театральній діяльності». Законопроект розроблено з метою удосконалення правової охорони авторського права і суміжних прав, що виникають у зв'язку із створенням та виконанням театральних постановок, та регулюванням відповідних відносин у театральній діяльності. Законопроект направлений в комітет ВРУ з питань гуманітарної та інформаційної політики.

7. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України». Надані пропозиції з метою удосконалення цивільно-правових відносин, у тому числі усунення існуючих прогалин та невідповідностей у цьому кодифікованому акті. Порівняльна таблиця до проекту Закону України про внесення змін до Цивільного кодексу України (до глави 13, книги IV та глав 75, 76 щодо права інтелектуальної власності).

Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів – 2:

1. Робоча група з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

2. Робоча група «Доступ до ліків», створена відповідно до Наказу МОЗ № 2071 «Про створення міжсекторальної робочої групи з розробки Стратегії розвитку охорони здоров'я до 2030 року» від 27.09.2021 р.).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2021 році Інститут взяв участь у розробці 4 проекти законів та інших нормативно-правових актів відповідно до показників паспорту бюджетної програми, проектів інших актів на замовлення органів державної влади, в тому числі на виконання бюджетної програми 6581040, а саме:

1. Проект внесення змін та доповнень до Стратегії національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» (щодо удосконалення загальних засад організації та діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування).

3. Проект Закону України «Про видобуток та використання природних ресурсів Місяця та інших космічних тіл».

4. Проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про приватизацію державного та комунального майна».

Участь науковців установи в робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів – 6.

1. Комісія з питань правової реформи при Президентові України (утворена Указом Президента України від 7 серпня 2019 р. № 584/2019).

2. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо напрацювання комплексних змін у виборче законодавство з метою уніфікації механізмів правового регулювання виборчого процесу в Україні.

3. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з удосконалення правового регулювання діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування з метою посилення їх інституційної спроможності.

4. Робоча група з розробки проектів законів з питань народовладдя (приймали участь у експертній роботі щодо законопроекту «Про всеукраїнський референдум», «Про місцевий референдум»).

5. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з опрацювання та підготовки до другого читання проекту Закону України про адміністративну процедуру (реєстр. № 3475 від 14.05.2020).

6. Робоча група Верховної Ради України з питань перспективного планування законопроектної роботи.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

У звітному році Інститут взяв участь у розробці 6 проектів законів та інших нормативно-правових відповідно до показників паспорту бюджетної програми 6581040:

1. Проект Закону України «Про захист персональних даних» (реєстр. № 5628). Проект Закону направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної ради України.

2. Проект Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Проект надісланий до Апарату Верховної Ради України (вих. № 28 від 23.02.2021 р.). Пропозиції схвалені Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, надані ним до Кабінету Міністрів України й за дорученням Прем'єр-міністра України направлені для опрацювання до МОН України (лист Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 23.12.2021 № 04-24/11-2021/402606).

3. Пропозиції до Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року та забезпечення державної підтримки молодих вчених. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

4. Пропозиції до проекту Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту».

5. Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення укладення угоди між Україною та Європейським Союзом про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг та імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері електронної ідентифікації».

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Службу безпеки України" щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України» (реєстр № 3196-д.). Направлено до Апарату Верховної Ради України.

У звітний період наукові працівники ДНУ ІБП НАПрН України взяли участь у роботі 12 робочих груп по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів:

1. Робоча група з розробки проекту Закону України «Про електронні комунікації» (реєстр. № 3014 від 05.02.2020 р.). Закон прийнятий Верховною Радою України у першому читанні.

2. Робоча група з розробки проекту Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектру та поштового зв'язку України» (реєстр. № 4066 від 07.09.2020 р.). Законопроект знаходиться на доопрацюванні в Комітеті з питань цифрової трансформації.

3. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони і розвідки із розробки проекту Закону України «Про військову поліцію».

4. Робоча група Міністерства оборони України та Командування сил спеціальних операцій Збройних Сил України по розробці проекту змін до законодавства про оборону щодо організації та діяльності руху опору.

5. Робоча група з питань удосконалення нормативно-правового акта у сфері проходження атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України Автономної Республіки Крим (м. Севастополь) після 20 лютого 2014 року».

6. Робоча група з підготовки тексту проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо створення спеціалізованої екологічної прокуратури та унормування спеціальної норми, якою визначено статус Тренінгового центру прокурорів України», для подальшої реєстрації проекту в Апараті Верховної Ради України.

7. Робоча група з опрацювання проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності «Служби безпеки України», реєстраційний № 3196-д від 26.10.2020.

8. Робоча група з розробки проекту Закону України «Про правотворчу діяльність».

9. Робоча група з глобальних загроз та робоча група по опрацюванню проекту Закону України «Про військову поліцію» Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

10. Робоча група при МОН України і НАН України з підготовки пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та внесення змін до законодавства України.

11. Робоча група з підготовки проекту Стратегії інформаційної безпеки України, підготовленої Міністерством культури та інформаційної політики України і схваленої РНБО України та затвердженою Указом Президента України від 28.12 2021 р. № 685/2021.

12. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності щодо підготовки пропозицій про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру».

**Науково-дослідний інститут вивчення
проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса**

У 2021 році Інститут взяв участь у розробці 7 законопроектів та інших проектів нормативно-правових актів відповідно до показників паспорту бюджетної програми 6581040:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо застосування стягнення у виді переведення до приміщення камерного типу (одиначної камери)», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо виконання покарання у виді штрафу», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

3. Проект Закону України «Про узгодження Закону України «Про Державно-кримінальну виконавчу службу України» з Кримінально-виконавчим кодексом України та Законом України «Про пробацію».

4. Проект закону «Про внесення змін щодо приведення ст.118 КВК України у відповідність до ст. 43 Конституції України і Конвенції Міжнародної Організації праці (№29) про примусову чи обов'язкову працю», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо вдосконалення регламентації відповідальності за порушення карантинних правил», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення регламентації затримання за підозрою у вчиненні кримінального проступку», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Метою цього законопроекту є вдосконалення регламентації затримання за підозрою у вчиненні кримінального проступку.

7. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за підроблення документів на порушення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану або надзвичайної ситуації», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

Крім того Інститутом розроблено проект доповнень до Комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-2022 роки, пояснювальну записку та пропозиції до нього. Проект доповнень спрямовано до Харківської обласної ради.

Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці законопроектів та в інших робочих групах – 9:

1. Науково-консультативна рада при Верховному Суді.
2. Науково-консультативна рада при Голові Верховної Ради України.
3. Науково-консультативна рада Конституційного Суду України.
4. Робоча група з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи при Президентові України.
5. Робоча група з питань реформування кримінальної юстиції Комісії з питань правової реформи при Президентові Україн.
6. Робоча група, створена на базі Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України з розгляду законопроектів «Про забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя» (реєстр. номер 5751 від 12.07.2021 р.) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безпеки (реєстр. № 5752 від 12.07.2021 р.).
7. Робоча група по реформуванню пенітенціарної системи України при Комітеті Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності.
8. Наукова рада при Державній кримінально-виконавчій службі України.

9. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності з розробки проекту Закону України «Про державне регулювання у сфері експертного забезпечення правосуддя».

**Науково-дослідний інститут
правового забезпечення інноваційного розвитку**

У межах дослідження фундаментальних тем та на виконання паспорту бюджетної програми Інститутом розроблено 4 законопроекти:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». Направлено Народному депутату Юлії Гришиній, Народному депутату Павлу Фролову, Народному депутату Марії Мезенцевій, Народному депутату Андрію Одарченку.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення законодавчих колізій та прогалін у зв'язку з прийняттям Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні». Направлений до Комітету ВРУ з питань цифрової трансформації та заступнику Голови Комітету ВРУ з питань цифрової трансформації, народному депутату України Федієнко О.П.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки та розвитку інноваційної діяльності». Направлено народному депутату України Олександрю Лукашову.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо активізації діяльності наукових парків»

Розробка законопроектів за власною ініціативою – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму»

Участь науковців установи в робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів та інших групах – 4 шт.

1. Робоча група з визначення пріоритетних напрямів розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.

2. Робоча група з підготовки змін до законодавства, що регулює питання інноваційної діяльності.

3. Кординаційна рада з питань захисту прав інтелектуальної власності при Харківській обласній державній адміністрації.

4. Робоча група НАН України з моніторингу законодавства у науковій, науково-технічній та інноваційній сферах.

Участь у розробці проектів інших правових актів.

1. Розроблення законопроекту «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо спрощеного режиму оподаткування, обліку та звітності)».

**Науково-дослідний інститут приватного права
і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака**

У 2021 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 11 законопроектів та інших нормативно-правових актів, а саме:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення порядку здійснення корпоративних прав». Лист відповідь, про те

що вказаний законопроект опрацьовано та подано Народним депутатом України Калауром І. Р.

2. Проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямованих на розширення кола об'єктів цивільних прав (зарєєстровано у Верховній Раді України суб'єктом законодавчої ініціативи Стефанчуком М. О., № 6447 від 17.12.2021).

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про підприємництво», Господарського кодексу України щодо обмежень у здійсненні підприємницької діяльності».

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України», де запропоновано внести зміни до статті 3, 19, 186, 193 ЦПК України, направлено до Комітету з питань правової політики Верховної Ради України.

5. Проект Закону України про цифровий контент та цифрові послуги (внесено у Верховну Раду України суб'єктом законодавчої ініціативи Калауром І. Р.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання відносин державно-приватного партнерства, його спрямування на забезпечення нагальних потреб суспільства та прозорості цих відносин.

7. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж (щодо удосконалення категорій спорів, які можуть передаватись до міжнародного комерційного арбітражу за угодою сторін)». Передано до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

8. Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо гарантій адвокатської діяльності.

9. Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 125 Житлового кодексу Української РСР щодо захисту житлових прав дітей».

10. Проект Закону України «Про примусове виконання рішень».

11. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямованих на розширення кола об'єктів цивільних прав».

Участь науковців установи в робочих групах по розробці проектів нормативно правових актів – 1:

Робоча група з питань оптимізації Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України.

Київський регіональний центр

У 2021 році співробітниками Київського регіонального центру НАПрНУ України було підготовано 2 законопроекти відповідно до показників паспорту бюджетної програми, проектів інших актів на замовлення органів державної влади, в тому числі на виконання бюджетної програми:

1. Проект Закону України «Про академічну доброчесність». Законопроект ґрунтується на загальноприйнятих світовою спільнотою стандартах та принципах чесності та порядності, об'єктивності, професіоналізму, взаємної поваги і довіри, нульової толерантності до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності, відповідальності, прозорості та публічності, законності, справедливості, академічної свободи, здорового глузду тощо, що визначаються у цьому законі та внутрішніми положеннями закладів освіти чи наукових установ. Законопроект направлено Голові

підкомітету з питань вищої освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Ю. М. Гришиній.

2. Проект Закону України «Про правотворчу діяльність». Метою законопроекту є правове регулювання та охорона суспільних відносин шляхом планування, розробки та розгляду правотворчих ініціатив та нормативно-правових актів, ініціювання розробки, підготовка правотворчих ініціатив, їх оприлюднення та публічного обговорення, підготовка проектів нормативно-правових актів, включаючи проведення прогнозованої оцінки впливу правового регулювання, здійснення публічних консультацій (громадських та профільних), підготовку проекту нормативно-правового акту, проведення експертизи, розгляду, обговорення, погодження, прийняття (видання), підписання, набрання чинності, введення в дію, оприлюднення, включення акту до державного реєстру (державних реєстрів), проведення оцінки ефективності застосування нормативно-правових актів, внесення до нього змін, припинення ним чинності.

Науковці установи прийняли участь в 4 робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

1. Робоча група з питань методичного, організаційного та аналітичного забезпечення єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право».

2. Робоча група з підготовки проекту Закону України «Про академічну доброчесність» про академічну доброчесність.

3. Робоча група з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України «Про утворення робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України».

4. Робоча група Вищої ради правосуддя з питань реформування процесуального законодавства та судоустрою і статусу суддів «Про утворення Робочої групи Вищої ради правосуддя з питань реформування процесуального законодавства та судоустрою і статусу суддів».

V. НАУКОВО-ПРАВОВІ (НАУКОВО-ЕКСПЕРТНІ) ВИСНОВКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Одним із статутних завдань Національної академії правових наук України є виконання замовлення центральних органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, вивчення й узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів, підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх діяльності. У 2021 р. академія продовжувала плідну співпрацю з Офісом Президента України, Верховною Радою України та її комітетами, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством економіки, Радою національної безпеки і оборони, Національним агентством з питань запобігання корупції, іншими міністерствами та центральними органами державної влади.

Структурні підрозділи НАПрН України значну увагу приділяли співпраці з вищими судовими органами – Конституційним Судом України, Верховним Судом, а також із правоохоронними органами – Службою безпеки України, Офісом Генерального прокурора, Національним антикорупційним бюро України, Державним бюро розслідувань тощо.

Так, упродовж 2021 р. науково-дослідними інститутами академії для центральних органів державної влади та на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 було підготовлено 266 науково-експертних висновків до законопроектів та правозастосовних актів на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду та інших органів державної влади.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів.

У 2021 році науковцями Інституту підготовлено 8 науково-експертних висновків до законопроектів, а саме:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення та підвищення прозорості ефективного управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», розміщеного на офіційному вебсайті Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (реєстр. № 4537 від 24.12.2020 р.). Висновок надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

2. Висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну експертизу» (реєстр № 0898 від 29.08.2019 р.).

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо присудження наукових ступенів» (реєстр. № 4667-1 від 15.02.2021 р.).

4. Пропозиції та зауваження до проекту закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо посилення відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності» (реєстр. № 5461-1 від 21.05.2021 р.). Надано у відповідь на лист Національної академії правових наук від 02.06.2021 р. № 491 стосовно листа Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 04-24/3-2021//176858 від 01.06.2021 р.

5. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України про захист економічної конкуренції» (реєстр. № 0877 від 29.08.2019). Науково-експертний висновок надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

6. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності». Науково-експертний висновок надіслано Міністерству економіки України.

7. Науково-експертний висновок на депутатське звернення народного депутата України О. Санченка від 10.11.2021 р. № 433/31, який надано у вигляді відповідей на питання, поставлені у зверненні щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» щодо забезпечення збору доходу від прав організаціями колективного управління», реєстр. № 5572 від 27.05.2021 р. Науково-експертний висновок надіслано народному депутату О. Санченку.

8. Пропозиції та зауваження до проекту закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності» (реєстр. № 5461 від 05.05.2021 р.). Пропозиції та зауваження до законопроекту надіслано Голові

Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 04-24/3-2021/156389 від 13.05.2021 р.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів.

Протягом звітнього року Інститут традиційно значну увагу приділяв розробці зауважень і пропозицій до чинного законодавства з метою його удосконалення і приведення у відповідність до європейських правових стандартів, проведенню правової експертизи проектів законів та інших правових актів, підготовці науково-консультативних висновків за зверненнями представників Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, суддів Конституційного Суду України, Верховного Суду України, правоохоронних органів. Результати даної роботи Інституту були втілені у 45 (17 на виконання показників бюджетної програми та 28 понад виконання) науково-правових висновках.

На виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надано 17 науково-правових висновків на проекти законів України, зокрема:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду», винесеного на громадське обговорення Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій.

2. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення мовних прав корінних народів, національних меншин України у сфері освіти» (реєстр. № 4648 від 26.01.2021р.).

3. Пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про державні цільові програми».

4. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про державну реєстрацію суб'єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні» (реєстр. № 3059 від 11.02.2020р.).

5. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про корінні народи України» (реєстр. № 5506 від 18.05.2021р.).

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення захисту мовних прав національних меншин (реєстр. № 6015 від 09.09.2021).

7. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо позбавлення Кабінету Міністрів України невластивих повноважень» (реєстр. № 5052 від 09.02.2021р.).

8. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про місцевий референдум», винесеного Верховною Радою України для громадського обговорення. Висновок направлений Першому заступнику Голови Верховної Ради України.

9. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» (реєстр. № 5323 від 01.04.2021р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

10. Науково-правовий висновок на проект закону про місцевий референдум, винесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Р. Стефанчуком, Д. Арахамією, О. Корнієнком, Ф. Веніславським та іншими народними

депутатами України (реєстр. № 5512 від 19.05.2021р.). Висновок направлений до Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України.

11. Науково-правовий висновок на проекти законів України «Про громадський нагляд» (реєстр. № 5621 від 04.06.2021) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності у сфері громадського нагляду» (реєстр. № 5622 від 04.06.2021).

12. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про особливості стимулювання регіонального розвитку» (реєстр. № 5649 від 10.06.2021р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

13. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розподілу повноважень органів місцевого самоврядування у зв'язку зі зміною адміністративно-територіального устрою» (реєстр. № 6281 від 04.11.2021р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

14. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо врегулювання питань державного енергетичного нагляду (контролю)» (реєстр № 4322 від 05.11.2020 р.).

15. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до статті 18831 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за невиконання законних вимог посадових осіб органів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України» (реєстр. № 4415 від 23.11.2020 р.).

16. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо підвідомчості справ, які стосуються виготовлення та пропаганди георгіївської (гвардійської) стрічки» (реєстр № 5007 від 03.02.2021 р.).

17. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення надання публічних (електронних публічних) послуг» (реєстр. № 5845 від 10.08.2021).

Понад виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надано 28 науково-правових висновків на проекти законів України та інших нормативно-правових актів:

1. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення зміни до статті 164-12 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо розширення переліку порушень бюджетного законодавства» (реєстр. № 4458 від 03.12.2020р.).

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за неподання або несвоєчасне подання суб'єктом господарювання відомостей про свої відокремлені підрозділи» (реєстр. № 4289 від 30.10.2020р.).

3. Науково-правовий висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про посвідчення і нагрудний знак депутата місцевої ради» (реєстр. № 4453 від 03.12.2020р.).

4. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо присудження наукових ступенів» (реєстр. №

4667-1 від 15.02.2021 р.).

5. Науково-правовий висновок до законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу», підготовленого Міністерством освіти та науки України.

6. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо можливості брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» (реєстр. № 5025 від 05.02.2021р.).

7. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення окремих положень про мову освіти» (реєстр. № 4648-1 від 09.02.2021р.).

8. Науково-правовий висновок на законопроекти «Про внесення змін до статті 42-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо продажу лікарських засобів дітям» (реєстр. № 5123 від 22.01.2021), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства України про лікарські засоби» (реєстр. № 5131 від 22.01.2021), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за реалізацію (відпуск) лікарських засобів малолітнім особам» (реєстр. № 5123-1 від 25.02.2021).

9. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо використання електронних доказів» (реєстр. № 5060 від 10.02.2021р.).

10. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо скасування правової норми, яка передбачає відповідальність за виготовлення та пропаганду георгіївської (гвардійської) стрічки)» (реєстр. № 4106 від 16.09.2020р.).

11. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо забезпечення діяльності Уповноваженого з медичних питань)» (реєстр. № 5401 від 19.04.2021р.), який системно пов'язаний із законопроектом «Про Уповноваженого з медичних питань» (реєстр. № 5400 від 19.04.2021р.).

12. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності батьків або осіб, які їх замінюють, за вчинення їх дітьми окремих правопорушень у сферах безпеки дорожнього руху та торгівлі» (реєстр. № 5396 від 16.04.2021).

13. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності» (реєстр. № 5461 від 05.05.2021р.).

14. Науково-правовий висновок на проекти Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення діяльності Антимонопольного комітету України» (реєстр. № 5431 від 27.04.2021) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції» (реєстр. № 5432 від 27.04.2021).

15. Науково-правовий висновок щодо проекту Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення про його присудження та проекту Порядку присудження наукового ступеня доктора наук, підготовлених МОН України.

16. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення» (реєстр № 5490 від 13.05.2021р.).

17. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції» (реєстр. №5432-1 від 13.05.2021р.).

18. Науково-правовий висновок на проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за подання академічних текстів, отриманих від інших фізичних чи юридичних осіб, як власних результатів навчальної та наукової діяльності (реєстр. № 5532 від 21.05.2021р.).

19. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту прав дітей та соціальної підтримки сім'ї» (реєстр. № 5582 від 28.05.2021р.).

20. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині встановлення відповідальності за незаконне ввезення/вивезення тварин, порушення правил утримання та поводження з тваринами, використання у видовищних заходах, їх вилучення тощо» (реєстр. № 5697 від 23.06.2021р.).

21. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» щодо упорядкування окремих питань співробітництва територіальних громад» (реєстр. № 5742 від 08.07.2021р.).

22. Пропозиції до Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні.

23. Пропозиції до проекту Стратегії захисту, збереження та популяризації історії української державності.

24. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо надання можливості учасникам судового процесу брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції» (доопрацьований) (реєстр. № 5025 від 26.07.2021).

25. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо виборів керівника наукової установи» (реєстр. № 6236 від 01.11.2021 р.).

26. Науково-правовий висновок до проектів Законів України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства» (реєстр. № 6369 від 02.12.2021), «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України» (реєстр. № 6368 від 02.12.2021), «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України» (реєстр № 6368-1 від 09.12.2021), «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства» (реєстр. № 6369-1 від 10.12.2021).

27. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до статті 166-11 Кодексу України про адміністративні правопорушення у зв'язку зі змінами в порядку подання державному реєстратору інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи» (реєстр. № 6321 від 18.11.2021 р.).

28. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про основні засади формування та реалізації пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної інноваційної діяльності в Україні» (реєстр. № 6418 від 10.12.2021р.).

Науково-правові (науково-експертні) висновки щодо правозастосовної діяльності.

На виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надано 8 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності, зокрема:

1. Науково-правовий висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо надання роз'яснень з питань тлумачення окремих термінів та коректності їх застосування з метою упорядкування формулювань щодо статусу тимчасово окупованих територій України.

2. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника Голови Верховної Ради України щодо організаційно-правових питань виконання Першим заступником Голови Верховної Ради України обов'язків Голови Верховної Ради України.

3. Науково-правовий висновок за зверненням Судді Конституційного Суду України Первомайського О.О. щодо висловлення наукової позиції з окремих питань, порушених у контексті оцінки конституційності положень п.6 ч.1 ст.4, ч.3 ст.11 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Направлений до Конституційного Суду України.

4. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України щодо роз'яснення можливості виконання передбачених ст. 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» делегованих повноважень обласною радою самостійно. Направлений до Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України.

5. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Уханенко С.А. щодо питань, які виникли в процесі розгляду адміністративної справи про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності.

6. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Коваленко Н.В. щодо проблемних питань визнання протиправними та скасування рішення органу місцевого самоврядування з питань оподаткування місцевими податками та зборами.

7. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М.І. щодо застосування редакції Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 15.

8. Науково-правовий висновок за зверненням Судді Конституційного Суду України Кичуна В.І. щодо висловлення наукової позиції з окремих питань, порушених у контексті оцінки конституційності положень пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України в частині, яка передбачає, що норми і положення статей 20, 21, 22, 23, 30, 31, 37, 39, 48, 50, 51, 52 та 54 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991р. № 796-ХІІ зі змінами застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджетів

фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Направлений до Конституційного Суду України.

Понад виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надано 12 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності:

1. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника Голови Верховної Ради України щодо розгляду законопроекту без обговорення та голосування за кожну пропозицію до нього.

2. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Шишова О.О. щодо окремих питань правового регулювання присвоєння та позбавлення дипломатичного рангу.

3. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Секретаріату ВАОМС «Українська асоціація районних та обласних рад» Андрійчука Ю.М. щодо обрання особи на посаду Президента Асоціації. Направлений до Секретаріату ВАОМС «Українська асоціація районних та обласних рад».

4. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Коваленко Н.В. щодо проблемних питань надання особі статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

5. Науково-правовий висновок за зверненням Центральної виборчої комісії щодо застосування окремих положень Закону України «Про всеукраїнський референдум» в умовах карантинних обмежень в Україні. Направлений до Секретаріату Центральної виборчої комісії.

6. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Харківської обласної ради А. Товмасяна щодо додержання вимог нормопроектувальної техніки при підготовці проекту регламенту Харківської обласної ради VIII скликання. Направлений до Харківської обласної ради.

7. Науково-правовий висновок за зверненням Управління СБУ в Харківській області щодо правової оцінки діяльності представників псевдо територіальних громад. Направлений до Управління СБУ в Харківській області.

8. Науково-правовий висновок за зверненням Управління СБУ в Харківській області щодо відповідності Конституції та законам України діяльності представників ряду громадських об'єднань. Направлений до Управління СБУ в Харківській області.

9. Науково-правовий висновок за зверненням депутатів Ювілейної сільської ради VIII скликання Олешківського району Херсонської області щодо правової оцінки порядку призначення на посаду заступника сільського голови з питань діяльності виконавчих органів ради. Направлений до Ювілейної сільської ради.

10. Науково-правовий висновок за зверненням представників територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства дій з об'єднання юридичних осіб – сільських рад Богодухівського району Харківської області з юридичною особою «Богодухівська міська рада Харківської області» у зв'язку із утворенням Богодухівської міської об'єднаної територіальної громади.

11. Науково-правовий висновок за зверненням представників територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства дій фізичних осіб, які діють від імені юридичної особи «Богодухівська міська рада Харківської області» та приймають рішення про прийняття у комунальну власність Богодухівської міської об'єднаної територіальної громади рухомих і нерухомих об'єктів.

12. Науково-правовий висновок за зверненням представників територіальної

громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства проекту рішення загальних зборів територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області про прийняття на баланс територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області рухомого і нерухомого майна, землі, що є у власності територіальної громади села Івано-Шийчине Богодухівського району Харківської області відповідно до статті 142 Конституції України.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів.

На виконання паспорту бюджетної програми Інститутом підготовлено 69 науково-правових висновків до законопроектів на запити Верховної Ради України, її комітетів та на запити Конституційного Суду України та Верховного Суду, зокрема:

1. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності» (реєстр. № 5359), підготовлений на лист голови Верховної Ради України з питань правової політики А. Є. Костіна.

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад діяльності Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 5305 від 26.03.2021 р.) підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського (вх. лист № 67-01-23 від 06.04.2021 р.).

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» (реєстр. № 5246 від 15.03.2021 р.), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського (вх. № 64-01-23 від 17.03.2021 р.).

4. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, до Кримінального процесуального кодексу України щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності» (реєстр. № 5360 від 12.04.2021 р.), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

5. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за вчинення опору та втручання в діяльність державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища, працівника служби державної охорони природно-заповідного фонду України під час виконання ними службових обов'язків» (реєстр. № 4459), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

6. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання декларації» (реєстр. № 4548), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

7. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» (реєстр. № 4651), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

8. Науково-правовий висновок на проєкти Законів України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України (щодо кримінальної відповідальності за адміністративне, економічне, військове, політичне, військово-політичне та інше співробітництво з державою-агресором - колабораціонізм)» (реєстр. № 5135), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність)» (реєстр. № 5143) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)» (реєстр. № 5144), підготовлений на запит Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

9. Науково-правовий висновок на проєкти Законів України щодо амністії з нагоди 30-ї річниці незалежності України (реєстр. №№ 5249, 5249-1), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

10. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації реклами або пропаганди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів» (реєстр. № 5496), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

11. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо визначення підслідності у справах про порушення законодавства про санкції» та Закону України "Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення кримінальної відповідальності за порушення законодавства про санкції", підготовлені на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

12. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із внесенням змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання детінізації доходів та підвищення податкової культури громадян шляхом запровадження добровільного декларування фізичними особами належних їм активів та сплати одноразового збору до бюджету», підготовлені на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

13. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів», підготовлені на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

14. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо застосування обмежувальних заходів протидії домашньому насильству» (реєстр. № 5629) (кримінально-правові питання), підготовлені за запитом Верховної Ради України.

15. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за обігом генетично модифікованих організмів і генетично модифікованої продукції для забезпечення продовольчої безпеки» (реєстр. № 5839 від 05.08.2021 р.) за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

16. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей кримінальної відповідальності осіб, які вчиняють правопорушення у зв'язку із наявністю залежності від наркотичних та інших психоактивних речовин, а також організації реабілітації таких осіб» підготовлені за запитом Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України (реєстр. № 5715 від 29.06.2021 р.).

17. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу України» (реєстр. № 5672 від 18.06.2021 р.), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

18. Науково-правовий висновок щодо ст. 344 КК України, підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Д. А. Монастирського.

19. Науково-правовий висновок до проєктів Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку встановлення поліцейського контролю за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі» (реєстр. № 6127) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення порядку встановлення поліцейського контролю за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі» (реєстр. № 6128).

20. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо відповідальності за порушення у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра» № 6185 від 18.10.2021 р., підготовлений за запитом Верховної Ради України.

21. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення авторитету адвокатури» (реєстр. № 6207 від 22.10.2021 р.), підготовлений за запитом Верховної Ради України.

22. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо посилення авторитету адвокатури» (реєстр. № 6206 від 22.10.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

23. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо адміністративної та кримінальної

відповідальності за порушення, пов'язані з платіжними послугами» (реєстр. № 6295 від 08.11.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

24. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності у сфері містобудівної діяльності» (реєстр. № 5877), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

25. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо розблокування діяльності комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 5117 від 19.02.2021 р.), підготовлений підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

26. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення інституту фіксування судового провадження, склад суду та проголошення судового рішення» (реєстр № 5614 від 03.06.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

27. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя» (реєстр. № 5751 від 12.07.2021 р.), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

28. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя» (реєстр. № 5752 від 12.07.2021 р.), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

29. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо врегулювання окремих питань застосування запобіжних заходів в кримінальному провадженні» (реєстр. № 5892 від 06.09.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

30. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо покращення доступу громадян до правосуддя» (реєстр. № 6126 від 01.10.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

31. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 394 Кримінального процесуального кодексу України щодо суб'єктів оскарження вироку на підставі угоди між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості» (реєстр № 6328 від 19.11.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

32. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення деяких положень, пов'язаних з порядком призначення експертизи» (реєстр. № 6285 від 05.11.2021), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

33. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення деяких положень, пов'язаних з порядком призначення та проведення експертизи» (реєстр. № 6285-1 від 19.11.2021),

підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

34. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність» (реєстр. № 6284 від 05.11.2021), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

35. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність» (реєстр. № 6284-1 від 19.11.2021), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

36. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність та самоврядування судових експертів» (реєстр. № 6284-2 від 22.11.2021), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

37. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про судову експертизу"» (реєстр. № 6284-3 від 22.11.2021 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

38. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до ст. 128 КПК щодо особливостей набуття Фондом гарантування вкладів фізичних осіб статусу цивільного позивача» (реєстр. № 4547 від 24.12.2020 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

39. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України стосовно удосконалення державної політики управління об'єктами державної і комунальної власності» (реєстр.4573 від 04.01.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

40. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення у зв'язку з ухваленням змін до деяких положень Кримінального процесуального кодексу України (щодо підвищення ефективності досудового розслідування)» (реєстр. № 5016 від 04.02.2021 р.) підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

41. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких положень Кримінального процесуального кодексу України (щодо підвищення ефективності досудового розслідування)» (реєстр. № 4661 від 27.01.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

42. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо міжнародного співробітництва у кримінальних справах» (реєстр. № 5103 від 18.02.2021 р.), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

43. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України з метою забезпечення невідворотності покарання за корупційні кримінальні правопорушення» (реєстр. № 5137), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

44. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» щодо окремих аспектів дії перехідних положень» (реєстр. № 5157 від 25.02.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

45. Науково-правовий висновок до проєктів Законів України «Про внесення змін до статті 188-32 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за невиконання законних вимог дисциплінарного інспектора Вищої ради правосуддя» (реєстр. № 5069 від 15.02.2021 р.) та «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя» (реєстр. №5068 від 15.02.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

46. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції)» (реєстр. № 5102), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

47. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу щодо кримінальної відповідальності за катування» (реєстр. № 5336), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

48. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо боротьби з проявами дискримінації» (реєстр. № 5488), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

49. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки)» (реєстр. № 5505), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

50. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо започаткування реальної судової реформи в частині забезпечення єдності судової практики та рівності учасників судових проваджень перед законом» (реєстр № 5565 від 26.05.2021 р.), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

51. Науково-правовий висновок на проєкти Законів України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо посилення відповідальності за невиконання рішень Європейського суду з прав людини» (реєстр. № 5578 від 27.05.2021 р.) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення відповідальності за виконання рішень Європейського суду з прав людини» (реєстр. № 5577 від 27.05.2021 р.), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

52. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу», підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

53. Науково-правовий висновок до Проєкту закону «Про внесення змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну експертизу» (реєстр. № 5878 від 01.09.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

54. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» (реєстр. № 5461 від 05.05.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Верховної Ради України.

55. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до різних законів України щодо присудження наукових ступенів» (реєстр. № 4667-1), підготовлений на виконання запиту Верховної Ради України.

56. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про основні засади формування та реалізації пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної інноваційної діяльності в Україні» (реєстр. № 6418 від 10.12.2021) підготовлені за запитом Верховної Ради України (Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака).

57. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 130 Кримінального кодексу України щодо зменшення стигматизації та дискримінації людей, які живуть з ВІЛ» (реєстр. № 6365 від 01.12.2021 р.)» (реєстр. № 6418 від 10.12.2021) підготовлені за запитом Верховної Ради України.

58. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо виборів керівника наукової установи (реєстр. № 6236 від 01.11.2021 р.), підготовлені на виконання запиту Голови Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України С. Бабака.

59. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» щодо пріоритетності використання нерухомого майна для наукової діяльності (реєстр. № 6235 від 01.11.2021), підготовлені на виконання запиту Голови Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України С. Бабака.

60. Науково-правовий висновок стосовно кваліфікації шахрайства (ст. 190 КК), предметом вчинення якого було майно, попередньо набуте злочином (ст. 289 КК), підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. К. Маринича.

61. Науково-правовий висновок стосовно критеріїв для віднесення зброї до вогнепальної, підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Т. В. Шевченко.

62. Науково-правовий висновок щодо тлумачення поняття «агресивна війна» у розумінні положень статті 437 Кримінального кодексу України, підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду А. О. Чистика.

63. Науково-правовий висновок щодо застосування ч. 2 ст. 3692 КК за ознаками суб'єкта злочину, підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Г. М. Анісімова.

64. Науково-правовий висновок щодо застосування положень ст. 49 КК України та порядку визначення строків давності для звільнення особи від кримінальної відповідальності, підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В. В. Щепоткіної.

65. Науково-правовий висновок щодо надання наукового висновку у справі № 755/7958/17 стосовно правозастосування ч. 3 ст. 187 КК, підготовлений на звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Ю. М. Луганського.

66. Науково-правовий висновок щодо надання наукового висновку у справі № 243/7758/20 щодо застосування положень ст. 71 КК, пов'язаних із можливістю врахування факту повного відбуття покарання за попереднім вироком, підготовлений на звернення судді судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В.В. Короля.

67. Науковий висновок щодо окремих питань звільнення з посад прокурорів, порушених у листі Голови Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду М.І. Смоковича.

68. Науковий висновок щодо застосування окремих положень Закону України від 14 серпня 2014 р. № 1644-ВП «Про санкції», підготовлені на виконання доручення Голови Касаційного адміністративного суду Михайла Смоковича.

69. Науково-правовий висновок щодо необхідності встановлення економічної ознаки предмета крадіжки, передбаченої ч. 3 ст. 185 КК України, та відмежування кримінально-каранної крадіжки від дрібного викрадення чужого майна, передбаченого ст. 51 КУпАП, підготовлений на звернення судді судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В.В. Короля.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

У 2021 році Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» підготував 14 науково-правових висновків на проекти законів а інших нормативно-правових актів, зокрема:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій пропозиції.

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності».

3. Науково-правовий висновок до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України щодо розвитку правової науки і НАПрН України, координації наукової і освітньої діяльності в галузі права.

4. Науково-правовий висновок до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку посад наукових працівників установ, організацій, підприємств та наукових підрозділів юридичних осіб державної та інших форм власності», направлено до Міністерства освіти і науки України.

5. Науково-правовий висновок до проектів законів України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (реєстр. № 6235), «Про наукову і науково-технічну діяльність» в частині, що стосується виборів керівника наукової установи» (реєстр. № 6236). Висновок направлений на розгляд Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування митом при ввезенні на територію України товарів та матеріалів, необхідних для здійснення науково-технічної діяльності наукових та науково-освітніх установ України» (реєстр № 5499).

7. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» (реєстр. № 5878).

8. Науково-правовий висновок щодо проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну електронну науково-інформаційну систему». Висновок направлено до Міністерства освіти і науки України.

9. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки» (реєстр. № 5641 від 09.06.2021 р.).

10. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду» (вих. № 10 від 25.01.2021).

**Науково-дослідний інститут
правового забезпечення інноваційного розвитку**

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів.

У 2021 році Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку підготував 38 науково-правових висновків на проекти законів та інших нормативно-правових актів, зокрема:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду». Висновок направлений до Міністерства освіти і науки України.

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Висновок направлений до Міністерства освіти і науки України.

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо присудження наукових ступенів». Висновок направлений до Міністерства освіти і науки України.

4. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про заходи щодо упорядкування системи розрахунків розмірів прожиткового мінімуму, соціальних виплат, грошових платежів і стягнень та плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору)», реєстраційний номер 5045 від 08.02.2021 р. Висновок направлений до Верховної Ради України.

5. Науково-правовий висновок до чинного Цивільного кодексу України, спрямовані на удосконалення цивільно-правового регулювання відносин, у тому числі усунення існуючих прогалин та невідповідностей у цьому кодифікованому акті. Висновок направлений до Верховної Ради України.

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення пенсійного законодавства» (реєстр. № 4668 від 28 січня 2021 р.). Висновок направлений до Верховної Ради України.

7. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу». Висновок направлений до Кабінету Міністрів України.

8. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Фонд державного майна України» та інших законодавчих актів України щодо сприяння залученню інвестицій в процесі приватизації та оренди державного і комунального майна» (реєстр. № 4572). Висновок направлений до Верховної Ради України.

9. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо соціальних пільг та соціальних гарантій для учасників бойових дій» (реєстр. № 5027 від 05.02.2021 р.), а також безпосередньо пов'язаних з ним проектів законів «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо соціальних пільг та соціальних гарантій для учасників бойових дій» (реєстр. № 5026

від 05.02.2021 р.) та «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо соціальних пільг та соціальних гарантій для учасників бойових дій» (реєстр. № 5028 від 05.02.2021 р.). Висновок направлений до Верховної Ради України.

10. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Законів України щодо науково-технічного (технологічного) комплексу». Висновок направлений Голові ради директорів Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України Семиноженку В. П.

11. Науково-правовий висновок до проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності (реєстр. № 5461 від 05.05.2021 р.). Висновок направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

12. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення діяльності арбітражів» (реєстр. № 5347 від 08.04.2021 р.). Висновок направлений до Верховної Ради України.

13. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр. № 5467 від 05.05.2021 р.). Висновок направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

14. Науково-правовий висновок щодо проекту Порядку присудження доктора наук, розробленого відповідно до Закону України від 30 березня 2021 року № 1369-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності». Висновок направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

15. Науково-правовий висновок щодо проекту Постанови КМУ «Про затвердження державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур України на період до 2026 року». Висновок направлений Першому заступнику міністра освіти і науки України Кизиму М.О; державному експерту експертної групи з питань розвитку науки Директорату науки та інновацій Головного управління із реалізації політик у сфері науки та інновації Прилуцькій І.А.

16. Науково-правовий висновок до законопроекту № 5529 від 20 травня 2021 р. «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ». Висновок направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

17. Науково-правовий висновок до законопроекту «Про основні засади формування та реалізації пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні». Висновок направлений до Міністерства освіти і науки України.

18. Пропозиції та зауваження щодо визначення засад бюджетної політики та показників Державного бюджету на 2022 – 2024 роки в частині реалізації політики держави в сфері освіти, науки та науково-технічної діяльності. Пропозиції направлені Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

19. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 15 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» щодо спрощення вимог до оформлення

документів, що подаються на державну реєстрацію Національною академією наук України». Висновок направлений до Верховної Ради України.

20. Науково-правовий висновок щодо проекту Положення про реалізацію програми Державної інноваційної фінансово-кредитної установи з підтримки прогресивних науково-технічних розробок і технологій. Висновок направлений до Державної інноваційної фінансово-кредитної установи.

21. Науково-правовий висновок до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року». Висновок направлений до Міністерства освіти і науки України.

22. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо підтримки наукової і науково-технічної діяльності». Висновок направлений до Міністерства освіти і науки України.

23. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо певних питань управління майном для потреб Збройних Сил України» (реєстр. № 5801 від 19 липня 2021 р.). Висновок направлений до Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України.

24. Науково-правовий висновок проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні» (реєстр. № 5795 від 16 липня 2021 р.). Висновок направлений до Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України.

25. Науково-правовий висновок на проекти Законів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії порушенню прав у сфері праці», реєстраційний номер 5748 від 12.07.2021р., «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо протидії порушенню прав у сфері праці», реєстраційний номер 5749 від 12.07.2021 р.

26. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи».

27. Пропозиції та зауваження до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року». Пропозиції направлені Прем'єр-міністру України.

28. Пропозиції щодо забезпечення державної підтримки молодих вчених, направлені Прем'єр-міністру України.

29. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» (реєстр. № 5878 від 01.09.2021 р.). Висновок направлений до Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України.

30. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (реєстр. № 6062 від 15.09.2021 р.). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

31. Пропозиції до проекту стратегії захисту, збереження та популяризації історії української державності. На виконання доручення Президента України (Указ Президента України від 24 серпня 2021 року за № 423/2021 «Про День Української Державності», який відзначається, починаючи з 2021 року, щорічно 28 липня у День Хрещення Київської Русі-України)

32. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» (реєстр. №6013 від 09.09.2021). Висновок направлений до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

33. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо виборів керівника наукової установи» (реєстр. № 6236 від 01.11.2021 р.). Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

34. Науково-правовий висновок щодо законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» щодо пріоритетності використання нерухомого майна для наукової діяльності» (реєстр. № 6235 від 01.11.2021 р.). Висновок направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

35. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання». Висновок направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

36. Науково-правовий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду судді Гулька Б. І., щодо включення коштів від продажу нерухомого майна до доходу, з якого сплачуються аліменти.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака

За звітний період Інститутом підготовлено 49 науково-правових (науково-експертних) висновків на законопроекти та інші нормативно-правові акти, зокрема:

1. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду».

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», зареєстрованого за № 4303 від 02.11.2020). Надіслано до Верховної Ради України.

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів у сфері антимонопольної політики, деолігархізації та забезпечення добросовісної конкуренції (№ 4122, від 18.09.2020). Висновок надіслано до Верховної Ради України (комітет з питань економічного розвитку).

4. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону «Про правотворчу Діяльність (номер, дата реєстрації: 5707 від 25.06.2021). Надіслано до Верховної Ради України.

5. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період». Надіслано до Верховної Ради України.

6. Науково-правовий висновок щодо проекту «Про фінансові послуги та фінансові компанії» № 5065 від 15.02.2021 року (передано до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики).

7. Науково-правовий висновок щодо проекту «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за кримінальні правопорушення проти довілля», реєстраційний № 6148 від 07.10.2021 року

(передано до Комітету Верховної Ради України з питань з питань екологічної політики та природокористування).

8. Науково-правовий висновок щодо проекту «Про внесення змін до частини першої статті 208 Земельного кодексу України (щодо сприяння будівництву аеропортів)», реєстраційний № 6187 від 19.10.2021 року (передано до Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики).

9. Науково-правовий висновок щодо проекту «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії» реєстраційний № 5177 від 01.03.2021 року (передано до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики).

10. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України» (передано до Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин).

11. Науково-правовий висновок щодо проекту закону України «Про наукову та науково-технічну експертизу».

12. Науково-правовий висновок до розділу Державна політика у сфері науки проекту Бюджетної Декларації на 2022 – 2024 рр.

13. Науково-правовий висновок щодо проекту закону України «Про внесення деяких змін щодо присудження наукових ступенів».

14. Науково-правовий висновок на запит запит Верховної Ради України щодо «Нормативно-правових актів СРСР та УСРС, дію яких варто було б припинити у зв'язку з їх недоцільністю і невідповідністю сучасним реаліям життя».

15. Науково-правовий висновок на законопроект «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо підтримки наукової і науково-технічної діяльності», реєстраційний № 5499 від 18.05.2021 року.

16. Науково-правовий висновок (науково-аналітична записка) на виконання запиту Директора Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України О. Олійника «Щодо виконання судових рішень відносно іноземної держав».

17. Науково-правовий висновок на запит Верховного Суду по судовій справі № 824/53/19.

18. Науково-правовий висновок на підставі звернення судді Верховного Суду Банаська О.О. від 23.03.2021 року щодо застосування перехідних положень у справі «Автопорт «Південний-Плюс».

19. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного суду Гулька Б. щодо можливості Міжнародного комерційного арбітражного суду вирішувати питання відстрочення або розстрочення виконання їх рішень після закінчення розгляду справи по суті.

20. Науково-правовий висновок за зверненням за зверненням судді Великої Палати Верховного суду Штелик С. П. щодо визначення частки майна боржника в спільному майні.

21. Науковий висновок за запитом Голови Касаційного цивільного суду Верховного Суду Б.Гулько.

22. Науково-правовий висновок щодо того, чи є Державне підприємство «Укртрансхімаміак» юридичною особою публічного права, за зверненням заступника Генерального прокурора Мустеци І. В.

23. Науково-правовий висновок щодо того, чи може суд, який розглядає справу, самостійно визначити та кваліфікувати правовідносини, які виникли між сторонами, застосувати відповідну норму права чи закон, який регулює спірні правовідносини, а також самостійно визначити, який спосіб захисту є належним та ефективним й вирішити спір по суті, керуючись змістом позовних вимог, якщо дійде висновку, що позивачем обрано невірний спосіб захисту порушених прав та здійснено помилкове правове обґрунтування позовних вимог, за зверненням судді Верховного Суду Ситнік О. М.

24. Науково-правовий висновок щодо того, чи виникає у особи право на позов на підставі частини другої статті 1177 Цивільного кодексу України у випадку, якщо розпочате кримінальне провадження знаходиться на стадії досудового розслідування та ще не завершено, за зверненням секретаря Пленуму Верховного Суду Дмитра Луспеніка.

25. Науково-правовий висновок на запит Верховного Суду в справі № 904/7606/16 щодо тлумачення та застосування норм права (з приводу застосування статті 42 КУзПБ під час вирішення питання щодо визнання недійсним правочину, укладеного до набрання чинності та введення в дію зазначеного Кодексу).

26. Науково-правовий висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду В.В. Пророка від 29.12.2020 р. щодо правових наслідків, передбачених ч.4 ст. 1254 ЦК України та ч.1 ст.1257 ЦК України.

27. Науково-правовий висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду В.В. Пророка, щодо колізій між нормам и загального та спеціального законодавства та моменту виникнення права власності за правочином).

28. Науково-правовий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного суду Б.В. Гулька, щодо тлумачення ч.1. ст.555 ЦК УРСР та абз.2 п.5 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України.

29. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б.І. Гулько, щодо застосування глави 90 Книги шостої «Спадкове право» ЦК України.

30. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б.І. Гулько, щодо права спадкоємця отримувати доходи від нерухомого майна та правової природи цих доходів у випадку визнання заповіту недійсним.

31. Науково-правовий висновок за зверненням в.о. голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Д. Луспеніка щодо тлумачення ст. 1281 ЦК України та строків звернення кредиторів з претензією і позовною заявою до спадкоємців.

32. Науково-правовий висновок за зверненням президента НАПрН України Петришина О. В. по зверненню голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулько Б. І. щодо застосування положень ст.1227 ЦК України.

33. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б.І. Гулько, щодо можливості застосування процесуального правонаступництва у випадку смерті боржника та меж відповідальності спадкоємців на стадії примусового виконання судового рішення.

34. Науково-правовий висновок відповідно до запиту судді Великої палати Верховного Суду Пророка В.С. відносно цивільної справи № 334/3161/17 здійснено огляд нормативно-правових актів, що регулюють відповідні правовідносини; узагальнено сформовані та усталені правові позиції, практики розгляду Конституційним Судом України, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду

цивільних і кримінальних справ тощо із застосування правових норм з вирішення питань щодо права власності, підготовлено та надано науково-експертний.

35. Науково-правовий висновок щодо питання, чи є вирішальним під час встановлення юридичної природи відносин із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави та прийняття відповідного судового рішення встановлення обставин того, чи сформована земельна ділянка, як об'єкт права оренди, чи визначені її межі, чи є кадастровий номер, а також чи інформація про неї занесена до Державного земельного кадастру та як практично розрахувати розмір орендної плати за користування земельною ділянкою без оформлення правовстановлюючих документів на неї.

Київський регіональний центр

За звітний період КРЦ НАПрН України підготував 43 науково-правових (науково-експертних) висновків для органів державної влади. З них 23 науково-правових (науково-експертних) висновків на проекти законів та інших нормативно-правових актів, та 20 науково-правових (науково-експертних) висновків щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду тощо).

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів:

1. Науково-експертний висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо проекту Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 13.05.2021 року.

2. Науково-експертний висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо проекту Порядку присудження наукового ступеня доктора наук від 14.05.2021 року.

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону про внесення змін до статті 48 Закону України «Про вищу освіту» щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727) та проекту Закону про внесення змін до статті 48 Закону України «Про вищу освіту» щодо мови освітнього процесу для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727-1).

4. Науково-експертний висновок щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо виборів керівника наукової установи.

5. Пропозиції щодо визначення доцільності розроблення проекту Закону України «Про державні цільові програми» або внесення змін до чинного Закону в частині предметів відання Комітету з питань освіти, науки та інновацій .

6. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності (реєстр. № 5461 від 05.05.2021 р.).

7. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр № 5467 від 05.05.2021 р.).

8. Пропозиції щодо підготовки Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року та забезпечення державної підтримки молодих вчених.

9. Пропозиції від щодо проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» (реєстр. № 5878 від 01.09.2021).

10. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення захисту мовних прав національних меншин» (реєстр. № 6015 від 09.09.2021).

11. Пропозиції та зауваження до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року».

12. Пропозиції щодо підготовки Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року та забезпечення державної підтримки молодих вчених.

13. Науково-правовий висновок, підготовлений за зверненням Голови Комітету з питань правової політики Верховної Ради України А. Є. Костіна щодо доцільності прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави».

14. Науково-експертний висновок, підготовлений за зверненням Народного депутата України Д. Ісаєнка щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» та Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

15. Науково-експертний висновок, підготовлений за зверненням Голови Комітету з питань правової політики Верховної Ради України А. Є. Костіна щодо доцільності прийняття проектів законів України «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії» (реєстр. № 5177 від 01.03.2021 р.) та «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок проведення антитерористичної операції або операції Об'єднаних сил» (реєстр. № 5177-1 від 17.03.2021 р.).

16. Науково-експертний висновок, підготовлений за зверненням щодо проекту Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період».

17. Науково-експертний висновок щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (реєстр. № 6235 від 01.11.2021 р.).

18. Пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про державну політику перехідного періоду».

19. Пропозиції та зауваження до чинного Кримінального процесуального кодексу України щодо окремих уточнень його положень, підготовлені за зверненням Директора Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України О. Олійника.

20. Пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» щодо

забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» (реєстр. № 5797 від 16.07.2021 р.).

21. Аналітична записка щодо забезпечення гендерної рівності в бюджетному процесі.

22. Аналітична записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо Національного фонду досліджень України».

23. Пропозиції до структури, змісту та основних положень проєкту Стратегії захисту, збереження та популяризації історії української державності.

Науково-правові (науково-експертні) висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного суду, Вищого антикорупційного суду тощо):

1. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 564/2227/17 впровадження № 61-39960св18) щодо можливості визнання недійсним документу (диплому) про вищу освіту.

2. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 57/0/27-21 від 25.05.2021 р. щодо застосування спірних положень частини четвертої статті 75 Сімейного кодексу України.

3. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І., щодо використання службового твору з урахуванням того, що майнові права інтелектуальної власності належать юридичній особі та автору цього твору спільно.

4. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. щодо складу спадщини у частині прав, що виникли з трудових правовідносин.

5. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 2-3897/10, щодо застосування правової позиції про відшкодування моральної шкоди в сімейних правовідносинах.

6. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 295/4514/16-ц, щодо виселення громадян при зверненні стягнення та жилі приміщення та застосування статей 39, 40 Закону України «Про іпотеку», статті 109 Житлового кодексу України.

7. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 381/979/15-ц, щодо застосування положень статті 15 Закону України «Про виконавче провадження», статті 442 ЦПК України.

8. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 369/13467/20, щодо правочинів з корпоративними правами у сімейних правовідносинах.

9. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 344/17464|15-ц, щодо правової позиції про порушення прав та необхідності залучення другого з подружжя до участі у справі.

10. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 645/6151/15-ц, щодо звернення стягнення на предмет застави, що входить до спадкового майна.

11. Науковий висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Пророка В. В. у справі № 143/591/20, щодо можливості застосування аналогії закону в орендних правовідносинах.

12. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 322/0/26-21, щодо підстав і умов звільнення платника аліментів від сплати заборгованості у зв'язку з виключенням відомостей про її батьківство.

13. Науковий висновок за зверненням Верховного Суду у адміністративній справі № 2-а-256/08 щодо застосування частини третьої ст. 265 Кодексу адміністративного судочинства з урахуванням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

14. Науковий висновок за зверненням судді Конституційного Суду України Первомайського О. з питань, порушених у конституційній скарзі Ліненко Н. М., щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 485 Митного кодексу України.

15. Науковий висновок за зверненням прокурора у кримінальному провадженні Київської міської прокуратури О. Польового від 09.08.2021 року № 09/5-5353-21, з питань управління державним майном, яке входить у майновий комплекс, що забезпечує діяльність Верховної Ради України.

16. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 477/2330/18 щодо відображення у статтях 140, 141 і 143 Земельного кодексу України механізму правового регулювання земельних відносин та можливості припинення права власності на земельну ділянку у разі використання її не за цільовим призначенням.

17. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 646/4738/19, щодо застосування статті 1212 ЦК України.

18. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. у справі № 280/4/18, щодо правової позиції про припинення спадкового договору у зв'язку зі смертю набувача.

19. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. щодо правових наслідків відмови від прийняття спадщини.

20. Науковий висновок за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. щодо аналітичного дослідження окремих норм чинного законодавства України, що стосуються регламентації порядку усиновлення та можливості перегляду рішення суду про усиновлення за нововиявленими обставинами у зв'язку зі скасуванням рішення суду про позбавлення батьківських прав одного з батьків.

VI. НАУКОВО-ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ВИКОНАНІ НА ЗАМОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНИХ І ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИМИ ДОГОВОРАМИ

Національна академія правових наук України значну увагу приділяє диверсифікації джерел фінансування, зокрема пошуку позабюджетних джерел фінансування. Наукові установи академії шляхом укладення цивільно-правових договорів на проведення науково-правових (науково-експертних), судово-експертних досліджень, підготовку наукових кадрів тощо, надають послуги наукового й

юридичного характеру зацікавленим державним і недержавним організаціям, установам та фізичним особам.

Так, у 2021 р. власні надходження структурних підрозділів академії склали 10 млн. 70 тис. 181 грн, зокрема:

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – на суму 4 млн 648 тис. 209 грн;

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – на суму 1 млн 352 тис. 472 грн;

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – на суму 1 млн 278 тис. 477 грн;

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» – на суму 695 тис. 202 грн;

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування – на суму 622 тис. 330 грн;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку – на суму 332 тис. 499 грн;

Київський регіональний центр – на суму 915 тис. грн;

Президія НАПрН України – на суму 225 тис. 992 грн.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститутом проведено 45 досліджень об'єктів інтелектуальної власності (надалі - ОІВ), зокрема:

1. Експертиза ОІВ стосовно охорони патенту на корисну модель за зверненням адвоката, як представника юридичної особи. Замовник – АО «Правовий Альянс» (Київ). За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності.

2. Експертиза ОІВ щодо дослідження винаходу за патентом України за зверненням радника Компанії Редкліфф партнерз представника ТОВ «Уорлд медичин». Замовник – ТОВ «Уорлд медичин». За результатами дослідження Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

3. Експертиза ОІВ щодо корисної моделі за зверненням директора Товариства з обмеженою відповідальністю «Білюкс Україна». Замовник – ТОВ «Білюкс Україна». За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

4. Експертиза ОІВ щодо дослідження промислового зразка за зверненням директора ПП «Аллегро-Опт». замовнику - ПП «Аллегро-Опт». За результатами дослідження Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

5. Експертиза ОІВ стосовно того, чи використано в наданих на дослідження зразках кабелю кожну ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу «КАБЕЛЬ СИЛОВИЙ» за патентом №60285 України або ознаку, еквівалентну їй. Замовник – представник Приватного акціонерного товариства «Південкабель». За

результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до Державної митної служби та суду.

6. Експертиза ОІВ стосовно того, чи використано в ізоляторах основне виконання виробника Товариства з обмеженою відповідальністю «СЛАВЕНЕРГОПРОМ», кожна ознака корисної моделі, що включена до незалежного пункту формули за патентом України на корисну модель № 103922 від 12.01.2016 року, або ознака еквівалентна їй. За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

7. Експертиза ОІВ стосовно того, чи використано в продукції «Обігрівач Теплов / Теплов / Терлов», що випускає ТОВ «КОМПАНІЯ «УКРПРОМ», кожену ознаку незалежного пункту формули корисної моделі «Стельовий Електричний Променевий Обігрівач Білюкс» або ознаку, еквівалентну їй. За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

8. Експертиза ОІВ стосовно того, чи використано в наданих на дослідження зразках кабелю кожену ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу «КАБЕЛЬ СИЛОВИЙ» за патентом №60285 України або ознаку, еквівалентну їй. Замовник – представник Приватного акціонерного товариства «Південкабель». За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до Державної митної служби та суду.

9. Експертиза ОІВ стосовно того, чи використано в продукції «Рекуператор «KLIMATRONIK BEDROOM», що випускає ТзОВ «Кліматронік», кожену ознаку незалежного пункту формули корисної моделі, що охороняється патентом України на корисну модель, або ознаку, еквівалентну їй. Замовник - представник ТзОВ «Прана Платинум», адвокат Тарасенко Л.Л., діючий від імені власників патенту Кузича Р.Р. та Кротова Д.В. За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Жихаревим О.С. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

10. Експертиза ОІВ щодо дослідження торговельної марки та позначення за заявкою на знак для товарів і послуг. Замовник – генеральний директор ТОВ «Карпатські мінеральні води» Олійник М.В. За результатами дослідження судовими експертами Дорошенком О.Ф. та Мінченко Н.В. підготовлено Висновок експертів за результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

11. Експертиза ОІВ щодо дослідження зовнішнього вигляду виробу суб'єкта господарювання СП ТОВ «Модерн-Експо». Замовник – СП ТОВ «МОДЕРН-ЕКСПО». За результатами дослідження судовими експертом Дорошенком О.Ф. підготовлено Висновок експерта за результатами проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Висновок підготовлено для подання до суду.

12. Експертиза ОІВ. Замовник: Адвокатське Бюро «Мамуня Ай Пі». Предмет звернення: проведення експертиз у сфері інтелектуальної власності щодо

дослідження ТМ «CookingBox» за свідоцтвом України № 294681 та предмет схожості з іншим позначенням (питання № 1 у листі-заяві). За результатами проведених досліджень експертами Дорошенком О.Ф. та Мінченко Н.В. підготовлено Висновок експерта № 1327.

13. Експертиза ОІВ. Замовник: Адвокатське Бюро «Мамуня Ай Пі». Предмет звернення: проведення експертиз у сфері інтелектуальної власності щодо дослідження ТМ "CookingBox" за свідоцтвом України № 294681 на відповідність умовам надання правової охорони. За результатами проведених досліджень експертами Дорошенком О.Ф. та Мінченко Н.В. підготовлено Висновок експерта № 1328.

14. Експертиза ОІВ. Замовник: Приватне акціонерне товариство «Південкабель». Предмет звернення: проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності, у процесі якої дослідити питання щодо використання винаходу «КАБЕЛЬ СИЛОВИЙ» за патентом № 60285 України в наданих на дослідження зразках напівфабрикату-кабелю, та щодо використання напівфабрикату-кабелю для виготовлення кабельно-провідникової продукції. За результатами проведених досліджень експертом Жихаревим О. С. підготовлено Висновок експерта № 1333.

15. Експертиза ОІВ. Замовник: Приватне акціонерне товариство «Київський КПК». Предмет звернення: проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності, у процесі якої дослідити питання щодо схожості та оманливості етикеток паперу туалетного «65 Чесних метрів», які використовує ТОВ «Виробнича Компанія «Альбатрос» з етикетками «Обухів 65», які використовує для пакування рулончиків паперу туалетного ПрАТ «Київський КПК». За результатами проведених досліджень експертом Коваленко Т. В. підготовлено Висновок експерта.

16. Експертиза ОІВ. Замовник: ТОВ "Лікєро-горілочний завод «Прайм». Предмет звернення: проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності щодо дослідження етикеток наданих на дослідження пляшок. За результатами проведеної експертизи об'єктів інтелектуальної власності підготовано Висновок експертів.

17. Експертиза ОІВ. Замовники: Кузич Роман Романович та Кротов Дмитро Вікторович Предмет звернення: проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності, у процесі якої дослідити питання щодо відповідності корисної моделі за патентом України № 148372 «Теплообмінник системи вентиляції з рекуперацією тепла» (дата публікації відомостей про видачу патенту 28.07.2021 р.) умові патентозданості «новизна» та умові патентоздатності «промислова придатність». За результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності підготовано висновок експертів.

18. Експертиза ОІВ. Замовник: Чангулі О.Г. Предмет звернення: проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності, у процесі якої дослідити питання щодо використання винаходу за патентом України №99086 в ескізах, що містяться в додатках до Технічного завдання на футеровку та вимоги експлуатації, підготовленого ПАТ «ММК ім. Ілліча» для проведення конкурсних закупівель. За результатами проведення комісійної експертизи об'єктів інтелектуальної власності підготовано висновок експертів.

19. Експертиза ОІВ. Ухвала Північного апеляційного господарського суду у справі № 910/8807/19 (Головуючий суддя Поляков Б.М.) за позовом ТОВ «Фармюніон БСВ Девелопмент» до ДП «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент) щодо визнання протиправним та скасування рішень щодо ТМ «Ворміл». Предмет звернення: проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності щодо дослідження ТМ ВОРМІЛ, ВОРМІЛ-ФІТО, ВОРМІЛ, vormil-fito і

позначення «ВОРМИТЕЛ» за заявкою. За результатами проведеної експертизи об'єктів інтелектуальної власності підготовано Висновок експертів.

20. Експертиза ОІВ. Ухвала Господарського суду міста Києва від 15.05.2020р. у справі № 910/19097/19 за підписом судді В.О. Демидова за позовом Публічного акціонерного товариства «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод» до Товариства з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична група «Здоров'я», Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Предмет звернення: дослідження щодо визнання свідоцтв на знаки для товарів і послуг № 221017 та № 221018 недійсними. За результатами проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності підготовано Висновок.

21. Експертиза ОІВ. Ухвала Господарського суду міста Києва за підписом судді М.Б. Плотницької від 11.06.2020р. у справі № 910/18792/19 за позовом Публічного акціонерного товариства «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод» до Товариства з обмеженою відповідальністю «Фармекс Груп», Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України за участю третьої особи без самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача – Товариства з обмеженою відповідальністю «Реал-Право». Предмет звернення: дослідження щодо визнання свідоцтва на знак для товарів і послуг № 201016 недійсним. За результатами проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності підготовано Висновок експерта.

22. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Центр судових сервісів». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

23. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Центр судових сервісів». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

24. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Інформаційні судові системи». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

25. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Інформаційні судові системи». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

26. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Інформаційні судові системи». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

27. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Центр судових сервісів». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

28. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм. Замовник – ДП «Центр судових сервісів». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

29. Експертне дослідження ОІВ щодо обґрунтованості закупівлі послуг з супроводу КП фіксування судового процесу та інших процесів з фіксацією та відтворенням звуку «Акорд». Замовник – ТОВ «КОМПАНІЯ КИТ ДІДЖИТАЛ». За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

30. Експертне дослідження ОІВ щодо дослідження комп'ютерних програм (дог. № 20/01-2021, замовник – ДП «Центр судових сервісів»). За результатами дослідження експертами Дорошенком О.Ф. та Петренком С.А. підготовлено Висновок експертного дослідження.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Впродовж 2021 року Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування провів 6 наукових досліджень за цивільно-правовими договорами а саме:

1. Згідно з договором укладеним з фізичною особою Циганенком В.В., Інститутом надані науково-консультативні послуги щодо аналізу чинного законодавства України та наслідків його впливу на інтереси фізичних і юридичних осіб шляхом підготовки науково-консультативного висновку в межах питань, поставлених Замовником, щодо порядку набуття істотної участі у банку відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» (в редакції Закону до 02.03.2015р.).

2. Згідно договору укладеного з фізичною особою Щукіним А.В., Інститутом надані науково-консультативні послуги щодо роз'яснення норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаної з банком особи» від 02 березня 2015 року №218-VII.

3. Згідно із договором укладеним з Товариством з обмеженою відповідальністю «Самара-Капітал», Інститут взяв на себе зобов'язання надати науково-консультативні послуги щодо аналізу чинного законодавства України та наслідків його впливу на інтереси фізичних і юридичних осіб шляхом підготовки науково-консультативного висновку в межах питання, поставленого Замовником, а саме питань правомірності набуття права власності на нерухоме майно.

4. Згідно із договором укладеним із Офісом Ради Європи в Україні, Інститут взяв на себе зобов'язання підготувати експертно-аналітичні матеріали щодо відповідальності органів місцевого самоврядування у сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб і осіб, які постраждали внаслідок конфлікту, в контексті децентралізації та гендерного підходу.

5. Згідно із договором укладеним із Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних і обласних рад», Інститут взяв зобов'язання щодо надання консультативних послуг по забезпеченню прав та інтересів територіальних громад, органів місцевого самоврядування на державному рівні при підготовці, прийнятті та внесенні змін до законів України та нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади шляхом: моніторингу, аналізу проектів нормативно-правових актів та підготовки пропозицій до них; аналізу чинного законодавства та наслідків його впливу на інтереси територіальної громади, внесення відповідних пропозицій щодо його вдосконалення.

6. Згідно із договором про закупівлю укладеним із Харківською міською радою, Інститут зобов'язався надати послуги з юридичної консультації та правового

інформування у сфері забезпечення прав та інтересів територіальної громади, органу місцевого самоврядування на державному рівні при підготовці, прийнятті та внесенні змін до нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади шляхом: моніторингу, аналізу проектів нормативно-правових актів та підготовки пропозицій до них; аналізу чинного законодавства та наслідків його впливу на інтереси територіальної громади, внесення відповідних пропозицій щодо його вдосконалення; науково-методичному забезпеченню діяльності Харківської міської ради.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

За звітний період науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами були виконано 29 науково-правових висновків на замовлення фізичних та юридичних осіб:

Ознайомлення з матеріалами замовників для подальшого надання науково-правового висновку за договором – 8:

1. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо наявності істотної шкоди як ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 176 КК України, а також додержання вимог КПК України щодо потерпілого у кримінальному провадженні.

2. Науково-правовий висновок за зверненням фізичної особи щодо визначення змісту поняття «діяння, вчинене на шкоду інформаційній безпеці України».

3. Науково-правовий висновок за зверненням фізичної особи щодо надання визначення поняття «підривна діяльність проти України».

4. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань продовження строку досудового розслідування у кримінальному провадженні та інших окремих кримінальних процесуальних питань.

5. Науково-правовий висновок за зверненням адвокатського об'єднання щодо надання кримінально-правової оцінки діям особи.

6. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо процесуальних питань виконання вироку.

7. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань порядку, способів і строків складення та вручення повідомлення про підозру, визначення строків досудового розслідування у кримінальному провадженні та інших окремих кримінальних процесуальних питань.

8. Науково-правовий висновок за зверненням фізичної особи щодо питань кваліфікації за ст. 191 Кримінального кодексу України.

Надання науково-правових висновків за договорами – 21, зокрема:

1. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо наявності істотної шкоди як ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 176 КК України, а також додержання вимог КПК України щодо потерпілого у кримінальному провадженні.

2. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо добровільності укладення угоди про примирення у кримінальному провадженні та наявності підстав для перегляду обвинувального вироку суду за нововиявленими обставинами.

3. Науково-правовий висновок за зверненням адвокатського об'єднання щодо надання кримінально-правової оцінки діям особи.

4. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань продовження строку досудового розслідування у кримінальному провадженні та інших окремих кримінальних процесуальних питань.

5. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань порядку, способів та строків складення та вручення повідомлення про підозру, визначення строків досудового розслідування у кримінальному провадженні та інших окремих кримінальних процесуальних питань.

6. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань укладення договору про надання правової допомоги.

7. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань обчислення строків у кримінальному провадженні.

8. Науково-правовий висновок за зверненням юридичної особи щодо питань відповідності дій директора школи положенням чинного законодавства.

9. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань змісту обвинувального акта у кримінальному провадженні.

10. Науково-правовий висновок за зверненням фізичної особи щодо питань поновлення на посаді прокурора та виплати середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

11. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань наявності авторського права і/або суміжних прав у кінокомпаній на аудіовізуальні твори.

12. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань продовження строків досудового розслідування у кримінальному провадженні.

13. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо питань кваліфікації кримінального правопорушення.

14. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо підстав для отримання повноважень представника із захисту авторських прав, а також обсягу матеріальної шкоди, яка може бути завдана внаслідок порушення авторського права і суміжних прав на аудіовізуальні твори.

15. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо укладення угоди про примирення у кримінальному провадженні.

16. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо порядку, повідомлення про підозру та визначення строків досудового розслідування у кримінальному провадженні.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

За звітний період ДНУ ІБП НАПрН України зроблено 4 науково-правових висновків на звернення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (спеціальний фонд), а також надавалися послуги з питань використання та обслуговування ІПС «Законодавство», яке включає бази даних «Законодавство України», «Законопроект», «Київ». Всього оформлено 33 договори.

Працівниками ДНУ ІБП НАПрН України підготовлено 4 науково-правових висновків на звернення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (спеціальний фонд), а саме:

1. На замовлення адвоката проведено науково-правову експертизу у сфері сімейного права щодо спільного майна подружжя.

2. На замовлення акціонерного товариства «Аграрний фонд» проведено науково-правову експертизу з аналізу правовідносин порушених у запиті.

3. На замовлення Товариства Червоного Хреста України проведено науково-правову експертизу з правовідносин у сфері організаційно-правових засад функціонування Товариства Червоного Хреста України та його місцевих осередків.

4. На замовлення ТОВ «ОДЕСАГАЗ-ПОСТАЧАННЯ» проведено науково-правову експертизу з правовідносин у сфері кримінального права.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 15 дослідження, зокрема:

1. Науково-правовий висновок щодо можливості застосування переговорної процедури закупівель з метою укладання відповідних договорів щодо надання послуг з обслуговування устаткування на 2021 рік між ТОВ «Кюлоджик» та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради.

2. Науково-правовий висновок щодо можливості проведення переговорної процедури закупівель з метою укладання наступних договорів : про надання послуг контактного центру між ФОП Загородня О. С. та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Київського району Харківської міської ради; про надання послуг контактного центру між ФОП Загородня О. С. та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради; про надання послуг контактного центру між ФОП Загородня О. С. та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Московського району Харківської міської ради.

3. Науково-правовий висновок щодо реєстрації авторського права за запитом Приватного підприємства «ТЕХНЕТ-СЕРВІС».

4. Науково-правовий висновок щодо поставлених у запиті Приватного акціонерного товариства «ФЕД» питань за договором.

5. Науково-правовий висновок щодо актуальних напрямів використання програмного забезпечення при наданні адміністративних, фінансових та правових послуг в Україні за запитом Товариства з обмеженою відповідальністю «Кюлоджик».

6. Науково-правовий висновок щодо поставлених у запиті адвоката питнь.

7. Науково-правовий висновок щодо поставлених у запиті Філії «Проектно-вишукувального інституту залізничного транспорту» АТ «Українська залізниця» питнь.

8. Науково-правовий висновок щодо порядку реєстрації авторських прав на службові літературні твори наукового характеру, а саме монографія, наукові статті, опис методик тощо викладачів кафедри.

9. Науково-правовий висновок за договором щодо можливості проведення переговорної процедури.

10. Науково-правовий висновок щодо можливості проведення переговорної процедури закупівлі з метою укладання договору про надання послуг з розвитку, системного супроводу, технічної підтримки та адміністрування програмного забезпечення електронного сервісу з WEB.

11. Науково-правовий висновок щодо можливості застосування переговорної процедури закупівель з метою укладання відповідних договорів щодо надання послуг з модернізації, адміністрування програмного забезпечення та обслуговування обладнання системи керування електронною чергою на 2022 рік між ТОВ

«КЮЛОДЖІК» (як ексклюзивним/єдиним виконавцем послуг з підтримки програмного забезпечення системи керування електронною чергою) та Департаментом адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради.

12. Науково-правовий висновок щодо стану договірної забезпечення відносно надання послуг з адміністрування програмного забезпечення, підтримки функціонування веб-порталів, технічного обслуговування та поточного ремонту інформаційних терміналів між ФОП Демченко Д. Б. та Департаментом адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради враховуючи незмінність основного ліцензійного договору (№ 311 О 19-1 від 31.1 О. 2019 р.) від моменту надання Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України науково-правового висновку у листопаді 2020 року.

13. Науково-правовий висновок щодо поставлених у запиті ТОВ «Енергосервіс» питань.

14. Науково-правовий висновок щодо можливості застосування переговорної процедури закупівель з метою укладення відповідних договорів щодо надання послуг з адміністрування, підтримки програмного забезпечення та обслуговування устаткування на 2022 рік між ТОВ «КЮЛОДЖІК» (як ексклюзивним/єдиним виконавцем послуг з підтримки програмного забезпечення системи керування електронною чергою) та Управлінням соціального захисту населення адміністрації київського району Харківської міської ради на підставі Ліцензійної угоди, що укладені між Управлінням соціального захисту населення адміністрації Київського району Харківської міської ради та Товариством з обмеженою відповідальністю «КЮЛОДЖІК», яка регулює правові відносини щодо використання програмного забезпечення комп'ютерної програми «Система керування чергою «QMotion Suite» та Договору № КЛ. КП 16-17 від 15 грудня 2016р. з постачання системи керування чергою.

15. Науково-правовий висновок щодо стану договірної забезпечення відносно надання послуг з адміністрування, підтримки програмного забезпечення та обслуговування устаткування на 2022 рік між ТОВ «КЮЛОДЖІК» (як ексклюзивним/єдиним виконавцем послуг з підтримки програмного забезпечення) та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради враховуючи незмінність Ліцензійного договору (№ 190102-ЛУ-02 від 02 січня 2019 р.) від моменту надання Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України науково-правового висновку (додаток до листа відповіді за № 3 від 14.01.2021 р.). У зв'язку з вищевказаним, чи можна вважати зміст вказаного науково-правового висновку актуальним на 2021- 2022 роки та таким, що відповідає дійсності і не потребує додаткового доопрацювання в зв'язку із незмінністю Ліцензійного договору, який регулює правові відносини щодо використання програмного забезпечення комп'ютерної програми «Система керування чергою «QMotion Suite» та Договору № КЛ.КП 16-18 від 14 грудня 2016р. з постачання системи керування чергою?

**Науково-дослідний інститут приватного права
і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака**

У звітному році науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 16 досліджень, зокрема:

1. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «ІНДАСТРІАЛ ПРОПЕРТІЗ ІНВЕСТМЕНТ», щодо питання чи має юридичні наслідки рішення Броварської міської ради від 25.12.2014 №1378-50-06 «Про затвердження технічної документації з нормативної грошової оцінки земель міста Бровари», у випадку якщо вказане рішення не було опубліковано у встановленому порядку.

2. Висновок науково-правової експертизи за зверненням АТ «БАНК АЛЬЯНС» в особі Голови правління Фролової Ю. М., щодо питання чи протирічить чинному законодавству України включення до банківської гарантії умови (закінчення строку дії забезпеченого правочину) з якою пов'язано припинення зобов'язання гаранта з урахуванням вимог ст. 562 ЦК.

3. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Адвокатського об'єднання «Лекс'Юс», щодо питання чи може курсова різниця (перерахунок вартості через зміну курсу іноземної валюти на дату граничного строку правомірного виконання зобов'язання) виконувати функцію компенсації від знецінення грошових коштів після прострочення оплати.

4. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката щодо питання чи викладена в заяві від 01.11.2019 року (підпис на якій нотаріально засвідчена приватним нотаріусом Переяслав-Хмельницького районного нотаріального округу Київської області) відмова Громадянина_1 від спільно-сумісного нажитого рухомого та нерухомого майна, за час офіційно зареєстрованих шлюбних відносин з Громадянкою_2 має будь-які правові наслідки щодо питання розподілу спільної сумісної власності подружжя.

5. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «КОМПАНІЯ «КОМАНДОР» в особі директора Глієвий П. М. щодо питання який правовий характер (трудовий чи цивільно-правовий) носять укладені договори підряду від 11 січня 2021 року між ТОВ «Компанія «Командор».

6. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ торгово-виробнича компанія «Перша приватна броварня «Для людей – як для себе» в особі директора Амбарцумяна Георгія Артемовича щодо питання чи є штраф, передбачений абз. 4 ч. 2 ст. 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», адміністративно-господарською санкцією в розумінні статті 241 Господарського кодексу України.

7. Висновок науково-правової експертизи за зверненням фізичної особи, щодо питання чи відповідатиме вимогам діючого законодавства України, яке регулює захист персональних даних, надання суб'єктами персональних даних згоди на обробку своїх персональних даних у електронній формі та за алгоритмом, викладеними в частині I поданого Запиту.

8. Висновок науково-правової експертизи за зверненням НААН України ДПДГ ІТСП «Асканія-Нова» щодо змісту терміну «введення сільського господарства» в аспекті цільового призначення (використання) земельної ділянки.

9. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Адвокатського об'єднання «Гарант Груп» щодо питання положення якого нормативно-правового акту Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» чи Закону України «Про телебачення та радіомовлення» є переважними для телерадіоорганізацій, зокрема щодо регулювання порядку застосування мов під час демонстрування телепередач, фільмів.

10. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕДЕН ПРО» в особі директора Оксани Михайлівни

Єманової щодо питання чи є юридично обґрунтованим обрання переговорної процедури при проведенні публічної закупівлі повністю або частково програмного забезпечення переданого ТОВ «ЕДЕН ПРО» в безоплатне користування Національній службі здоров'я України для потреб Електронної системи охорони здоров'я України на підставі ліцензійного договору від 01.04.2020, як товарів, що на даний час можуть бути поставлені виключно їх правовласником (ТОВ «ЕДЕН ПРО») через відсутність конкуренції з технічних причин.

11. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕСПО-ТРАНС» в особі директора Марківа Я. Я. щодо питання до якого типу власності (приватної чи державної) належить майно АТ «ДАК «Автомобільні дороги України», внесене державою в особі Укравтодору до його статутного фонду при його утворенні згідно наказу Укравтодору від 05.03.2002 №93.

Київський регіональний центр

За звітний період КРЦ НАПрН України провів 20 наукових досліджень для державних і недержавних організацій за цивільно-правовими договорами, зокрема:

1. Науково-правовий висновок за зверненням ТОВ «Астерс Консалт» щодо можливості касаційного оскарження ухвали суду про забезпечення позову.

2. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката щодо правомірності застосування санкцій до громадянина України на підставі Закону України «Про санкції».

3. Науково-правовий висновок за зверненням виконуючого обов'язки Голови Правління Приватного акціонерного товариства «АЙБОКС БАНК» щодо можливості збільшення статутного капіталу банку за рахунок додаткових внесків.

4. Науково-правовий висновок за зверненням Директора ТОВ «ФК Леогеймінг Пей» щодо можливості надання фінансових послуг з повернення невикористаних коштів споживачам телекомунікаційних послуг та відповідності такої діяльності чинному законодавству України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

5. Науково-правовий висновок за зверненням ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ ЛЕОГЕЙМІНГ ПЕЙ» щодо застосування окремих норм Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

6. Науково-правовий висновок за зверненням Приватного підприємства «ВІДІ «МИСТЕЦТВО» з питань встановлення права земельного сервітуту, встановлення особистого земельного сервітуту, видів земельних сервітутів, порядку укладення договору особистого земельного сервітуту.

7. Науково-правовий висновок за зверненням АО «АЙБОКС БАНК» щодо застосування окремих норм Постанови Правління Національного банку України.

8. Науково-правовий висновок за зверненням ТОВ «ЮГ-ГАЗ» з питань тлумачення та застосування положень чинного законодавства України про публічні закупівлі щодо дійсності та виконаності договору про закупівлю природного газу.

9. Науково-правовий висновок за зверненням ТОВ «КИТЧЕР-СОЛЮШН» щодо окремих питань недійсності кредитних договорів і договору поруки, виконання договорів та відшкодування збитків (шкоди).

10. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката Кравченко О. С. щодо застосування процедури оцінки впливу на довкілля при здійсненні суцільних санітарних рубок, які проводяться на лісових ділянках площею до 1 га.

11. Науково-правовий висновок за зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «ЮДАЙ КОМПАНІ» щодо відповідності вимогам чинного законодавства України положень Договору та додатків до нього.

12. Науково-правовий висновок за зверненням Національної асоціації банків України з питань укладення додаткової угоди та впливу правових позицій вищого органу судової влади на застосування положень Закону України «Про фінансову реструктуризацію».

13. Науково-правовий висновок за зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «ЮДАЙ КОМПАНІ» щодо відповідності вимогам чинного законодавства України положень Договору та додатків до нього.

14. Науково-правовий висновок за зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЛДЖ» щодо відповідності вимогам чинного законодавства України положень Договору та додатків до нього.

15. Науково-правовий висновок за зверненням Приватного акціонерного товариства «АЙБОКС БАНК», щодо відповідності вимогам чинного законодавства України положень Договору та додатків до нього.

VII. УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ: КОНФЕРЕНЦІЙ, СЕМІНАРІВ, «КРУГЛИХ СТОЛІВ»

З метою обговорення актуальних питань правознавства, що розробляються в рамках тем наукових досліджень за участю як співробітників інститутів, так і науковців провідних наукових, науково-дослідницьких та освітніх центрів України, правознавців, регулярно проводилися наукові конференції, семінари, «круглі столи» тощо.

Так, у 2021 р. науково-дослідні інститути академії виступили організаторами та співорганізаторами 73 наукових заходів – конференцій, семінарів, «круглих столів», читань. Загалом члени Національної академії правових наук України та науковці її структурних підрозділів у звітному році взяли участь у більше ніж 400 наукових заходах. Через карантинні обмеження більшість наукових заходів протягом 2021 р. проводилася в он-лайн режимі за допомогою сервісів відеозв'язку.

Важливою подією у науковому житті академії стало проведення 20–24 вересня 2021 р. V Харківського міжнародного юридичного форуму, співорганізаторами якого виступили: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Організація з безпеки та співробітництва в Європі, Фонд Конрада Аденауера, Рада Європи. Свою підтримку у проведенні форуму також надали Міністерство юстиції України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство економіки України. У роботі п'яти панельних дискусій взяли участь відомі дослідники та практики з 25 країн світу.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Загалом у звітному періоді науковці Інституту взяли участь у 95 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах тощо), з них Інститутом організовано і проведено 16 заходів, у тому числі 4 на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040:

Наукові заходи організовані та проведені на виконання показників паспорту бюджетної програми – 4:

1. III Міжнародна науково-практична конференція Інтернет–міст «КИЇВ – ДНІПРО» «Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності». Секція «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів» (17 березня 2021 р.).

2. III Міжнародна науково-практична конференція Інтернет–міст «КИЇВ – ДНІПРО» «Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності». Секція «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки» (18 березня 2021 р.).

3. Всеукраїнська науково-практична конференції-семінару з проблем економіки інтелектуальної власності «Питання інтелектуальної власності у сфері трансферу технологій» (21 травня 2021 р.).

4. III Всеукраїнська науково-практична конференція «Роль і місце інформаційного права і права інтелектуальної власності в сучасних умовах. Креативні індустрії» (11-12 листопада 2021 р.).

Наукові заходи організовані та проведені за власною ініціативою Інституту – 12, зокрема:

1. Круглий стіл «Міжнародні тенденції розширення доступу до лікарських засобів». (16 березня 2021 р., online).

2. Всеукраїнська науково-практична конференція в онлайн-форматі «Наукові та практичні аспекти консервативного та хірургічного лікування злоякісних новоутворень сечовивідної системи» (26 – 27 березня 2021 р., online).

3. IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності» (22 квітня 2021 р.).

4. Круглий стіл «Інтелектуальна власність як механізм розширення доступу до лікарських засобів в умовах пандемії» (28 квітня 2021 р., online).

5. Student's Moot on Intellectual Property 5.0. (24-25 квітня 2021 р. м. Київ).

6. Круглий стіл «Авторське право та суміжні права: ключові законопроекти» (16 липня 2021 р., м. Київ).

7. Круглий стіл «Європейські стандарти захисту прав інтелектуальної власності в Україні: нові законопроекти ініціативи» (15 вересня 2021 р., м. Київ).

8. «Intellectual Property Fundamentals Workshop and IP Moot Court Kick-Off Event» (20-21 вересня 2021 р., м. Київ).

9. IX Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності «Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри» (24 вересня 2021 р., м. Київ).

У 2021 році науковці Інституту взяли участь у 79 наукових заходах.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

На виконання показників бюджетної програми у 2021 р. колективом Інституту були організовані та проведені 14 наукових заходів, зокрема:

1. IV міжнародний правничий форум «Права людини та публічне врядування (м. Чернівці, 21 травня 2021 р.).

2. V Всеукраїнська науково-практична конференція з нагоди Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку» (м. Харків, 12 листопада 2021 р.).

3. III науково-практична конференція «Права людини і демократія» (13 травня 2021 р., м. Харків).

4. Круглий стіл «Презентація Гендерного портрету Дніпропетровської області – 2020 р.» (м. Дніпро, 17 березня 2021 р.).

5. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання вітчизняної правової науки» (м. Запоріжжя, 1-2 жовтня 2021 р.).

6. Міжнародна науково-практична конференція «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи» (м. Дніпро, 10-11 листопада 2021 р.).

7. Міжнародна науково-практична конференція «Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів» (міжнародний рівень) (м. Дніпро, 30 листопада 2021 р.).

8. Міжнародна науково-практична конференція «Регіональна політика ЄС: концепції, напрямки, значення для України» (м. Харків, 23 квітня 2021 р.).

9. Міжнародний студентський саміт «Права людини в умовах сучасних глобалізаційних викликів» (м. Дніпро, 13 – 14 травня 2021 р.).

10. Науково-практична конференція «Податкові розслідування: нові виклики для України та зарубіжний досвід» (17 травня 2021 р. – м. Харків).

11. Науково-практична конференція Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» (м. Харків, 20 квітня 2021 р.).

12. Науково-практична он-лайн конференція «ЄСПЛ як інструмент демократичних перетворень в Україні» (он-лайн, 23 червня 2021 р.).

13. Тематичний фаховий он-лайн діалог «Підготовка докторів філософії (PhD) зі спеціальності 081 «Право» в Україні: проблемні питання та позитивні практики» (он-лайн, 23 квітня 2021 р.).

14. X Всеукраїнська науково-практична конференція «Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні» (онлайн, 7 грудня 2021 р.).

Протягом року науковці Інституту брали активну участь у понад 40 різноманітних наукових заходах.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

У звітному році Інститутом було проведено 13 наукових заходів, 7 з яких на виконання паспорту бюджетної програми.

Заходи на виконання показників паспортів бюджетних програм – 7:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності” (26 лютого 2021 р.).

2. Сучасна доктрина кримінального права в правовій системі України: поняття, джерела, значення, проблеми формування: міжнародний науково-практичний круглий стіл (м. Харків, 14 травня).

3. Вебінар «Кримінальні правопорушення проти публічного здоров'я в проекті Кримінального кодексу України» (Полтава, 25 травня 2021 р.).

4. Всеукраїнська науково-практична конференція «Державна політика у сфері забезпечення дорожнього руху: теорія, законодавство, практика», яка відбулася 5 листопада 2021 р. у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса.

5. V Міжнародний медико-правовий форум «Правове регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я: корупційні виклики під час пандемії» 9-10 грудня 2021 року (Харків).

6. Сателітний захід в рамках V Харківського міжнародного юридичного форуму «Медичне право та фармацевтичне право: виклики сьогодення» (м. Харків, 21 верес. 2021 р.).

7. Круглий стіл «Історія запровадження позбавлення волі і сучасні проблеми його виконання» (м. Харків, 14 грудня 2021 р.).

Наукові заходи, організовані за власною ініціативою Інституту – 6:

1. Науковий семінар з обговорення монографії Ю. А. Пономаренка «Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень» (м. Харків, 16 березня 2021 р.).

2. Освітнянські студії з Катериною Новіковою щодо проходження наукового стажування в Ягеллонському університеті (м. Краків, Польща) за програмою імені Лейна Кіркланда. Організатор – Рада молодих учених НДІ ВПЗ ім. акад. В.В. Сташиса (Харків, 7 квітня 2021 р.).

3. Засідання ради молодих учених Інституту в рамках проведення ІХ Всеукраїнського тижня права. Відкрита дискусія «Академічна культура та етика у науковій діяльності молодого вченого», організатор – Рада молодих учених НДІ ВПЗ ім. акад. В.В. Сташиса (Харків, 19 травня 2021 р.).

4. Всеукраїнська науково-практична конференція «Юридичні гарантії захисту конституційних прав і свобод людини в умовах COVID-19» (м. Харків, 22 червня 2021 р.).

5. Засідання ради молодих учених Інституту присвячене Всесвітньому дню науки в ім'я миру і розвитку. Відкрита дискусія з теми «Злодії в законі»: кримінально-правовий погляд», організатор – Рада молодих учених НДІ ВПЗ ім. акад. В.В. Сташиса (Харків, 10 листопада 2021 р.).

6. Засідання ради молодих учених Інституту присвячене Міжнародному дню прав людини. (м. Харків, 08 грудня 2021 р.).

За звітний період співробітники Інституту взяли активну участь у роботі понад 120 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів».

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

У 2021 р. ДНУ ІБП НАПрН України було організовано і проведено 8 науково-практичних конференцій, 3 круглих столи, 1 науково-просвітницький захід, 1 форум – всього 13 заходів, на яких співробітниками Інституту підготовлено 168 доповідей.

На виконання показників паспорта бюджетної програми організовано і проведено 13 планових наукових заходів, зокрема:

1. XII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (26 березня 2021 року, м. Київ).

2. Перша науково-практична конференція «Парламентський контроль в умовах децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні: стан та проблеми» (30 березня 2021 року, м. Київ).

3. Науково-практична конференція «Розвиток законодавства України у сфері оборони: проблеми адаптації до стандартів НАТО та шляхи їх вирішення» (23 квітня 2021 року, м. Київ).

4. Міжнародна наукова конференція «Шістнадцяті юридичні читання. Держава і право у сприянні розбудові українського світу: до 30-ти річчя незалежності України та 25-річчя Конституції України» (19-20 травня 2021 року, м. Київ).

5. Круглий стіл «Інформаційне, правове та управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону» (17 червня 2021 року, м. Київ).

6 V Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку» (18 червня 2021 року, м. Київ).

7. Науково-просвітницький захід «Інформаційна безпека держави, яка веде до перемоги» (19 серпня 2021 року, м. Київ).

8. Міжнародний форум «Масові штучні голоди: пам'ятаємо, вшановуємо» (пам'яті жертв Голодомору-геноциду українців 1932-1933 рр., до 100-х роковин масового штучного голоду 1921-1923 рр., 75-х роковин масового штучного голоду 1946-1947 рр.) (7 вересня 2021 року, м. Київ)

9. Міжнародна науково-практична конференція «Діяльність військової юстиції в умовах збройного конфлікту. Досвід української прокуратури» (28 жовтня 2021 року, м. Київ).

10. Круглий стіл: «Актуальні проблеми реалізації правоохоронних функцій Служби безпеки України в сучасних умовах» (12 листопада 2021 року, м. Київ).

11. Круглий стіл «Розвиток інститутів місцевого самоврядування в умовах децентралізації публічної влади в Україні» (2 грудня 2021 року, м. Київ).

12. Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання» (2 грудня 2021 року, м. Київ).

13. Всеукраїнська науково-практична конференція «Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри» (10 грудня 2021 року, м. Київ).

У 2021 р. співробітники ДНУ ІБП НАПрН України взяли участь у 73 конференціях та інших наукових заходах, у межах яких було підготовлено 168 наукових доповідей, у т.ч. 60 доповідей підготовлено у рамках 29 міжнародних наукових заходів.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

На виконання показників бюджетних програм у 2021 р. колективом Інституту були організовані та проведені такі наукові заходи, зокрема: інтернет-конференцій 2; «круглих столів» 3, науково-практичні конференції 2, семінарів 0.

1. Інтернет-конференція «Сучасні проблеми права та інноваційної економіки» – 26 березня 2021 р. – м. Харків.

2. Круглий стіл «Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0» – 21 травня 2021 р. – м. Харків.

3. Інтернет-конференція «Конституційні засади розвитку інноваційного суспільства» – 25 червня 2021 р. – м. Харків.

4. Круглий стіл «Цифрові трансформації України 2021» – 20 вересня 2021 р. – м. Харків.

5. Круглий стіл «Інноваційний процес в умовах глобальних викликів» – 05 листопада 2021 р. – м. Харків.

6. Всеукраїнська науково-практична конференція з європейського права «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку» – 12 листопада 2021 р. – м. Харків.

7. Всеукраїнська науково-практична конференція «Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції» – 08 грудня 2021 р. – м. Северодонецьк.

Науковці Інституту брали активну участь у понад 80 різноманітних наукових заходах.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака

У звітному році Інститутом було проведено 6 наукових заходів, 2 з яких на виконання паспорту бюджетної програми, а саме:

1. XIX Міжнародна науково-практична конференція, організована Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, проведена 24 вересня 2021 року на базі навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (м. Івано-Франківськ) та на дистанційній платформі Cisco Webex Meetings.

2. IV науково-практичний круглий стіл «Імплементція міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України», 17 червня 2021 р., м. Київ, НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. Кількість.

3. Круглий стіл «Методологічні підходи до рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства (предмет, суб'єктний склад, структура)» (серія «круглих столів» «Обговорення Концепції оновлення Цивільного кодексу України»). 4 березня 2021 року, м. Київ та на дистанційній платформі Cisco Webex Meetings.

4. Круглий стіл «Модернізація господарського (економічного) законодавства України», 17 травня 2021 року м. Київ.

5. Круглий стіл «Актуальні питання господарського та цивільного права України», 15 травня 2021 року (м. Київ, дистанційно).

6. Міжнародна наукова конференція «Академічний дискурс методології приватного права: до 25-річчя НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака», яка відбулася 03 грудня 2021 р. одночасно на трьох відеоплатформах та у трьох локаціях очно (м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Хмельницький).

У 2021 р. співробітники Інституту взяли участь у 52 наукових заходах.

Київський регіональний центр

З метою обговорення актуальних питань розвитку правничої освіти як складової правової реформи, взаємодії правової держави, громадянського суспільства та особи, які розробляються в межах фундаментальних тем КРЦ НАПрН України регулярно організовує та приймає участь в проведенні різноманітних науково-практичних

виступах, наукових дискусіях у вигляді конференцій, семінарів, «круглих столів», симпозіумів тощо.

Загалом у звітному періоді науковці КРЦ НАПрН України прийняли участь у 38 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах), зроблено 107 наукових доповідей з питань щодо розвитку правничої освіти, взаємодії держави та громадянського суспільства.

Наукові заходи, що були організовані і проведені КРЦ НАПрН України на виконання показників паспортів бюджетних програм:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Академічна відповідальність» (15 квітня 2021 року, м. Київ).

2. Міжнародна науково-практична конференція «Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави» (20 квітня 2021 року, м. Київ).

3. Круглий стіл «Забезпечення практикоорієнтованості навчання юристів як невід’ємна складова реформи юридичної освіти» (20 травня 2021 року, м. Київ).

4. Науково-практична конференція, присвячена 25-й річниці Конституції України «Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення» (22 червня 2021 року, м. Київ).

5. Семінар на тему: «Етика дистанційного навчання» (9 вересня 2021 року, м. Київ).

6. Круглий стіл на тему: «Підвищення якості викладання галузевих юридичних дисциплін» (7 жовтня 2021 року, м. Київ).

7. Міжнародний цивілістичний форум: «На шляху до європейського приватного права» (12–13 жовтня 2021 року, м. Київ).

8. Круглий стіл на тему: «Актуальні питання унормування вищої юридичної освіти» (18 листопада 2021 року, м. Київ).

Наукові заходи проведені за власною ініціативою:

1. Підсумкова науково-теоретична конференція «Сучасний стан і перспективи розвитку юридичної освіти в Україні в умовах європейської інтеграції» (22 квітня 2021 року, м. Київ).

2. Науково-практичний семінар для молодих вчених, аспірантів і студентів «Актуальні проблеми правового регулювання іпотечних відносин» (24 вересня 2021 року, м. Київ).

У 2021 році науковці КРЦ НАПрН України взяли участь у 28 наукових заходах.

VIII. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – НАУКОВА/НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПРОДУКЦІЯ І НАУКОВО- ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ

Національна академія правових наук України у 2021 р. перевиконала план результативних показників з випуску друкованої продукції за бюджетною програмою 6581020 – наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України та за бюджетною програмою 6581040 – наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права.

Зокрема, за бюджетною програмою 6581020 було видано 4 збірника наукових праць, підготовлено 164 публікації у наукових виданнях України та 55 публікацій у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; за бюджетною програмою 6581040 – 38 монографій, підручників, науково-практичних посібників; 54 збірника наукових праць та коментарів законодавства, а також опубліковано 427 наукових статей у вітчизняних

виданнях та 134 статті у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science.

У багатогранній видавничій діяльності провідне місце посідає видавництво «Право», яке входить до складу НАПрН України. У 2020 р. видавництвом «Право» було видано 271 видання, загальною кількістю 47600 примірників, серед них: 51 монографія, 22 підручника, 28 навчальних та навчально-методичних посібників, 32 збірника матеріалів конференцій, 12 збірників наукових праць, 3 практичних посібники, 2 конспекти лекцій, 1 довідник тощо. Видавництво забезпечило підготовку та видання «Великої української юридичної енциклопедії». Так, упродовж 2021 р. вийшли друком 2 томи енциклопедії – «Сімейне право» (загальний обсяг 480 стор.) і «Міжнародне приватне право» (загальний обсяг 864 стор.). Таким чином, на початок 2022 р. вийшло з друку 16 томів з 20 запланованих.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 735 від 29 червня 2021 р. «Вісник Національної академії правових наук України» внесений до Переліку наукових фахових видань України, включених до категорії «А».

Починаючи з 2009 р. Національною академією правових наук України видається Щорічник українського права (Yearbook of Ukrainian law), в якому публікуються найкращі статті членів академії та науковців її установ. З 2014 р. Щорічник українського права друкується англійською мовою. Кожен випуск англійської версії надсилається більше ніж у 70 юридичних бібліотек світу, зокрема США, Канади, Австралії, Великої Британії, Німеччини, Португалії, Швейцарії, Норвегії, Данії, Латвії, Литви. У Щорічнику за 2021 р. було опубліковано 32 наукові статті з актуальних питань розвитку держави і права.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

На виконання показників паспорту бюджетної програми у 2021 року співробітниками Інституту підготовлено до друку або опубліковано: 2 монографії, 1 науково-практичне видання, 1 збірник наукових праць (в двох частинах), 3 збірника матеріалів конференції, 1 брошура, 5 публікацій у наукових журналах, що індексуються в Web of Science Core Collection і Scopus, 45 статей у фахових виданнях.

Монографії – 2:

1. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності: матеріально-правовий та процесуально-правовий аспекти : монографія / колектив авторів; за наук. ред. Н. М. Мироненко; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2021.

2. Економіко-правові проблеми інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки: монографія / за науковою редакцією д.е.н., проф., академіка АТН України та УАН О.Б. Бутнік-Сіверського: кол. авторів: Г.О. Андрощук, Ю.Л. Борко, О.Б. Бутнік-Сіверський, О.П. Орлюк; Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2021.

Збірники наукових праць – 1:

Питання інтелектуальної власності : збірник наукових праць / за ред. д.ю.н. Н.М. Мироненко, к.е.н. Г.О. Андрощука; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Випуск 19 (1). 2021. 96 с.

Питання інтелектуальної власності. Ч. II. Гармонізація прав інтелектуальної власності як складова євроінтеграційного вектору розвитку України: збірник наукових праць / за наук. ред. О. П. Орлюк; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс, 2021.

Збірники матеріалів конференції – 3:

1. Питання інтелектуальної власності у сфері трансферу технологій: збірн. мат. конф. IV Всеукр. наук.-практ. конф.-семін. з пробл. екон. інтел. власн., 21 травн. 2021р., Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2021. 279 с.

2. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки. Секція 6 : ел. збірн. матер. III Міжн. наук.-практ. конф. «Інтерн.-міст КИЇВ – ДНІПРО», Управл. проект. Ефектив. власн., використ. результ. наук. досл. та об'єкт. інтел. 18 березн. 2021р., Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2021. 158 с.

3. Інтелектуальна власність в креативних індустріях : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 листоп. 2021 р. / редкол.: О.Ф. Дорошенко, А.С. Штефан та ін.; НДІ інтел. власн. НАПрН України, Навч.-наук. інст. права КНУ ім. Т. Шевченка, Київ, 2021.

Брошура – 1:

Мироненко Н.М., Штефан А.С. Ефективність та якість законодавства у сфері інтелектуальної власності через призму кодифікації: брошура. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, 2021.

Науково-практичне видання – 1:

Андрощук Г.О. Штучний інтелект і інтелектуальна власність: проблеми регулювання : науково - практичне видання. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, 2021.

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Web of Science Core Collection і Scopus – 5, з них у виданні, що віднесені до кватилів Q1/Q2 – 1:

1. Shtefan Anna. Creativity and artificial intelligence: a view from the perspective of copyright. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2021. Vol. 16. Issue 7. P. 720-728 (входить до Міжнародної наукометричної бази даних Scopus Q2).

Наукові статті у виданнях, що індексуються в Web of Science Core Collection і Scopus – 5, з них у виданні, що віднесені до кватилів Q3/Q4 – 4:

1. Bakalinska, O., Myronenko, N., Stefan, O., Atamanova, Y., & Orliuk, O. (2020). The International Legal Problems of Ensuring the Availability of Medications in Conditions of the COVID-19. *Journal of Pharmaceutical Research International*, 32(21), 40-57. <https://doi.org/10.9734/jpri/2020/v32i2130751>.

2. Бутнік-Сіверський О.Б., Дорошенко О.Ф., Борко Ю.Л., Хоменко В.Л. «Model approach to estimating the cost of transfer of an integral intangible system (technology)» (Модельний підхід до оцінки вартості трансферу цілісної нематеріальної системи (технології)). *Науковий вісник НГУ*. 2022. №1.

3. Jashodhara Dasgupta, Marta Schaaf, Sana Qais Contractor, Amanda Banda, Marisa Viana, Oksana Kashyntseva & Ana Lorena Ruano. Axes of alienation: applying an intersectional lens on the social contract during the pandemic response to protect sexual and reproductive rights and health. *Int J Equity Health* 19, 130 (2020). <https://doi.org/10.1186/s12939-020-01245-w>.

4. Burov O., Krylova-Grek Y., Lavrov E., Orlyk O., Lytvynova S., Pinchuk O. (2021) Cyber Safety in the Digital Educational Environment: External and Internal Risks. In: Russo D., Ahram T., Karwowski W., Di Bucchianico G., Taiar R. (eds) *Intelligent Human Systems Integration 2021. IHSI 2021. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1322. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68017-6_54.

Наукових статей – 45, з них опублікованих у фахових виданнях категорії «Б»
Переліку наукових фахових видань України – 44:

1. Шабалін А.В. Процесуальні питання звернення до суду у справах про захист права інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021, № 2. С. 39–48.
2. Мінченко Н. Види порушень майнових прав на торговельні марки. Аналіз судової практики. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021, № 6. С. 68-76.
3. Недогібченко Є. Кримінальна відповідальність за скоєння злочинів у сфері інтелектуальної власності за законодавством зарубіжних країн. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021, № 6. С. 151-157.
4. Шабалін А.В. Природа взаємозв'язку норм процесуального та матеріального права у цивільному судочинстві. Нове українське право. № 3, 2021. С. 120-128.
5. Волинець І. Адміністративні засади захисту прав інтелектуальної власності від недобросовісної конкуренції на ринку лікарських засобів в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021, № 4. С. 54–61.
6. Бутнік-Сіверський О.Б., Дорожко Г.К. Методологія трансферу технологій в сфері інтелектуальної власності: економіко-правова природа походження та визначення окремих термінів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №2 С.75-89.
7. Борко Ю. Л. Економіко-правові аспекти використання комп'ютерних програм. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №4 С. 79-86.
8. Шульпін І.Л. Поняття реальних збитків як складової поняття збитків у сфері інтелектуальної власності: категорія права та економіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 6 С.77-86.
9. Шульпін І.Л. Поняття упущеної вигоди як складової поняття збитків у сфері інтелектуальної власності: категорія права та економіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4. С. 62-70.
10. Андросчук Г.О. Роль технологічних брендів в цифровій трансформації та економічному зростанні. Наука, технології, інновації. 2021, №4.
11. Осипова Ю.В. Розподіл майнових прав інтелектуальної власності на ОПВ, створені у закладах вищої освіти України за договором замовлення. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 6 С. 94-103.
12. Андросчук Г.О. Національна безпека: охорона здоров'я, пандемія (COVID-19) і світова торгівля підробленими фармпрепаратами (Ч.1). Наука, технології, інновації. 2021. № 1 (17). С. 52-61.
13. Андросчук Г.О. Національна безпека: охорона здоров'я, пандемія (COVID-19) і світова торгівля підробленими фармпрепаратами (Ч.2). Наука, технології, інновації. 2021. № 2(18). С. 52-61.
14. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Система національної безпеки та питання інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С. 39-47.
15. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Роль інтелектуальної власності у забезпеченні обороноздатності держави. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4. С. 33-53.
16. Федоренко В.Л., Бутнік-Сіверський О.Б., Коваленко В.В. Судово-правові та економічні механізми охорони права на об'єкти інтелектуальної власності в Україні: проблеми і перспективи. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2021. № 2 (14). С. 11-39.
17. Бутнік-Сіверський О.Б., Андросчук Г.О. Методологічні засади патентного ландшафту в системі інтелектуальної національної безпеки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4 С. 71-86.

18. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Нормативно-правове забезпечення охорони інтелектуальної власності в оборонній сфері. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С. 49-67.

19. Пономарьова О.О. Досвід країн ЄС щодо етичних аспектів патентування біотехнологій у сфері медицини. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 23-28.

20. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Охорона інтелектуальної власності в процесі євроатлантичної інтеграції. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 29-39.

21. Дорошенко О.Ф., Работягова Л.І. Деякі аспекти встановлення критеріїв охороноздатності промислових зразків. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С. 27–38.

22. Троцька В.М. Позасудове врегулювання спорів відповідно до європейського законодавства про авторське право і суміжні права в єдиному цифровому ринку. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №4. С. 10-24.

23. Кашинцева О.Ю., Іолкін Я.О. Досвід України з імплементації гнучких положень Угоди ТРІПС у двох контекстах: євроінтеграції та пандемії. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №5. С. 140-145.

24. Гоменюк А. Ключові проблеми правового регулювання додаткової охорони винаходів у сфері фармації в національному законодавстві України. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С.111-119.

25. Пономарьова О. Забезпечення конфіденційності інформації про пацієнта одержаної під час проведення клінічного випробування лікарського засобу. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 143-150.

26. Андрощук Г.О. Протидія недобросовісним реєстраціям і використанню засобів індивідуалізації в умовах цифрової трансформації. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С.48-67.

27. Андрощук Г.О. Штучний інтелект: економіка, інтелектуальна власність, загрози. Частина 1. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 56-76.

28. Орлюк О. Політика Відкритої науки в Європейському Союзі як глобальний орієнтир для України: правовий вимір. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С. 158-172.

29. Андрощук Г.О. Штучний інтелект і інтелектуальна власність: проблеми регулювання. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2021. №2 (14). С. 58-78. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2\(14\)-58-78](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2(14)-58-78) (0,5 д.а.);

30. Буров О.Ю. Вплив кіберзлочинності на цифрову економіку. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 69-78.

31. Зеров К.О. Огляд теоретичних підходів щодо правової охорони об'єктів, згенерованих системами штучного інтелекту у сфері авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 6. 2021. С. 25-37.

32. Улітіна О., Пилученко Д. Правове регулювання креативних індустрій в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 1. С. 5–14.

33. Троцька В. Правові аспекти використання бібліотеками та іншими закладами творів, що вийшли з комерційного обороту. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 5-14.

34. Федорова Н.В. Правове регулювання діяльності роботи рекламних агентств в контексті права інтелектуальної власності – подано до друку у журнал Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3. С. 5-10.

35. Самоловова Н.В. Незареєстрований промисловий зразок в індустрії моди. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3. С. 11-18.

36. Улітіна О. Законодавче регулювання видавничої діяльності в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 25-31.

37. Зеров К.О. Інтелектуальна власність в сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 32-41.

38. Шабалін А.В. Про питання кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 1. С. 74–81.

39. Штефан А. Законодавство у сфері авторського права: оцінка. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 4. С. 5-14.

40. Штефан О. Окремі аспекти можливої кодифікації законодавства права інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 5. С. 108–118.

41. Мироненко Н. Теоретичні підходи до визначення принципів кодифікації законодавств у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 5. С. 128–139.

42. Кашинцева О., Іолкін Я. Дотримання балансу інтересів суспільства та інтересів суб'єктів патентних прав при кодифікації законодавства в сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 87-93.

43. Потоцький М. Кодифікація законодавства України про інтелектуальну власність: матеріальний та процесуальний аспекти. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 5-16.

44. Кодинець А. Оновлення законодавства у сфері інтелектуальної власності в умовах рекодифікації: напрями, проблеми, перспективи. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021 № 6. С. 17-24.

45. Волинець І.П. Форми прояву недобросовісної конкуренції на ринку лікарських засобів. *Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)*. 2021. №3. С. 15-21.

Понад виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 у 2021 році співробітниками Інституту підготовано та опубліковано: 1 монографію; 1 електронний збірник матеріалів конференції; 1 збірник судових рішень; 1 розділ у монографії; 1 розділ у науково-практичному виданні; 13 наукових статей, з них 11 наукових статей, які опубліковані у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України; 1 стаття, що опублікована в інших іноземних виданнях; 1 стаття, що опублікована в інших вітчизняних виданнях; 8 статей, що опубліковані у наукових виданнях, що індексуються в Web of Science Core Collection / Scopus; 80 тез наукових доповідей; 3 аналітичні довідки; 6 номерів науково-практичного журналу, зокрема:

Монографії – 1:

Шабалін А.В. Цивільне судочинство Естонії: законодавчий огляд, порівняльний аналіз: монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. 196 с.

Збірники судових рішень – 1:

Збірник судових рішень у справах про захист прав на фотографічні твори / упоряд. О. Дорошенко, О. Улітіна. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, 2021.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus / Web of Science – 8, з них статей у виданнях Scopus (Q3-Q4) – 7:

1. Galyna Mykhailiuk, Larry DiMatteo. Creating a Comprehensive Peaceful Assembly Law for Ukraine: Idea and Ideal. *New Perspectives: Interdisciplinary Journal of Central & East European Politics and International Relations*. Issue 29(1), 2021. P. 45 – 68. <https://doi.org/10.1177/2336825X20983743> <https://doi.org/10.1177/2336825X20983743> (Scopus Q3);

2. Larry Di Matteo, Galyna Mykhailiuk, Nina Mykhailiuk. Advancing the Rule of Law: Creating an Independent and Competent Judiciary. *The Italian Law Journal*. Vol. 07 – No. 01, 2021. P. 61 – 95. https://iris.unibocconi.it/retrieve/handle/11565/4040733/161424/Monaco_Science%20at%20the%20Italian%20Bar.%20The%20Case%20of%20Hydroxychloroquine.pdf ISSN 2421-2156 June 2021 DOI 10.23815/2421-2156.ITALJ (Scopus Q4).

3. Pinchuk O., Burov O., Shabalin A. et al. (2020) VR in Education: Ergonomic Features and Cybersickness. In: Nazir S., Ahram T., Karwowski W. (eds) *Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences*. AHFE 2020. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1211. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-50896-8_50 (Scopus Q3) (ISI Proceedings, EI-Compendex, DBLP, SCOPUS, Google Scholar and Springerlink).

4. Burov O., Lytvynova S., Pinchuk O., Lavrov E., Siryk O., Logvinenko V., Hlazunova O., Korolchuk V., Zolkin A. (2021) Influence of properties of the nervous system on cognitive abilities. In: Ayaz H., Asgher U. (eds) *Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering*. AHFE 2021. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. Springer, Cham. (Scopus Q3). (ISI Proceedings, EI-Compendex, DBLP, SCOPUS, Google Scholar and Springerlink).

5. Burov O., Orlyk O. et al. (2021) Cognitive Performance Degradation in High School Students as the Response to the Psychophysiological Changes. In: Ayaz H., Asgher U. (eds) *Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering*. AHFE 2020. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1201. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51041-1_12 (Scopus Q3) (ISI Proceedings, EI-Compendex, DBLP, SCOPUS, Google Scholar and Springerlink).

6. Burov O., Lytvynova S., Pinchuk O., Lavrov E., Siryk O., Logvinenko V., Hlazunova O., Korolchuk V., Zolkin A. Influence of properties of the nervous system on cognitive abilities. In: Ayaz H., Asgher U. (eds) *Advances in Neuroergonomics and Cognitive Engineering*. AHFE 2021. *Lecture Notes in Networks and Systems*. - Springer, Cham. – 2021. - Vol 259. - 114-119. https://doi.org/10.1007/978-3-030-80285-1_14 (0,4 д.а.) (Scopus Q3).

7. Myronenko, N.M., Shtefan, O.O., Kedia, Y.O., Derkach, O.B., Semeniuk, K.O. Creative approaches to the creation of contemporary art objects and features of their legal protection. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. 10. С. 368–382. Q3 <https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/ijcs/article/view/7086>. (0,5 д.а.).

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus / Web of Science – 8, з них статей у виданнях що індексуються у Web of Science – 1:

Kharchenko, O., Kronda, O., Kryvosheyina, I., & Zerov, K. Protection of intellectual property rights on the Internet: new challenges. *Amazonia Investiga*. 2021. 10(41). P. 224-236. (Web of Science).

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 10, зокрема:

1. Зайківський О., Оністрат О. Державна політика національної безпеки та питання інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. № 3, 2021. С. 19-33.

2. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Роль інтелектуальної власності у забезпеченні обороноздатності держави. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 5. С. 42-68.

3. Дорошко Г., Ромашко А., Кравець Л., Поладько О. Сучасні підходи до охорони науково-технічної інформації як результату інтелектуальної творчої діяльності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3, С. 34-44.

4. Андрощук Г.О. Штучний інтелект: економіка, інтелектуальна власність, загрози. Частина 2. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 3. С. 45-56.

5. Андрощук Г.О. Технології штучного інтелекту: аналіз патентних трендів. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2021. №3(15). С. 12-25.

6. Андрощук Г.О. Глобальний інноваційний індекс 2020: Хто фінансуватиме інновації. Право та інновації. 2021. № 1. С.7-13.

7. Дорошенко Д.О. Правові основи використання об'єктів права інтелектуальної власності у спортивній діяльності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 2. С. 90-100.

8. Дорошенко Д.О. Несанкціонований стрімінг на спортивних подіях: проблеми і перспективи. Art and Science. 2021. Vol. 4. С. 46-66.

Номери науково-практичного журналу – 6:

1. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 1. 92 с.

2. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 3. 79 с.

3. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 2. 108 с.

4. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 4. 111 с.

5. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 5. 154 с.

6. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2021. № 6. 178 с.

Станом на 2021 рік 2 працівники Інституту є членами редколегій періодичних видань, що входять до баз даних Scopus чи Web of Science, а саме:

1. Орлюк О.П. – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України є членом редакційної колегії журналу «Науковий вісник Національного гірничого університету» ISSN (print) 2071-2227, ISSN (online) 2223-2362, який включений до бази Scopus.

2. Буров О.Ю. – доктор технічних наук, член-кореспондент Академії енергоінформаційних наук України є членом редакційної колегії електронного наукового фахового видання «Інформаційні технології і засоби навчання», що індексується у наукометричній базі Web of Science (ESCI).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2021 році працівниками Інститута було видано та опубліковано 4 монографії, 1 навчальний посібник, 11 збірників наукових праць, 77 статей у наукових виданнях, 12 статей у виданнях індексованих у наукометричних базах даних Scopus/Web of Science.

Монографії – 4:

1. Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правовий аспект) : монографія / Д.В. Лученко, Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.І. Белікова, О.В. Петришин та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 418 с.

2. Податкові розслідування в системі процедур адміністрування податків та зборів / Кучерявенко М.П., Смичок Є.М., Теленик С.С., Головашевич О.О. – Х.: Право. – 2021. 70 с.

3. Ярослав Мудрий – великий князь і законодавець Русі : наук.-попул. нарис / Г. Г. Демиденко. – 4-те вид., допов., і змін. – Харків : Право, 2021. – 416 с.

4. Децентралізація влади: Україна на шляху імплементації європейських стандартів / Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Лялюк О. Ю., Петришин О. О. та ін. – Харків : НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування, 2021. – 217 с.

Навчальні посібники – 1:

Рабінович П.М. Основи теорії та філософії права: Навч. посіб. - Львів, 2021. 250 с.

Збірники наукових праць – 11:

1. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лют. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 332 с.

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 42. 202 с.

3. Державне будівництво та місцеве самоврядування в зарубіжних країнах: Тези доповідей та наукових повідомлень XIV вузівської науково-практичної конференції травень 2021 р. / за заг. ред. С. Г. Серьогіної. Харків, 2021. 502 с.

4. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків. Право, 2021. Вип. 41. 270 с.

5. ЄСПЛ як інструмент демократичних перетворень в Україні : зб. Наук. статей за матеріалами науково-практичної конференції (м. Харків, 23 червня 2021 р.) / редкол. : Серьогіна С. Г., Яковюк І. В., Рабінович П. М., Бодрова І. І., Петришин О. О. – Харків, 2021. 84 с.

6. Права людини і демократія: зб. наук. статей за матеріалами III наук. практ. конф., м. Харків, 13 травн. 2021 р.: у 2 ч. / редкол.: і. в. Яковюк, с. г. Серьогіна та ін. – Харків, 2021. – ч. 2. – 208 с.

7. Права людини і демократія: зб. наук. статей за матеріалами III наук. практ. конф., м. Харків, 13 травн. 2021 р.: у 2 ч. / редкол.: і. в. Яковюк, с. г. Серьогіна та ін. – Харків, 2021. – ч. 1. – 230 с.

8. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: 30 років незалежності : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 19 трав. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 264 с.

9. Соціально-гуманітарні виміри правової держави : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 30 квіт. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 348 с.

10. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. Наук. Статей за матеріалами V Всеукр. Наук. практ. Конф. З європ. Права, м. Харків, 12 листопада 2021 р. / редкол. : Д. В. Лученко, І. В. Яковюк, С. Г. Серьогіна та ін. – Харків, 2021. – 280 с.

11. Україна на шляху європеїзації територіальної організації влади та публічного управління: здобутки, виклики та перспективи: зб. наук. ст. та тез повід. за матеріалами круглого столу, м. Харків, 14 травня 2021 р. / редкол. С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, О. Ю. Лялюк. Харків: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2021. – 94 с.

Наукові статті – 89, з них 12 у виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus (Q3/Q4):

1. Barabash Yuriy G., Danilyan Oleg G. Yaroslav Mudryi National Law University – the leading law institution of Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10. Núm. 37 P. 7-8 (Web of Science).

2. Getman Anatolii P., Danilyan Oleg G., Magda Julissa Rojas-Bahamón, Diego Felipe Arbeláez-Campillo, Olexandra's Ptashnyk-Serediuk. Rethinking the category of organic intellectual of/by Antonio Gramsci in today's world. *Cuestiones Politicas*. 2021. Volume 39. Num. 68. P. 273-289. (Web of Science).

3. Kuznietsova N. S., Petryshyn O. V., Pylypenko D. S. The Civil Code of Ukraine – A reliable regulator of civil relations in civil society. *Global Journal of Comparative Law*. Special Issue: Re-codification of the Civil Law of Ukraine. 2021. Volume 10, № 1–2. P. 5-15. (Scopus Q3)

4. Luchenko D., Georgievskiy Yu. Administrative Restrictions in Ports: Practice of Crew Rotations During COVID-19 Pandemic. *Lex Portus*, 7(3), 7-31. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.7.3.2021.1> (C. 7-31). (Scopus Q4).

5. Lukianov, D.V., Ponomarova, H.P., Tahiev, A.S. (2020). The Quran in Shia Jurisprudence. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27(4), 29-42. (вийшов друком у 2021 р.) (Scopus Q3).

6. Petryshyn O. V., Hyliaka O. S. Human rights in the digital age: Challenges, threats, and prospects. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. №1. 2021. С. 15–23. (Scopus Q3).

7. Petryshyn, O.V., Petryshyn, O.O., & Hyliaka, O.S. (2021). The problem of non-implementation of judgements of the European Court of Human Rights in Ukraine in the context of the rule of law (methodological and comparanive aspects). *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 28(2). 17–24. (Scopus Q3).

8. Shulga M. V., Korniyenko G. S., Yakoviyk I. V. (2021). Legal support for the activities of agricultural transnational corporations in Ukraine. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, Vol. 28, No. 2, Pp. 234-242. (Scopus Q3).

9. Vira I. Tymoshenko; Sergiy I. Maksymov; Larysa O. Makarenko; Olena S. Kravchenko; Sergiy S. Kravchenko. Threats to human rights in a globalized world. *Amazonia Investiga*, 2021, Volume 10 - Issue 39 / March 2021, 9–15. (Web of Science).

10. Yana V. Gaivoronskaya, Olga I. Miroshnichenko, Daria A. Petrova, Iryna I. Bodrova. Legal Schemes For The Protection Of Personal Data In The Context Of Digitalization. *Revista San Gregorio*. 2021 Núm. 44 (2021). P. 21-26 (Web of Science).

11. Рабінович П.М., Рабінович С.П., Панкевич О. З. Інтегральність праворозуміння як методологічна проблема. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28, № 3. С. 47-55. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/integralnist-pravorozuminnya-yak-metodologichna-problema>. (Scopus Q3).

12. Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України (у співавт.). Вісник Національної академії правових наук України. 2021, № 3. С. 129 – 143 (Scopus Q3).

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 65, зокрема:

1. Chyrkin A. Constitutional and legal basis of territorial organization public authorities in the countries of Central and Eastern Europe. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 97–108.

2. Kostenko I. V., Public administration in the Space industry of Ukraine and the implementation of European standards. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право. 2021. Вип. 41. С.175-188.

3. Oleinykov S. Theoretical definiteness of the concept of state legal coercion. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 38–51.

4. Rahulina K. Association agreement as a legal framework for the European integration of Ukraine. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 232–249.

5. Балакарева І. М., Белікова М. І. Правова природа нормативних актів органів місцевого самоврядування у сфері оподаткування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 42. С. 123–139.

6. Балакарева І. М., Марченко О. О., Писаренко Н. Б. Типові і зразкові справи в адміністративному судочинстві: ознаки та особливості розгляду. Проблеми законності. 2021. Вип. 153. С. 81–91.

7. Барабаш Ю. Г. Засіб захисту прав vs. юридична визначеність» як дилема вітчизняної офіційної конституційної доктрини в контексті функціонування інституту індивідуальної скарги. Український часопис конституційного права. №4. 2020. С. 47-60.

8. Баранова Л. М. Превентивний захист права комунальної власності. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 42. С. 139–150.

9. Битяк О.В. Становлення інституту адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. Вип. №5. С. 126-130.

10. Битяк О.В. Суб'єкти адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2021. Вип. №4. С. 59-64

11. Бодрова І. І. Добровільне об'єднання територіальних громад як конституційна гарантія місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 76 - 92.

12. Бруслик О. Ю. Нормативні основи та досвід співробітництва територіальних громад в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 119-133.

13. Гаращук І. В. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 107–119.

14. Герасіна Л.М. Проблеми публічного управління в Україні: суспільний резонанс щодо ефективності реформ. Вісник Національного юридичного університету

ім. Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, соціологія, політологія. Вип. 2 (49). Харків: Право, 2021. С. 184–197.

15. Головащенко О.С. Європейська соціальна модель держави та сучасні виклики. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 38-47.

16. Гришко Л.М. Реформа місцевого самоврядування у Хашимітському Королівстві Йорданія в умовах демократизації. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 5. С. 40-44.

17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальність у соціальному середовищі: просторовий модус. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія. 2021. № 1 (48). С. 34-50.

18. Дієго Феліпе Арбелаз-Кампілло, Магда Джулісса Рохас-Богамон, Данильян О.Г. Дискурс з приводу категорій «універсальне громадянство», «права людини» і «глобалізація». Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія. 2021. № 1 (48). С. 11–33.

19. Закоморна К. О. Принцип муніципальної автономії як гарантія децентралізації публічної влади. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 2. С. 143–147.

20. Закоморна К. О. Принципи децентралізації публічної влади в актах ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 80–96.

21. Закоморна К., Гриньов С. Електронне голосування: перспективи впровадження в Україні та зарубіжний досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 101–105.

22. Закоморна К., Рижкова Ю. Обмеження конституційного права людини на свободу пересування в умовах пандемії в Україні та зарубіжних країнах. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 139–142.

23. Закоморна К., Рогозін Д. Органи конституційного контролю пострадянських країн: спільні та відмінні риси. Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 5/2. С. 30–34.

24. Закоморна К., Тараніченко Ю. Міське самоврядування в Болгарії: досвід для України. ІНТЕРНАУКА. Серія: Юридичні науки. 2021. № 5 (39). Т. 1. С. 63–68.

25. Закоморна К., Юхименко Д. Досвід функціонування інституту глави держави в системі стримувань та противаг у пострадянських країнах: перспективи для України. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 5. С. 122–126.

26. Зозуля О. І. Конституційний процес у перші роки незалежності України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 11–25.

27. Зозуля О. І. Форми парламентського розслідування в Україні. Форум права. 2021. № 2. С. 20–30.

28. Коваленко М. Г. Політико-правові передумови формування та розвитку інституту реєстрації виборців в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 219–231.

29. Кучерявенко М. П., Сергій Теленик. Податкові розслідування: нові виклики для України та зарубіжних країн. Право України. 2021. №2. 5-6. С. 150-162.

30. Лученко Д. В. Електронні ініціативи як інструмент е-демократії: досвід України і Латвії. Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. – Вип. 155. С. 124 – 134.

31. Лученко Д. В., Битяк Ю. П. Доктрина адміністративного права України: еволюція та перспективи подальшого розвитку. Право України. № 10, 2021. С. 44 – 59.

32. Лученко Д. В., Коломоєць Т. О., Кушнір С. М. Чи можна вважати іспит на рівень володіння державною мовою претендентом на державну службу дієвим «антикорупційним фільтром»? Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №8. С. 16 – 19.

33. Лялюк О. Ю. Проблеми правового статусу старости в системі територіальної організації влади України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 93 - 106.

34. Максимов С. Теорія природного права: концептуальний і доктринальний виміри. Право України. 2021, №1, с. 43–65.

35. Мукомела І. В. Право на комунікацію: еволюція та роль в інформаційному суспільстві. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків, 2021. Вип.42. С. 52–66.

36. Муртіщева А. О. Компетенція уряду в контексті принципу поділу державної влади: сучасні виклики. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 150 - 162.

37. Муртіщева А. О. Транспарентність у діяльності органів публічної влади: досвід зарубіжних країн. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10. С. 602-606.

38. Муртіщева А. О., Землякова Д. С., Волченкова А. С. Обмеження прав і свобод людини в умовах пандемії: світовий досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4.

39. Муртіщева А. О., Плотнікова А. Д., Дубина К. В. До питання про форми голосування в сучасних зарубіжних країнах. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 4.

40. Наконечна А. М. Ефективність впливу правового регулювання на задоволення людських потреб та інтересів. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 10. С. 227–231.

41. Окладна М.Г., Яковюк І.В., Дядик В.О. Дипломатична служба Європейського Союзу: становлення й розвиток. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17).

42. Олейников С. М. Державно-правовий примус в умовах політичних режимів. Інтернаука. Серія: Юридичні науки. 2021. № 3 (37). С. 54–62.

43. Панкевич О. З. Застосування Європейської Конвенції з людських прав та практики Страсбурзького суду у конституційному судочинстві України (спроба статистичного аналізу). Публічне право. 2020. № 4. с. 32 – 41. (опублікована у 2021 р.).

44. Панкевич О.З., Кравченко О.О. Реалізація принципу місцевої автономії: досвід Іспанії. Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні: зб. наук. ст. / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький. Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2021. Вип. 10. С. 175–182;

45. Петришин О. О. Децентралізація та місцева корупція в Україні: особливості взаємовпливу. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 134 – 149.

46. Рабінович П. М., Мирцало П. Р. Термінопоняття права і неправа у практичній та теоретичній юриспруденції. Філософія права і загальна теорія права. 2020. № 2. С.62 – 71. (опублікована у 2021 р.).

47. Рабінович П.М. Універсальні стандарти людяності як концептуальні засади антропоцентричного праворозуміння. Право України. 2021. №1. С. 76-87.

48. Рабінович С.П. Приховані повноваження Конституційного Суду України? Український часопис конституційного права. 2020. № 3. С. 3–24 (опублікована у 2021 р.).
49. Руденко М.В. «Провідні аспекти публічного адміністрування у Німеччині». Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 250-260.
50. Руднева О. М. Принцип недискримінації в умовах кризи глобального правопорядку. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 42. С. 26-37.
51. Серьогіна С. Г., Демиденко Г. Г. Про демократичні традиції вітчизняного державотворення. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 11 - 37.
52. Сидоренко О. О., Болдирєв С.В. Теоретично-правовий зміст децентралізації як державницького інституту. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. Вип. 41. С. 48 - 61.
53. Стешенко Т. В., Вертегел Є. П., Куртіш Л. А. Концептуальні підходи дослідження територіальних громад у системі місцевого самоврядування. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С.71–75.
54. Стешенко Т. В., Говоруха Л. С. Державницька теорія місцевого самоврядування у пострадянській правовій доктрині. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 62 - 75.
55. Теленик С.С., Смичок Є.М. Правова природа аналітичних матеріалів Департаменту податкових розслідувань ДПС України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 6/2021. С. 148 – 150.
56. Тополевський Р.Б. Інформаційні права людини та їх місце в системі прав людини. Науковий вісник публічного та приватного права. № 5. 2021. С.87 – 98.
57. Тополевський Р.Б. Четверте покоління прав людини як відображення постіндустріального етапу розвитку суспільства. Київський часопис права. № 3, 2021. С. 42 - 52.
58. Трагнюк О.Я., Витвицький М.С., Шпак К.В. Відповідність України Копенгагенським критеріям вступу до Європейського Союзу. Право та інновації. 2021. № 4 (36). С. 30-35.
59. Чалабієва М. Р. «Суд у смартфоні» як штучний інтелект у правосудді: реалії та перспективи. Юридичний науковий електронний журнал. 2021, № 10. С. 94-96.
60. Чемсак Ю.В. «Виборче законодавство України: особливості розвитку і сучасний стан». Юридичний науковий електронний журнал. Вип. 12, 2021 р.).
61. Чижов Д. А. Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина в сфері національної безпеки України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія: Юридична №29 (2021). С. 120-126.
62. Чижов Д. А. Поняття та структурні елементи механізму забезпечення прав людини у сфері національної безпеки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія: Юридична. №30 (2021). С. 11-19.
63. Чиркін А. С. Місцевий референдум як форма муніципальної нормотворчості: досвід країн Вишеградської групи. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 3. С. 76–79.
64. Яковюк І. В., Туренко А. Ю. Економічна безпека України як передумова забезпечення її суверенітету. Проблеми законності. 2021. № 154. С. 8-36.
65. Яковюк І. В., Ципищук К. В. Енергетична безпека європейського союзу та її значення для України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10.

Статті у інших закордонних наукових періодичних виданнях – 5:

1. Kostenko I. V., The draft Law of Ukraine “On the Extraction and Utilization of Natural Resources of the Moon and Other Celestial Bodies.” *Advanced Space Law*. 2021. Volume 6, p. 29-43.

2. Rabinovych S. P. Exercise of Human Rights and Legal Evidence: Approach from the Perspective of the Sociology of Knowledge. *Bezpieczeństwo. Prawa człowieka. Stosunki międzynarodowe. Tom III (2021): n. pag. Print.*

3. Zozulia O. I. Principles and Procedure for Forming Temporary Investigation Commissions of the Verkhovna Rada of Ukraine. *Constitutional and Legal Academic Studies*. 2021. Iss. 1. P. 87–98. <https://doi.org/10.24144/2663-5399.2021.1.09>.

4. Маринів А., Цикало А. Реформа місцевого самоврядування у Франція як приклад для України: окремі аспекти. *The Scientific Heritage*. 2021. Vol. 4. № 69. P. 24–28.

5. Наконечна А. М. Роль Верховного Суду в усуненні недоліків правового регулювання, які ускладнюють ефективне задоволення правових потреб (за матеріалами практики Великої Палати). *Moderni aspekty vedy. Czech Republic*. 2021. С. 486-503.

Статті у інших вітчизняних наукових періодичних виданнях – 7:

1. Тополевський Р. Б. Право на забуття в системі інформаційних прав. Право на забуття: зб. ст. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків. ЕКУС. 2021. С. 163–171.

2. Смичок Є.М. Оціночні поняття як причина формування судових доктрин у податковому праві. *Правові новели*. 2021. № 13. С. 160–166.

3. Смичок Є.М. Статичні судові доктрини із вирішення податкових спорів. *Правова позиція*. 2021. № 1. С. 108–112.

4. Lukianov D., Shumilo I., Lukan M. Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. *Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers. – Kharkiv : Law*, 2021. № 13. 273-288.

5. Олейников С. М. Правові обмежувальні імперативи для влади: види та склад. *Грааль науки*. 2021. № 5. С. 60–67. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.06.2021.011>.

6. Трагнюк О.Я. Кондратенко Н. О. Удосконалення механізму управління інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання. *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 194-201.

7. Чижов Д. А. Organizational and legal ensuring of human rights and freedoms in the sphere of Ukraine’s national security. *Entrepreneurship, Economy and Law: the all-Ukrainian scientific and practical economic and legal journal № 7/2021*. С. 98-103.

Наукові праці співробітників установи видані понад виконання показників паспорту бюджетної програми – 58, зокрема:

Статті у виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus – 14:

1. Bytiak Y. P., Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalinovskyy Y. Y., Finin H. I. Cyberspace, and virtual reality as characteristics of the information society. *Revista inclusiones*. 2021. Vol. 8, № 1. (Web of Science).

2. Chupryna Y., Murtishcheva A., Kravtsov D., Poproshaieva O., Zakomorna K. Constitutional guarantees of the right to work due to the COVID-19 pandemic. *Amazonia investiga*. 2021. Vol. 10. Iss. 41. P. 199–210. (Web of Science).

3. Danilyan O. G., Dzeban O. P., Kalynovskyi Y. Y., Klenina K. The influence of historical traditions on the formation of legal consciousness of the Ukrainian people. *Revista Notas Históricas y Geográficas. Número 26*. 2021. P. 144-165 (Web of Science).

4. Getman A. P., Danilyan O. G., Dzeban O. P., Kalynovskyi Y. Y., Crespo, J. E. International legal environmental protection: historical aspect. *Revista Notas Históricas y Geográficas*. 2021. Julio-Diciembre. Número 27. P. 389-413 (Web of Science).

5. Lukianov, D.V., Hoffman, T., Shumilo, I.A. (2021). Prospects for recodification of private international law in Ukraine: Do conflict-of-laws rules require a New Haven? *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 198-210. (Scopus Q3-Q4).

6. Lukianov, D.V., Steshenko, V.M., Ponomarova, H.P. (2021). Freedom of expression and Islam: Charlie Hebdo's lessons. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(1), 61-70. (Scopus Q3-Q4).

7. Maksymov, S.I., & Satokhina, N.I. (2021). Rule of law and state of exception: The genesis of the problem. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 47-54. (Scopus Q4).

8. Mernyk, A., Yaroshenko, O., Inshyn, M., Lukianov, D., Hyliaka, O. Vaccination: human right or duty // *Georgian medical news*, 2021, (315), p. 135–140. (0,6 друк.арк/0,1 друк.арк). (Scopus Q3-Q4).

9. Politsanskyi, V., Lukianov, D., Ponomarova, H., Gyliaka, O. (2021). Information Security in E-Government: Legal Aspects. *Cuestiones Políticas*, 39(69), 361-372. (Web of Science).

10. Serohina S., Boldyriev S., Steshenko T., Fomina S. Status, and directions of perspective of the development of legal education: analysis of international experience. *Cuestiones políticas*. 2021. Vol. 39. № 70. P. 211–221. (Web of Science).

11. Shestakova, S., Serohina, S., Rudnieva, I., Halunko, V., Soroka, O. Exercise of Citizens' Suffrage as One of the Basic Principles of the Election Process in Ukraine and Foreign States. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. 24 (1), p. 1–7 (Scopus).

12. Sophia Ya. Lykhova; Borys D. Leonov; Tetiana D. Lysko; Natalya K. Shaptala y Sergiy I. Maksymov. Criminal-legal ensuring of freedom of religion in modern conditions: a comparative analysis. *Revista Cuestiones Políticas*, Volumen 39, Número 68, (Enero - Junio) 2021, 620-649. (Web of Science).

13. Vitalii Serohin, Olena Zinchenko, Svitlana Serohina, Svitlana Petrechenko, Yuliya Tsyganyuk. Freedom of Speech and Violation of Privacy. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. Volume 24, Special Issue 1. (Scopus).

14. Н Berchenko, А Maryniv, S Fedchyshyn 'Some Issues of Constitutional Justice in Ukraine' 2021 2(10) Access to Justice in Eastern Europe 128–145. (Scopus).

Інші наукові статті – 28, зокрема:

1. Akif Tahiev, Dmytro Lukianov Impact of the events of Fadak on the formation of differences between the Islamic Sunni and Shia law. *Islamic Inquiries* (Електронний ресурс) режим доступу: https://is.urdu.ac.ir/article_137403.html.

2. Chyrkin A. S. Overview of the local government powers in the field of the environment protection: the European experience. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. № 2 (42). С. 55–66.

3. Danilyan O., Dzoban A. Existence-network dimension of information security in modern society. *Схід*. 2021. Том 1 (1). С. 11-17.

4. Oleinykov S. Theoretical definiteness of the concept of state legal coercion. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2021. Вип. 42. С. 38–51.

5. Zozulia I., Zozulia O. Ukrainian Experience in Innovative National Police Activities. *Middle European Scientific Bulletin*. 2021. Vol. 16. P. 73–75.

6. Болдирев С. В., Сидоренко О. О. Теоретично-правовий зміст децентралізації як державницького інституту. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 48 - 61.

7. Герасіна Л.М., Погрібна В.Л. Корупція в Україні та світі як тригер послаблення державності. Український соціологічний журнал. Том 24 (2021). Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2021.

8. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Феномен мережевих війн: до проблеми філософського осмислення. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2021. № 3 (50). С. 11-27.

9. Зозуля О. І. Конституційний процес у перші роки незалежності України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 42. С. 11–25.

10. Зозуля О. І. Питання конституційності об'єднання територіальних громад відповідно до перспективних планів формування їх територій. Форум права. 2021. № 1. С. 6–14.

11. Зозуля О. І. Сучасний стан і проблеми правового статусу парламентської опозиції в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 2. С. 21–27.

12. Козюбра М., Максимов С. Доктрина природного права. Право України, 2021, №1, с. 9–11.

13. Кучерявенко М. П. Природа податку як конструкції зустрічного узгодження обов'язків (на прикладі підприємств критичної інфраструктури). Право України. 2021, №4. С. 167-181.

14. Максимов С., Уварова О. Бізнес і права людини: теоретичні рефлексії та перспективи взаємодії (Від головного редактора та редактора номера). Філософія права і загальна теорія права. 2021. №1. С. 12–20.

15. Муртіщева А. О. Компетенція уряду в контексті принципу поділу державної влади: сучасні виклики. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 41. 2021. С. 150 - 162.

16. Олейников С. Н. Государственный режим как аспект политического: правовые императивы. Электронный инновационный вестник. 2021. № 3. С. 15–17.

17. Олейников С. Н. К атрибутам правовой природы публичной власти. Электронный инновационный вестник. 2021. № 1 (18). С. 21–23.

18. Олейников С. Н. Публичная власть и государственно-правовой режим. SWorldJournal. 2021. Iss. 8. Part 4. P. 129–135.

19. Олейников С. Н. Функционирование общественного мнения в политико-правовой среде. Scientific Collection «InterConf». 2021. № 44. С. 359–366.

20. Смичок Є.М. Динамічність розвитку судових доктрин при вирішенні податкових спорів. Науковий вісник публічного і приватного права. 2021. № 1. С. 118–123.

21. Смичок Є.М. Судова доктрина бенефіціарного власника доходу. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 1. С. 357–359.

22. Смичок Є.М. Фіктивність контрагента та податкові вигоди платника податків: аналіз правових позицій верховного суду. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2021. № 1(37). Vol. 2. P. 182–189.

23. Теленик С.С., Смичок Є. Податкове наслідування. Юридична практика. 2021. № 29-30. С. 20 – 21.

24. Трагнюк О.Я. Деякі питання інституційного забезпечення безпеки харчових продуктів у ЄС. Збірник наукових праць за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку

«Україна і Європейський Союз : шлях до сталого розвитку» (м. Харків, 12 листопада 2021 р.).

25. Чалабієва М. Р. Інформаційно-цифрова компетентність державних службовців: проблеми та перспективи. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. Право, 2021. – Вип. 41. – 163-174 с.

26. Чижов Д. А. Державна політика забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації. Науковий журнал «Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. № 4 (2021).

27. Чижов Д. А. Державні гарантії забезпечення прав та свобод людини в сфері національної безпеки України. Юридичний науковий електронний журнал. № 9 (2021) С. 314-317.

28. Чижов Д. А. Система органів державної влади щодо забезпечення прав людини у сфері національної безпеки. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ № 2 (2021). (прийнято до друку).

Монографії (розділи/підрозділи в монографії) – 6:

1. Information society and information security / Anatolii P. Getman (ed.), Oleg G. Danilyan, Oleksandr P. Dzeban, Yurii Y. Kalynovskyi. LAP Lambert Academic Publishing, 2021. 125 p. (О.Г. Данильян 1,6 друк. арк.).

2. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків: Право, 2021. 776 с. (О.Г. Данильян 2,0 друк. арк.).

3. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія / за ред. В. А. Кротюка. Харків: ФОП Федорко М. Ю., 2021. 558 с. (О.Г. Данильян 1,3 друк. арк.).

4. Барабаш Ю. Принцип правової держави в конституційній доктрині України. Новий шлях до права. Колективна монографія / Кер. авт. колективу А.О. Селіванов. – К.: Логос, 2021– С. 49-66.

5. Lukianov, D., Zinchenko O. V. M. Koretsky on the Unification of Law // Discovering the Unexpected: Comparative Legal Studies in Eastern and Central Europe / Edited by W.E. Butler, O.V. Kresin. Clark, New Jersey: Talbot Publishing, 2021. 547 pp. pp. 229-248.

6. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. голови редкол.), Н. С. Кузнецова (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. – Харків : Право, 2021. – 680 с. (підрозділи, Барабаш Ю. Г., Битяк Ю. П., Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришин О. О., Рабінович П. М., Рабінович С. П., Добрянський С. П. та інші).

Підручники та наукові посібники (розділи/підрозділи) – 10:

1. Костенко Інеса. «Перегляд судових рішень: апеляційне й касаційне провадження. Перегляд за нововиявленими або виключними обставинами»; Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В.Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. – Видання четверте. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – С.619-644.

2. Zozulia O. I. Problems of Legal Regulation of Local Council Elections in Ukraine. The Latest Development of the Modern Legal Sciences and Education in Ukraine and EU Countries: an Experience, Challenges, Expectations: monograph. Riga: «Baltija Publishing», 2021. P. 216–232.

3. Закоморна К. О. Посібник для підготовки до іспиту з державного (конституційного) права зарубіжних країн. Харків: Право, 2021. 270 с.

4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с. (Данильян О.Г. 1,0 друк. арк.).

5. Данильян О. Г. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Філософія» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) / уклад.: О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський. Вид. 3-те, перероб. і допов. Харків: Право, 2021. 44 с. (Данильян О.Г. 0,85 друк. арк.).

6. Данильян О. Г. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Філософія прав людини» (вибіркова) для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 081 «Право» / 293 «Міжнародне право» денної форми навчання / уклад. : О. Г. Данильян, С. Б. Жданенко, Ю.Ю. Калиновський та ін. 2-ге вид. перероб. і допов. Харків: Право, 2021. – 32 с. (Данильян О.Г. 0,3 друк. арк.).

7. Данильян О. Г. Філософія : навч-метод. посіб. для студентів спеціальності «Право» / уклад.: О.Г.Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський. Харків: Право, 2021. 40 с. (Данильян О.Г. 0,75 друк. арк.);

8. Данильян О. Г. Логіка: навчально-методичний посібник для студентів I курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право», галузі знань «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» / уклад.: О. Г. Данильян, О. М. Юркевич, Е. А. Кальницький та ін. Харків: Право, 2021. 114 с. (Данильян О.Г. 0,44 друк. арк.).

9. Герасіна Л. М. Конфліктологія: загальна та юридична: підручник / Л.М. Герасіна, М.П. Требін, та ін. За заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків: Право, 2021. 224 с.

10. Право Європейського Союзу. Європейське право прав людини (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / Д. В. Аббакумова [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. права Європ. Союзу. - Харків : Право, 2021. 256 с.

Енциклопедії (статті в енциклопедії) – 2:

1. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / координатор проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с. (Данильян О.Г. 0,2 друк. арк.).

2. Максимов С. І. Соціологія права: енциклопедичний словник / Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Харків : Право, 2020. – 984 с. (Максимов С. І. – 1,5 друк арк.)

Станом на 2021 рік 4 наукових співробітника Інституту є членами редколегій наукових періодичних видань, що входять до баз даних Scopus та Web of Science.

1. The Revista Amazonia Investiga. (Колумбія) - (Web of Science) (д.ф.н., проф. Данільян О. Г.).

2. Revista Orbis (Венесуела) (д.ф.н., проф. Данільян О. Г.) (Web of Science)

3. Journal of the National Academy of Legal Sciences Of Ukraine (Ukraine) (Scopus) (д.ю.н., проф. Петришин О. В., д.ю.н., проф. Битяк Ю. П., д.ю.н., проф. Серьогіна С. Г.).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса

У звітному році працівники Інституту підготували та опублікували 7 монографій, 2 розділи в колективних монографіях, виданих в Україні та 3 розділи в монографіях виданих в іноземних виданнях, 10 збірників наукових праць, 1 розділ в

коментарі законодавства, 123 наукові статті за темами фундаментальних досліджень з яких 33 статті у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, 317 тез наукових доповідей, :

Монографії – 7:

1. Актуальні проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України : монографія / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, Л. М. Демидова та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, Л. М. Демидової. Харків : Право, 2021. 590 с.

2. Демидова Л. М., Попович О. С. Кримінально-правова охорона національної безпеки України: терористичний акт: монографія / за заг. ред. Л. М. Демидової. Харків : Право, 2021. 400 с.

3. Шило О. Г., Глинська Н. В., Подкопаєв С. В., Марочкін О. І., Клепка Д. І., Пашковський М. І., Репіна Ю. С. Єдність судової практики у вимірі стандартів якості кримінального процесуального законодавства України: кол. монографія. Харків: Право, 2021.

4. Теоретичні питання удосконалення кримінально – виконавчого законодавства України та практики його застосування : монографія. Харків. Право, 2021. 488 с.

5. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження: монографія / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. М. Шевчук та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. В. М. Шевчука. Харків: Право, 2021.

6. Шепітько М. В. Кримінальна політика у сфері забезпечення діяльності органів правосуддя: монографія. Харків: Апостіль, 2021. 192 с.

7. Sheritko V. Introduction to criminalistics. Харків: Апостіль, 2021. 168 с.

Розділи монографій, виданих в Україні – 2:

1. Автухов К. А. Чалий І. С. Соціальна реабілітація засуджених та звільнених: проблеми правової регламентації та практики (у редакції).

2. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія. Харків. Право, 2021 р. С. 605-620.

Розділи монографій, виданих за кордоном в інших виданнях – 3:

1. Moskvych L. A new way to law. Collective monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing», 2021. 162 p. (особистий доробок - «System and interdependence of substantive and procedural law in ensuring the right to judicial protection» P. 124-139).

2. Golovkin B. N. Deliktology: Monograph. Under the general editorship of I. Kopotun, S. Petkov, P. Polian. Kunovice: Akademie HUSPOL : 2021, V. 3. - 332 p (Деліктологія: Монографія. Під загальною редакцією І. М. Копотуна, С. В. Петкова, Р. Поліан. Куновіце: Академія ГУСПОЛ : 2021, Т. 3. - 332 с. Розділ III.

3. Шульженко Н. В. Поняття стійкості злочинних об'єднань: аналіз правових позицій Верховного Суду. Moderní aspekty vědy: XIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. С. 847-857).

Збірники наукових праць за темами фундаментальних досліджень – 10, зокрема:

1. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В. С. Батиргарєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. 216 с.

2. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В. С. Батиргарєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. 168 с.

3. Кримінальні правопорушення проти публічного здоров'я в проєкті Кримінального кодексу України: матеріали наук.-практ. вебінару, 25 трав. 2021 р. / уклад.: А. О. Гаркуша, Ю. Ю. Забуга, Т. О. Михайліченко ; НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса та ін. Харків: Право, 2021. 96 с. (5,5 д.а.).

4. Встановлення позитивних взаємин із правопорушником як принцип пробації : матеріали наук.-практ. онлайн-«круглого столу» (м. Харків, 18 груд. 2020 р.). Харків : Право, 2021. 86 с.

5. Сучасна доктрина кримінального права в правовій системі України: поняття, джерела, значення, проблеми формування: матеріали V міжнар. наук.-практ. круглого столу, м. Харків, 14 трав. 2021 р. / редкол.: Л. М. Демидова (голов. ред.), Н. В. Шульженко (заст. голов. ред.), О. С. Попович, Д. О. Куковинець; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України та ін. Харків : Право, 2021. 160 с.

6. Збірник нормопроектної та науково-аналітичної діяльності фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України у 2020 р.: проекти нормативних актів, науково-правові висновки, пропозиції та зауваження до законодавства / упоряд.: В. С. Батиргареєва, Д. П. Євтеєва, В. І. Борисов, С. С. Шрамко та ін. Харків: Право, 2021.

7. Історія запровадження позбавлення волі і сучасні проблеми його виконання : матеріали круглого столу (м. Харків, 14 груд. 2021 р.). Харків: Право, 2021.

8. Медичне право та фармацевтичне право: виклики сьогодення: матеріали сателіт. заходу в межах V Харків. Міжнар. юрид. Форум, 21 верес. 2021 р.: електрон наук. вид. уклад.: Т.О. Михайліченко, П.П. Нога; Нац. акад. прав. наук України; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2021. 122 с.

Коментарі до законодавства за темами фундаментальних досліджень – 1:

1. Автухов К. Яковець І. Правові засади та практика скасування іспитового строку суб'єктів пробації в умовах боротьби та подолання наслідків епідемії. Київ: ФОП Нестеренко А. А., 2021, 42 с.

Наукові статті за темами фундаментальних досліджень – 123, з них у виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science – 33, зокрема:

1. Riepina Yu., Moskvych, K. Shcherbinin Application of Innovative Approaches to Video Segmentation in a Criminal Process. CEUR Workshop Proceedings, 2021, 2870, P. 1792–1805 (Scopus Q 2).

2. Глинская Н. В., Шило О. Г., Верхогляд-Герасименко Е. В. Проблемы имплементации стандартов предупреждения вторичной виктимизации потерпевшего в уголовное процессуальное законодательство Украины. Всероссийский криминологический журнал. Научный журнал Байкальского государственного университета: 2020. Т.14. № 6. С. 927-936. (Scopus Q 2).

3. Batyrgareieva V. S., Kalinina A. V., Poltava K. O. Victimological risks for road users as an element of public health. Wiadomości Lekarskie. Vol. LXXIV, Issue 11 Part 2, November 2021. S. 2922-2927. (Scopus, Q4).

4. Batyrgareieva V. S., Shramko S. S., Samoiloa O. M. Mortality and injury in Ukraine as a result of traffic accidents in measuring of public health: to the analysis of social–legal and criminological problem. Wiadomości Lekarskie. Vol. LXXIV, Issue 11 Part 2, November 2021. S. 2870-2876. (Scopus, Q4).

5. Demura M., Klepka D. Using artificial intelligence algorithms in the field of criminal judiciary: international experience and domestic prospects. Science and Innovation. 2021. V. 17, no. 5. P. 95—101. (Scopus).

6. Demydova, L.M., Demydova, Ye.Ye., Dudchenko, O.Yu., Shulzhenko, N.V. Intellectual property: search of the optimum model of legal protection. Amazonia Investiga. 2021. Vol. 10 - Issue 39. P. 136–148. (Web of Science Q4).

7. Gnatenko K.V., Vapnyarchuk N.M., Vetuhova I.A., Sydorenko A. S. Principles of the Ukrainian social welfare in the context of European integration. *Journal of Public Affairs*. 2021. March. DOI: 10.1002/pa.2673. (Scopus Q4).

8. Gutorova N., Pashkov V., Kaganovska T. Ensuring the citizens' rights and freedoms in case of covid-19 vaccination in the public health system. *Wiadomości Lekarskie*. № LXXIV. 2021. P. 2863-2869 (Scopus Q4).

9. Khotynska-Nor O., Moskvych L. Limits of a judge's freedom of expressing his/her own opinion: The Ukrainian context and eCTR practice. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. Vol. 4, Iss. 3. P. 170-180 (Scopus Q4).

10. Kudeikina I., Loseviča M., Gutorova N. Legal and practical problems of use of artificial intelligence-based robots in forensic psychiatry. *Wiadomości Lekarskie*. (Scopus Q4).

11. Lobach D. V., Mamychev A. Y., Miroschnichenko O. I., Moskvych L. Doctrinal comprehension of cyber terrorism in the context of intensive development of information and communication technologies in the modern world. *Laplace em Revista*. 2021. Vol. 7, Iss. 2. P.201–208. (Web of Science Q4).

12. Pashkov V., Soloviov O., Harkusha Ye. Challenges of classification of stand-alone software as a medical device. *Wiadomości Lekarskie*. №LXXIV. 2021. p. 327-333 (Scopus Q4).

13. Pashkov V., Trotska M., Nikolenko L. Ambient air protection in the system of public health and biological security legal provision. *Wiadomości Lekarskie*. № LXXIV. 2021. P. 2207 – 2212. (Scopus Q4).

14. Pavliuk, N., Humin, O., Nykyforchuk, D., Volobueva, O., Antoshchuk, A. Forensic support for the international search (Криміналістичне забезпечення міжнародного розшуку). *Amazonia Investiga*. April, 2021. Vol. 10. Num. 40. P. 244-252 (Web of Science Q4).

15. Shepitko, V.Y.a , Shepitko, M.V.b. The role of forensic science and forensic examination in international cooperation in the investigation of crimes. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. № 28 (1). P. 179-186. (Scopus Q3).

16. Shevchuk V., Parfilo I., Sokolenko M. Falsification of medicines and distribution of falsified medicines in Ukraine: criminalistic means of detection and counteraction. *Wiadomości Lekarskie* 2021, Vol. LXXIV, № 11, part 2. Warsaw: Wydawnictwo Aluna, November 2021. P.P. 2949-2954. (Scopus).

17. Shulzhenko N., Romashkin, S. Types of individual criminal responsibility according to article 25 (3) of Rome Statute. *Juridical Tribune (Tribuna Juridica)*. Volume 11, Issue 1, March 2021. P. 72-80 (Web of Science та Scopus, Q4).

18. Yulinetskaya, Y. V., O. Y. Babii, I. V. Hloviuk, A. S. Stepanenko, and M. I. Pashkovskiyi. Implementing ict into language and law classroom to develop law students' communicative competence". *Information Technologies and Learning Tools*, 2021. Vol. 81 (1). P. 310-326. (Web of Science, Q4).

19. Zhuravel V. A., Konovalova V. E., Avdeyeva G. K. Reliability evaluation of a forensic expert's opinion: World practices and Ukrainian realities. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. №28(2). P. 252-261. DOI: 10.37635/jnalsu.28(2).2021.252-261 (Scopus, Q3).

20. Коновалова В.О., Стратонов В.М., Савельєва І.В. Біометричні персональні дані та їх використання в розслідуванні кримінальних правопорушень. *Вісник НАПрН України*. (Scopus Q3).

21. Batyrgareieva V., Kalinina A., Babenko A. Suicide as an indicator of the public mental health in Ukraine (including period of COVID-19). *Wiadomości Lekarskie*. Vol. LXXIII, issue 12, part 2, December 2020. P. 2743–2751. (Scopus Q4).
22. Borysov V. I., Kolodyazhny M. G., Yevtieieva D. P. COVID-19 pandemic consequences: classification issues. *Wiadomości Lekarskie*. Konstancin-Jeziorna : ALUNA Publishing House, 2021. Vol. LXXIV. Issue 11. Part 2. P. 2966 – 2970. (Scopus Q4).
23. Borysov V., Antoniuk O., Pashchenko O. Peculiarities of legal responsibility for offenses in the field of clinical trials of medicines. *Wiadomości Lekarskie*. 2020. T. LXXIII. Issue 12. Part II. P. 2833 – 2839. (Scopus Q4).
24. Gutorova N., Pashkov V., Soloviov O. Legal Means of Ensuring Competition in Pharmacy. *Wiadomości Lekarskie*, VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, DECEMBER 2020, p. 2701-2708. (Scopus Q4).
25. Khotynska-Nor O., Moskvych L. Alcoholism as a professional disease of the representatives of justice. *Wiadomości Lekarskie*. 2020, Tom LXXIII, nr 12 cz. II. Pp. 2934-2939 (Scopus Q4).
26. Pashkov V., Harkusha A., Harkusha Ye. AI in medical practice: regulative issues and perspectives. *Wiadomości Lekarskie*, VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, 2020, p. 2722-2728 (Scopus Q4).
27. Pashkov V., Harkusha A., Harkusha Ye. Stand-alone software as a medical device: qualification and liability issues, *Wiadomości Lekarskie* (10) 2020, p. 2282-2289 (Scopus Q4).
28. Polkhovska I. K., Sydorenko A. S., Melnyk O. D. The right to medical assistance for drug addicts: examination of the problem. *Wiadomości Lekarskie*. Vol.LXXIII, Issue12, P. 2, December 2020. p.2927-2933 (Scopus Q4).
29. Shylo O. H., Glynska N. V., Marochkin O. I. European standards for assessing the health of a person who probably sustained mistreatment during detention or custody. *Wiadomości Lekarskie*. 2020, Tom LXXIII, nr 12 cz. II. Pp. 2921-2926 (Scopus Q4).
30. Yevtieieva D., Lapkin A., Karelin V. East slavic surrogate motherhood: state of legal regulation and risk of human rights violation. *Wiadomości Lekarskie*. 2020. T. LXXIII. Issue 12. Part II. P. 2882-2889. (Scopus Q4).
31. Zabuha Y., Mykhailichenko T., Rak S.. Legal regulation of epidemic safety under the covid-19 pandemic conditions in some post-soviet countries and Poland. *Wiadomości Lekarskie*. № 12. 2020. pp. 2758-2767 (Scopus Q4).
32. Zhuravel V.A., Avdeeva G. K., Sokolenko M. O. Evidence-based medicine as patient's protection measure in judicial practice. *Wiadomości Lekarskie* 2020, Vol. LXXIII, № 12. Warsaw: Wydawnictwo Aluna, December 2020. P.P. 2795-2803. DOI: 10.36740/WLek202012216 (Scopus Q4).
33. Борисов В. І., Нетеса Н. В., Олійниченко В. В. Способи кримінально протиправних посягань на фінансову систему України при ухиленні від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2020, № 4 (35). С. 486 – 493. (Web of Science Q4).
34. Gnatenko K. V., Vapnyarchuk N. M., Vetuhova I. A., Yakovleva G. O., Sydorenko A.S. Ukrainian social welfare system development in the context of European. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2020. № 27 (4), P.242-254.
35. Moskvych L. Dialectics of the right to judicial protection. *Forum Prava*, № 68(3). 2021. С. 6–14.
36. Shevchuk V. M. Methodological problems of the conceptual framework development for innovation studies in forensic science. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2020. № 27(2). P. 170-183.

37. Авдєєва Г. К. Місце судової експертизи у науково-технічному забезпеченні слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В.С. Батиргарєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 88-93.

38. Автухов К. А. Проблемні аспекти скасування іспитового строку звільнених від відбування з випробуванням. Журнал східноєвропейського права. 2021. № 94. С. 244 – 250.

39. Автухов К. А., Гальцова О. В., Кутєпов М. Ю., Лисодєд О. В. Степанюк А. Х., Яковець І. С. Теоретичні та прикладні проблеми реформування Державної кримінально-виконавчої служби України. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргарєєва та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 103-112.

40. Барабаш А. А. Актуальні проблеми нормативного регулювання порядку оскарження повідомлення про підозру під кутом зору якості кримінального процесуального закону. Аналітично-порівняльне правознавство. Вип. № 3. 2021.

41. Борисов В. І., Євтєєва Д. П. До питання протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) засобами адміністративного та кримінального права. Вісник Асоціації кримінального права України. Харків, 2021. Вип. 1 (15). С. 76 – 90.

42. Глинська Н. В., Клепка Д. І. Проблемні питання оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Питання боротьби зі злочинністю / редкол. : Б. М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 63-73.

43. Голіна В. В. Культура і закон у запобіганні правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху в Україні. Питання боротьби зі злочинністю / редкол.: Б.М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 56–63.

44. Голіна В. В., Шрамко С. С. Концептуальні основи культурологічного напрямку підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 113–121.

45. Григоренко А. О. Проблеми реалізації методу реконструкції під час пред'явлення для впізнання у кримінальному провадженні. Питання боротьби зі злочинністю. 2021. № 42. С. 152-158.

46. Дунаєва Т. Є. Роль рішень Конституційного Суду України у забезпеченні пропорційності та верховенства права у судовій практиці. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». Харків, 2021. Вип. 32. С. 35-40.

47. Дунаєва Т. Є. Рішення Верховного Суду як засіб підвищення якості кримінального процесуального законодавства України. Юридичний науковий електронний журнал. № 12. 2021.

48. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. Форми експлуатації людини: частина II. Форум Права. 2021. № 68(3). С. 38–51.

49. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. Перспективи кримінальної відповідальності осіб, які вчиняють правопорушення у зв'язку із наявністю залежності від наркотичних та інших психоактивних речовин. Нове українське право. 2021. № 6.

50. Забуга Ю. Ю. Досвід України у боротьбі з пандемією COVID-19. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. редкол.: В. С. Батиргарєєва (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2021. № 42. С. 52-59.

51. Калініна А. В. Кримінологічне законодавство в Україні у сфері убезпечення дорожнього руху. Вісник асоціації кримінального права України. 2021. № 2.

52. Кисельова М. С. Дорожньо-транспортні пригоди як наслідок користування засобами мобільного зв'язку: зарубіжний та національний досвід запобігання.

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.2021. № 67.

53. Клепка Д. І. Якісна характеристика нормативного регулювання порядку оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Юридичний науковий електронний журнал. № 1. 2021. С. 292-295.

54. Колодяжний М. Г. Міжнародне правове й методичне забезпечення безпеки дорожнього руху: поняття та істотні ознаки. Проблеми законності. 2021. Вип. 155. С. 208–217.

55. Колодяжний М. Г. Система міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху. Вісник Асоціації кримінального права України. 2021. № 2. С. 279–293.

56. Колодяжний М. Г. Суб'єкти міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху. Теорія і практика правознавства. 2021. Том 2. № 20. С. 1–13.

57. Куковинець Д. О. Захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства в Інтернеті в умовах пандемії COVID-19: до питання домагання дитини для сексуальних цілей. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргареева (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 42. С. 74-83.

58. Кутепов М. Ю. Навчання осіб, засуджених до позбавлення волі, як один із важливих напрямів ресоціалізації. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 2. С. 235-238.

59. Кутепов М. Ю. Окремі аспекти ресоціалізації неповнолітніх засуджених до позбавлення волі. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10.

60. Максименко А. І. Значення «злочинного впливу» в боротьбі зі стійкими злочинними об'єднаннями. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12.

61. Михайліченко Т. О. Відповідальність юридичних осіб як обов'язкова умова імплементації Конвенції Медікрайм. Вісник асоціації кримінального права. 2021. № 16.

62. Новіков О. В. Географія кримінальних правопорушень у сфері безпеку руху та експлуатації транспорту в Україні. Журнал східноєвропейського права. 2021. № 94. С. 102–109.

63. Новіков О. В. Кримінологічний аналіз показників вимірювання кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». Київ: НАУ, 2021. № 3 (60). С. 31–37.

64. Нога П. П. Аналіз та врахування зарубіжного досвіду при модернізації вітчизняних правовідносин у сфері державного контролю якості лікарських засобів. Юридичний вісник. № 6. 2021.

65. Панова С. В. Вплив пандемії COVID-19 на безпеку дорожнього руху в Україні. Питання боротьби зі злочинністю / редкол. : В.С. Батиргареева та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 66-73.

66. Попович О. С. Терористичний акт та інші терористичні загрози в кримінальному праві України на початку XXI ст. Аналітично-порівняльне правознавство. Ужгород: Ужгородський національний університет. 2021. № 2. С. 51-54.

67. Попович О. С. Об'єкт терористичного акту. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12.

68. Репіна Ю. С. Світові стандарти та практики використання штучного інтелекту у судочинстві. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : Б. М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 29-37.

69. Репіна Ю.С. Використання судовою системою інноваційних технологій у комунікативній практиці під час пандемії COVID-19. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. С. Батиргареева (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 84-91.

70. Сидоренко А.С. Безпека праці медичних працівників в умовах поширення пандемії COVID-19 (аналіз практичних рекомендацій міжнародних організацій). Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. редкол.: В. С. Батиргареева (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 42. С. 60-66.

71. Степанюк А. Х, Гальцова О. В. Класифікація і розподіл засуджених до позбавлення волі. Питання боротьби зі злочинністю / редкол. : Б. М. Головкін та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 41. С. 73-82.

72. Степанюк А .Ф. Радянська тюрма – дітище НКВС. Вісник пенітенціарної асоціації України. 2021. № 1 (15). С.21-38.

73. Христин І. О. Кримінологічний аналіз сучасного стану кримінальних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Науковий вісник публічного та приватного права: зб. наук. пр. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. № 5 за 2021 р.

74. Христин І. О. Основні тенденції зміни правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Часопис Київського університету права. 2021. № 3.

75. Шевчук В. М. Криміналістична інноватика як доктринальний напрям криміналістики. Право України. 2021. № 8. С. 114-130.

76. Шевчук В. М. Інноваційні засади криміналістичного забезпечення правозастосовної діяльності: проблеми формування концепції. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. пр. / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Х.: Право, 2021. Вип. 23. С. 7-23.

77. Шевчук В. М. Інноваційні напрями оптимізації слідчої (детективної) діяльності у сучасних умовах. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. пр. / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Х.: Право, 2021. Вип. 24. С. 7-9.

78. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О., Шевчук В. М., Авдєєва Г. К., Гетьман Г. М., Павлюк Н. В., Яремчук В. О., Соколенко М. О. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу Питання боротьби зі злочинністю. редкол.: В. С. Батиргареева (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2021. Вип.42. С. 92-102.

79. Шрамко С.С. Суб'єкти реалізації безпекових стратегій в Україні. Часопис Київського університету права. 2021/3.

80. Яремчук В.О. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності із залученням криміналістичних знань у змагальному кримінальному процесі. Юридичний науковий електронний журнал. Запоріжжя. 2021. № 8. С. 363-365.

81. Яремчук В.О. Роль новітніх науково-технічних засобів та криміналістичних знань у діяльності слідчого. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Вип. 67. 2021. С.240-244.

82. Pashkov V., Soloviov O., Harkusha A. Digital Marketing: Problems of Internet Pharmacies Legal Regulation. Scientific Journal Socrates. (подано до редакції).

83. Shepitko V., Shepitko M. Document examination in criminalistics and forensic sciences: New approaches and modern technologies. Nowa kodyfikacja prawa karnego. Tom LIX (59). Wrocław 2021. С. 185-195.

84. Shepitko V., Shepitko M. The Formation of Digital Criminalistics as a Strategic Direction for the Development of Science. 17 Medzinardny Kongres Kriminalistika a Forenzne Vedy: Veda, Vzdelavanie, Prax. Zbornik Prispievkov. Bratislava, Slovak Republic, Academy of Police Forces in Bratislava. 2021. P. 185-196.

85. Shevchuk V. Problems of formation and prospects for development of criminalistic innovation. 17 Medzinardny Kongres Kriminalistika a Forenzne Vedy: Veda, Vzdelavanie, Prax. Zbornik Prispievkov. Bratislava, Slovak Republic, Academy of Police Forces in Bratislava. 2021. P. 323-338.

86. Shulzhenko N., Romashkin S. Legalization of gambling in Ukraine. Perspectives of Law and Public Administration. Volume 9, Issue 2, December 2020. P. 182-188.

87. Sydorenko A., Polkhovska I. International standards regulating labour of underage workers. Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej. 2021. №3. P.179-189.

88. Шульженко Н. Вчинення злочину організованою групою: аналіз проекту нового Кримінального кодексу України. Věda a perspektivy. 2021 (у редакції) (журнал індексується у міжнародній наукометричній базі «Index Copernicus International»; міжнародній наукометричній базі даних Research Bible).

89. Borysov V. I. Corpus delicti and victim`s place in its structure. Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn. Kharkiv : Pravo, 2021. № 13. P. 379 – 389.

90. Shylo O., Glynska N. The role of the Supreme Court in the mechanism of ensuring the sustainability and unity of judicial practice: some aspects. Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn. Kharkiv: Pravo, 2021. №13. P. 427-441.

91. Авдєєва Г. К. Оцінка достовірності висновку експерта як джерела доказів в Україні та в інших країнах: порівняльно-правовий аналіз. Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань в юридичній практиці: Електронне наукове фахове видання. К., 2021. № 2 (21). С. 55-71.

92. Гаркуша А.О., Гаркуша Є.О. Технічний регламент щодо медичних виробів: проблеми правозастосування в частині кваліфікації програмного забезпечення в якості медичного виробу на прикладі додатків з контролю родимок. Полтавський правовий часопис. 2021. № 1. С. 29-40.

93. Гуторова Н.О. Кримінальна відповідальність за фальсифікацію медичної продукції. Полтавський правовий часопис. 2021. № 1. С. 6-17.

94. Гуторова Н.О. Кримінальна відповідальність за підкуп медичного працівника представником фармацевтичної компанії. Щотижневик АПТЕКА. 2021. № 1 (1272).

95. Гуторова Н.О. Незаконна винагорода під час просування медичної продукції як прояв приватної корупції в фармації. Аптека. № 25 (1296) 28 червня 2021 р.

96. Гуторова Н.О. Незаконна інтернет-торгівля лікарськими засобами як загроза публічному здоров'ю. Аптека.

97. Гуторова Н.О. Кримінальна відповідальність за підкуп медичного працівника представником фармацевтичної компанії. Аптека. 5 січня 2021.

98. Данильченко Ю.Б. Криміногенні чинники організаційно-управлінського характеру як детермінанти автотранспортних правопорушень. Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. пр. Харків, 2021. №2 (25). С. 96–107.

99. Данильченко Ю.Б. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту: кримінологічний аналіз основних показників злочинності. Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. пр. Харків, 2021. №1 (24). С. 106-115.

100. Демидова Л. Міжнародні і національна правові доктрини: про вагомий внесок до їх формування професора Тетяни Андріївни Денисової – видатної особистості зі світовим ім'ям. Новітні кримінально-правові дослідження – 2021 : Альманах наукових праць / за ред. проф. Є.Л. Стрельцова, проф. О.В. Козаченка, PhD О.М. Мусиченко. Миколаїв : МІП НУ ОЮА, 2021. С. 6–12 (0, 6 д.а.).

У звітному році працівникам Інституту було підготовлено і опубліковано 317 тез наукових доповідей.

Співробітники інституту, які є членами редакційних колегій наукових видань (журналів), які індексуються у наукометричних базах Web of Science Core Collection і Scopus – 2.

1. В. С. Батиргарєєва та Н. О. Гуторова є членами редакційної колегії журналу «Wiadomości Lekarskie», що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus.

2. Н. О. Гуторова, О. Г. Шило, В. Ю. Шепітько, В. М. Шевчук є членами редакційної колегії журналу «Вісник Національної академії правових наук України», що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

За звітний період на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 в ДНУ ПБП НАПрН України видано: 3 монографії, 3 навчальних посібників, 4 наукових журнали, 9 інформаційно-аналітичних дайджестів, 6 збірників наукових праць, 70 наукових статей, у т.ч. 23 наукових статей в наукових журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science, 1 стаття у фаховому виданні категорії «А», 42 статті у фахових виданнях категорії «Б», та 4 статті у інших наукових періодичних виданнях.

Монографії – 3:

1. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О.П. Дзьобаня. – Харків : Право, 2021. – 776 с.

2. Кібербезпека «суспільства знань» / Довгань О.Д., Тарасюк А.В., Ткачук Т.Ю.: монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2021., 210 с.

3. Баранов О.А. Соціальні та цифрові трансформації: нова парадигма кібербезпеки: монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2021., 343 с.

Науково-практичні та навчальні посібники – 3:

1. Інформаційне право та інформаційне законодавство: посібник / Брижко В. М., В. М. Фурашев; НДПП НАПрН України. – 2-ге вид., допов. – Харків : Право, ISBN 978-966-998-080-9, 2021. 288 с.

2. Захист прав, свобод та безпеки людини в інформаційному суспільстві: навчальний посібник/ Пилипчук В.Г., Брижко В.М., Дзьобань О.П., Довгань О.Д., Золотар О.О., Ткачук Т.Ю., за заг. ред. В.Г. Пилипчука. – Київ-Одеса : Фенікс, 2021, 273 с.

3. Інформаційне та соціально-правове моделювання: посібник /Ланде Д.В., Фурашев В.М., за заг.ред. Ланде Д.В. - Київ-Одеса : Фенікс, 2021, 282 с.

Інформаційно-аналітичні дайджести – 9:

1. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2021. – № 1 (січень) . – 297 с.

2. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2021. – № 2 (лютий) . – 280 с.

3. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2021. – № 3 (березень) . – 253 с.

4. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – К., 2021.– № 4 (квітень) . – 256 с.

5. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – К., 2021.– № 5 (травень) . – 246 с.

6. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О.Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С.Д орогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К., 2021.– № 6 (червень) . – 261 с.

7. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О.Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К., 2021.– № 7 (липень) . – 299 с.

8. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О.Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К., 2021.– № 8 (серпень) . – 260 с.

9. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О.Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К., 2021.– № 9 (вересень) . – 267 с.

Наукові журнали – 4:

1. Інформація і право. – № 1(36)/2021; обсяг – 21 стаття, 193 с.

2. Інформація і право. – № 2(37)/2021; обсяг – 22 статі, 198 с.

3. Інформація і право. – № 3(38)/2021; обсяг – 23 статі, 203 с.

4. Інформація і право. – № 4(39)/2021; обсяг – 25 статей, 246 с.

Збірники наукових праць – 6:

1. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 26 березня 2021 р.). [Електронне видання]. – Київ : НА СБУ, 2021. – 346 с.

2. Парламентський контроль в умовах децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні: стан і проблеми: матеріали Першої всеукраїнської науково-практичної конференції / м. Київ, 30 березня 2021 р. / упор. : Фурашев В. М., Дорогих С.О. – Київ, 2021. –184 с.

3. Розвиток законодавства України у сфері оборони: проблеми адаптації до стандартів НАТО та шляхи їх вирішення: Матеріали Науково-практичної конференції. м. Київ, 23 квітня 2021 року / упоряд.: П. П. Богуцький, В. Г. Пилипчук, С. О. Дорогих. – Київ, 2021. – 376 с.

4. Діяльність військової юстиції в умовах збройного конфлікту. Досвід української прокуратури : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 28 жовтня 2021 р. / упоряд.: П. П. Богуцький, П. М. Візнюк, Л. В. Зіняк, В. Г. Пилипчук, І. О. Петришен. – Київ-Одеса : Фенікс, 2021. – 108 с.

5. Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2 грудня 2021 р., м. Київ. / Упоряд.: В.М. Фурашев, С.О. Дорогих. – Київ, 2021. – 324 с.

6. Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 10 грудня 2021 р., м. Вінниця: 2021. – 237 с.

Наукові статті – 70:

У виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus та відносяться до квантилів Q3/Q4, всього 23 статті:

1. Golovko Olga, Vladykin Oleksandr, Pavlenko Iryna, Kozynets Olena, Onopriienko Stanislav. Toponymics Policy as a Tool for Implementing National Narratives: Information and Legal Aspect. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2021. Vol. 11, Iss. 1, Spec. Iss. XV. Pp. 34–40.

2. Strelbytskyi Mykola, Strelbytska Lilia та інші. Features of civil liability of police officers for damage caused under the influence of force majeure //Cuestiones Politicas, Vol.38 № Especial (Iera parte) 2020, p. 371-382, IEPDP-Facultad de Ciencias Juridicas y Politicas-LUZ.

3. Dzeban O. P., Danilyan O. G., Kalynovskyi Y. Y. The influence of historical traditions on the formation of legal consciousness of the Ukrainian people. Revista Notas Históricas y Geográficas. Número 26. 2021. P. 144-16

4. Varynskyi, V., Varynska, A., Kostytsky, M., & Kushakova-Kostytska, N. (2021). Information security and information hygiene on internet media. Nexa Revista Científica, 34(01), 120-128.

5. Zolotar O., Bieliakov K., Prospects and current status of defence information security in Ukraine [Zolotar, O. O., Zaitsev, M. M., Topolnitskyi, V. V., Bieliakov, K. I., & Koropatnik, I. M]. Linguistics and Culture Review. 2021. Vol. 5. No. S3. P. 513-524.

6. Petryshyn O. V., Hyliaka O. S. Human rights in the digital age: Challenges, threats and prospects. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. №1. 2021. С. 15–23.

7. Aristova I. V., Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2

8. Dmytro Lande, Oleh Dmytrenko, Minglei Fu, Minchao Hu, Dmytro Manko & Andrei Snarskii. Algorithm for determining the mutual impact of nodes in weighted directed graphs // Soft Computing. -Vol. 25, pp. 1465.1478. 2021.

9. Dmytro Lande, Aleksandr Dodonov. Modeling the Survivability of Network Structures // Selected Papers of the XX International Scientific and Practical Conference

"Information Technologies and Security" (ITS 2020). CEUR Workshop Proceedings (ceur-ws.org). - Vol-2859. - pp 1-10. ISSN 1613-0073.

10. Dmytro Lande, Oleh Dmytrenko, Oleh Andriichuk, VitaliyTsyganok, Yaroslava Porplenko. Building of Directed Weighted Networks of Terms for Decision-Making Support During Information Operations Recognition. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1265. Springer, Cham (2021). - Pages 197-208.

11. Dmytro Lande, Andriy Boychenko. Generation of Information Impacts Scenarios in Management Decision Support Systems. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1265. Springer, Cham (2021). - Pages 175-185.

12. Hyliaka, O., Politanskyi, V., Lukianov, D., Ponomarova, H., (2021). Information Security in E-Government: Legal Aspects. *Cuestiones Políticas*, 39 (69), 361-372.

13. Mykola Strelbytskyi, Varenia Nataliia, Ihor Avdoshyn, Lilia Strelbytska «Кіберзлочинність як загроза національній безпеці України». *Cybercrime as a threat to Ukraine's National security IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 21 № 5, May 2021. С.73-83

14. Serhiy Kucheryna, Denis Oleynikov. Problematic aspects of the introduction of criminal liability for cyberterrorism. *VISEGRAD JOURNAL on human rights*. 2020. № 6 (volume 1) . С. 224 – 231.

15. Kopan Oleksii, Vasylynchuk Viktor, Kovalenko Valentyn, Nekrasov Viacheslav, Shchupakivskyi Roman (2021). Forensic prevention of crimes in criminal investigation techniques. *Amazonia Investiga*, Vol. 10, Num 46. P. 856-861

16. Kostenko, O., Melnyk, P., Blinova, H., Shynkarenko, I. Experiencing personal data on the protection on the Internet and its possibility of recognition and enforcement in Ukraine. *Revista San Gregorio*. № 47. Universidad San Gregorio de Portoviejo. Ecuador.

17. Oleksii Kopan, Vitalii Makarchuk, Oleksandr Nikitenko, Oleksandr Dotsenko, Serhii Kitsul (2021). Tasks and Powers of the National Police of Ukraine in Ensuring Information Security of the State. *Amazonia Investiga*, Vol. 10, Num. 37, pp. 86-92.

18. Bondarenko, K., Voitovych, P., Shliienko, V., Ennan, R., & Havlovska, A. (2021). Objects of intellectual property rights created by artificial intelligence: international-legal regulation. *Cuestiones Políticas*, 39(68). P. 505-520.

19. Melnyk, P., Kostenko, O. V., Blinova, H. O., Shynkarenko, I. I. Experiencing Personal Data Protection on the Internet and Its Possibility of Recognition and Enforcement in Ukraine. "Journals relevant to "ius humani. Law journal" № 2. 2021 P.87-100.

20. Доронін І М. Теоретичні основи та пріоритети розвитку права національної безпеки. *Вісник Національної академії правових наук України / Пилипчук В.Г., Богуцький П.П., Доронін І М. // 2021– Т.28, №2– С.66-75. (0,4 др.арк.)*

21. Богуцький П.П. Правовий режим біологічної безпеки у системі забезпечення національної безпеки: національний та міжнародно-правовий аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України / Пилипчук В.Г., Богуцький П.П., Хендель Н.В. // 2021– Т.30, №4 – С.66-75.*

22. Bieliakov K. Legal issues of information security of public authorities in Ukraine and the european union: experience and realities [Ahmadov, V., Klietsova, N., Bieliakov, K., Klochko, A., & Kravtsova, A.] *AD Alta. Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Is. 2, special XXI. P. 12–17.

23. Irkha Yurii, Svintsytskyi Andrii, Semeniuk Oleksandr, Ufimtseva Olena, Suslin Serhii. Creating the system of countering fake information as assurance of the state information security. *Linguistics and Culture Review*.

У фахових виданнях категорії «А» Переліку наукових фахових видань України – 1:

Ланде Д.В., Згуровський М.З., Болдак А.О., Єфремов К.В., Перестюк М.М. Лінгвістичний аналіз даних інтернет-медіа та соціальних мереж у задачах оцінювання суспільних перетворень. Кібернетика та Системний Аналіз. 2021. - Т. 57, N 2. - С. 69-80.

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 42:

1. Брижко В. М., Пилипчук В. Г. Безпека персональних даних: правові стандарти Європейського Союзу та сучасні прикладні проблеми. Інформація і право. 2021. № 1 (36). С. 17-28.

2. Брижко В. М. Модальність правової визначеності у сфері захисту та безпеки приватності персональних даних. Інформація і право. № 4(39)/2021. С. 52-69.

3. Батиргарєєва В. С. Кримінологічний аналіз загроз правам і свободам людини в інформаційному просторі під час карантину у зв'язку з пандемією CoVID-19. Інформація і право: науковий фаховий журнал. № 3(38)/2021. С. 121-131.

4. Головка О. М. Правові засади протидії мові ворожнечі: ретроспективний огляд та аналіз перспектив. Інформація і право. 2021. № 2 (37). С. 28-38.

5. Дзьобань О. П. Цифрова людина як філософська проблема. Інформація і право. 2021. № 2 (37). С.9-20.

6. Золотар О. О. Поняття та зміст категорії “інформаційна безпека людини”. Інформація і право. 2021. №1 (36). С. 73-79.

7. Кронівець Т. М., Вальчук О. І., Яременко О. І. Шляхи вдосконалення соціального захисту населення через призму зарубіжного досвіду. Право та державне управління. 2021. № 2.

8. Уханова Н. С. Інформаційна культура особистості: сутність і зміст. Інформація і право. 2021. № 1 (36). С. 159-167.

9. Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Інформаційна революція: соціоантропологічні та світоглядні трансформації. Інформація і право. 2021. № 4 (39). С. 22-34.

10. Корж І. Ф. Аберация нормативно-правової інформації. Інформація і право. 2021. № 1(36). С. 9-17.

11. Корж І. Ф. Парламентський контроль у сферах духовності і культури : безпековий аспект. Інформація і право. 2021. № 3(38). С.9-20.

12. Корж І. Ф. Амбівалентність функціонування публічної влади в Україні. Інформація і право. 2021. № 4(39). С.9-22 .

13. Ланде Д., Страшной Л., Балагура І. Метод формування та кластеризації кореляційних мереж понять // Реєстрація, зберігання і обробка даних, 2021. - Т. 23. - № 2. - С. 27-36.

14. Ланде Д. В., Додонов О. Г. Мережева модель структурної живучості // Реєстрація, зберігання і обробка даних, 2021. - Т. 23. - N 1. - С. 15-22.

15. Корж І. Ф. Штучний інтелект і право. / І. Ф. Корж // Всеукраїнська науково-практична конференція: «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання».

16. Батиргарєєва В. С. Основні тенденції кіберзлочинності карантинного періоду та протидія їй. Вісник асоціації кримінального права України: Електронне наукове видання. Вип. 1(15) / 2021. С. 207–225.

17. Довгань О.Д., Тарасюк М.В. Національні інтереси України в кібернетичній сфері. Інформація і право. 2021. № 1. С. 134-142

18. Ткачук Т. Ю. Інформаційне суспільство у концепції інформаційної безпеки. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. Науково-практичний журнал. 2021. № 1. С. 21-27

19. Тарасюк М. В., Довгань О. Д. Національні інтереси України в кібернетичній сфері. *Інформація і право*. 2021. № 1 (36). С. 134-142
20. Стрельбицький М. П., Щербина А. В., Давиденко М. О. «Напрями протидії поширенню екстремізму в інформаційному середовищі в умовах гібридної війни». *Збірник наукових праць НА СБУ № 78* с. 94-100
21. Varynskyi, V., Varynska, A., Kostytsky, M., & Kushakova-Kostytska, N. (2021). Information security and information hygiene on internet media. *Nexo Revista Científica*, 34(01), 120-128.
22. Ткачук Т.Ю. Чистоклетов Л.Г. Інформаційна безпека людини в глобальному інформаційному суспільстві. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2021. Випуск 28. С. 118-125
23. Кучерина С. Є., Олейніков Д. О. Сучасний стан кримінально-правової охорони об'єктів критичної інфраструктури. 2021. *Інформація і право*. №1(36) . С. 90 – 98.
24. Скулиш Є. Д., Баліцький В. В. Загрози терористичного характеру закордонним дипломатичним установам. *Інформація і право*. 2021. 3 (38). С. 139-149.
25. Кудінов С. С., Шинкар Т. І. Кримінально-правові механізми обмеження інформаційної діяльності, яка містить ознаки колабораціонізму.
26. Баранов О. А. Соціальна та цифрова трансформація: джерело правових проблем. *Інформація і право*. 2021. № 3 (38). С. 59-74.
27. Костенко О. В. Управління ідентифікаційними даними: правове регулювання та класифікація. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2021. № 1. С. 90-95.
28. Костенко О. В. Управління ідентифікаційними даними: правове регулювання анонімізації та псевдонімізації. *Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права»*. 2021 № 1. С.110-118
29. Костенко О. В. Ідентифікація IoT: Витоки проблеми правового регулювання управління ідентифікаційними даними. *Фаховий науковий журнал «Juris Europensis Scientia»*. Національний університет «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 77-83
30. Костенко О. В. «Напрями розвитку права в сфері Інтернет речей (іот) та штучного інтелекту.» *«Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції»* 2021. № 3. С.130-136
31. Kostenko, O. V. Identification data management: legal regulation and classification. *Науковий журнал «PNAP. Scientific Journal of Polonia University Peridyk Naukowy Akademii Polonijnej»*. Том 43 № 6 / 2021. Р.-198-204.
32. Костенко О. В. Парадигми управління ідентифікаційними даними у світлі розвитку пристроїв іот та штучного інтелекту. *Науковий журнал «Ампаро»* 2021. № 3. Юридичний факультет Запорізького національного університету.
33. Костенко О. В. Правове регулювання управління ідентифікаційними даними: uncitral, транскордонний простір довіри. *«Law. State. Technology»*. 2021. № 4. Дніпропетровський політех.
34. Доронін І. М., Гордієнко С. Г. Державна безпека України в сучасних умовах: проблеми компетенції державних органів. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С. 81-92.
35. Kudinov S. S., Shinkar T. I. Administrative and legal mechanisms restriction of citizens 'rights to information in the interest of national security. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2021. Special Issue.
36. Белєвцева В. В. Застосування принципів міжнародного права у сфері забезпечення міжнародної безпеки . *Інформація і право*. 2021. № 4 (39). С. 135-140.

37. Богущий П. П., Рижих В. М. Щодо першочергових заходів удосконалення організації державного управління оборонним сектором економіки України. Наука і оборона. 2021. № 1. С.40-47

38. Ірха Ю. Б. Захист трудових прав осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, звільнених зі служби через скорочення штатів внаслідок ліквідації міліції. Інформація і право. 2021. № 1 (36). С. 159-167

39. Ященко В.А. Діалектика цивільно-військових відносин. Інформація і право. 2021. № 3 (38). С.184-192

40. Богущий П. П., Короткий Т.Р. Право мирного проходу у Чорному морі: юридична кваліфікація дій Російської Федерації щодо есмінця Сполученого Королівства HMS Defender та її наслідки / П. Богущий, Т. Короткий, З. Тропін // Український часопис міжнародного права : науково-практичний журнал. 2021. № 3. С. 49-61.

41. Кудінов С. С., Тетерятник Г. К. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів: окремі питання теорії та практики. European Reforms Bulletin. 2021. № 4.

42. Ірха Ю. Б. Юридична природа правових обмежень та заборон. Наука і правоохорона № 3.

У інших наукових періодичних виданнях – 4:

1. Dzeban A. P., Bytiak Y. P., Danilyan O. G., Kalynovskyi Y. Yu., Finin H. I. Cyberspace and virtual reality as characteristics of the information society. Revista Inclusiones. 2021. Vol. 8. № 1. P. 332-349

2. Брижко В.М., Пилипчук В.Г. Приватність, інформаційна приватність та безпека приватних персональних даних. Yearbook of Ukrainian law (Щорічник українського права): зб. наук. праць / відп. за вип. О.В. Петришин. Харків: Право, 2021. № 14. 458 с. С. 96-109.

3. Тарасюк А. В. Пріоритети національної політики України у сфері забезпечення міжнародної кібербезпеки. Visegrad Journal on Human Rights. 2021. № 1. С. 48-53

4. Kostenko O. V. Identification data management: legal regulation and classification. «PNAP» Том 43 № 6 / 2020. (подано до редакції 02.2021, публікація 06-07.2021)

Крім того, за звітний період понад показники паспорта бюджетної програми 6581040 в ДНУ ПБП НАПрН України видано: 13 монографій / розділів монографій, з них 5 видані за кордоном, 22 підручників (посібників, словників), 65 наукових статей, у т.ч. 37 наукових статей в наукових журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science, 17 статей у фахових виданнях категорії «Б», та 11 статей у інших наукових періодичних виданнях, та 168 тез наукових доповідей.

Працівники Інституту, які є членами редколегій періодичних видань, що входять до баз даних Scopus та Web of Science.

Керівник наукового центру Інституту д.т.н., професор Ланде Д.В. є членом редколегії та упорядником збірника «Технології та безпека», який індексується в наукометричній базі Scopus.

Головний науковий співробітник Інституту д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України Настюк В.Я. та головний науковий співробітник Інституту, академік, д.ю.н., професор Петришин О.В. є членами редколегії наукового журналу «Вісник Національної академії правових наук України», який індексується в наукометричній базі Scopus.

Головний науковий співробітник Інституту д.ю.н., с.н.с. Батиргареєва В.С. є членом редакційної колегії журналу «Wiadomości Lekarskie» (Республіка Польща), який індексується в наукометричній базі Scopus.

**Науково-дослідний інститут
правового забезпечення інноваційного розвитку**

У 2021 році працівниками Інституту на виконання паспорту бюджетної програми було підготовлено та опубліковано 5 монографій, 7 збірників матеріалів конференцій 2 розділи в монографіях, 1 з яких в іноземній монографії, 6 наукових статей у виданнях індексованих міжнародними наукометричними базами даних Scopus та Web of Science, 36 статей у фахових виданнях категорії «Б» переліку наукових фахових видань України.

Монографії – 5:

1. Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні: монографія / [С. В. Глібка, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 365 с.

2. Трансфертне ціноутворення: сучасний стан та проблеми правозастосування : монографія / [А. М. Котенко, М. О. Мішин, С. В. Брояков та ін.] ; за ред. А. М. Котенка ; Нац. акад. прав. наук України ; НДІ прав. забезп. інновац. розвитку. Харків : Право, 2021. 162 с.

3. Концепція «Індустрія 4.0»: проблеми впровадження і окремі правові аспекти її реалізації в Україні: монографія / за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 200 с.

4. Базові аспекти цифровізації та їх правове забезпечення : монографія / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 180 с.

5. Стан та правове регулювання малого та середнього інноваційного підприємництва: регіональний аспект: монографія / [І. В. Борисов, С. Р. Водорезова, С. В. Глібка та ін.] ; за ред. С. В. Глібка. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 206 с.

Збірники матеріалів конференції – 7:

1. Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. 5: Цифрові трансформації України 2021: виклики та реалії : за матеріалами II круглого столу (м. Харків, 20 вересня 2021 року) / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 214 с. Електронне наукове видання.

2. Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0 : зб. Наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України № 4 за матеріалами круглого столу (м. Харків, 21 травня 2021 року) / за ред. О.О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 197 с.

3. Інноваційний процес в умовах глобальних викликів: зб. наук. пр. за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 05 жовтня 2021 року) / за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 190 с.

4. Сучасні проблеми права та інноваційної економіки : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 3 за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 26 березня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 243 с.

5. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: зб. наук. статей за матеріалами Всеукр. наук. практ. конф.

(м. Сєвєродонецьк, 08 грудня 2021 р.). Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 195 с.

6. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. статей за матеріалами V Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 12 листоп. 2021 р. / редкол. : Д. В. Лученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2021. 280 с.

7. Конституційні засади розвитку інноваційного суспільства : зб. наук. пр. за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 25 червня 2021 року) / за ред. А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. 170 с.

Розділи монографій – 2:

Видані за кордоном – 1:

Розгон О. В. Інвестиційний проєкт зі значними інвестиціями у сфері наукової та науково-технічної діяльності: Hermeneutic of law and philosophy of jurisprudence: collective monograph /Belkin L., Iurynets J., Sopilko I., etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2021. 243 p. P. 43–51;

Видані в Україні – 1:

Матюшенко І., Родченко В., Позднякова А. Реалізація концепції «розумного» сталого міста у країнах ЄС та Україні (приклад Харкова) // Smart-інфраструктура у сталому розвитку міст: світовий досвід та перспективи України: аналіт. доповідь. Центр Разумкова, 2021. С.379–405.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus всього:

- з них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q1/Q2 – 2:

1. Gramatiuk, S.M., Bagmut, I.Y., Sheremet, M.I., Sargsyan, K., Yushko, A.M., Filipchenko, S.M., Maksymyuk, V.V., Tarabanchuk, V.V., Moroz, P.V., Popovich, A.I. Pediatric biobanks and parents of disabled children associations opinions on establishing children repositories in developing countries (2021) Journal of medicine and life, 14 (1), pp. 50–55.

2. Shmatkov, D., Zagalaz-Sánchez, M. L., & Cachón-Zagalaz, J. (2021). Analysis of Posters for Informing the Population via Social Media during Covid-19: Ukrainian Network. PSYCHOLINGUISTICS, 30(1), 249-273. (Scopus Q2)

- з них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q3/Q4 – 4:

1. Matyushenko I., Reznikov V., Tofaniuk O., Gavrilova A. Economic security of the EU and Ukraine in terms of their association // Proceedings of 37th IBIMA Conference “Innovation Management and information Technology impact on Global Economy in the Era of Pandemic” / Ed. Kh.S. Soliman (30-31 May 2021 Cordoba, Spain). P. 5346–5357.

2. Matyushenko, I., Hlibko, S., Prokopenko, O., Ryznikov, V. & Khanova, O. (2021). Assessment of Innovation Cooperation of Ukraine and Scandinavian Countries in Terms of the New Industrial Revolution. Estudios de Economía Aplicada, Vol. 39, No. 6.

3. Shmatkov, D., Bielikova, N., Brytan, Y., Sanchez Zafra, M. (2022). El desarrollo de cualidades profesionales importantes como resultado de diversas actividades: Aprendizaje, deporte y mercado laboral. Retos. 43, 17-26. DOI: 10.47197/retos.v43i0.87830.

4. Vnukova, N.M. Innovative approach to estimating costs of vehicle parking services /Vnukova, N.M., Tokhtamysh, T.O., Yagolnitskiy, O.A., Hranko, K.B.// Science and Innovation, 2021, 16(6), С.94–103 (Scopus) Decomposition of Google trends series for the search of patterns and seasonality of financial risk control interest.

- у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 35:

1. Бринцев В. Д. Принцип свободи ведення бізнесу (підприємництва) і його імплементація у систему інноваційного права України. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1 (16). С. 7–17
2. Брояков С. В., Наугольникова К. М. Специфіка нормативного регулювання інституту постійного представництва у податковому законодавстві. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 6. С. 106 – 108.
3. Васильєв С. В. Правовий статус учасників національної інноваційної системи, які створюють лікарські засоби. Право та інновації. 2021. № 1. С. 22 – 29
4. Васильєв С. В. Правові засади державного управління створенням інноваційних лікарських засобів: європейський досвід. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1. С. 47 – 54
5. Внукова Н. М., Сокол С. В. Економіко-правові засоби сприяння партнерству в господарській діяльності інноваційного суспільства. Сучасна соціально-економічна динаміка: реалії та перспективи для України: матеріали XIII Пленуму Правління Спільки економістів України / за заг. ред. В. В. Оскольського. Київ: ТОВ «Паперовий змії-ОПТ», 2021. С.125 -136.
6. Внукова Н.М. Економіко-правове регулювання господарської діяльності при становленні Індустрії 4.0 Право та інновації. 2021. № 2. С. 105 – 110.
7. Георгієвський Ю. В. Законодавче регулювання пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні. Підприємництво, господарство і право. №2. 2021. С. 42–48. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2021/2/9.pdf>.
8. Георгієвський Ю. В. Недоліки правового регулювання інноваційних проєктів в Україні. Правова позиція. 2021. № 1 (30). С. 22 – 27
9. Гречко О. О. Уніфікація інноваційного законодавства України: проблеми теорії і практики. Право та інновації. 2021. № 3 (35). С. 119–125.
10. Давидюк О.М. Проблеми ідентифікації поняття трансферу технологій: господарсько-правовий аспект. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 1 (16). С. 31–37.
11. Дмитрик О.О. Віртуальні активи і цифрові активи: до питання про співвідношення понять. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). С. 192 – 197.
12. Дмитрик О.О. Токарева К.О. Сучасні тенденції бюджетно-правового регулювання. Право та інновації. 2021. 4 (36). С. 91 – 97.
13. Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання визначення суб'єктного складу відносин венчурного інвестування інноваційної діяльності. Право та інновації. 2021. № 3. С. 104–111
14. Завадська А. Т. Правові тенденції регулювання стартапів у ЄС. Право та інновації. 2021. № 3. С. 112–118.
15. Колісник А. С. Дискусійні аспекти адміністрування податків, зборів, платежів в умовах цифровізації економіки. Право і суспільство. № 2 (17). С. 198 – 203.
16. Коритін Д. С. Особливості фінансової державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні у сучасних умовах. Право та інновації. 2021. 4 (36). С. 135 – 141.
17. Котенко А. М., Мішин М. О. Місце трансфертного ціноутворення у податковій системі. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). С. 119 – 124.
18. Кохан В.П. Цифрова платформа як інструмент цифрової економіки. Право та інноваційне суспільство. 2021 р. № 1 (33). С.29-34.

19. Любчич А. М., Врублевська-Місюна К. М. Деякі аспекти становлення та розвитку соціального підприємництва. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1 (16). С. 24–30
20. Павленко Ж. О., Водорезова С. Р. Поняття електронної особи в цифровій реальності. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2021. Т. 3, № 50. С. 59-70.
21. Петришина М. О., Алексанян К. А. Конституційно-правове забезпечення реформи місцевого самоврядування в Угорщині: досвід для України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4 (2021). С. 132 - 135. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/32.pdf
22. Подрез-Ряполова І. В. Особливості визначення ефективності інноваційної діяльності. *Право і інновації*. 2021. №2(34). С. 18–23
23. Подрез-Ряполова І. В. Правові засади формування та розвитку інноваційного потенціалу. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1(16). С. 37–40
24. Розгон О. В. Організаційні форми трансферу технологій в інноваційному процесі. *Право та інновації*. 2021. № 1(33). С. 14–21.
25. Розгон О., Байдельдинова М. Порівняльний аналіз механізму підтримки розвитку стартапів бізнес-інкубаторами за законодавством Казахстану та України. *Економіка та право*. 2021. № 2 (61). С. 53–65. URL: <http://economiclaw.kiev.ua/index.php/economiclaw/article/view/1035>.
26. Семенова М. В. Актуальні інноваційні питання правового регулювання колекторської діяльності. *Право та інновації*. 2021. 4 (36). С. 124 – 128.
27. Токарева К. О. Елементи спеціального фонду бюджету: досвід України. *Право та інновації*. 2021. № 2 (34). С. 82 - 89.
28. Токарева К. О. Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-COV-2, та її наслідками: дискусійні аспекти правової природи. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1 (16). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Tokarieva16.pdf>.
29. Хаустова М. Г. Права людини в інформаційному суспільстві в умовах глобалізаційних процесів. *Право та інновації*. 2021. № 3 (35). С. 74-82.
30. Хаустова М. Г. Правова політика та правова культура: проблема співвідношення в умовах цифровізації. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Khaustova17.pdf>.
31. Шматков Д. І. Захист авторських прав на рухи у спорті та робототехніці: нові виклики. *Право та інновації*. 2021. № 2 (34). С. 23–29. DOI 10.37772/2518-1718-2021-2(34)-3.
32. Шматков Д. І. Правові аспекти змісту цифрової компетентності: Систематичний огляд літератури. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1(16). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Shmatkov16.pdf>. DOI 10.37772/2309-9275-2021-1(16)-23
33. Шматков Д. І., Єфремова К. В. Дослідження трендів аналізу права інтелектуальної власності в контексті підвищення цифрової грамотності громадян. *Наукові записки львівського університету бізнесу та права. серія економічна. Серія юридична*. 2021. Вип. 29. С. 11–19. <http://doi.org/10.5281/zenodo.5106111>.
34. Шовкопляс Г.М. Суб'єкти правовідносин у системі недержавного пенсійного забезпечення: поняття, ознаки, види. *Право та інновації*. 2021. № 1. С. 35-40.
35. Ярошенко О. М., Вапнярчук Н. М. Освіта як пріоритетний напрям розвитку промислових підприємств та її цифровізація. *Право та інновації*. 2021. № 4 (36). С. 7 – 13

- у інших закордонних наукових періодичних виданнях – 1.

Vapnyarchuk N. Experience of legal regulation of professional development of employees in leading countries of the world. The scientific heritage. 2021. Vol 5. No 60 (60). P. 45-49.

У межах тем фундаментальних досліджень науковцями Інституту підготовлено 183 тези наукових доповідей.

Наукові праці співробітників установи видані понад виконання показників паспорту бюджетної програми:

- монографії – 2, розділи (підрозділи) в монографії – 2:

1. Коритін Д. С. Правове регулювання господарської діяльності малих та середніх підприємств: монографія. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 240 с.

2. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю. М. Жорнокуй, С. О. Сліпченко, В. Г. Жорнокуй. Харків: ЕКУС, 2021. 248 с.

3. Курашова І. М. Господарсько-правовий механізм саморегулювання будівельної галузі в Україні: монографія. Харків: Право, 2021. 176 с.

4. Розгон О. В. Інновації в підприємницькій діяльності. Правове регулювання економічної системи: інституції, правила, процедури / за ред. М.В. Савчина : монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 263–279.

Навчальні посібники – 3:

1. Економіка підприємства : навч. посіб. / [Л. С. Шевченко, О. С. Марченко, О. А. Гриценко та ін.] ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2021. – 212 с.

2. Розгон О. В. Інновації в підприємницькій діяльності та свобода наукових досліджень. Ефективність правового регулювання економічних інституцій: навчальний посібник / за ред. проф. Михайла Савчина. Ужгород: РІК-У, 2021. 360 с. С. 253–286.

3. Цивільне право України : навчальний посібник до складання вступного випробування в магістратуру у форматі ЗНО /В.І.Борисова, К.Ю.Іванова, Б.П.Карнаух, Ю.Є.Ходико. Харків : Право, 2021. 396 с. (питання 10.1-10.5; 17.11; 18,3-18,5; 21.8; 22.4-22.6; 30.2; 46.11; 47.3,47.5, 47.7).

Енциклопедії, словники, довідники – 2:

1. Розгон О. В. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків : Право, 2016. Т. 12: Сімейне право /редкол.: В. І. Борисова (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 480 с.

2. Іванова К. Ю. Велика українська юридична енциклопедія. Том 12. Сімейне право / ред.кол.: В. І. Борисова (голова) та ін.: Нац.акад.прав.наук України ; Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України ; Нац.юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2021. 479 с. (С. 128-130, 311-313, 447-449).

Наукові статті – 45, зокрема:

1. Борисов І. В. Послуга в умовах використання цифрових технологій. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). С. 187-191.

2. Бринцев В. Д. Верховенство права як чинник економічного розвитку в епоху глобалізації. Право і суспільство. 2021. №4. С. 3-11.

3. Бринцев В. Д. Проблеми трансформації положень «Національної економічної стратегії 2030» у нормативну базу електронного суду. Право та інновації. 2021. №2(34). С. 7–17.

4. Васильєв С. В. Патентування винаходу і корисної моделі, об'єктом яких є інноваційний лікарський засіб. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2021. № 2. С. 95–105.
5. Васильєв С. В. Правове забезпечення імплементації європейського законодавства, яке регулює реєстрацію інноваційних лікарських засобів. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2021. № 2. С. 181 – 191.
6. Васильєв С. В. Правові засади державної підтримки створення інноваційних лікарських засобів. Право і безпека. 2021. № 2. С. 21–27.
7. Вінник О., Шаповалова О., Попович Т. Юридична наука, юридична освіта й цифровізація: окремі аспекти взаємодії. Підприємництво, господарство і право. 2021. №3. С. 83-89.
8. Вінник О., Шаповалова О., Попович Т. Юридична наука, юридична освіта й цифровізація: окремі аспекти взаємодії. Підприємництво, господарство і право. Київ, 2021. №3. С. 83-89.
9. Внукова Н. М. Оцінка діяльності банків з ризик-контролю клієнтів у системі фінансового моніторингу / Н. М. Внукова, І. В. Плєсунк, С. В. Сокол та ін. Облік і фінанси. 2021. № 2 (92). С. 44–50. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25930>
10. Внукова Н. М. та ін. Аналіз Ланцюгів доданої вартості в кластері «Інжиніринг_Автоматизація_Машинобудування» Харківського регіону: Аналітичний звіт. Харків, 2021. 40 с.
11. Внукова Н. М., Сокол С. В. Економіко-правові засоби сприяння партнерству в господарській діяльності інноваційного суспільства. Сучасна соціально-економічна динаміка: реалії та перспективи для України. Матеріали XIII Пленуму Правління Спільки економістів України за заг. ред. В. В. Оскольського. К.: ТОВ «Паперовий змій-ОПТ», 2021. С.125-136. URL: http://seu.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/%D0%94%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0_block.pdf
12. Внукова Н. Н., Безродная Е. С. Антилегалізаціонное законодательство и экономико-правовое обеспечение финансовой деятельности банков. Экономика и банки. Научно-практический журнал. УО “Полесский государственный университет” (Беларусь). 2021. №1. С. 40-57.
13. Внукова Н.М., Давиденко Д.О, Шорох В.Д. Аналіз методів оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. Банківська справа. 2021. №4. С.
14. Георгієвський Ю. В. Актуальні напрями реформування державної регуляторної служби України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 1. 2021.
15. Георгієвський Ю. В. Організаційно-правові проблеми утворення Вищого Суду з питань інтелектуальної власності в сучасних умовах. Публічне право. №2. 2021. С. 26–39.
16. Георгієвський Ю. В. Правові проблеми запровадження юрисдикції іноземних судів в Україні. Правова позиція. №3(32). 2021. С. 62–69.
17. Головащенко О. С. Розвиток дослідницької інфраструктури в умовах глобалізації: досвід Чеської Республіки. Право та інновації. 2021. № 4. С. 112–116;
18. Дмитрик О.О. Кобильнік Д.А. Рядінська В.О. Правова невизначеність процедури переривання (відкладення) кваліфікаційного оцінювання судді як фактор непрозорості такого оцінювання. Наука і правоохорона. 2021. № 2 (52). С. 60-73.

19. Єфремова К. В. Правове регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання у контексті забезпечення добросовісної конкуренції. *Право України*. 2021. №11. С. 141-154.
20. Єфремова К.В., Наумова К.І., Мішанчук А.В. Особливості використання цифрової дипломатії в умовах пандемії: проблеми і перспективи розвитку. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Yefremova_Naumova_Mishanchuk17.pdf
21. Жорнокуй Ю. М. Зловживання корпоративними правами: значення на сучасному етапі та практичне застосування. *Зловживання правом* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 7–19.
22. Клімова Г. П. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобальних викликів. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія:Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2021. № 1(48). С.185-205;
23. Котенко А. М. Податкова система: особливості понятійного апарату. *Право та інновації*. 2021. 4 (36). С. 80 – 84.
24. Огієнко І. В. Професійний розвиток працівників в контексті інноваційних змін суспільства. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). С. 146–153.
25. Огієнко І. В. Соціальне партнерство як засіб розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Соціальне право*. 2021. №3. С. 51-63.
26. Петришина М. О., Правник С. О. Право на доступ до інтернету та його конституційноправове регулювання у зарубіжних країнах та в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3 (2021) р. С. 62 - 66. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2021/16.pdf
27. Розгон О. В. Відтворення твору у складі аудіовізуального твору в мережі Інтернет і публічне сповіщення як окремі способи використання музичного твору. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 105–107. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2021/25.pdf.
28. Розгон О. В. Зняття військовослужбовців і членів їх сімей, які потребують поліпшення житлових умов, з обліку у випадку виїзду на постійне місце проживання до іншого населеного пункту. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1 (16). С.161–168. URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Rozghon16.pdf>.
29. Розгон О. В. Передання прав за ліцензійним договором на використання програмного забезпечення або комп'ютерних програм. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 86–90. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2021/22.pdf.
30. Розгон О. В. Позначення, які можуть ввести в оману щодо особи, яка виробляє товар або надає послугу. *Науковий вісник МГУ. Юриспруденція*. 2021. № 52. С. 40–43. URL: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc52/11.pdf>.
31. Рядінська В.О., Дмитрик О.О., Кобильнік Д.А. Правова невизначеність процедури переривання (відкладення) кваліфікаційного оцінювання судді як фактор непрозорості такого оцінювання. *Наука і правоохорона*. 2021. № 2. С. 47-56.
32. Селіванова І. А. Повне товариство: українська теорія та практика. *Мала енциклопедія нотаріуса: науково-практичний журнал*. 2021. № 6. С. 98-123.
33. Селіванова І. А., Мамаєв І. О. Зміни в провадженні господарської діяльності державними та комунальними закладами охорони здоров'я як елемент медичної реформи в Україні. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. No 2 (17). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Selivanova_Mamaiev17.pdf.
34. Семенова М.В. Правове значення рішень суду Європейського Союзу щодо застосування актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики

іншими країнами-учасниками та питання застосування таких рішень судами України у вирішенні відповідних спорів. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). С.

35. Суєтнов Є. П. Генеза концепції екосистеми в аспекті впровадження екосистемного підходу в екологічне право: від філософів Античності до А. Тенслі. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 155. С. 89–109. doi: 10.21564/2414-990X.155.245632

36. Суєтнов Є. П. Екосистемний підхід у рамках Конвенції про охорону біологічного різноманіття: огляд рішень Конференції Сторін. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 154. С. 162–185. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.154.239280>

37. Суєтнов Є. П. Міжнародно-правові зобов'язання України щодо збереження і відновлення природних екосистем та впровадження екосистемного підходу. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 153. С. 56–80. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.153.231605>

38. Суєтнов Є. П. Правові засади впровадження екосистемного підходу в державну екологічну політику України. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 152. С. 46–68. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.152.224701>

39. Токарева К. О., Врублевська-Місюна К. М. Правове регулювання туристичної галузі в умовах розвитку економіки Індустрії 4.0. *Право та інновації*. 2021. № 2 (34). С. 111- 116.

40. Хаустова М. Г. Права людини в інформаційному суспільстві в умовах глобалізаційних процесів. *Право та інновації*. 2021. № 3 (35). С. 74-82.

41. Хаустова М. Г. Правила юридичної техніки у правових системах Туркменістана та Республіки Узбекистан. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №1. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2021/10.pdf.

У інших закордонних наукових періодичних виданнях – 3:

1. Zhornokui Yurii, Zhornokui Valentyna. Venture investment into innovation activity: international experience and modern realities in Ukraine. *Legal Economic Science and Praxis*. 2021. № 2. P. 49-53.

2. Ivanova K. (2021) Innovation: dialectics of development. *Forum Prava*. 2021. 71. URL: <https://forumprava.pp.ua/page-5.html>.

3. Shmatkov D. I. Copyright protection for sports and robotics moves: new challenges. *Law and Innovations*. 2021. № 2 (34). P. 23–29. DOI 10.37772/2518-1718-2021-2(34)-3.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus – 18:

З них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q1/Q2 – 1:

1. Vladyslav Teremetskyi, Olga Avramova, Olexander Svitlychnyy, Valentyna Sloma, Oleh Bodnarchuk, Armenui Telestakova, Veronika Kokhan (2021). Housing Rights Protection in the Context of Legislation and Judicial Practice of Ukraine. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 24 (1). Recovered from (Scopus Q 2).

З них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q3/Q4 – 17:

1. Evgeny A. Apolsky, Andrey Yu. Mordovtsev, Tatyana V. Mordovtseva, Valery K. Tsechoev, Maryna G. Khaustova (2021). State and legal doctrines of Russia in the XIX - early XX centuries in their national-cultural dimension: problems of actualization, methodology and systematization. *Revista San Gregorio*. 44. 45-51. (Web of Science Q4).

2. Getman, Anatolii P.; Oleg G., Danilyan; Rojas-Bahamón, Magda Julissa; Arbeláez-Campillo, Diego Felipe; Ptashnyk-Serediuk, Olexandra's (2021). Rethinking the category of organic intellectual of/by Antonio Gramsci in today's world. *Cuestiones Políticas*. ene-jun2021, Vol. 39 Issue 68, p. 273-289. (Web of Science).

3. Harashchuk V., Georgiievskiyi Ui., Deineko O. Ukrainian model of lustration: legal specificities and social consequences. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, Vol. 28, No. 4, 2021. P. 169–180.

4. Khanova O., Matyushenko I., Kočańska E., Tretyak V., Tofaniuk O. Calculation of sustainable development index in the EU and Ukraine. *Acta Innovations*. 2021. № 40. P. 79–97.

5. Kupriyanova V., Matyushenko I. Assessment of Opportunities for the Development and Revival of the Aerospace Complex of Ukraine in the of the Conditions Fourth Industrial Revolution. *Current Approaches in Science and Technology Research* Vol. 13, 2 August 2021, Page 120–144.

6. Luchenko, D., Georgiievskiyi, Iu. (2021). Administrative Restrictions in Ports: Practice of Crew Rotations During COVID-19 Pandemic. *Lex Portus*, 7(3), 7–31. (Scopus).

7. Mariya G. Shul'ha, Anatoliy V. Mazur, Iurii V. Georgiievskiyi. Impact of epidemiological situation on respect for human rights and freedoms: informational aspect. *Wiadomości Lekarskie*. Volume LXXIV, Issue 11 Part 2, November 2021. P.2992–2999. (Scopus).

8. Matyushenko, I., Hlibko, S., Petrova, M., Khanova, O., Loktionova, M., Trofimchenko, K. (2021). Assessment of Technological Competitiveness of Ukraine in Terms of Association with the EU. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, 30 (7), pp. 148–176.

9. Matyushenko, I., Trofimchenko, K., Reznikov, V., Prokopenko, O., Hlibko, S., & Krykhtina, Y. (2021). Innovation and investment mechanism for the formation and implementation of state policy to ensure the technological competitiveness of leading countries and Ukraine in the digital economy. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), 1508–1551.

10. Olga Dmytryk, Ihor Krynytskyi, Mykola Kucheryavenko Financial and Legal Support of Military Rehabilitation. The Experience of Ukraine. *Acta Balneologica*. 2021. 3 (164). TOM LXIII, 234–237.

11. Savchuk O., Liubchych A. & Klimova G. (2021) Innovative Development Of Clusters And Technoparks As A Form Of Implementing Investment Economy Mode. *International Journal of Innovative Science, Engineering & Technology*. V. 8, Issue 1 January. P.1–11. URL: http://ijiset.com/vol8/v8s1/IJISSET_V8_I01_01.pdf.

12. Shmatkov, D., Hlibko, S., Tokarieva, K., Zagalaz, J. C. (2021). On the question of why copyright cannot be synonymous with intellectual property within digital competence frameworks. *Revista de la propiedad inmaterial*. 32, 215–231. (Scopus Q4).

13. Suietnov, Y., Tulina, E. (2021). Ecosystem Approach in Dealing with Invasive Alien Species: International, European and Ukrainian Experience of Legal Regulation. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 4(3): 79–93. (Web of Science).

14. Using Word2vec technique to determine semantic and morphologic similarity in embedded words of the Ukrainian language / Savytska, L., Vnukova, N., Bezugla, I., Pyvovarov, V., Sübay, M.T.CEUR Workshop Proceedings, 2021, 2870, crp. 235–248 (Scopus).

15. Yevhenii Suietnov, 'Formation and Development of the Ecosystem Approach in International Environmental Law before the Convention on Biological Diversity' (2021) 001 *Journal of Environmental Law and Policy* 47–85.

16. Zhornokui Yu. M., Doroshenko L. M., Ruban O.O., Tymoshenko D. V. Essence and specifics of venture investment into innovation activity. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2021. № 4. P. 362–367. (Web of Science).

17. Крупнова Л.В., Антонова Е.Р., Кохан В.П., Спивак И.В., Крикун В.Б. (2021). Общественный контроль как средство обеспечения реализации права на охрану здоровья. Медицинские новости Грузии. 5 (314). 184-189. (Scopus Q 4).

У рамках тем фундаментальних досліджень науковцями Інституту підготовлено та опубліковано 60 тези наукових доповідей.

На 2021 рік 4 наукових співробітника Інституту є членами редколегій періодичних видань, що входять до наукометричних баз Scopus/Web of Science:

1. Acta Balneologica. (Польща, видавництво ALUNA) (Web of Science) – Пашков В.М.;

2. Journal Of The National Academy Of Legal Sciences Of Ukraine (Ukraine) (Scopus) - Глібко С.В.

3. Journal of Sport and Health Research, Didactic Asociation Andalucia (Scopus Q3) – Шматков Д.І.

4. ACTA Innovations (PRO-AKADEMIA, Lodz, Poland) – Матюшенко І.Ю.

Кількість працівників установи, які є членами редколегій провідних закордонних видавництв, або редакторами монографій, наукових збірників тощо – 6 осіб:

1. Applied Economics and Finance (Redfame Publishing, Beaverton, USA) – Матюшенко І.Ю.

2. Journal of Environmental Law and Policy (Montreal (QC) H3N 1R5 Canada) – Гетьман А.П., Суєтнов Є.

3. Journal of Economics and Public Finance (SCHOLINK, Los Angeles, USA) – Матюшенко І.Ю.

4. ACCESS Press - Глібко С.В.

5. Матюшенко І.Ю. входить до складу редакційних рад низки українських фахових журналів, а саме: Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм» / Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University Series: "International Relations. Economics. Country Studies. Tourism" (IRECST); Проблеми економіки / The Problems of Economy.

6. «Administrative and Environmental Law Review» (Індонезія) – Є. Суєтнов.

7. IJES (International Journal of Education and Science) – Дмитрик О.О.

8. Legal Economic Science and Praxis - Жорнокуй Ю.М.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака

У звітному році науковцями Інституту було підготовлено та опубліковано 8 монографій, 4 збірників наукових праць, 1 коментар до законодавства, 92 статті у вітчизняних та іноземних виданнях, 34 статті у виданнях індексованих у міжнародних наукометричних базах даних Scopus, Web of Science, зокрема:

Монографії – 8:

1. Вінтоняк Н. Д. Правовий режим корпоративних прав подружжя: монографія. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 187 с.

2. Цивільно-правовий механізм регулювання відносин із надання послуг в країні: Монографія / Крупчан О. Д., Галянтич М. К., Заїка Ю. О., Давидова Н. О., Федорченко Н. В., Миронова Г. А., Кочин В. В., Нагнибіда В. І., Скрипник В. Л., Попович Т. Г., Бернацький М. В., Менделя О. О., Піжова О. В. За ред. О. Д. Крупчана, Ю. О. Заїки. К., 2021. 293 с.

3. Безух О. В. Особливості правового регулювання приватних економічних відносин. Монографія. 2021.

4. Методологічні питання приватного права: монографія / Берестова І. Е., Бернацький М. В., Васильєва В. А., Васильєва В. В., Вінтоняк Н. Д., Гайдулін О. О., Галянтич М. К., Гончаренко О. М., Давидова Н. О., Деревянко Б. В., Долінська А. М., Заїка Ю. О., Запорожченко А. В., Іщук А. Ю., Ковалишин О. Р., Короленко В. М., Король В. І., Крупчан О. Д., Махінчук В. М., Менделя О. О., Миронова Г. А., Нагнибіда В. І., Пільков К. М., Полюхович В. І., Попович Т. Г., Примак В. Д., Семіног С. В., Сіщук Л. В., Черненко О. А., Чудик-Білоусова Н. І., Штефан О. О.. За ред. О. Д. Крупчана та З. В. Ромовської. Рец. Майданик Р. А., Васильєва В. А., Первомайський О. О. К., 2021. 300 с.

5. Вінник О.М. Право цифрової економіки: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 345 с.

6. Makhinchuk Vitaly. Penetrating Liability Of Related Persons Of Insolvent Companies. LAP LAMBERT Academic Publishing., 2021. 448 p.

7. Ковалишин О.Р. Корпоративне право Німеччини : Монографія, Івано-Франківськ, 2021, 200 с.

8. Гайдулін О. О. Інтерпретація в європейському контрактному праві: герменевтико-цивілістичні засади. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 603 с.

Збірники наукових праць – 4:

1. Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України: збірник наукових праць учасників IV науково-практичного круглого столу (м. Київ, 17 червня 2021 р.) / упорядник В. М. Короленко. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 180 с.

2. Інституційно-правове забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності: збірник наукових праць / Крупчан О. Д., Король В. І., Семіног С. В., Деревянко Б. В., Пільков К. М., Нагнибіда В. І., Примак В. Д., Миронова Г. А., Попович Т. Г. За заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. К., 2021. 340 с.

3. Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства / Збірник наукових праць. Випуск 4. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2021. 190 с.

4. Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин [текст]: Збірник наукових праць за матеріалами XIX Міжнародної науково-практичної конференції (24 вересня 2021 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2021. 171 с.

Коментарі до законодавства – 1:

Врегулювання спору за участю судді. Глава 4 розділу III Цивільного процесуального кодексу України: Науково-практичний коментар. Берестова І. Е., О. Б. Тиханський. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 92 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus – 34:

З них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q1/Q2 – 3:

1. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA International regulation of termination of rights in the field of civil and intersubjective state relations. *Astra Slavensis*. Supplement no. 1, 2020. Scopus.

2. Derevyanko B.V., Rozhenko O.V., Khailova T.V., Hrudnytskyi V.M., Podskrebko O.S. Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021, № 1. P. 171–176.

3. Vitalii M, Konstantin G.b, Mudryi Y.b, Elina K.c, Sergii K.d, Inna K. Problems of legislative regulation of innovative activity in Ukraine *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues* T. 24, Issue 2, Pages 1 - 8 Scopus.

З них у виданнях, що віднесені до кватилів Q3/Q4 – 31, зокрема:

1. Berestova, I.E., Verenkiotova, O.V., Serbina, N.O., Seminoh, S.V. Public interest in private law relations of transition democracies: A modern view from the standpoint of a systemic approach (2021) *International Journal of Criminology and Sociology*, 10, pp. 430-439. (Scopus).

2. Krupchan O. D., Kochyn V. V., Zaporozhets V. I., Bernatskyi M. V. Constitutional Complaint in Ukraine: The Interrelation Between the Protection of Subjective Civil Rights and Constitutional Control *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 341-354 (Scopus).

3. Mykola K. Haliantych, Anatoliy V. Kostruba and Nataliia I. Maydanyk. Legal Aspects of the Implementation of a Pledge of a Bill of Lading as a Security: National Legal Realities. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 363-367 (Scopus).

4. Oksana M. Vinnyk, Dmytro V. Zadykhaylo, Olena M. Honcharenko, Olga V. Shapovalova, Nino B. Patsuriia. Economic and Legal Policy of the State in the Field of Digital Economy. *The International Journal of Criminology and Sociology*. Vol. 10 (2021) P. 383-392. Special Issue. (Scopus).

5. Olga O. Bakalinska, Valeriy I. Polyukhovych, Volodymyr I. Korol, Oksana V. Kiriak Some Aspects of Harmonisation of Ukraine's Competition Legislation to EU Standards. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 450-464. (Scopus).

6. Tetiana G. Popovych, Oleksandr V. Bezukh, Hryhorii I. Trofanchuk, Tetiana B. Pozhodzhuk Economic Law and Standardization: A Basis for Avoiding Risks in Business. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 440-449. (Scopus).

7. Zaika Y. O., Kukhariev O. Y., Skrypnyk V.L. and Mytnyk A. A. Peculiarities of Protection of Rights and Interests of Heirs: Theoretical Aspects. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 355-362. (Scopus).

8. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA International regulation of termination of rights in the field of civil and intersubjective state relations. *Astra Slavensis*. Supplement no. 1, 2020. Scopus.

9. Derevyanko B.V., Rozhenko O.V., Khailova T.V., Hrudnytskyi V.M., Podskrebko O.S. Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021, № 1. P. 171–176.

10. Vitalii M, Konstantin G.b, Mudryi Y.b, Elina K.c, Sergii K.d, Inna K. Problems of legislative regulation of innovative activity in Ukraine *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues* T. 24, Issue 2, Pages 1 - 8 Scopus.

11. Hetmantsev M., Voloshchuk O., Kolesnyk V., Human rights violations and genocide: Lessons of Rwanda. *Amazonia Investiga*. 2021. Volume 10. Issue 40. May. 123-131. Web of Science

12. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA Termination of right in he mechanism of civil legal relations. *Rivista di studi sulla sostenibilita*. 2020. 1.

13. Valentyna A. Vasilyeva, Viktoriia O. Khomenko, Leonid V. Efimenko. The Legal Status of a Company after Decision on Its Liquidation. *Global Journal of 145 Comparative Law*. № 10 (2021). pp. 138 – 152. Scopus.
14. Davydova, N. O., Shatilo, V. A., Babiuk, A. M., & Levchuk, M. V. (2021). History of legal regulation of relations in the field of education in Ukraine. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 328-341. Scopus.
15. Kostyuchenko O., Stefanchuk M., Korobtsova D., Soniuk O. (2021). Minimization of Problem Loans in Banks: Economic and Legal Aspect of State Regulation. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*, №2 (37), 47-54. Web of Science.
16. Mykola K. Haliantych, Anatoliy V. Kostruba and Nataliia I. Maydanyk. Legal Aspects of the Implementation of a Pledge of a Bill of Lading as a Security: National Legal Realities. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, 363-367 Scopus.
17. Nataliya O. Davydova, Iuliia Baieva, Svitlana Miserzhy, Yevgen Pereguda, Valentina L. Zgurska. Trends in the development of civil policy in Ukraine in the context of European integration: comparative legal aspect. *Laplage em Revista (International)*, vol.7, n. 3C, Sept. -Dec. 2021, p.381-393 Web of Science
18. Omelchuk, O.M., Muzyka, M.P., Stefanchuk, M.O., Storozhuk, I.P., & Valevska, I.A. (2021). Legal grounds for restricting access to information: A philosophical aspect. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(3), 64-73. Scopus.
19. Stefanchuk M., Muzyka A., Stefanchuk M., Cherniak O., Rudyi N., Meshchan I. (2021). Formation of requirements for housing in Ukraine: historical and legal research. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory, Special Issue 1, 2021, Business Ethics and Regulatory Compliance*, 1-9. Scopus.
20. Stefanchuk M., Polyvoda V., Kikalishvili M., Bodunova O., YermolenkoKniazieva L. (2021). Digitalization of Public Services in Countering Criminal Corruption Offenses. *Studies of Applied Economics*, 39-7, 1-17. Scopus.
21. Stefanchuk M., Teremetskyi V., Muzyka A., Cherniak O., Sloma V., Moskaliuk N., Zaverukha O. (2021). Bringing a state to civil liability within legal relations of property restitution. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory, Special Issue 1, 2021, Business Ethics and Regulatory Compliance*. Scopus.
22. Stefanchuk, M.O., Muzyka-Stefanchuk, O.A., & Stefanchuk, M.M. (2021). Prospects of legal regulation of relations in the field of artificial intelligence use. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(1), 157-168. Scopus.
23. Stefanchuk, R.O., & Stefanchuk, M.O. (2021). Features of legal regulation of the legal capacity of minors and problems of their emancipation. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 160-170. Scopus.
24. Kalaur, I.R., Moskaliuk, N.B. Current features of the application of civil law methods for protection of state property rights under the crisis of international public law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2020, 27(3), стр. 80–94. Scopus.
25. Prymak V., Koreniuk O., Poharchenko T. Joint functional focus of models of civil liability for damage inflicted on patients. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. Vol. 10. pp 393–399. Scopus.
26. Roman V. Pozhodzhuk, Anastasiia V. Popova, Tetiana B. Pozhodzhuk, Olena A. Belianevykh, Pavlo O. Povar. Financial risk as a type of business risk. *Estudios de Economia Aplicada*, 2021, 39(6). Scopus.
27. Bogdan Derevyanko, Gulnara Dzhumageldiyeva, Yuliia Serebriakova, Olena Zubatenko, Dmytro Selikhov. The Principle of Equal Rights in the Context of the Covid-19

Pandemic as a Factor Influencing the Sustainable Development of Ukraine. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 10, 3, 167-179.

28. Pilkov K., Korniyenko G., Bakai Yu., Novosad I., Peculiarities of legal reform of land relations in the conditions of land market formation in the countries of Central and Eastern Europe and development of their financial and credit institutions. *2021 Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. Volume 24, Special Issue. pp. 1–9.

29. Olena M. Batyhina, Bogdan V. Derevyanko, Vitalii V. Kadala. Recreational lands as a component of health care: some aspects of legal regulation. *Wiadomosci Lekarskie* (Warsaw, Poland: 1960), VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, DECEMBER 2020. P. 2860-2864.

30. Selikhov, D., Derevyanko, B., Armash, N., Severinova, O., & Orlova, I. (2021). State reclamation credit in the system of legislation in Ukrainian lands at the XIX – XX centuries. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), 1004-1015.

Наукові статті – 92, зокрема:

1. Berestova I., Khotynska-Nor O. Issues of implementation of equality of arms principle in case of declaring the applied law unconstitutional. *Конституційно-правові академічні студії*. Випуск 1. 2021. С. 44–55.

2. Gaydulin O., Sharkova I., Zaporozhchenko A. Protection of vulnerable people and groups: philosophy and interpretation practice for Ukrainian courts and arbitrations. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 9, P. 116–124.

3. Lohvinova, Mariia (2021). System of principles of exercising subjective family rights. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 9, 23–30.

4. Popovych T. G. Payment for land as a necessary element of protection of owners' rights in land contractual relations in the conditions of digitalization. *Юридична Україна*. № 9. С. 13–17.

5. Pozhodzhuk R. Specificity of consumer protection in contractual obligations. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 2021, 9, P. 31-36.

6. Vinnyk O. Ecological component in the economic and legal policy of the state. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 10. С. 10-15.

7. Бакалінська О.О. Тенденції розвитку конкурентної політики та конкурентного права України. *Право України*. 2021. № 11. С. 13-26.

8. Білоусов Ю. В. Електронний виконавчий документ як складник діджиталізації судочинства. *Університетські наукові записки*. 2021. № 2 (80). С. 62-69

9. Васильєва В. А., Зеліско А. В. Інвестиційний договір у приватному праві України. *Підприємництво, господарство і право*. №11. 2021.

10. Васильєва В. В. Дистанційна форма реалізації корпоративних прав учасника товариства. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей*. Випуск 56. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 47 – 58.

11. Вінник О. Вплив викликів сучасної епохи на правове регулювання суспільних відносин. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2021. 1 (41). с. 167-177.

12. Вінник О. Загрози суспільному благополуччю: завдання права // *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 5. С. 176-181.

13. Вінник О. М. Захист прав споживачів у сфері електронних комунікацій // *Юридична Україна*. 2021. № 7. С. 14-24.

14. Вінник О. М. Право цифрової економіки. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С. 157-163.

15. Вінник О. М. Проблеми антимонопольно-конкурентного регулювання в умовах цифрової економіки // *Ius Privatum (legal doctrine and practice / права доктрина і практика)*. 2021. № 1–2. С. 7–22.

16. Вінник О.М., Шаповалова О.В., Попович Т.Г. Юридична наука, юридична освіта та цифровізація: окремі аспекти взаємодії // *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 83-89.

17. Вінник О.М. Межі цифрової свободи: правовий аспект // *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 36-41.

18. Вінник О.М., Шаповалова О.В. Цифровізація в ракурсі забезпечення прозорості відносин у сфері конкуренції: правовий аспект. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2021. № 2 (42). с. 11-17.

19. Вінтоняк Н. Д. Окремі питання корпоративних прав подружжя. Університетські наукові записки. 2020. № 5 (77). С. 31–37.

20. Вінтоняк Н. Д. Практичні аспекти управління корпоративними правами до прийняття спадщини у ТОВ з одним учасником». Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. Випуск 56. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 58 – 67.

21. Гайдулін О. О. Загальні та галузеві теорії права в міжнародному правовому дискурсі. Часопис Київського університету права. 2021. № 1. С. 311–314.

22. Гайдулін О. О. Шаркова І.М. Реалізація принципу добросовісності в цивільному законодавстві: питання рекодифікації. Часопис Київського університету права. 2020. № 4. С. 233–237.

23. Гайдулін О.О., Шаркова І.М. Реалізація принципу добросовісності в цивільному законодавстві: питання рекодифікації. Часопис Київського університету права. 2020. № 4. С. 233–238.

24. Гарієвська М. Б. Діджиталізація нотаріального процесу. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 95-103.

25. Гетманцев М. О. Електронна комерція у сучасному праворозумінні. *Юридична Україна*. № 10. 2021. С. 6–15.

26. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Зловживання правом шляхом умисного спотворення фактів у разі звернення до ЄСПЛ. *Підприємництво господарство і право*. № 2. 2021. С. 302–309.

27. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Підвідомчість як передумова виникнення процесуальних правовідносин у Міжнародному комерційному арбітражі. *Юридична Україна*. № 9. 2021. С. 39–50.

28. Гончаренко О.М. Роль адвокатування конкуренції в економічній політиці держави. *Право України*. 2021. № 11. С. 80-92.

29. Гончаренко О.М., Черненко О.А., Ковалишин О.Р. Правова природа трьохрічного строку передбаченого статтею 42 Кодексу України з процедур банкрутства. *Підприємництво, господарство і право*, №6, 2021.

30. Гончаренко О.М., Черненко О.А., Ковалишин О.Р. Правова природа трьохрічного строку передбаченого статтею 42 Кодексу України з процедур банкрутства / *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №6. С.73-79.

31. Давидова Н.О. Менджул М.В., Механізм цивільно-правового регулювання майнових відносин партнерів у фактичних союзах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. Випуск 65. 2021. С. 124-127.

32. Давидова Н.О. Цивільно-правове регулювання інформаційних відносин SaaS (Software as a Service). *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С. 16-22.

33. Давидова Н.О., Менджул М.В. Правове регулювання цифровізації як вектору розвитку приватного права та прикладі освітніх відносин. Університетські наукові записки, 2021, № 1(79), С. 43-54.

34. Деревянко Б.В. Про систему кількісних та якісних критеріїв оцінки дієвості правових інструментів із забезпечення майнових інтересів держави, суб'єктів господарювання і громадян. Економіка та право. 2021. № 3 (62). С. 87–96.

35. Деревянко Б.В. Про уточнення арбітрабельності предмета спору, сфери застосування спеціального Закону та юрисдикції Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Правовий тиждень. 25 червня 2021 року.

36. Деревянко Б.В., Туркот О.А. Про протидію збиранню чужого врожаю «рейдерами». Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика. 2021. № 1 (1). С. 132–142.

37. Заїка Ю. О. Механізм правового регулювання майнових відносин, що виникають після відкриття спадщини // Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С. 23-28.

38. Заїка Ю.О. Юридичні факти у спадковому праві. Мала енциклопедія нотаріуса. 2021. № 2. С.84-96.

39. Заїка Ю.О., Менделя О.О. Страховий випадок як елемент механізму цивільно-правового регулювання страхових відносин. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 4. С. 22-28.

40. Калаур І., Якубівський І. Способи захисту права інтелектуальної власності в Україні. Art&Science. 2021. № 3. С. 18-34.

41. Король В. І. Правове забезпечення інтересів держав у сфері оподаткування транскордонних цифрових послуг Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 18-26.

42. Король В.І. Межі арбітрабельності. Юридична практика № 21-22 (1222-1223).

43. Кочин В. В. Конституціоналізм як боротьба за право // Вісник Конституційного Суду України. № 5. 2021. С. 67–73.

44. Крупчан О.Д., Король В.І., Нагнибіда В.І., Пільков К.М. Нові ініціативи щодо удосконалення законодавства України у сфері міжнародного арбітражу: pro et contra. Юридичний вісник України.

45. Миронова Г. А. Абсолютні права людини у сфері охорони здоров'я: які є правові підстави обмеження. Медичне право 2021, № 2 (28). С.57-70.

46. Миронова Г. А. Приватні права та охорона громадського здоров'я: правові засади балансування в умовах пандемії. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 35-47.

47. Нагнибіда В. І. Гарантії захисту прав в арбітражі у практиці Європейського суду з прав людини. Право України. 2021. № 10. С. 169-177.

48. Нагнибіда В. І. Ефективність правових норм при регулюванні майнових відносин у міжнародному комерційному обороті. Університетські наукові записки. 2021. № 2(80). С. 27–34.

49. Нагнибіда В. І. Норми права в механізмі правового регулювання міжнародних комерційних угод. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 4. С. 48–55.

50. Нагнибіда В. І. Принципи УНІДРУА: інструментальне призначення та місце в концепті Lex Mercatoria. Юридичний вісник. 2021. № 3 (78). С. 15–23.

51. Нагнибіда В. І. Реалізація положень законодавства про віртуальні активи у світлі політики діджиталізації. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 5. С. 45–52.

52. Нагнибіда В. І., Іщук А. Ю. Цифрові активи та їх правове регулювання в країнах світу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2021. № 51. С. 70–75.

53. Первомайський О. О. Дискусія щодо поняття права публічної власності : аргументи «за та «проти». Право України. 2021. № 5. С. 50-66.

54. Пільков К. Способи захисту права власності на землю та інше нерухоме майно: критика «книжного володіння». Підприємництво, господарство і право. 2021. № 4. С. 47–59.

55. Пожоджук Р. В. Місце споживчих відносин у системі цивільного права. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 4. С. 59-65.

56. Полюхович В.І. Нові законодавчі ініціативи по вдосконаленню законодавства про захист економічної конкуренції. Підприємництво, господарство і право, № 5, 2021, С. 34-39.

57. Полюхович В.І. Огляд останніх законодавчих ініціатив в сфері захисту економічної конкуренції. Право України. 2021. № 11. С. 52-67.

58. Попович Т. Г. Сучасні юридичні наукові дослідження у сфері цифровізації та їх застосування в правовій науці та правовій освіті. Юридична Україна. 2021. № 1. С. 60-65.

59. Посикалюк О.О. Правове регулювання відносин щодо використання штучного інтелекту: перспективи з точки зору порівняльного права. Право України. 2021. № 10. С. 202-210.

60. Примак В. Д. Відшкодування шкоди, завданої у зв'язку з вакцинацією від COVID-19. Підприємництво, господарство і право. № 6. 2021.

61. Примак В. Зміна та припинення зобов'язальних правовідносин в умовах пандемії COVID-19. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С. 48–61.

62. Семіног С. В. Європеїзація понятійно-термінологічного апарату законодавства у сфері фінансових послуг Підприємництво, господарство і право. № 6. 2021.

63. Сіщук Л. В. Squeeze-out: доцільність запровадження та проблема справедливої оцінки. Підприємництво, господарство і право. № 11. 2021.

64. Сіщук Л. В. Підприємницькі юридичні особи в умовах рекодифікації цивільного законодавства України. Підприємництво, господарство і право. № 4. 2021. С. 74 – 80.

65. Сіщук Л. В. Способи захисту корпоративних прав учасника ТОВ при відчуженні частки у статутному капіталі: аналіз судової практики. Art and Science. 2021, Vol.3. С. 48 – 58.

66. Федорченко Н. Договір про надання туристських послуг. Мала енциклопедія нотаріуса: науково-практичний журнал. 2021. №2 (116). С. 19-31.

67. Федорченко Н., П'ятницька Г., П'ятницька Н., Григоренко О. Державне регулювання організації харчування в закладах загальної середньої освіти. Підприємництво, господарство і право. 2021. №3 С. 115-125.

68. Черненко О.А. Питання прибутковості монополій. Право України. 2021. № 11. С. 93-102.

69. Штефан О. О. Дискусійні питання щодо визначення предмету цивільного процесуального права. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 2. С. 89-96.

70. Штефан О. О. Доктринальні підходи до визначення цивільного процесуального права. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 1. 2021. С. 82–90.

71. Штефан О. О. Функціональні повноваження суду при розгляді та вирішенні цивільних справ в аспекті судового розсуду. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 6. С. 89-95.

72. Kovalyshyn Oleksandr Some problems of commercial law in Ukraine / *Societas et Iurisprudentia* (Slovakia). 2021. №2. С. 7-12.

73. Kovalyshyn Oleksandr, From harmonization to mutual recognition: legal aspects. *Recht der Osteuropäischen Staaten* (Deutschland), 3/2021, p. 25-31.

74. Oksana M. Vinnyk, Olga V. Shapovalova. LEGAL E-EDUCATION USING THE ACHIEVEMENTS OF LEGAL SCIENCE. // III International Scientific Conference on E-learning and Education, February 2 - 5, 2021, Lisbon, Portugal. P. 88-90.

75. Vasylieva Valentyna, Kovalyshyn Oleksandr, Basic principles of EU commercial law. *Visegrad Journal on Human Rights* (Slovakia), №2, 2021, p. 39-46.

76. Yuri O. Zaika The Right to Dispose of the Property in the Human Rights System// Current challenges of human rights, rule of law and democracy. Edited by Robert Tabaszewski, Ena Kazić-Çakar? Nadiia Shulzhenko and Mateusz Hypiak. The John Paul II catholic university of Lublin. Faculty of Law, Canon Law and Administration. Wydawnictwo KUL. Lublin. 2021. P.213-232.

77. Микола Стефанчук Проблеми правового регулювання права на звернення громадян фізичними особами з дефектом дієздатності. *Art and science*. 2020. №3. С. 5–15.

Наукові праці співробітників установи видані понад виконання показників паспорту бюджетної програми:

Розділи монографій – 1:

з них, видані за кордоном – 1:

Сіщук Л. В. Корпоративний договір у структурі механізму правового регулювання корпоративних відносин. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 512 с. (параграф 4 глави 3).

Навчальні посібники – 1:

Цивільне право: тези для підготовки до державного екзамену для студентів 4 курсу юридичного факультету галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / За редакцією Федорченко Н.В., Камінської Н.С. К.: КУТЕП, 2021. 80 с.

Розділи (підрозділи) у коментарях до законодавства – 6:

1. Кочин В. В. Стаття 288. Право на свободу // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 663–667.

2. Кочин В. В. Стаття 289. Право на особисту недоторканість // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 667–669.

3. Кочин В. В. Стаття 314. Право на свободу об'єднання // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 774–778.

4. Кочин В. В. Право на мирні збори // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 778–781.

5. Первомайський О. О. Правові наслідки недодержання вимог закону про нотаріальне посвідчення договору // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т.2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої.- Харків : ЕКУС, 2021. С. 339-346. (спільно з І.В. Спасибо-Фатєєвої).

6. Первомайський О. О. Правові наслідки недодержання вимог закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т.2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої.- Харків : ЕКУС, 2021. С. 333-339.

Наукові статті:

У виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus – 27:

З них у виданнях, що віднесені до квантилів Q1/Q2 – 3:

1. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA International regulation of termination of rights in the field of civil and intersubjective state relations. *Astra Slavensis. Supplement no. 1*, 2020. (Scopus).

2. Derevyanko B.V., Rozhenko O.V., Khailova T.V., Hrudnytskyi V.M., Podskrebko O.S. Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021, № 1. P. 171–176.

3. Vitalii M, Konstantin G.b, Mudryi Y.b, Elina K.c, Sergii K.d, Inna K. Problems of legislative regulation of innovative activity in Ukraine *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues* T. 24, Issue 2, Pages 1 - 8 (Scopus).

З них у виданнях, що віднесені до квантилів Q3/Q4 – 24:

1. Bogdan Derevyanko, Gulnara Dzhumageldiyeva, Yuliia Serebriakova, Olena Zubatenko, Dmytro Selikhov. The Principle of Equal Rights in the Context of the Covid-19 Pandemic as a Factor Influencing the Sustainable Development of Ukraine. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 10, 3, 167-179.

2. Davydova, N. O., Shatilo, V. A., Babiuk, A. M., & Levchuk, M. V. (2021). History of legal regulation of relations in the field of education in Ukraine. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 328-341. (Scopus).

3. Derevyanko, B.V., Rozhenko, O.V., Khailova, T.V., Hrudnytskyi, V.M., Podskrebko, O.S. Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2021, (1), стр. 171–176 (Scopus).

4. Hetmantsev M., Voloshchuk O., Kolesnyk V., Human rights violations and genocide: Lessons of Rwanda. *Amazonia Investiga*. 2021. Volume 10. Issue 40. May. 123-131. (Web of Science).

5. Hetmantsev, M.O., Khomenko, V.O., Krukevych, O.M., Opanashuk, Y.Y. Features of conclusion of electronic transactions requiring a notarial certificate (2021) *International Journal of Criminology and Sociology*, 10, pp. 423-429. (Scopus).

6. Kalaur, I.R., Moskaliuk, N.B. Current features of the application of civil law methods for protection of state property rights under the crisis of international public law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2020, 27(3), с. 80–94.

7. Korolenko, V.M., Potapenko, A.V., Pylypenko, S.A., Melnyk, I.S. Implementation of international standards for determining an efficient civil law remedy by a national court (2021) *International Journal of Criminology and Sociology*, 10, pp. 412-422. (Scopus).
8. Kostyuchenko O., Stefanchuk M., Korobtsova D., Soniuk O. (2021). Minimization of Problem Loans in Banks: Economic and Legal Aspect of State Regulation. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*, №2 (37), 47-54. (Web of Science).
9. Kostyuchenko O., Stefanchuk M., Korobtsova D., Soniuk O. (2021). Minimization of Problem Loans in Banks: Economic and Legal Aspect of State Regulation. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*, №2 (37), 47-54. (Web of Science).
10. Myronenko, N.M., Shtefan, O.O., Kedia, Y.O., Derkach, O.B., Semeniuk, K.O. Creative approaches to the creation of contemporary art objects and features of their legal protection (2021) *International Journal of Criminology and Sociology*, 10, pp. 368-382. (Scopus).
11. Nataliya O. Davydova, Iuliia Baieva, Svitlana Miserzhy, Yevgen Pereguda, Valentina L. Zgurska. Trends in the development of civil policy in Ukraine in the context of European integration: comparative legal aspect. *Laplage em Revista (International)*, vol.7, n. 3C, Sept. -Dec. 2021, p.381-393 (Web of Science).
12. Olena M. Batyhina, Bogdan V. Derevyanko, Vitalii V. Kadala. Recreational lands as a component of health care: some aspects of legal regulation. *Wiadomosci Lekarskie (Warsaw, Poland: 1960)*, VOLUME LXXIII, ISSUE 12 PART 2, DECEMBER 2020. P. 2860-2864.
13. Omelchuk, O.M., Muzyka, M.P., Stefanchuk, M.O., Storozhuk, I.P., & Valevska, I.A. (2021). Legal grounds for restricting access to information: A philosophical aspect. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(3), 64-73. (SCOPUS)
14. Pilkov K., Korniyenko G., Bakai Yu., Novosad I., Peculiarities of legal reform of land relations in the conditions of land market formation in the countries of Central and Eastern Europe and development of their financial and credit institutions. 2021 *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. Volume 24, Special Issue. pp. 1–9.
15. Prymak V., Koreniuk O., Poharchenko T. Joint functional focus of models of civil liability for damage inflicted on patients. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2021. Vol. 10. pp 393–399.
16. Roman V. Pozhodzhuk, Anastasiia V. Popova, Tetiana B. Pozhodzhuk, Olena A. Belianevykh, Pavlo O. Povar. Financial risk as a type of business risk. *Estudios de Economia Aplicada*, 2021, 39(6). (Scopus).
17. Selikhov, D., Derevyanko, B., Armash, N., Severinova, O., & Orlova, I. (2021). State reclamation credit in the system of legislation in Ukrainian lands at the XIX – XX centuries. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), 1004-1015.
18. Stefanchuk M., Muzyka A., Stefanchuk M., Cherniak O., Rudyi N., Meshchan I. (2021). Formation of requirements for housing in Ukraine: historical and legal research. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory, Special Issue 1, 2021, Business Ethics and Regulatory Compliance*, 1-9. (Scopus)
19. Stefanchuk M., Polyvoda V., Kikalishvili M., Bodunova O., Yermolenko-Kniazieva L. (2021). Digitalization of Public Services in Countering Criminal Corruption Offenses. *Studies of Applied Economics*, 39-7, 1-17. (Scopus).
20. Stefanchuk M., Teremetskyi V., Muzyka A., Cherniak O., Sloma V., Moskaliuk N., Zaverukha O. (2021). Bringing a state to civil liability within legal relations of property restitution. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory, Special Issue 1, 2021, Business Ethics and Regulatory Compliance* (Scopus).

21. Stefanchuk, M.O., Muzyka-Stefanchuk, O.A., & Stefanchuk, M.M. (2021). Prospects of legal regulation of relations in the field of artificial intelligence use. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(1), 157-168. (Scopus).

22. Stefanchuk, R.O., & Stefanchuk, M.O. (2021). Features of legal regulation of the legal capacity of minors and problems of their emancipation. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 160-170. (Scopus).

23. Valentyna A. Vasilyeva, Viktoriia O. Khomenko, Leonid V. Efimenko. The Legal Status of a Company after Decision on Its Liquidation. *Global Journal of Comparative Law*. № 10 (2021). pp. 138 – 152.

24. Valentyna A. VASYLYEVA, Anatoliy V. KOSTRUBA Termination of right in the mechanism of civil legal relations. *Rivista di studi sulla sostenibilita*. 2020. 1.

Співробітники наукової установи, які є членами редакційних колегій наукових видань (журналів), які індексуються у наукометричних базах Web of Science і Scopus – 3:

1. Заїка Ю. О. член редколегії журналу «European Journal of Law and Political Sciences» (Австрія).

2. Берестова І. Е. член редколегії журналу «Legal Horizons. Scientific and practical law journal» (Україна).

3. Федорченко Н. В. член редколегії журналу «Legal Horizons. Scientific and practical law journal» (Україна).

Київський регіональний центр

На виконання планових показників, що характеризують виконання бюджетної програми 6581040, затверджених паспортом бюджетної програми, у 2021 році співробітниками КРЦ НАПрН України опубліковано 27 наукових статей у фахових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б», 13 наукових статей у виданнях, що входять до наукометричних баз даних SCOPUS з яких 1 стаття у журналі віднесеному до квантилів Q1/Q2 та 12 статей у журналі віднесеному до квантилів Q3/Q4. Підготовлено 1 науково-практичний посібник та 4 збірники матеріалів наукових заходів, а саме:

Наукові статті – 27:

Наукові статті у фахових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» – 27:

1. Костюченко О. Є. Академічна доброчесність як правова категорія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 23-26.

2. Красицька Л. В. Плагіат і самоплагіат як правові явища. *Нове українське право*. 2021. № 3. С. 188-193.

3. Костюченко О. Є. Правова природа академічної відповідальності. *Нове українське право*. 2021. № 3. С. 179-187.

4. Гриняк А. Б. Підсумковий контроль знань студентів-правників в умовах дистанційного навчання. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 131-137.

5. Костюченко О. Є. Практико-орієнтоване навчання як інструмент розвитку юридичної освіти в Україні. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 138-143.

6. Міловська Н. В. Юридичні клініки в системі практичної підготовки фахівців у галузі права. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 144-150.

7. Красицька Л. В. Напрями інтеграції академічної та університетської правової науки в контексті розвитку юридичної освіти. *Нове українське право*. 2021. № 5. С. 88-93.

8. Простибоженко О. С. Сімейне право як навчальна дисципліна: окремі думки щодо ефективного викладання. Нове українське право. 2021. № 5. С. 94-98.
9. Костюченко О. Є. Роль локальних актів у забезпеченні академічної доброчесності в Україні. Нове українське право. 2021. № 5. С. 78-87.
10. Костюченко О. Є. Професійні стандарти як основа визначення змісту підготовки здобувачів освіти за спеціальністю 081 «Право». Нове українське право. 2021. № 6.
11. Атаманчук Н.І. Правові засади взаємодії державної податкової служби України з громадськістю. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 62–69.
12. Атаманчук Н.І., Монаєнко А.О. Акцизне оподаткування тютюнових виробів в Україні: правові проблеми та шляхи їх врегулювання. Нове українське право. 2021. Вип. 5. С. 29–37.
13. Великанова М.М. Відшкодування шкоди, завданої використанням технологій штучного інтелекту як спеціальний делікт. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 17–21.
14. Гриняк А.Б. Оновлення загальних положень про договірні зобов'язання: удосконалення приватноправових відносин у громадянському суспільстві. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 22–28.
15. Гуцуляк В.К. Виконання договору підряду на проведення пошукових робіт як важлива стадія дотримання договірної дисципліни в громадянському суспільстві. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 29–34.
16. Гуцуляк В.К. Сторони договору підряду на проведення пошукових робіт та особливості їх взаємодії. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 14–19.
17. Зуб І.В. Щодо окремих положень концепції оновлення цивільного кодексу України. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 26–30.
18. Костюченко О.Є., Колеснік Т.В. Правила внутрішнього трудового розпорядку як інструмент правового регулювання організації праці на підприємствах, в установах, організаціях. Економічна теорія та право. 2021. № 3 (46). С. 89–107.
19. Міловська Н.В. Сторони договору страхування та особливості їх правосуб'єктності. Право України. 2021. № 7. С. 72–88.
20. Пленюк М.Д., Манченко О.В. Особливості виконання зобов'язань з множинністю осіб за договором довічного утримання (догляду) як важлива складова відносин в громадянському суспільстві. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 78–82.
21. Простибоженко О.С. Право власності подружжя на земельну ділянку: проблемні питання. Нове українське право. 2021. № 3. С. 83–89.
22. Самородов А.С. Особливості контролю за використанням та охороною земель в умовах децентралізації влади та розвитку громадянського суспільства в Україні. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 192–198.
23. Тернавська В.М. Концепція державного суверенітету в аспекті глобального інформаційного простору. Інформація і право. 2021. Випуск 4. С. 80-89.
24. Томкіна О.О. Забезпечення розвитку транспарентності Конституційного Суду України в умовах сучасного суспільства. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 170–178 (0,8 д.а.).
25. Томкіна О.О. Норми Митного кодексу України як предмет конституційного контролю. Нове українське право. 2021. Вип. 5. С. 69–77.
26. Шумило М. Нормативно-правова модель досудового розслідування за чинним КПК: теоретичні і практичні проблеми та шляхи їх вирішення. Нове українське право. 2021. Вип. 3. С. 261–266.

27. Шумило М.Є., Рудей В.С., Дунаєвська Л.Г. Лікарська таємниця у кримінальному процесі та законодавстві України про охорону здоров'я. Нове українське право. 2021. Вип. 5. С. 112–120.

Наукові статті у виданнях, що входить до наукометричних баз даних SCOPUS, віднесені до квантилів Q3/Q4 – 13:

Віднесені до квантилів Q1/Q2 – 1:

Lesia Bilovus, Oksana Homotiuk, Nataliia Khatniuk, Oleh Prostybozhenko, Nelli Pobiianska, Nataliia Huts. State's Civil Liability Within Legal Relations of Property Restitution: Historical and Legal Research. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2021. Vol. 24. Special Issue 1. P.1–8. (Q1/Q2).

Віднесені до квантилів Q3/Q4 – 12:

1. Гриняк А.Б., Гриняк О.Б. Договірні підстави виникнення права власності на житло. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 1. С. 115–127.

2. Maidan K. Suleimenov, Oleksii O. Kot, Serhii O. Pohribnyi. A Pan-European Dimension to the Implementation and Protection of Civil Rights. Global Journal of Comparative Law. 2021. № 10. P. 61–72.

3. Майданик Р.А., Майданик Н.І., Великанова М.М. Відповідальність за шкоду, завдану використанням технологій штучного інтелекту. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 2. С. 150–160.

4. Шумило М.Є., Гмирко В.П., Рудей В.С. Вагомість кримінальних судових доказів – їхній «the fifth element»? Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 4.

5. Скрипнюк О.В., Томкіна О.О. Зміцнення інституційної спроможності Конституційного Суду України в умовах сучасного суспільства як науково-практична проблема. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 4.

6. Оніщенко Н.М., Сунегін С.О. Дієвий контроль за забезпеченням прав і свобод людини як вимір демократичного суспільства: соціальний контекст. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 3. С. 15–26.

7. Погрібний С.О., Кот О.О. Оновлення цивільного кодексу України як запорука ефективної взаємодії держави та суспільства. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 1. С. 106–114.

8. Volodymyr V. Luts, Andrii B. Hryniak, Mariana D. Pleniuk, Valeriia V. Krykoves. Convergence of the Contract Law of Ukraine and EU Member States. Global Journal of Comparative Law. 2021. № 10. P. 123–137.

9. Носік В. В., Хоменко М. М., Красицька Л. В. Парадигма реформування вищої юридичної освіти в Україні в контексті практичної підготовки студентів-правників. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 2. С. 289. С. 140–150.

10. Кот О. О., Міловська Н. В., Єфіменко Л. В. Методологічні засади реформування юридичної освіти в Україні: наукова парадигма та сучасний контекст. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 2. С. 114–123.

11. Гриняк А. Б., Пленюк М. Д., Лапко А. Г. Практикоорієнтований характер навчання як важливий компонент реформування юридичної освіти в Україні. Вісник

Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 3. С. 186-196.

12. Кузнєцова Н. С., Назаров І. В., Єфіменко Л. В. Намрямки реформування нормативного регулювання академічної доброчесності в Україні. Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: О. Петришин та ін. Харків: Право, 2021. Т. 28. № 3. С. 176-185.

Науково-практичний посібник – 1:

Удосконалення викладання галузевих юридичних дисциплін: науково-практичний посібник / Н. С. Кузнєцова, М. М. Хоменко, А. Б. Гриняк та інші. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 248 с.

Збірники матеріалів наукових заходів – 4:

1. Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 квітня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 248 с.

2. Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-й річниці Конституції України (м. Київ, 22 червня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 240 с.

3. На шляху до європейського приватного права: збірник матеріалів XI Міжнародного цивілістичного форуму. Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 180 с.

4. Актуальні проблеми правового регулювання іпотечних відносин: збірник матеріалів науково-практичного семінару для молодих вчених, аспірантів і студентів. Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 104 с.

Співробітниками КРЦ НАПрН України понад виконання показників паспорту бюджетної програми опубліковано 1 підрозділ у зарубіжній монографії, 2 монографії, в тому числі 1 з яких у міжнародному виданні Rīga, Izdevniecība «Baltija Publishing», 28 наукових статей, 1 стаття Web of Science.

Підрозділ у зарубіжній монографії – 1:

Kostyuchenko O., Hots-Yakovlieva O. Adaptation of Ukraine's labor legislation to European Union legislation: problems and ways to overcome them. European vector of development of the modern scientific researches: collective monograph / edited by authors. 2nd ed. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. P. 332-353.

Наукова стаття – 1:

Kostyuchenko O., Stefanchuk M., Korobtsova D., Soniuk O. Minimization of problem loans in banks: economic and legal aspect of state regulation. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2021. № 2 (37). P. 47-54. Web of Science.

Монографії – 2, в тому числі 1 у міжнародному виданні Rīga, Izdevniecība «Baltija Publishing»:

1. Kot O.O. Competition Law of Ukraine. Rīga, Izdevniecība «Baltija Publishing», 2021. 204 с.

2. Простибоженко О. С. Про режим майна подружжя у праві України та країн Європейського Союзу (порівняльно-правове дослідження. Монографія. КРЦ НАПрН України, Київ, 2021, 270 с.

Інші наукові видання – 28:

1. Великанова М.М. Мінімізація ризиків у договірних зобов'язаннях. Нове українське право. 2021. Вип. 1. С. 5–13.

2. Великанова М.М. Спеціальні ознаки договорів на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Нове українське право. 2021. Вип. 2. С. 5–13.

3. Гриняк А.Б. § 2. Представники (ст. 58–64). Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за загальною редакцією Василюк Н. В., Гулька Б. І., Кота О. О. Київ: ВД «Дакор», 2021. С. 136–150.

4. Гриняк А.Б. Імплементация гармонізованих підходів у регулюванні договірних відносин в процесі рекодифікації ЦК України. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. Ред. Н. С. Кузнецової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 340–358.

5. Гриняк А.Б. Оновлення параграфу 3 глави 61 Цивільного кодексу України: окремі зауваги. Нове українське право. 2021. Вип. 2. С. 14–21.

6. Гриняк А.Б. Особливості передання майна за спадковим договором. Мала енциклопедія нотаріуса. 2021. № 2(116). С. 97–103.

7. Гриняк А.Б. Систематизація та характеристика договорів підряду: окремі питання оновлення глави 61 Цивільного кодексу України. Нове українське право. 2021. Вип.1. С. 14–21.

8. Гриняк А.Б., Пленюк М.Д. Оновлення нормативного масиву регламентації договорів підряду. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. Ред. Н. С. Кузнецової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 395–412.

9. Дзера О.В., Коссак В.М., Яроцький В.Л. Рецензія на монографію «Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу». Нове українське право. 2021. Вип. 5. С. 163–165.

10. Довгерт А.С., Кот О.О., Гриняк А.Б. Оновлення (рекодифікація) цивільного законодавства: передумови, основні напрямки, перспективи. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку: монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. Голови редкол.), Н. С. Кузнецова (заст. Голови редкол.) [та ін.]; Нац. Акад. прав. Наук України. Харків: Право, 2021. С. 437–449.

11. Кот О.О. Інститут відступлення права вимоги (цесії) у сфері договірного регулювання приватноправових відносин в Україні. Нове українське право. 2021. Вип. 1. С. 22–31.

12. Кот О.О. Перехід прав кредитора до третіх осіб як зміна осіб у зобов'язанні: загальні питання. Нове українське право. 2021. Вип. 2. С. 22–26.

13. Кот О.О. Добросовісність як принцип здійснення суб'єктивних цивільних прав. Добросовісність: доктрина & судова практика: зб. Ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 87–96.

14. Кот О.О. Категорія «зловживання правом» у сучасній доктрині цивільного права. Зловживання правом: зб. Ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. С. 30–41.

15. Міловська Н.В. Договір з надання страхових послуг як регулятор страхових відносин. Нове українське право. 2021. Вип.1. С. 32–40.

16. Міловська Н.В. Окремі види цивільно-правових договорів у сфері страхування. Нове українське право. 2021. Вип. 2. С. 27–34.

17. Монаєнко А. Окремі питання економічних та правових складових аналізу трансфертного ціноутворення. Юридична газета. 2021. № 17 (747). С. 26–27.

18. Монаєнко А. Податковий тягар. Практика Суду ЄС щодо протидії ухиленню від сплати податків. Юридична газета. 2021. № 21 (751). С. 26–27.

19. Монаєнко А. Правонаступництво і самопредставництво податкових органів по-українськи. Юридична газета. 2021. № 19 (749). С.26–27.

20. Onishchenko N.M. Civil society and state interaction: some prerequisites for efficiency. Grail of Science: International Scientific Journal. 2021. № 4. P. 92–98.

21. Оніщенко Н.М., Сунегін С.О. Гендерні відносини як чинник розвитку громадянського суспільства: реалії та перспективи. Grail of Science. International Scientific Journal. 2021. № 2–3. С. 132–139.

22. Пленюк М.Д. Договір довічного утримання (догляду): виникнення, формування, правові характеристики. Нове українське право. 2021. Вип. 2. С. 35–42.

23. Пленюк М.Д. Договір купівлі-продажу в умовах реформування цивільного законодавства. Нове українське право. 2021. Вип. 1. С. 41–48.

24. Погрібний С.О. Вдосконалення механізмів регулювання зобов'язальних відносин і судова практика. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. Ред. Н. С. Кузнецової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 358–395.

25. Sunegin S.O. Law and morality as factors of civil society development: the modern context. Grail of Science: International Scientific Journal. 2021. № 4. P. 99–105.

26. Сунегін С.О. Правова ідеологія як чинник розвитку громадянського суспільства та держави: ціннісний контекст. Theoretical and empirical scientific research: concept and trends (Oxford, May 28, 2021). С. 103–105.

27. Хоменко В.О. Акціонерний договір у сфері корпоративних правовідносин: сучасні реалії та тенденції розвитку. Нове українське право. 2021. Вип.1. С. 49–57.

28. Хоменко В.О. Договірні зобов'язання щодо припинення господарських товариств у сфері корпоративних відносин. Нове українське право. 2021. Вип. 2. С. 43–50.

Членами редакційної колегії наукового видання «Вісник Національної академії правових наук України», який індексується у наукометричній базі Scopus і має 3 квартиль є:

1. Кот Олексій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, директор КРЦ НАПрН України;

2. Гриняк Андрій Богданович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заступник директора КРЦ НАПрН України з наукової роботи;

3. Пленюк Мар'яна Дмитрівна – доктор юридичних наук, професор, учений секретар КРЦ НАПрН України.

У 2021 році співробітники КРЦ НАПрН України не виступали членами редколегій закордонних видавництв.

ІХ. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Національна академія правових наук України активно співпрацює з міжнародною науковою спільнотою шляхом проведення спільних наукових досліджень, запрошення для участі у наукових заходах іноземних учених, взяття участі вітчизняними науковцями у закордонних наукових конференціях, тощо, співпраці та обміну інформацією з міжнародними й іноземними структурами.

Зокрема, академія та її науково-дослідні інститути підтримують творчі зв'язки з Офісом Ради Європи в Україні, Фондом народонаселення ООН, ОБСЄ, Європейським центром космічного права Європейського космічного агентства European Centre for

Space Law ESA, Міжнародною громадською організацією «Асоціація милосердя «Еммануїл» (США), Міжнародною організацією «Ла-Страда Україна», Громадською організацією українців у Словаччині «SME SPOLU», Міжнародною радою юристів у Лондоні (Велика Британія), Словацьким товариством криміналістів, Литовською асоціацією криміналістів та Литовським центром криміналістики, Асоціацією філософії права та соціальної філософії (IVR), Університетом ім. Яна Кохановського (Польща), Regent University (США), «Vasi Lascar» Police Agents School (Румунія), Academy «Stefancel Mare» (Молдова), Айхонським університетом (КНР), Коледжом Сенека (Канада), Ліверпульською школою права (Велика Британія), Університетом Казимира Семеновича (Литва), Вроцлавським університетом (Польща), Університетом Калгарі (Канада), Університетом Марії Кюрі-Склодовської (Польща), Університетом імені Георга Августа (Німеччина), Інститутом права, управління та економіки Педагогічного Університету (Польща), Кафедрою прав людини та гуманітарного права (KUL) Люблінського католицького університету Іоанна Павла II, Університетом Альдо Моро в Барі (Італія), Академією поліцейських сил у Братиславі, Ягеллонським університетом (Польща), Європейським університетом Віадрина у Франкфурті-на-Одері (Німеччина), Ченстоховським політехнічним університетом (Польща), Вищою школою управління охороною праці (Польща), Університетом в Мішкольці (Угорщина), Вільнюським державним університетом (Литва), Університетом Миколаса Ромеріса (Литва), Інститутом соціології і антропології університету Монпельє імені Поля Валері (Франція), Університетом штату Пенсильванія (США) та ін.

Провідні вчені академії входять до складу редакційних колегій/наукових рад 35 іноземних наукових видань Австрії, Венесуели, Греції, Індонезії, Казахстану, Канади, Колумбії, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Румунії, Словаччини, США, Хорватії.

Постійним партнером Національної академії правових наук України в проведенні багатьох наукових проєктів виступає Координатор проєктів ОБСЄ в Україні. За його допомоги було організовано низку різноманітних наукових заходів, конференцій, літніх шкіл тощо.

X. НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ

Наукові установи Національної академії правових наук України на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» проводять активну роботу спрямовану на отримання свідоцтв про реєстрацію авторських прав, які виникли внаслідок проведення фундаментальних наукових досліджень. Так, у 2021 р. наукові установи академії отримали 33 свідоцтва про реєстрацію авторського права на наукові твори.

XI. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ

У науково-дослідних інститутах Національної академії правових наук України успішно функціонує аспірантура, головною метою якої є підготовка наукових кадрів. Так, у 2021 р. підготовка наукових кадрів у аспірантурі за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб здійснювалася в більшості науково-дослідних інститутах НАПрН України. Середньорічна кількість аспірантів з відривом від виробництва становила 2 особи, без відриву від виробництва – 160 осіб, докторантів – 4 особи.

У зв'язку зі скороченням фінансування підготовка наукових кадрів в аспірантурі науково-дослідних інститутів НАПрН України за бюджетні кошти не здійснювалася.

Відповідно до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності», а також постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» діяльність науково-дослідних інститутів з цього питання підлягає ліцензуванню. На сьогодні відповідні ліцензії мають НДІ приватного права та підприємництва імені Ф. Г. Бурчака, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, НДІ інтелектуальної власності, Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування.

ХІІ. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до Указу Президента України № 337/2013 від 19 червня 2013 р. загальна чисельність членів Національної академії правових наук України становить 146 осіб, з яких: 53 дійсних членів (академіків) і 93 членів-кореспондентів. Фактично станом на 01 січня 2022 р. до складу НАПрН України входить 138 членів академії та 6 іноземних членів, з них: 50 дійсних членів (академіків), 88 членів-кореспондентів.

Науково-організаційний апарат президії академії складає 39 осіб, серед яких: 11 докторів юридичних наук, 8 кандидатів юридичних наук.

У науково-дослідних установах академії працює 351 науковий працівник, з них науковців, які мають науковий ступінь доктора наук – 135 осіб, кандидата наук – 150, зокрема:

НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування
загальна чисельність працюючих наукових працівників – 65; середній вік – 47 років; докторів наук – 21; кандидатів наук – 32; мають почесні звання – 8.

НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса
загальна чисельність працюючих наукових працівників – 46; середній вік – 46 років; докторів наук – 19; кандидатів наук – 20; мають почесні звання – 7.

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
загальна чисельність працюючих наукових працівників – 42; середній вік – 42 роки; докторів наук – 10; кандидатів наук – 28; мають почесні звання – 3.

НДІ інтелектуальної власності
загальна чисельність працюючих наукових працівників – 60; середній вік – 46 років; докторів наук – 17; кандидатів наук – 16; мають почесні звання – 1.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»

загальна чисельність працюючих наукових працівників – 59; середній вік – 48 років; докторів наук – 26; кандидатів наук – 21; мають почесні звання – 10.

НДІ приватного права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака
загальна чисельність працюючих наукових працівників – 52; середній вік – 54 роки; докторів наук – 26; кандидатів наук – 22; мають почесні звання – 7.

Київський регіональний центр
загальна чисельність працюючих наукових працівників – 27; середній вік – 47 років; докторів наук – 16; кандидатів наук – 11; мають почесні звання – 7.

За значний особистий внесок у реалізацію державної правової політики, реформування правової системи та законодавства України, підготовку висококваліфікованих фахівців, розвиток вітчизняної науки, формуванні правової культури населення, підвищення правосвідомості науковці Національної академії правових наук України були нагороджені державними та урядовими нагородами:

Орденем «За заслуги» I ступеня – дійсні члени (академіки) Нор В. Т., Оніщенко Н. М. та член-кореспондент Гусаров С. М.

Орденем «За заслуги» II ступеня – дійсний член (академік)

Баулін Ю. В. та член-кореспондент Заєць А. П.

Орденем князя Ярослава Мудрого I ступеня – дійсний член (академік) Шемшученко Ю. С.

Орденем князя Ярослава Мудрого III ступеня посмертно – дійсний член (академік) Тимченко І. А.

Орденем князя Ярослава Мудрого V ступеня – дійсний член (академік) Шакун В. І.

Орденем княгині Ольги I ступеня – дійсний член (академік)

Кузнєцова Н. С.

Почесною грамотою Верховної Ради України – член-кореспондент Коломоєць Т. О.

Грамотою Верховної Ради України – член-кореспондент

Лук'янов Д. В.

Грамотою Міністерства внутрішніх справ України – член-кореспондент Ярмиш О. Н.

Подякою Верховного Суду – член-кореспондент Яроцький В. Л.

Подякою Національного антикорупційного бюро – член-кореспондент Капліна О. В.

Нагрудним знаком «Відмінник освіти» – член-кореспондент

Туляков В. О.

Нагрудним знаком «Відзнака Конституційного Суду України» – дійсний член (академік) Бобкова А. Г.

Медаллю «Відзнака Ради національної безпеки і оборони України» III ступеня – дійсний член (академік) Журавель В. А.

Почесною грамотою Союзу юристів України – члени-кореспонденти Шило О. Г., Чанишева Г. І.

Звання заслужений діяч науки і техніки України присвоєно членам-кореспондентам Барабашу Ю. Г., Буроменському М. В., Ярошенку О. М.

Звання «Почесний громадянин Харківської області» – дійсному члену (академіку) Панову М. І.

Почесне звання «Видатний юрист України» Союзу юристів України – дійсному члену (академіку) Тацію В. Я.

Молоді вчені академії також досягли вагомих результатів у наукових дослідженнях. Так, Гиляці О. С. здійснювалася виплата стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених, Петришину О. О. була призначена Державна іменна стипендія найкращим молодим вченим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні.

№ п/п	Назва структурної одиниці	Кількість працюючих академіків	Кількість працюючих членів-кореспондентів	Кількість наукових співробітників (чол.)							
				Доктори наук		Кандидати наук		Всього наукових співробітників		Сум.	Разом
				Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.		
1	президія м. Харків	9	1	6	5	3	12	8	20		
2	КРЦ	1	6	8	8	4	15	12	27		
3	НДІ ВПЗ	4	2	8	11	6	28	18	46		
4	НДІ ПП і П	3	3	18	8	10	34	18	52		
5	НДІ ІВ	1	1	4	13	4	39	21	60		
6	ДНУ «ІБП»	2	1	10	16	12	29	30	59		
7	НДІ ДБ і МС	6	3	6	15	20	26	39	65		
8	НДІ ПЗІР	1	1	2	8	12	22	20	42		

ХІІІ. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Національна академія правових наук України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією України, що організовує і здійснює фундаментальні дослідження в галузі держави і права. Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України академію визначено головним розпорядником бюджетних коштів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» затверджені видатки для НАПрН України загальним обсягом 94668,4 тис. грн.

За підсумками 2021 р. академія профінансована з Державного бюджету в обсязі 94668,4 тис. грн, що складає 100 % від планових річних показників.

Крім того, наукові установи академії самостійно отримали у 2021 р. по спеціальному фонду бюджету 10070,2 тис. грн, що склало 10,6 % від надходжень по загальному фонду.

Середньорічна чисельність працюючих у бюджетних установах НАПрН України у звітному році становила 374 осіб.

Кошти, що були визначені Державним бюджетом України у 2021 р. за загальним і спеціальним фондами, спрямовувалися на виконання двох бюджетних програм.

Державним бюджетом України на 2021 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» були затверджені у сумі 87207,0 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 75613,6 тис. грн, спеціального фонду – 11593,4 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581040 у 2021 р. склали 85801,2 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 75611,6 тис. грн, спеціального фонду – 10189,6 тис. грн.

Державним бюджетом України на 2021 р. видатки на виконання програми КПКВ 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» були затверджені у сумі 19876,2 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 19054,8 тис. грн, спеціального фонду – 821,4 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581020 у 2021 р. склали 19193,8 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 18987,5 тис. грн, спеціального фонду – 206,3 тис. грн.

У цілому видатки по академії за 2021 р. склали 104995,0 тис. грн, у тому числі із загального фонду бюджету – 94599,1 тис. грн і зі спеціального фонду 10395,9 тис. грн.

Кошти було витрачено на:

- виплату заробітної плати з нарахуваннями – 92572,9 тис. грн, або 88,2 % всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 84998,4 тис. грн і по спеціальному фонду – 7574,5 тис. грн;

- придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг – 4685,7 тис. грн або 4,5 % всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 2514,1 тис. грн і по спеціальному фонду – 2171,6 тис. грн;

- відрядження – 66,0 тис. грн або 0,1 % всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 31,0 тис. грн і по спеціальному фонду – 35,0 тис. грн;

- оплату комунальних послуг – 1561,6 тис. грн, або 1,4 % всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 1195,9 тис. грн і по спеціальному фонду – 365,7 тис. грн;

- виплату стипендії та довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам – 5608,5 тис. грн, або 5,3 % всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 5552,5 тис. грн і по спеціальному фонду – 56,0 тис. грн;
- сплата податків до бюджету – 92,8 тис. грн, або 0,1 %, у тому числі по загальному фонду – 0 тис. грн і по спеціальному фонду – 92,8 тис. грн;
- придбання обладнання – 407,5 тис. грн, або 0,4 %, у тому числі по загальному фонду – 307,2 тис. грн і по спеціальному фонду – 100,3 тис. грн.

**Звіт про витрачання коштів Державного бюджету України
Національною академією правових наук України за 2021 рік**

Таблиця №1
(тис.грн.)

Національна академія правових наук України						
6580000	Код економічно і класифікації видатків	Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
			Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
		Видатки – всього	94668,4	94599,1	12414,8	10395,9
		В тому числі:				
2000		Поточні видатки	94360,2	94291,9	12184,0	10295,6
2110,2120		Оплата праці працівників з нарахуваннями на оплату праці	84999,5	84998,4	8050,7	7574,5
2200		Використання товарів і послуг	2526,2	2514,1	3309,8	2171,6
2250		Видатки на відрядження	31,0	31,0	75,6	35,0
2270		Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1199,3	1195,9	525,7	365,7
2800		Інші поточні видатки	1,1	0	166,2	92,8
2700		Соціальне забезпечення	5603,1	5552,5	56	56,0
3000		Капітальні видатки	308,2	307,2	230,8	100,3

Таблиця № 2
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Найменування бюджетної програми	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
6581020	Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України	19054,8	18987,5	821,4	206,3
6581040	Наукова і науково – технічна діяльність у сфері законодавства і права	75613,6	75611,6	11593,4	10189,6
ВСЬОГО		94668,4	94599,1	12414,8	10395,9

Наукове видання

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2021 РІК**

Упорядники:

В.А. Журавель, Є.А. Гетьман, О.С. Гиляка